

วารสารครูพิบูล

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

**Journal of Faculty of Education
Pibulsongkram Rajabhat University**

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)
Vol. 11 No. 2 (July - December 2024)

ISSN 3027-7701 (Print)

ISSN 3027-771X (Online)

Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรพล มีทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ดร.ภัทรลักษณ์ ชินประภาพร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ดร.ภาณุมาศ หน่อสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

1. ศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์	สามัคคีธรรม	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก	ธีระภูธร	มหาวิทยาลัยพะเยา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์	วัฒนกุลเจริญ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ	โยเหลา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา	แสงศักดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตยากาญจน์	โตพิทักษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ	ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์วัฒน์	มิ่งมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา
9. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยเสนอ	ตรีวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.กานต์	อัมพานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
11. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเจต	ไชยพันธ์พงษ์	สถาบันวิทยาการการจัดการแห่งแปซิฟิก
12. รองศาสตราจารย์ ดร.อนุ	เจริญวงศ์ระยับ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณะ	บรรจง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
14. รองศาสตราจารย์ ดร.นิคม	นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
15. รองศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา	เวชญาณลักษณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักพล	ปรีชาศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา	ภูมิสิทธิพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
18. ดร.ณัฐวุฒิ	ชาวสะอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
19. อาจารย์รุ่งศรีบ	น้อยสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

นางสาวพีชภาณินธุ์ ปานประสิทธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กำหนดการเผยแพร่	ปีละ 2 ฉบับ มกราคม ถึง มิถุนายน และ กรกฎาคม ถึง ธันวาคม
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2	กรกฎาคม – ธันวาคม ISSN 3027-771X (Online) ISSN 3027-7701 (Print)
จำนวน	10 เล่ม
การเผยแพร่	ระบบออนไลน์ https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edupsru
ติดต่อ	กองบรรณาธิการวารสารครูพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทน์) ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทรศัพท์/โทรสาร 0-5523-0597
E-mail	edujournal@psru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารครุฑพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ฉบับประจำปี 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน รวมทั้งส่งเสริมให้เป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในศาสตร์ที่หลากหลาย เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการที่มีคุณค่าต่อสาธารณชน

วารสารครุฑพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ฉบับประจำปี 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) กองบรรณาธิการวารสารครุฑพิบูล ได้คัดสรรบทความวิจัย และบทความวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย สาขาภาษาไทย สาขาปฐมวัย สาขาภาษาอังกฤษ สาขาเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล สาขาหลักสูตรและการสอน และสาขานาฏศิลป์ รวมทั้งสิ้น 12 บทความ ซึ่งเป็นบทความจากภายในและภายนอกสถาบัน

กองบรรณาธิการวารสารครุฑพิบูล ขอขอบคุณในความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน รวมทั้งที่ปรึกษา กองบรรณาธิการ มา ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณผู้ประพันธ์ทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่กับวารสารครุฑพิบูล โดยวารสารครุฑพิบูล หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านทุกท่านจะได้รับประโยชน์จากผลงานทั้ง 12 บทความ ที่เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ด้านการศึกษา พัฒนาวิชาชีพและการศึกษาของประเทศสืบไป

ภัทรลักษณ์ ชินประภาพ

บรรณาธิการวารสารครุฑพิบูล

27 ธันวาคม 2567

สารบัญ

บทความวิจัย

ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครู โปรแกรมวิชาภาษาไทย	1
--	---

จิรภัฏฐ์ เพ็งแดง* อ้อมธจิตต์ แป้นศรี ประภาส เพ็งพุ่ม

กลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	14
---	----

สุจิรา พุทธวิวรรณ* ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์ พรรณี สุวดี ถนัด บุญชัย

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	29
---	----

สิรินดา เจริญชอบ* กิ่งแก้ว สำรวรรณ บัญชา สำรวรรณ

การส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยสู่ระดับโลก	42
--	----

ณัฐวุฒิ สุขโสมนัส* ภูมิ มูลศิลป์ ชลวิทย์ เจริญจิตต์

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและ การจัดการตลาดมะขามหวาน	54
---	----

ประมาะ แก้วพวง*

การศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	66
---	----

จินตนา เหล่าอินทร์* อธิศักดิ์ อุปไมยอริชัย ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์ เอี่ยมพร หลินเจริญ

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ ในสังคมหลังนวัตกรรม	81
---	----

ศิริเมศร์ ศิริศักดิ์ธนากุล* สุกัญญา แซ่ม้อย พงษ์ฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบ ชีวิตที่มีคุณค่าที่ 2	93
--	----

จรัสพันธ์ ตรียัง* นันทรัตน์ เจริญกุล สุกัญญา แซ่ม้อย

ทักษะของครูต่อพฤติกรรมนักเรียนเชิงบวกและการมีรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนกลุ่มช่างเผือก	109
---	-----

เสริมทรัพย์ วรปัญญา* ภาสนันท์ อัครวิทย์

วิทยฐานะบูรณาการในการสอนนาฏศิลป์สำหรับเด็กประถม	123
---	-----

ชยานันท์ คล้ายลำเจียก* ญัษฎ์ธรรมา น้ำฟ้า พรรณวลัย เกาะระ

บทความวิชาการ

การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชน : สมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรม	142
---	-----

เมธี อนันต์*

ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์
ของนักศึกษาครูโปรแกรมวิชาภาษาไทย

THE STUDY OF PROBLEM AND NEEDS ASSESSMENT ON STUDENT TEACHERS'
INSTRUCTIONAL MANAGEMENT IN ANALYTICALLY READING THAI LITERATURE.

จิรรัฐ เพ็งแดง¹

Jirad Pengdang

อ้อมธจิต แป้นศรี²

Omthajit Pansri

ประภาส เพ็งพุ่ม³

Prapass PengPoom

Received Date: 18 February 2024

Revised Date: 9 May 2024

Accepted Date: 14 May 2024

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คืออาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 ท่าน, ครูพี่เลี้ยง 9 ท่าน และนักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 60 คน กลุ่มที่ 2 คือ นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในปีการศึกษา 2566 จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิจัยข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าดัชนี PNI_{Modified} ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในด้านความสามารถในการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.07$, $S = 1.01$) และมีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ($PNI_{Modified} = 0.51$) ซึ่งสามารถสรุปต้นเหตุของปัญหาได้ 3 ประการ คือ 1) นักศึกษามีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อเรื่องไม่มากพอ 2) นักศึกษาไม่ทราบทฤษฎีและหลักการในการอ่านเชิงวิเคราะห์ และ 3) นักศึกษาไม่สามารถวิเคราะห์เรื่อง บทอ่าน หรือวรรณกรรมที่มีเนื้อหายาวและซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นเพราะการขาดแรงบันดาลใจหรือเป้าหมายในการอ่าน ส่วนปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.03$, $S = 1.07$) และมีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ($PNI_{Modified} = 0.50$) โดยทั้ง 2 ประเด็นสามารถเรียงลำดับด้านที่มีปัญหาและมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาได้ ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.42$, $S = 0.98$) โดยต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ($PNI_{Modified} = 0.69$) เพราะนักศึกษาไม่สามารถวางแผนและเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ, 2) ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.29$, $S = 0.90$) โดยต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ($PNI_{Modified} = 0.55$) เพราะนักศึกษายังไม่เข้าใจและไม่สามารถวิเคราะห์หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง รวมถึงยังมีความสับสนในการประยุกต์ใช้หลักสูตรฯ ทั้งการกำหนดตัวชี้วัดและการกำหนดเนื้อหา, 3) ด้านการวัดและการประเมินผล ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.10$, $S = 1.06$) โดยต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ($PNI_{Modified} = 0.52$) เพราะนักศึกษายังไม่สามารถเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ และ 4) ด้านการวัดและการประเมินผล ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($M = 2.30$, $S = 0.92$) ถึงแม้ว่าจะอยู่ใน

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, Ph.D. student, Faculty of Education, Naresuan University

Email Address: Jiradpengdang@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, Assistant Professor, Dr., Faculty of Education, Naresuan University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, Assistant Professor, Dr., Faculty of Education, Naresuan University

ระดับ ที่ไม่มีความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา ($PNI_{Modified} = 0.28$) แต่ความสามารถในการใช้เทคนิคประกอบการสอน และการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ อยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยมีค่าดัชนี เท่ากับ 0.54 และ 0.50 ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงลงความเห็นว่าการพัฒนาเรื่องนี้ด้วย เพราะนักศึกษามีความเข้าใจในการผลิตและ เลือกใช้สื่อที่ดี แต่ยังมีบกพร่องในการเลือกใช้เทคนิคประกอบการสอนที่และการประเมินสื่อประเภทต่าง ๆ จากการใช้จริง เพื่อ พัฒนาสื่อของตนเองให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ปัญหา, ความต้องการจำเป็น, การจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์, นักศึกษาครู

Abstract

The purposes of this research were to 1) investigate the problems in instructional management in analytically reading Thai literature among student teachers in the Thai program, and 2) assess the needs for enhancing instructional management in analytically reading Thai literature of these student teachers. The study involved two groups of participants. The first group comprised 5 instructors, 9 mentor teachers, and 60 student teachers who had completed their teaching practicums. The second group consisted of 50 student teachers undertaking their teaching practicums in the 2023 academic year, selected through purposive sampling. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Priority Needs Index $PNI_{Modified}$

The findings revealed that the students' ability to analytically read Thai literature faced moderate problems ($M = 3.07$, $S = 1.01$), with urgent needs for improvement ($PNI_{Modified} = 0.51$). Three key issues were identified: 1) insufficient knowledge of literary analysis, 2) lack of understanding of theories and principles in analytical reading, and 3) inability to effectively analyze lengthy and complex texts, possibly due to a lack of motivation or clear reading goals.

Regarding instructional management in analytically reading Thai literature, the problems were also moderate ($M = 3.03$, $S = 1.07$), with urgent needs for improvement $PNI_{Modified} = 0.50$. The specific areas requiring development were as follows:

1. Lesson Planning: Moderate problems ($M = 3.42$, $S = 0.98$) with urgent development needs $PNI_{Modified} = 0.69$, as students struggled to plan and write effective lesson plans.

2. Curriculum Analysis: Moderate problems ($M = 3.29$, $S = 0.90$) with urgent development needs $PNI_{Modified} = 0.55$, due to students' lack of understanding in analyzing curricula, setting indicators, and determining content.

3. Assessment and Evaluation: Moderate problems ($M = 3.10$, $S = 1.06$) with urgent development needs $PNI_{Modified} = 0.52$, as students were unable to select appropriate assessment methods aligned with behavioral objectives and indicators.

4. Teaching Techniques and Media Evaluation: Minimal problems ($M = 2.30$, $S = 0.92$) with low priority for development $PNI_{Modified} = 0.28$, but specific aspects such as using teaching techniques and evaluating instructional media showed higher needs $PNI_{Modified} = 0.54$ and 0.50 , respectively).

The study concluded that while students demonstrated good understanding in creating and selecting media, they lacked proficiency in selecting teaching techniques and evaluating media effectiveness to develop the quality of their instructional media.

Keywords: Problems, Needs assessment, Student Teachers' Instructional Management in Analytically Reading Thai Literature, Student teachers

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 ถือเป็นยุคสมัยที่เทคโนโลยีสารสนเทศ บริบทของสังคม และการศึกษามีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว เร่งรีบ และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การเข้าถึงข้อมูล ความรู้ และสื่อต่าง ๆ มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น หากต้องการพัฒนาคน ในชาติให้สามารถปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมบนฐานข้อมูลจำนวนมากมหาศาลนั้น ควรพัฒนา การศึกษาให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ควบคู่กับทักษะและสมรรถนะระดับสูง ส่งเสริมให้มีความสามารถเฉพาะทางมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ประเทศไทยจึงจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติระยะยาว พ.ศ. 2560-2579 โดยแผนพัฒนาฉบับนี้ มุ่งสร้างผู้เรียนทุกคนให้ มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. ฉ-ช) นอกจากนี้ ยังต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้คนในชาติมีความสามารถในการอ่านและการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง เพราะการอ่านเป็น เครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ เป็นรากฐานของการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาสติปัญญา ความสามารถ พฤติกรรม และค่านิยมต่าง ๆ อย่างรวดเร็วกว้างขวางผู้ที่มีความสามารถในการอ่านจะมีมุมมองและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รวมทั้งเป็นคนยืดหยุ่น ปรับตัวเข้ากับสังคมและพัฒนาสังคมได้ (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2546 และอัจฉรา ประดิษฐ์, 2552) การอ่านยังเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เพราะขณะนี้วิทยาการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้ามากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว (ขวัญสกุล แจ่มใส, 2563, น.1) การติดต่อสื่อสารก็ยิ่งเพิ่มความสำคัญในธุรกิจการงานเพิ่มมากขึ้น จนสภาพของสังคมกลายเป็นสังคมข่าวสาร (Information society) รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันจะต้องอาศัยการอ่านจึงสามารถเข้าใจและสื่อความหมายกันได้ถูกต้อง แม้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร แต่ก็ไม่สามารถทดแทนการอ่านได้ (วรณีย์ โสมประยูร, 2553 อ้างถึงใน พิมลพร พงษ์ประเสริฐ, 2563) โดยทักษะการอ่านขั้นสูงที่จำเป็นและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน คือ การอ่านเชิง วิเคราะห์ กล่าวคือ มิใช่เป็นเพียงการอ่านเพื่อความรู้และความเพลิดเพลินเท่านั้น แต่ยังต้องมีการวิเคราะห์สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการ สื่อสารในด้านต่าง ๆ ด้วย ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์จะเป็นผู้ที่สามารถคิดได้ลึกซึ้งชาญฉลาด รอบคอบ สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดนดังปัจจุบัน (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, 2546) สอดคล้องกับจิตตินันท์ สุวรรณภาพ (2564, น.13) ได้ระบุว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์มีความสำคัญในการค้นหา รายละเอียด เพื่อหาคำตอบของเรื่อง นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านคิดเป็น สามารถคิดไตร่ตรอง อย่างมีวิจารณ์ญาณ รวมถึงการอ่านเชิงวิเคราะห์จะทำให้ผู้อ่านนั้นประสบความสำเร็จและมีความสุข นอกจากนี้การอ่านเชิง วิเคราะห์ยังเป็นพื้นฐานของการอ่านเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสร้างองค์ความรู้อย่างลึกซึ้ง

ด้วยเหตุผลและความสำคัญของการอ่านเชิงวิเคราะห์ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือ สพฐ. จึงจัดตั้งนโยบายเร่งด่วน (QUICK POLICY) เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะความสามารถ ในด้านการอ่านและการเขียน รวมถึงปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการศึกษาของผู้เรียนอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ประชากรในประเทศสามารถตาม ยุคสมัยได้ทัน และยังมีผลการบรรลุการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังในการสอบวัดผลต่าง ๆ เช่น การสอบ NT O-NET หรือการสอบ PISA โดยได้ระบุเป้าหมายของการสอบดังกล่าวไว้ไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีใจความว่า ในการสอบ O-NET ช่วง 5 ปีแรกคือ ปี พ.ศ. 2560-2564 คะแนนเฉลี่ยทั้งประเทศต้องผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.83) แต่จากการสรุปผลคะแนนการสอบ O-NET ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ หรือ สทศ. พบว่า ร้อยละของผลคะแนนระดับประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561-2564 เท่ากับ 47.31, 42.21, 44.36, และ 46.40 ตามลำดับ ซึ่งยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ไว้ว่าคะแนนของ นักเรียนจะต้องได้ 500 คะแนนในช่วง 5 ปีแรก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.83) แต่ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบของนักเรียนในด้านการอ่านมีเพียง 393 คะแนนเท่านั้น (ศูนย์ดำเนินการ PISA แห่งชาติ สถาบัน ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564, น.58) ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้สอนในประเทศไทยกำลังเผชิญกับ ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์

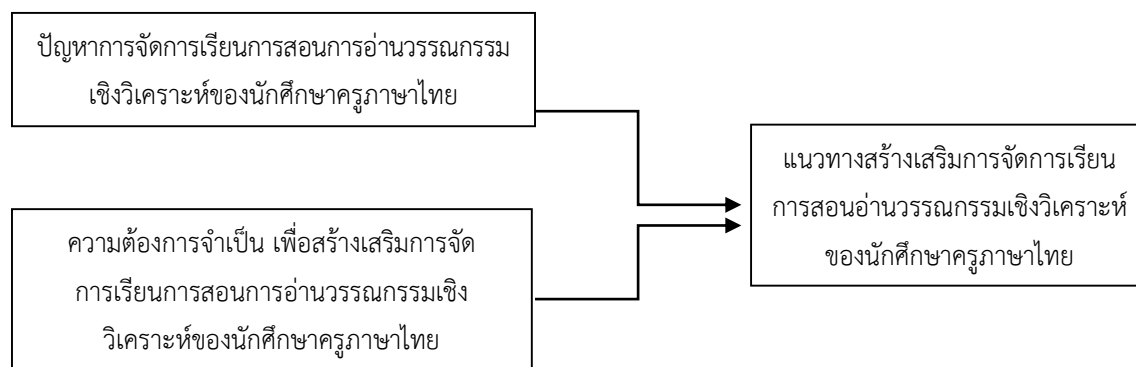
ผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนในโปรแกรมวิชาภาษาไทย และรับผิดชอบดูแลการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพของ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 7 โรงเรียน ได้รับทราบปัญหาจาก การสะท้อนของครูพี่เลี้ยงที่ดูแลนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของโปรแกรมวิชาภาษาไทย จำนวน 14 ท่านว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน เรื่อง การอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่นักศึกษาได้จัดการเรียนการสอนยังไม่บรรลุผลตามที่ สถานศึกษาได้ตั้งเป้าหมายไว้ตามที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ เพราะนักศึกษาไม่สามารถจัดการเรียน

การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สอบถามปัญหาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์นี้กับอาจารย์ผู้ปฏิบัติการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องพบปัญหาในลักษณะเดียวกัน จากความเป็นมาและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย เพื่อนำไปวิเคราะห์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 ภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ มีดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 5 ท่าน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (4 ปี) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และปฏิบัติการสอนในโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร อย่างต่อเนื่องรวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

2) ครูที่เลี้ยงของนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรที่เคยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงโดยคัดเลือกจากขนาดโรงเรียนประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนละ 3 ท่าน รวมจำนวน 9 ท่าน

3) นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาในปีการศึกษา 2563, 2564, และ 2565 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นแบบไม่เป็นไปตามสัดส่วนมาปีการศึกษาละ 20 คน รวม 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย ได้แก่ นักศึกษารหัส 64 โปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 50 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ตั้งแต่ วันที่ 1 ธันวาคม 2565 ไปจนถึง 1 กุมภาพันธ์ 2566 เป็นเวลาประมาณ 3 เดือน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม เรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยดำเนินการโดยหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของการพิจารณาเกณฑ์เลือกใช้ทั้งฉบับ (S-CVI) = 1.00 ซึ่งแบ่งได้ 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย แบบเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่ง (Multiple Response) ซึ่งประกอบอีก 2 ด้าน คือ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูโปรแกรมวิชาภาษาไทย เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions)

3.2 แบบสอบถาม เรื่อง ความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของการพิจารณาเกณฑ์เลือกใช้ทั้งฉบับ (S-CVI) = 1.00 ซึ่งแบ่งได้ 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย เป็นแบบมาตรประเมินค่าที่มีการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format)

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเก็บข้อมูลผ่าน Google Form โดยทำการประชาสัมพันธ์แบบสอบถามเก็บข้อมูลวิจัยไปยังประธานโปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้เลือกแบบเจาะจงไว้, และประธานนักศึกษาในแต่ละชั้นปี จากนั้นนำข้อมูลที่ได้กลับมาตรวจสอบความถูกต้อง และวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อประเมินปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแนวทางการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของครูภาษาไทย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม เรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย แบ่งได้ 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และจัดลำดับ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.21-5.00	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.41-4.20	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.61-3.40	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.81-2.60	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00-1.80	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ใช้การสังเคราะห์แบบพรรณนา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม เรื่อง ความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย แบ่งได้ 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับของข้อมูล (PNI_{Modified}) ซึ่งปรับปรุงโดยนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550, น.279) ดังนี้

$$PNI_{Modified} = \frac{(I-D)}{D}$$

โดยที่	PNI _{Modified}	หมายถึง	ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
	I	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น
	D	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่

ซึ่งได้ประยุกต์ใช้เกณฑ์ของัญญภรณ์ เลาหะเพ็ญแสงและคณะ (2556, น.92) ดังนี้

ค่าดัชนี PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 หมายถึง มีความจำเป็นต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน

ค่าดัชนี PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.30-1.49 หมายถึง มีความจำเป็นต้องพัฒนา

ค่าดัชนี PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.00-0.29 หมายถึง ไม่มีความจำเป็นต้องพัฒนา

ตอนที่ 2 ใช้การสังเคราะห์แบบพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูโปรแกรมวิชาภาษาไทย พบว่า

1. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูภาษาไทย สามารถแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านความสามารถในการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษา

จากผลการศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ในด้านความสามารถของนักศึกษา สามารถสรุปต้นเหตุของปัญหาได้ 3 ประการ

1) จากการศึกษาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นเรื่อง ๆ พบว่า เรื่องที่นักศึกษามีปัญหามาก 3 อันดับแรกคือ ความสามารถในการวิเคราะห์เรื่องที่อ่านพร้อมระบุเหตุผลประกอบ ($M = 4.15, S = 0.75$), ความสามารถในการใช้ข้อมูลสนับสนุนในการประเมินความถูกต้อง ($M = 4.07, S = 0.75$) และความสามารถในการวิจารณ์เรื่องที่อ่านพร้อมระบุเหตุผลประกอบ ($M = 3.89, S = 0.65$) ตามลำดับ ส่วนที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือ ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน ($M = 1.96, S = 0.78$) และความสามารถในการอธิบายการนำความรู้จากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต ($M = 3.89, S = 0.65$) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่านักศึกษามีปัญหาในเรื่องที่มีความยากซึ่งต้องใช้ความรู้ที่นอกเหนือจากบทอ่านนั้น ๆ มาวิเคราะห์ อย่างเช่น ความสามารถในการวิเคราะห์เรื่องที่อ่านพร้อมระบุเหตุผลประกอบ หากนักศึกษาไม่ทราบทฤษฎีหรือหลักการในการวิเคราะห์ไม่ว่าจะเรื่องก็ตาม นักศึกษาก็จะไม่สามารถวิเคราะห์เรื่องนั้นได้ เช่น การวิเคราะห์วรรณศิลป์จากบทหรือโครงประเภทต่าง ๆ หากนักศึกษาไม่ทราบหลักการที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะด้วยการเล่นเสียงพยัญชนะหรือวรรณยุกต์ก็ดี หรือจะวิเคราะห์ในด้านโวหารภาพพจน์ก็ดี

2) นักศึกษายังไม่ทราบทฤษฎี หลักการ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้ในการอ่านวิเคราะห์วรรณกรรมในเรื่องต่าง ๆ จึงทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์วรรณกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

3) นักศึกษาไม่สามารถวิเคราะห์เรื่อง บทอ่าน หรือวรรณกรรมที่มีเนื้อหายาวและซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในขณะที่ย่าน การบกพร่องด้านการตีความและวิเคราะห์คำในบริบทต่าง ๆ ซึ่งเกิดมาจากความไม่เข้าใจในคำศัพท์และบริบทของตัวละครที่ดำเนินเรื่อง หรือแม้แต่การขาดแรงบันดาลใจหรือเป้าหมายในการอ่าน

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษา

จากการศึกษาปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.03, S = 1.07$) โดยแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านเรียงตามอันดับได้ดังนี้

1) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน เป็นด้านที่พบปัญหามากที่สุด ($M = 3.42, S = 0.98$) ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่าเนื่องจากการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากและใช้เวลา นักศึกษาจึงต้องศึกษากระบวนการและวิธีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งนักศึกษามากกว่าครึ่งวางแผนการจัดการเรียนการสอนโดยให้ครูเป็นศูนย์กลาง จึงอาจทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจหลักการในการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ นักศึกษาบางคนยังไม่สามารถเขียนแผนการเรียนการสอนที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์

2) ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร ($M = 3.29, S = 0.90$) ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า นักศึกษาบางส่วนยังไม่มี ความเข้าใจหรือยังไม่สามารถวิเคราะห์หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และยังไม่มีความสับสนในการประยุกต์ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับแก้ไข 2560) ทั้งการกำหนดตัวชี้วัด และการกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์

3) ด้านการวัดและการประเมินผล ($M = 3.10, S = 1.06$) มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางโดยกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า นักศึกษาบางส่วนยังไม่สามารถเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างเครื่องมือการวัดที่ถูกต้องเหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนการสอน และการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผล

4) ด้านการผลิตและการเลือกใช้สื่อ ($M = 2.30, S = 0.92$) มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า นักศึกษาที่มีความเข้าใจในการผลิตและเลือกใช้สื่อที่ได้อยู่แล้ว เพียงแต่การเลือกใช้เทคนิคประกอบการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์อาจยังไม่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้ นักศึกษาควรทราบเกี่ยวกับการประเมินสื่อประเภทต่าง ๆ จากการใช้จริงเพื่อพัฒนาสื่อของตนเองให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการศึกษา เรื่อง ความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สามารถแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านความต้องการจำเป็นในการสร้างเสริมการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษา

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ($PNI_{Modified} = 0.51$) โดยสภาพที่ควรจะเป็นใน ด้านความสามารถในการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ควรอยู่ในระดับมาก ($M = 4.37, S = 0.77$) แต่สภาพที่เป็นอยู่ของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ($M = 2.90, S = 0.82$) จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในด้านความสามารถในการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่าต้องการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวกับการอ่าน โดยเน้นให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ในเรื่องที่ยากและซับซ้อน เช่น ความสามารถในการวิเคราะห์เรื่องที่อ่านพร้อมระบุเหตุผลประกอบ ($PNI_{Modified} = 0.74$), ความสามารถในการตีความจากเรื่องที่อ่าน ($PNI_{Modified} = 0.74$) ซึ่งอาจใช้การจัดกิจกรรม การจัดอบรม โดยสอนหลักการหรือกลวิธีที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นไปที่การเสริมสร้างความรู้ในเรื่องที่ยากและซับซ้อน

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษา

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ($PNI_{Modified} = 0.50$) โดยสภาพที่ควรจะเป็นของนักศึกษาด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ควรอยู่ในระดับมาก ($M = 4.43, S = 0.72$) แต่สภาพที่เป็นอยู่ของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ($M = 2.98, S = 0.86$) ซึ่งสามารถแบ่งความต้องการในด้านต่าง ๆ ออกเป็น 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้

1) ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์มากที่สุดคือ ด้านการวางแผน การจัดการเรียนการสอน โดยมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ อยู่ที่ 0.69 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า ต้องการทราบวิธีการที่ถูกต้องในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การวางแผน และการเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนให้สามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยอาจใช้การจัดกิจกรรม การจัดอบรม และการได้ฝึกเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนจริงโดยมีผู้ที่คอยให้คำแนะนำ นอกจากนี้ นักศึกษายังต้องสื่อหรือแหล่งอ้างอิงเพื่อที่จะนำไปใช้ในการศึกษาเพิ่มเติมอีกด้วย

2) ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร โดยมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ อยู่ที่ 0.55 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า ต้องการให้สร้างเสริมความสามารถในด้านนี้โดยอธิบายกระบวนการ ในการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรที่ถูกต้องว่าควรต้องเริ่มจากส่วนใด ควรคำนึงถึงปัจจัยและแนวคิดใดบ้าง โดยอาจใช้เป็นการจัดกิจกรรม การจัดอบรม หรือให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่จริงกับสถานศึกษาเพื่อให้สามารถเข้าใจหลักการวิเคราะห์หลักสูตรตามสภาพจริงอย่างถ่องแท้

3) ด้านการวัดและการประเมินผล โดยมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ อยู่ที่ 0.52 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า นักศึกษาต้องการให้จัดกิจกรรม อบรม หรือการแนะแนวทางเพื่อเสริมความรู้พื้นฐานของการวัดและการประเมินผล ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งช่วยให้สามารถสร้างเครื่องมือการวัดผลและกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลได้ นอกจากนี้ยังต้องการศึกษาจากตัวอย่างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ถูกต้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริง

4) ด้านการผลิตและการเลือกใช้สื่อ โดยมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ อยู่ที่ 0.28 ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับที่ไม่มี ความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา แต่ในเรื่องความสามารถในการใช้เทคนิคประกอบการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ และเรื่องความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ อยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยมีค่าดัชนีเท่ากับ 0.54 และ 0.50 ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงลงความเห็นว่าควรจะพัฒนาในเรื่องนี้ด้วย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า นักศึกษาต้องการให้จัดกิจกรรม อบรม หรือการแนะแนวทางเพื่อเสริมความรู้พื้นฐานของการวัดและการประเมินผล ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งช่วยให้สามารถสร้าง

เครื่องมือการวัดผล และกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลได้ นอกจากนี้ยังต้องการศึกษาจากตัวอย่างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ถูกต้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครุภาษาไทย

จากการศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครุภาษาไทย พบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านความสามารถในการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครู และ 2) ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครู

ด้านปัญหาด้านความสามารถในการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครู มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถสรุปต้นเหตุของปัญหาได้ 3 ประการ คือ 1) นักศึกษาพบปัญหาในเรื่องที่มีความยาก ซึ่งต้องใช้ความรู้ที่นอกเหนือจากบทอ่านนั้น ๆ มาวิเคราะห์ อย่างเช่น ความสามารถในการวิเคราะห์เรื่องที่อ่านพร้อมระบุเหตุผลประกอบ หากนักศึกษาไม่ทราบทฤษฎีหรือหลักการในการวิเคราะห์ไม่ว่าจะเรื่องก็ตาม นักศึกษาก็จะไม่สามารถวิเคราะห์เรื่องนั้นได้ เช่น การวิเคราะห์วรรณศิลป์จากบทหรือโครงประเภทต่าง ๆ หากนักศึกษาไม่ทราบหลักการที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะด้วยการเล่นเสียงพยัญชนะหรือวรรณยุกต์ก็ตี หรือจะวิเคราะห์ในด้านโวหารภาพพจน์ก็ตี นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาไม่สามารถวิเคราะห์เรื่อง บทอ่านหรือวรรณกรรมที่มีเนื้อหายาวและซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในขณะที่อ่าน การบกพร่องด้านการตีความและวิเคราะห์คำในบริบทต่าง ๆ ซึ่งเกิดมาจากความไม่เข้าใจในคำศัพท์และบริบทของตัวละครที่ดำเนินเรื่อง หรือแม้แต่การขาดแรงบันดาลใจหรือเป้าหมายในการอ่าน สอดคล้องกับ เดอร์ชานต์ (Derchant, 1970) ที่ได้ระบุว่าความเข้าใจในการอ่านขึ้นอยู่กับสติปัญญาและภูมิหลังของผู้อ่านว่ามีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เดิมมากน้อยเพียงใด หากยังมีความรู้และประสบการณ์มาก ก็จะมีผลต่อความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้มากเท่านั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สมิธ Smith (1978) ที่ได้ระบุว่าความเข้าใจในการอ่านเกิดจากกระบวนการถอดความหมายของข้อความต่าง ๆ หรือข้อมูลใหม่ ๆ ที่ได้รับการอ่านนำไปเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิม หากผู้อ่านที่มีพื้นฐานความรู้และมีประสบการณ์เดิมใกล้เคียงกับผู้เขียน จะมีความเข้าใจในเรื่องราวได้ดีกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกัน

ส่วนในด้านความสามารถการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครู มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.03$, $S = 1.07$) โดยแบ่งออกได้เป็น 4 ด้านเรียงตามอันดับได้ดังนี้ 1) ด้านปัญหาการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ($M = 3.42$, $S = 0.98$) ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยพบปัญหาจากการที่นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักศึกษาบางคนยังไม่สามารถเขียนแผนการเรียนการสอนที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้ 2) ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร ($M = 3.29$, $S = 0.90$) ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เพราะนักศึกษาบางส่วนยังไม่มีความเข้าใจ และไม่สามารถวิเคราะห์หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และอาจยังมีความสับสนในการประยุกต์ใช้หลักสูตรฯ ทั้งการกำหนดตัวชี้วัด และการกำหนดเนื้อหา 3) ด้านการวัดและการประเมินผล ($M = 3.10$, $S = 1.06$) มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถระบุสาเหตุได้ว่ามาจากการที่นักศึกษาบางส่วนยังไม่สามารถเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างเครื่องมือการวัดที่ถูกต้อง เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนการสอน และการสร้างเกณฑ์ประเมินผล และ 4) ด้านการผลิตและการเลือกใช้สื่อ ($M = 2.30$, $S = 0.92$) มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เพราะนักศึกษาให้ความสนใจในการผลิตและเลือกใช้สื่อที่ดี แต่ยังบกพร่องในการเลือกใช้เทคนิคประกอบการสอนที่และการประเมินสื่อประเภทต่าง ๆ จากการใช้จริงเพื่อพัฒนาสื่อของตนเองให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสกุรัตน์ พันทวีศักดิ์ และสิริพร รัตนมุง, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2563 อ้างถึงใน นริศรา ชยรัช, 2563, น.4) ที่ได้ระบุว่าปัญหาการสอนอ่านส่วนมากเกิดจากการจัดการเรียนการสอนของครู โดยพบว่าครูผู้สอนส่วนมากยังคงเน้นในด้านความรู้ ความจำ และความเข้าใจในเนื้อเรื่องเป็นสำคัญ ครูผู้สอนมักจะสอนทักษะการอ่านและวิธีการอ่านให้จบทันในหลักสูตรการศึกษาเพียงเท่านั้น แต่ไม่ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาในการฝึกอ่านให้มาก จึงทำให้นักศึกษาครูผู้ซึ่งเคยเป็นนักเรียนไม่มีความเข้าใจในการอ่านเชิง

วิเคราะห์แล้วจึงไม่สามารถนำไปออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ จึงทำให้ผู้เรียนที่เรียนกับนักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจที่น้อยลงไปอีก และยิ่งสอดคล้องกับ

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ ของนักศึกษา ครูภาษาไทย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ ของนักศึกษาครู ภาษาไทยพบว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ($PNI_{Modified} = 0.51$) โดยสภาพที่ควรจะเป็นของนักศึกษาด้านความสามารถในการอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ควรอยู่ในระดับมาก ($M = 4.37, S = 0.77$) แต่สภาพที่เป็นอยู่ของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ($M = 2.90, S = 0.82$)

ส่วนความต้องการจำเป็นเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ($PNI_{Modified} = 0.50$) โดยสภาพที่ควรจะเป็นของนักศึกษาด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ควรอยู่ในระดับมาก ($M = 4.43, S = 0.72$) แต่สภาพที่เป็นอยู่ของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ($M = 2.98, S = 0.86$) ซึ่งสามารถแบ่งความต้องการในการเข้าอบรมออกเป็น 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับได้ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ อยู่ที่ 0.69 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนโดยกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า ต้องการทราบวิธีการที่ถูกต้องในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การวางแผน และการเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนให้สามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับตัวชี้วัด รวมถึงสื่อหรือแหล่งอ้างอิงเพื่อที่จะนำไปใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม, 2) ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร โดยมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ อยู่ที่ 0.55 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่าต้องการให้อธิบายกระบวนการในการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร, 3) ด้านการวัดและการประเมินผล โดยมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ อยู่ที่ 0.52 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยกลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่านักศึกษาต้องการให้แนะแนวทางเพื่อเสริมความรู้พื้นฐานของการวัดและการประเมินผล ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งช่วยให้สามารถสร้างเครื่องมือการวัดผล และกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลได้ นอกจากนี้ยังต้องการศึกษาจากตัวอย่างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ถูกต้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริง 4) ด้านการผลิตและการเลือกใช้สื่อ โดยมีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ อยู่ที่ 0.28 ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับที่ไม่มีความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา แต่นักศึกษาต้องการให้จัดอบรมเพื่อพัฒนาสื่อที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์โดยเฉพาะ และต้องการฝึกฝนในการทำสื่อเพื่อให้เกิดความชำนาญ นอกจากนี้ยังต้องการทราบแหล่งอ้างอิงในการศึกษาและวิธีการในการเลือกใช้เทคนิคหรือกลวิธีในการสร้างเสริมทักษะด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับปญญาสา เพ่งยาวงษ์ (2565, น.35) ที่ได้ระบุไว้ว่าด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ($PNI_{Modified} = 0.67$) เพราะครูบางส่วนไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านได้ จึงต้องการเสริมสร้างความสามารถในด้านนี้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสกุลรัตน์ พันทวีศักดิ์ และสิริพร รัตนมุง, ผู้ให้สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2563 อ้างถึงใน นริศรา ชยธวัช, 2563, น.4) ที่ได้ระบุไว้ว่าครูผู้สอนส่วนมากมักจัดกิจกรรมการสอนให้นักเรียนอ่านเนื้อหาแล้วถามรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ซึ่งเป็นคำถามด้านความจำ การจัดการเรียนการสอนเช่นนี้ นอกจากจะไม่ส่งเสริมการอ่านแล้วยังไม่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอีกด้วย เพราะเน้นเพียงการจำเนื้อหามากกว่าการคิดวิเคราะห์จากเรื่องที่อ่าน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในเรื่องการอ่านของนักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรจึงอาจเป็นสาเหตุให้นักศึกษาหลายท่านมีความต้องการในการสร้างเสริมในเรื่องดังกล่าวมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูโปรแกรมวิชาภาษาไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อหลักสูตรและสาขาวิชาที่ผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยควรจะนำไปเป็นแนวทางเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้แก่บัณฑิตและนักศึกษาได้เรียนรู้ เพื่อนักศึกษาครูที่จะออกไปเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาในอนาคตซึ่งเป็นฟันเฟืองสำคัญที่จะยกระดับการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอีกหนึ่งทางในการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนของนักเรียนในปัจจุบันได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพิจารณาวิธีการศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูโปรแกรมวิชาภาษาไทยในลักษณะอื่น เช่น ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลหลากหลาย ซึ่งอาจมีผลของการศึกษาที่แตกต่างไปจากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอ่านวรรณกรรมเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาครูโปรแกรมวิชาภาษาไทยเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบสิ่งที่ครูผู้สอนควรจัดเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเหล่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย*. โรงพิมพ์องค์การรับและส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ขวัญสกุล แจ่มใส. (2563). *การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. โรงเรียนศิริเวสตันเพียร์ อุบลราชธานี. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.
- จิตตินันท์ สุวรรณภาพ. (2564). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นริศรา ชยธวัช. (2563). *การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3116>
- บุญญา เป่งยาวงษ์. (2565). *ความต้องจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. NU Digital Repository. <http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5680>
- พิมพ์พร พงษ์ประเสริฐ. (2563). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของฮันเตอร์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3278>

- ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). *ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์*. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)
- สกุรัตน์ เจริญอินทร์พรหม และสมพร ร่วมสุข (2561). *การพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลวิธี SQP2RS ร่วมกับแผนผังความคิด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/2241>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด. https://www.stou.ac.th/Offices/Oaa/OaaOldPage/Professional/Train_Professional/oaalInfo/oaal/Dept04/webcur63/Rule_MUA/Plan_Inter2560-2579.pdf
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา ประดิษฐ์. (2552). *ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน*. สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.
- Derchant, E. V. (1970). *Improving the teaching of reading*. Prentice-Hall.
- Smith, F. (1978). *Understanding reading: A psycholinguistic analysis of reading and learning to read*. Holt Rinechart and Winston.

กลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

MANAGEMENT STRATEGIES ACCORDING TO THE NATIONAL STANDARD FOR EARLY
CHILDHOOD CARE, DEVELOPMENT AND EDUCATION THAILAND OF CHILD DEVELOPMENT
CENTER UNDER THE LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION

สุจิรา พุทธวีรธรณ¹

Sujira Phutthawirawan

ศิริมาศ โกศลยพิพัฒน์²

Sirimas Kosanpipar

พรรณี สุวตธิ³

Pannee Suwatthee

ณัต บุษชัย⁴

Thanat Boonchai

Received Date: 23 June 2023

Revised Date: 30 March 2024

Accepted Date: 7 December 2024

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคเหนือตอนบน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 96 คน, ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 96 คน, หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 96 คน, ครู/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 96 คน และกรรมการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 96 คน รวมทั้งสิ้น 480 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.992 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. บริบทการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ และปัจจัยทางด้านการเมืองและนโยบายของรัฐมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ผลการหาความต้องการจำเป็น พบว่า การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ การพัฒนาเพิ่มศักยภาพบุคลากร และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ มีความต้องการจำเป็นในระดับสูง ส่วนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านการเมือง และนโยบายของรัฐ มีความต้องการจำเป็นในระดับต่ำ ส่วนผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม พบว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่ายเป็นกลยุทธ์เชิงแก้ไข การติดตามและประเมินผล

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, Ph.D. student, Graduate School, Chiang Mai Rajabhat University, Email Address: sujiracm63@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, Instructor Doctor of Education, Graduate School, Chiang Mai Rajabhat University.

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, Instructor Doctor of Education, Graduate School, Chiang Mai Rajabhat University.

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, Instructor Doctor of Education, Graduate School, Chiang Mai Rajabhat University.

การดำเนินงานเป็นกลยุทธ์เชิงรับ การพัฒนาเพิ่มศักยภาพบุคลากรเป็นกลยุทธ์เชิงป้องกัน และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพเป็นกลยุทธ์เชิงรุก

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย กลยุทธ์ EPAMEP ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Enhance the Management Quality: E) กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างเด็กปฐมวัย (Promote Early Childhood: P) กลยุทธ์ที่ 3 เร่งรัดพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (Accelerate Teachers: A) กลยุทธ์ที่ 4 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Monitoring and Evaluation: M&E) กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Promote Participation of Network Partners: P) ในภาพรวมตรวจสอบแล้วทุกรายการมีความถูกต้องและมีความเหมาะสม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to 1) study the management context according to the national standards for early childhood care of child development centers, and 2) develop management strategies based on these standards for the child development centers under the local government organization. The sample group consisted of child development centers under the local government in the upper northern region, including 96 local administrators, 96 directors of education division, 96 administrators of the centers, 96 teachers/ caregivers, and 96 center management committee members, totaling 480 individuals. The research tools used was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.992. Data were analyzed using descriptive statistics and focus group discussions through content analysis.

The research findings were as follows:

1. The current management context according to the national standards for early childhood care of child development centers under local government showed that the overall current state of management is high, and the desired state of management is very high. Enhancing the quality of early childhood development and political and state policy factors had the highest average scores. The needs assessment results indicated a high level of need for systematic monitoring and evaluation of the centers' management, enhancing personnel capacity, and economic factors. Conversely, the promotion of participation and networking, improving the quality of early childhood development, technology factors, social factors, and political and state policy factors were found to have a low level of need. The SWOT analysis results revealed that systematic management and promoting participation and networking are corrective strategies, monitoring and evaluation are defensive strategies, enhancing personnel capacity is a preventive strategy, and improving the quality of early childhood development is an active strategy.

2. The results of developing management strategies according to the national standards for early childhood care of child development centers under local government included the EPAMEP strategies: Strategy 1: Enhance the Management Quality (E), Strategy 2: Promote Early Childhood (P), Strategy 3: Accelerate Teachers and Educational Personnel Development (A), Strategy 4: Monitoring and Evaluation of the Center's Operations (M&E), and Strategy 5: Promote Participation of Network Partners (P). Overall, all strategies were found to be accurate and appropriate.

Keywords: Management, Development and Education Thailand, Child Development Center, The Local The national standard for early childhood care Government Organization.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย คือเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้ บริบทสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพ ชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่า ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญใน การจัดการศึกษา โดยมีหน้าที่ดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น บทบาทสำคัญนี้ส่งผล ให้เด็กปฐมวัยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) กำหนดให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ด้วยการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตอย่างมีคุณภาพทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วง ตั้งครรภ์ วัยเรียน วัยรุ่น/นักศึกษา วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้และ ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า สร้างความมั่นคงของชาติ โดยพัฒนาคนทุกวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเข้มแข็ง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมนำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา รวมถึงมีจิตอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (2565) ได้รายงานผลการลงพื้นที่แสวงหาข้อเท็จจริงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ทำให้ ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีการแบ่งโครงสร้างการ บริหารงาน ไม่มีการกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน การ ประเมินคุณภาพครูไม่เป็นปัจจุบัน 2) ด้านบุคลากร พบว่าครูไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปฐมวัยโดยตรง จำนวนบุคลากร ไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า สภาพอาคารชำรุดทรุดโทรมขาดงบประมาณ ในการดำเนินการก่อสร้างอาคารที่มั่นคงแข็งแรง อาคารสถานที่แออัด คับแคบ ไม่ถูกสุขลักษณะ และไม่มีมาตรฐานเกี่ยวกับ ความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาสื่อการ เรียน การสอน 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ขาดการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครอง ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนไม่มีประสิทธิภาพ และ 6) ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย ขาดการส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพ ขาดการเสริมสร้างความเข้มแข็งใน การปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัด การศึกษา เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเหมาะสม จากปัญหาดังกล่าวทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มี ประสิทธิภาพ ไม่มีมาตรฐาน ดังนั้นในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จนั้น กลยุทธ์ จึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กมีวิธิดำเนินการที่เป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของสถานศึกษาที่คาดหวังไว้ได้อย่าง มีประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกขององค์กร ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (ไพชยนต์ ศรีม่วง, 2555) ไทเกอร์ (2564) ยังกล่าวไว้อีกว่า กลยุทธ์คือการวางแผนธุรกิจและวางรายละเอียดการปฏิบัติเพื่อให้องค์กร สามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้ ผ่านการคัดสรรคุณค่าให้กับกลุ่มลูกค้าและการออกแบบแผนปฏิบัติการให้เหมาะสมกับทรัพยากร ในองค์กร รวมถึงการวางแผนป้องกัน เพื่อไม่ให้กลยุทธ์ล้มเหลวในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้นการดำเนินการบริหารจัดการ ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ จึงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่ง สุจิตรา พุทธิวีวรรณ, ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์, พรณิ สุวดี และณัด บุญชัย (2566) ได้ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ 2) การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ 3) การพัฒนาและเพิ่ม ศักยภาพบุคลากร 4) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และ 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่าย

ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่าเป็นอย่างไรและแนวทางการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีลักษณะอย่างไร ตลอดจนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการนำประเทศสู่ความเจริญก้าวหน้า มั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีขั้นตอนการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยนำองค์ประกอบการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สุจิตรา พุทธิวรรณ, ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์, พรณิ สุวดี และณัด บุญชัย, 2566) จัดทำร่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและความถูกต้องด้านความตรงตามเนื้อหา หาค่าด้วยดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 โดยเป็นข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด จำนวน 69 ข้อ นำไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 คน หาค่าความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.992 สรุปค่าความเที่ยง มีค่าสูงกว่า 0.70 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่ยอมรับได้

ขั้นตอนที่ 1.2 หาความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้วยค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) หาค่าดัชนี PNI^{modified} เพื่อนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม เพื่อหาความต้องการจำเป็นกำหนดโดยวิธี PNI^{modified} แบบปรับปรุงที่เป็นผลต่างตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

ขั้นตอนที่ 1.3 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1.2 มาวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามด้วย SWOT Matrix และจับคู่กลยุทธ์ด้วยตาราง TOWs Matrix

ระยะที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2.1 พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จาก ขั้นตอน 1.3 จัดประชุมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อร่วมพิจารณาร่างกลยุทธ์และคู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน มีเกณฑ์คัดเลือกดังต่อไปนี้ 1) นักบริหารงานการศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการบริหาร

จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 2 คน 3) นักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 คน และ 4) ครู ที่ปฏิบัติการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 2.2 ตรวจสอบร่างกลยุทธ์และร่างคู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐาน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือ ตอนบน จำนวน 2,046 แห่ง ในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 8 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถาม คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตภาคเหนือ ตอนบน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของทาโรยามาเน (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน (e) 10% จากประชากรทั้งหมด 2,046 แห่ง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 96 แห่ง การสุ่ม กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 96 คน, ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 96 คน, หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 9 คน, ครู/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 96 คน และกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 96 คน รวมทั้งสิ้น 480 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)
2. แบบตรวจสอบคุณภาพและแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และ ปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อใช้ในการ ตรวจสอบด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และด้านความเที่ยง (Reliability)
3. แบบสังเคราะห์การหาความต้องการจำเป็น และแบบสังเคราะห์ SWOT และTOWs Matrix
4. แบบ ร่างกลยุทธ์ และร่างคู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. แบบตรวจสอบร่างกลยุทธ์และร่างคู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ตามสูตรของ Rovinelli, R. J. and Hambleton, R. K. (1977)
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้ (Try out) แบบสอบถาม ฯ เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) ด้วยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) โดยเลือกข้อที่มีค่าความเที่ยง ตั้งแต่ 0.71 ขึ้นไป
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามฯ ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และค่าดัชนี PNI_{modified}
4. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม และจับคู่สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อม ภายนอก ด้วยตาราง TOWs matrix
5. วิเคราะห์ความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์และคู่มือกลยุทธ์ฯ ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย มีขั้นตอน 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาบริบทการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

สภาพแวดล้อมภายนอก	ระดับความคิดเห็น							
	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	M	S	แปลผล	ลำดับ	M	S	แปลผล	ลำดับ
1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ	4.30	0.52	มาก	4	4.56	0.49	มากที่สุด	4
2. การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ	4.49	0.53	มาก	1	4.67	0.46	มากที่สุด	1
3. การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากร	4.36	0.56	มาก	3	4.61	0.50	มากที่สุด	2
4. การติดตามและประเมินผลการทำงาน	4.26	0.61	มาก	5	4.55	0.56	มากที่สุด	5
5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่าย	4.37	0.59	มาก	2	4.60	0.52	มากที่สุด	3
รวม	4.35	0.56	มาก	-	4.60	0.51	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($M = 4.35$, $S = 0.56$) และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.60$, $S = 0.51$) เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันรายตัวบ่งชี้ พบว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ($M = 4.49$, $S = 0.53$) รองลงมา คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่าย อยู่ในระดับมาก ($M = 4.37$, $S = 0.59$) การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($M = 4.36$, $S = 0.56$) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.30$, $S = 0.52$) และการติดตามและประเมินผลการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($M = 4.26$, $S = 0.61$) ตามลำดับ และสภาพที่พึงประสงค์รายตัวบ่งชี้ พบว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.67$, $S = 0.46$) รองลงมา คือ การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.61$, $S = 0.50$) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.60$, $S = 0.52$) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.56$, $S = 0.49$) และการติดตามและประเมินผลการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $S = 0.56$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

สภาพแวดล้อมภายนอก	ระดับความคิดเห็น							
	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	M	S	แปลผล	ลำดับ	M	S	แปลผล	ลำดับ
ปัจจัยทางด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ (Political factors: P)	4.28	0.63	มาก	1	4.55	0.58	มากที่สุด	1
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ (Economic factors: E)	4.00	0.73	มาก	4	4.38	0.67	มาก	4
ปัจจัยทางด้านสังคม (Social factors: S)	4.24	0.65	มาก	2	4.53	0.58	มากที่สุด	2
ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี (Technological factors: T)	4.19	0.67	มาก	3	4.51	0.60	มากที่สุด	3
รวม	4.18	0.72	มาก	-	4.50	0.65	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($M = 4.18$, $S = 0.72$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ (Political factors: P) อยู่ในระดับมาก ($M = 4.28$, $S = 0.63$) รองลงมา คือ ปัจจัยทางด้านสังคม (Social factors: S) อยู่ในระดับมาก ($M = 4.24$, $S = 0.65$) ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี (Technological factors: T) อยู่ในระดับมาก ($M = 4.19$, $S = 0.67$) และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ (Economic factors: E) อยู่ในระดับมาก ($M = 4.00$, $S = 0.73$) ตามลำดับ และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.50$, $S = 0.65$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ (Political factors: P) อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $S = 0.58$) รองลงมา คือ ปัจจัยทางด้านสังคม (Social factors: S) อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.53$, $S = 0.58$) ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี (Technological factors: T) อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51$, $S = 0.60$) และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ (Economic factors: E) อยู่ในระดับมาก ($M = 4.38$, $S = 0.67$) ตามลำดับ

1.2 ผลการหาความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการหาความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวม พบว่า องค์ประกอบที่มีความจำเป็นในระดับสูง คือ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.0689 รองลงมา คือ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.0601 และ การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากร ซึ่งมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.0566 ตามลำดับ องค์ประกอบที่มีความจำเป็นในระดับต่ำ คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่าย ซึ่งมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.0533 และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ ซึ่งมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.0412 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการหาความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยภาพรวม พบว่า ปัจจัยที่มีความจำเป็นในระดับสูง คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ (Economic factors: E) ซึ่งมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่ 0.0958 ปัจจัยที่มีความจำเป็นในระดับต่ำ คือ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี (Technological factors: T) ซึ่งมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ที่

0.0747 รองลงมา คือ ปัจจัยทางด้านสังคม (Social factors: S) ซึ่งมีค่า PNI_{modified} อยู่ที่ 0.0665 และปัจจัยทางการเมืองและนโยบายของรัฐ (Political factors: P) ซึ่งมีค่า PNI_{modified} อยู่ที่ 0.0625 ตามลำดับ

1.3 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จาก 1.2 มาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม ด้วย SWOT Matrix และจับคู่กลยุทธ์ ด้วยตาราง TOW Matrix

ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 ผลการพัฒนากลยุทธ์และคู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาพ 1 (ร่าง) กลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากผลการจับคู่ด้วย TOWs Matrix

จากภาพที่ 1 ผลการ (ร่าง) กลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำผลการจับคู่ด้วย TOWs Matrix จากนั้นนำไปจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เพื่อพิจารณายก (ร่าง) กลยุทธ์ และ (ร่าง) คู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. ร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

วิสัยทัศน์ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

- พันธกิจ
1. ส่งเสริมการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 2. ส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย
 3. ส่งเสริม พัฒนาและเพิ่มศักยภาพครูและบุคลากร
 4. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
 5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างภาคีเครือข่าย

- เป้าประสงค์
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
 2. เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ
 3. ครูและบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างภาคีเครือข่าย

กลยุทธ์และแนวทางการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Enhance the Management Quality: E)
แนวทางการพัฒนา

1.1 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 1.2 ส่งเสริมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
- 1.3 พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีคุณภาพ
- 1.4 ส่งเสริมการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.5 พัฒนาการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ
- 1.6 ส่งเสริมการบริหารจัดการระบบการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างเด็กปฐมวัย (Promote Early Childhood: P)

แนวทางการพัฒนา

- 2.1 จัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวที่ดี
- 2.2 จัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ได้
- 2.3 จัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านสังคม มีคุณธรรม มีวินัย และความเป็นพลเมืองดี
- 2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านสติปัญญา และทักษะการคิดพื้นฐาน ได้อย่างสร้างสรรค์
- 2.5 ส่งเสริมการดูแลสุขภาพของเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 เร่งรัดพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (Accelerate Teachers: A)

แนวทางการพัฒนา

- 3.1 ส่งเสริมการบริหารจัดการบุคลากรอย่างเป็นระบบ
- 3.2 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษา อบรม และพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 3.3 จัดสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในการทำงานที่ดี

กลยุทธ์ที่ 4 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Monitoring and Evaluation: M&E)

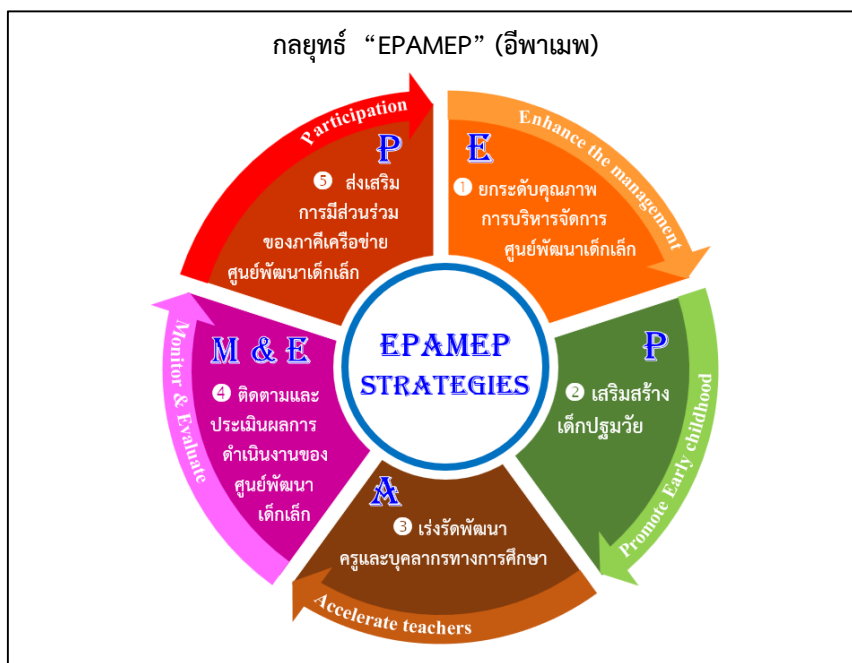
แนวทางการพัฒนา

- 4.1 จัดให้มีการวางแผนระบบกลไกการติดตามผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.2 ส่งเสริมให้มีการวัด การวิเคราะห์ และการประเมินผลการดำเนินการให้มีคุณภาพ
- 4.3 สนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- 4.4 จัดให้มีการทบทวน ปรับปรุง แก้ไขปัญหาและเตรียมการเชิงรุก

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Promote Participation Of Network Partners: P)

แนวทางการพัฒนา

- 5.1 สร้างการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของทุกภาคส่วนและภาคีเครือข่าย
- 5.2 สนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 5.3 ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 5.4 สร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกระดับ

ภาพ 2 กลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้ชื่อย่อว่า “EPAMEP” (อีพามเพ)

2. การร่างคู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) คำชี้แจง 2) บทนำ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญ 3) กลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และแนวทางการพัฒนา 4) แนวทางการนำกลยุทธ์ไปใช้ ได้แก่ การนำกลยุทธ์ไปใช้ ขั้นตอนการนำกลยุทธ์ไปใช้ และบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5) บรรณานุกรม

2.2 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์และร่างคู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน พบว่า ในภาพรวม มีความถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 98.99 และมีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 98.99 แยกรายด้าน ดังนี้

วิสัยทัศน์ พบว่า มีความถูกต้องและความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 พันธกิจ พบว่า มีความถูกต้อง และความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 เป้าประสงค์ พบว่า มีความถูกต้อง และความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ พบว่า มีความถูกต้องและความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 95.83 กลยุทธ์ที่ 2 ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ พบว่า มีความถูกต้องและความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า มีความถูกต้องและความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 97.22 กลยุทธ์ที่ 4 ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่ามีความถูกต้องและความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 และกลยุทธ์ที่ 5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่ายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่ามีค่าความถูกต้องและความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของ ร่างคู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน พบว่า ในภาพรวมทุกรายการ มีความถูกต้องและความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100

อภิปรายผล

1. การศึกษาบริบทการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.35 เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยจัดการอบรมเลี้ยงดู เพิ่มพูนประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ และจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ (พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562) สอดคล้องกับวสุภุต สุวรรณเทนและ วิไลนิกา ฉลากบาง (2563) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย องค์ประกอบ ด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านคุณภาพประสิทธิภาพในการบริหารงาน ด้านคุณภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านคุณภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และด้านความพึงพอใจในการทำงาน กันตวรรณ มีสมสาร และ กัญญา ศิลปกิจยาน (2561) ยังกล่าวไว้ว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยในยุค 4.0 เด็กควรได้รับการพัฒนาให้สามารถสร้างผลงานหรือนวัตกรรมได้ โดยมีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดผลิตภาพ และการคิดรับผิดชอบ และควรพัฒนาให้เด็กสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการลงมือกระทำ ได้ปฏิบัติจริงและนำความรู้ไปสร้างสรรค์เป็นชิ้นงาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ เป็นสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี เป็นจุดเริ่มต้นการเริ่มชีวิตในเด็กปฐมวัย เป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุก ๆ ช่วงอายุ และเป็นช่วงที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็กเพื่อมีความพร้อมในการที่จะพัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพในการระดับต่อไป (สำนักงานประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2549) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ประเทศไทย (2561) ยังกล่าวไว้ อีกว่า เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดของชีวิต ถ้าการพัฒนาในช่วงชีวิตนี้ ล่วงเลยไป โดยไม่ได้รับการพัฒนา เด็กจะหลุดออกจากวงจรของการสร้างสติปัญญา บุคลิกภาพ ค่านิยม เจตคติ อุปนิสัย ฯลฯ ซึ่งเป็นวงจรปกติของการพัฒนา และการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกคนให้ทั่วถึง จะเป็นการช่วยลดระดับความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นองค์ประกอบที่ควรให้ความสำคัญ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ตามลำดับ และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพนั้น กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (ม.ป.ป) ได้ระบุว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน มีความต้องการจำเป็นสูงสุด อาจเป็นเพราะการติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการในการควบคุมผลและประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือหรือองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ประโยชน์ ทำให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของการปฏิบัติงาน (ว.วิชากร, 2565) อีกทั้งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางการดำเนินศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ เพื่อการพัฒนาศูนย์ต้นแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพ จะต้องมีการ นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงทำให้

เห็นว่า การติดตามและประเมินผลเป็นปัจจัยที่มีความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเห็นได้ชัด

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT analysis) แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม มาวิเคราะห์กลยุทธ์ด้วย TOW Matrix ทำให้ได้กลยุทธ์ EPAMEP ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Enhance the Management Quality: E) จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การหาค่าความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SWOT analysis และการวิเคราะห์กลยุทธ์ ด้วย TOWs Matrix ทำให้เกิดข้อค้นพบกลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากข้อค้นพบย่อยเป็นการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วยการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รวมถึงการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมการบริหารหลักสูตร งานวิชาการ ระบบการบริหารงานบุคคล ระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ จันทิมา จันทรสุวรรณ (2558) ได้ศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล พบว่า การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล ประกอบด้วย การบริหารงานคุณภาพ การบริหารงานบุคคล และการจัดสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2559) ได้กำหนดให้มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และมาตรฐานด้านบุคลากร เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ได้ว่า กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างเด็กปฐมวัย (Promote Early Childhood: P) จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การหาค่าความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SWOT analysis และการวิเคราะห์กลยุทธ์ ด้วย TOWs Matrix ทำให้เกิดข้อค้นพบกลยุทธ์ด้านการเสริมสร้างเด็กปฐมวัย โดยเสริมสร้างให้เด็กปฐมวัยมีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวที่ดี มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ได้ มีพัฒนาการด้านสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยและความเป็นพลเมืองดี มีพัฒนาการด้านสติปัญญา และทักษะการคิดพื้นฐาน ได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ เป็นการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน และพัฒนาอย่างเหมาะสมตามวัย สอดคล้องตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มาตรฐานด้านที่ 3 ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย โดยกำหนดให้เด็กแรกเกิด - อายุ 6 ปี มีการเจริญเติบโตสมวัย มีสุขนิสัยที่เหมาะสม รวมถึงการมีพัฒนาการสมวัย ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) อีกทั้งพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ระบุว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ การดูแล การพัฒนา และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษ รวมถึงการสร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ จึงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ได้ว่า กลยุทธ์ด้านการเสริมสร้างเด็กปฐมวัย จะสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นเด็กที่มีคุณภาพและมีพัฒนาการที่สมวัย

กลยุทธ์ที่ 3 เร่งรัดพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (Accelerate Teachers: A) จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การหาค่าความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SWOT analysis และการวิเคราะห์กลยุทธ์ ด้วย TOWs Matrix ทำให้เกิดข้อค้นพบกลยุทธ์การเร่งรัดพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการส่งเสริมการบริหารจัดการบุคลากร ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาอบรม และพัฒนาเองเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานระดับโลก MBNQA (สุชุม มั่นคง, 2554) ซึ่งเป็นเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมีลคอล์ม บอลคริจ ที่นำแนวคิดการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จมาใช้เพื่อประเมินองค์กรต่าง ๆ และมอบรางวัล ถือว่าเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและความแข็งแกร่งที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริม ยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการ นำไปสู่การสร้างภาพพจน์และความพึงพอใจแก่ลูกค้าและเพื่อผลตอบแทนที่ดีที่สุดในที่สุด โดยเกณฑ์คุณภาพได้กล่าวถึง การให้ความสำคัญกับบุคลากรและหน่วยงานย่อย ด้วยการทำให้บุคลากรได้รับการพัฒนาและใช้ศักยภาพเต็มที่ในการทำงาน ได้แก่ การสร้างระบบงาน เป็นวิธีการเกี่ยวกับงาน ค่าตอบแทน ความก้าวหน้า การจูงใจ ทำให้เกิดความสำเร็จที่สูงขึ้น การส่งเสริมการศึกษาอบรม การพัฒนาบุคลากร ด้วยการสร้างความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงาน สร้างความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากร ด้วยการจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน ความเป็นอยู่และความพึงพอใจของบุคลากร สิ่งเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ได้ว่า กลยุทธ์การเร่งรัดพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

กลยุทธ์ที่ 4 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Monitoring and Evaluation: M&E) จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การหาค่าความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SWOT analysis และการวิเคราะห์กลยุทธ์ ด้วย TOWs Matrix ทำให้เกิดข้อค้นพบ กลยุทธ์ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดให้มีการวางแผนระบบกลไกการติดตามผลการดำเนินงาน ส่งเสริมให้มีการวัด การวิเคราะห์ และการประเมินผลการดำเนินงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการติดตามและประเมินผล รวมถึงการทบทวน ปรับปรุง แก้ไขปัญหาและเตรียมการเชิงรุก สอดคล้องกับ มุฑา แก่นสุวรรณและคณะ (2561) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่ดี พบว่า ปัจจัยด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผล เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร นำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการติดตามและประเมินผลเป็นกลไกสำคัญในการช่วยให้การดำเนินโครงการสามารถดำเนินไปสู่จุดหมาย และเป็นกระบวนการที่ช่วยการบริหารจัดการโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถช่วยวิเคราะห์ สังเคราะห์คุณค่าต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เพื่อการขยายผลและพัฒนาการทำงานต่อไป (พงศ์เทพ สุธีรวิทย์, 2559) จึงทำให้เห็นได้ว่า กลยุทธ์ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติอย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (Promote Participation of Network Partners: P) จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การหาค่าความต้องการจำเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SWOT analysis และการวิเคราะห์กลยุทธ์ ด้วย TOWs Matrix ทำให้เกิดข้อค้นพบกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการของทุกภาคส่วนและภาคีเครือข่าย รวมถึงครอบครัว ชุมชน การสร้างเครือข่าย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกระดับและการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สอดคล้องกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2557) ได้ระบุองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน โดยมีกระบวนการให้บริการวิชาการ การใช้ทุนทางสังคมเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็ก ครู และผู้ปกครอง มีการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง และมีการกระบวนการส่งเสริมการทำงานของเครือข่ายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย องค์ประกอบดังกล่าวใช้เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบก้าวกระโดด ซึ่งในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและภาคีเครือข่ายนั้น วรณิตา สอนกองแดง และคณะ (2560) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องของชุมชนในการพัฒนามาตรฐานศูนย์เด็กเล็กส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กคุณภาพโดยรวม ทำให้เกิดความความยั่งยืน จึงควรส่งเสริมการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ด้าน เป็นข้อค้นพบจากการศึกษา การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กคุณภาพโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เห็นได้ว่า กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

ผลการตรวจสอบกลยุทธ์และคู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมของระดับคุณภาพของกลยุทธ์และคู่มือการบริหารจัดการที่พบว่า กลยุทธ์ทั้งหมดมีความถูกต้องและมีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลยุทธ์และคู่มือ

การบริหารจัดการนั้นผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ รวมทั้งได้ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์และคู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความชัดเจน ถูกต้องและเหมาะสม สามารถนำไปเผยแพร่ให้กับหน่วยงานที่จัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการและขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ และบริบทเชิงพื้นที่ของแต่ละแห่ง เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กำหนด
2. ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถนำกลยุทธ์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการประเมินผลการนำกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ กระบวนการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กันตวรรณ มีสมสาร และกัญญา ศิลปกิจยาน. (2561). การพัฒนาเด็กปฐมวัยในยุค 4.0. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 8(1), 171-178.
- กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย.(ม.ป.ป.) *คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย*, ม.ป.พ.
- จันทิมา จันทรสุวรรณ. (2558). *การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล*. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไทเกอร์. (2564, 12 มีนาคม). *กลยุทธ์คืออะไร-องค์ประกอบของกลยุทธ์ที่คุณควรรู้*. <https://thaiwinner.com/what-is-strategy/>
- พงศ์เทพ สุธีรวุฒิ. (2559). *การติดตาม สนับสนุน และประเมินผลโครงการ*. สถาบันการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116. ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.
- พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562. (2562, 30 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136. ตอนที่ 56 ก. หน้า 5-16.
- ไพชยนต์ ศรีม่วง. (2555). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41*. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มุกดา แก่นสุวรรณ. (2561). *แนวทางการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน*. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 143-156.

- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135. ตอนที่ 82 ก. หน้า 1-71.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ประเทศไทย. (2561). *แนวแนะวิธีการเลี้ยงดูดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามสมรรถนะเพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี*. พริกหวานกราฟฟิค.
- ว.วิชาการ. (2565, 18 กรกฎาคม). *การติดตามและประเมินผล*. <https://thaipalad.com/798/>
- วรรณิตา สอนทองแดง, อนงค์ สุนทรานัน, กาญจนา พรหมเรืองฤทธิ์, ศรัณย์ ปองนิมิตพร และลาวัลย์ สมบูรณ์. (2560). การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กคุณภาพโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. *วารสารพยาบาลสาร*, 44(2), 81-93.
- วสุกฤต สุวรรณเทน และวิลินกา ฉลากบาง. (2563). คุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย : ปัจจัยเชิงสาเหตุ. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)*, 9(3), 151-164.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2557). *ก้าวกระโดดสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. Good Work Media.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. วิชาการและมาตรฐานการศึกษา ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2549). *เครื่องมือประเมินมาตรฐานการบริหารงาน ด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. (2565, 5 กันยายน). *ปัญหาการจัดการศึกษาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. <https://www.ombudsman.go.th/new/ปัญหาการจัดการศึกษาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *แนวดำเนินการศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ*. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สุชุม มั่นคง. (2554, 21 มีนาคม). *รางวัลคุณภาพแห่งชาติมีลคอล์มบอลคริจ MBNQA*. <http://mbnqa.blogspot.com/2011/03/blog-post.html>
- สุจิรา พุทธิวิวรรณ, ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์, พรรณี สุวดี และณัด บุญชัย. (2566). องค์ประกอบการบริหารจัดการตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 12 (น.3)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. ธรรมดาเพลส.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins Publishers.
- Rovinelli, R. J. and Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research Research*, 2, 49-60.

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

THE DEVELOPMENT OF AN ONLINE LESSON ON THE TOPIC OF SEXUAL DEVELOPMENT
AND SEXUALITY EDUCATION IN THE HEALTH EDUCATION SUBJECT FOR
MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

สิรินดา เจริญชอบ¹

Sirinada Charoenchob

กิ่งแก้ว สำรวยริน²

Kingkaew Samruayruen

บุญชา สำรวยริน³

Buncha Samruayruen

Received Date: 25 August 2023

Revised Date: 5 September 2023

Accepted Date: 17 December 2024

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) สร้างและหาคุณภาพของบทเรียนออนไลน์ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบห้องเรียนปกติ 4) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบห้องเรียนปกติ และ 5) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2565 ดำเนินการคัดเลือกห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากได้กลุ่มทดลอง ห้อง ม.1.3 จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุม ห้อง ม.1.1 จำนวน 39 คน รวม 79 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ บทเรียนออนไลน์ แผนการจัดการเรียนการสอน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นของคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของเครื่องมือ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก ($M = 4.73, S = 0.12$) คุณภาพด้านเทคนิคอยู่ในระดับดีมาก ($M = 4.66, S = 0.08$) 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบห้องเรียนปกติ ก่อนเรียนและหลังเรียนไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Master student, Degree of Master of Education Field in Technology and Computer for Education, Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University, Email Address: junesirich@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาบูรณาการสุขภาพ ความงาม และสปา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Faculty member of Program in Integration of Health, Aesthetics and Spa, Faculty of Science and Technology Pibulsongkram Rajabhat University

³ คณบดีคณะครุศาสตร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Dean, Faculty member of Master Degree Program in Technology and Computer for Education, Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University

ที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบห้องเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.41$, $S = 0.51$)

คำสำคัญ: บทเรียนออนไลน์, พัฒนาการทางเพศ, เพศวิถีศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to 1) create and find the quality of the online lesson, 2) compare learning achievements before and after of students in the experimental group who learned by using the online lesson, 3) compare the learning achievements before and after of the control group students who studied in a normal classroom, 4) compare their learning achievement after learning between the experimental group and the control group, and 5) study student satisfaction towards the online lesson. The sample group was Mathayomsuksa 1 students at Janokrong school, Phitsanulok Province, in academic year 2022. The classrooms were selected by simple random method, drawing lots. The total number of the students was 79, including 40 students from Mathayomsuksa 1.3 classroom as an experimental group, and 39 students from Mathayomsuksa 1.1 classroom as a control group. The tools used were an online lesson, its lesson plan, a student achievement test, and a satisfaction questionnaire verified by experts for its reliability. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The research results were as follows. 1) the quality of online lesson on the content was at a very good level ($M = 4.73$, $S = 0.12$) and the technical quality on online lesson was at a very good level ($M = 4.46$, $S = 0.08$). 2) The pre-study and post-study learning achievements of the experimental group after learning was higher than before learning at statistical significance at the .05 level. 3) There was no statistically significant difference between before and after learning achievement in the control group studying in a normal classroom at the .05 level. 4) The learning achievement of the students in the experimental group studying with the online lesson had a significantly higher average than the students in the The average post-learning achievements of the experimental group was higher than those of the students in a normal classroom, with statistical significance at the .05 level. 5) The students' satisfaction toward the online lessons was at a good level ($M = 4.41$, $S = 0.51$).

Keywords: Online lesson, Sexual Development, Sexuality Education

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน อาทิ การติดต่อสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ การคมนาคม การซื้อขาย รวมไปถึงการนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษา ซึ่งได้มีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เช่น การผลิตสื่อการเรียนการสอน การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ นำไปสู่รูปแบบการสอนโดยใช้บทเรียนออนไลน์ หรือการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์ ซึ่งครูผู้สอนได้ออกแบบโครงสร้างรายวิชาที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 รวมถึงการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้ได้มีการกำหนดรูปแบบการวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด โดยบทเรียนออนไลน์เน้นการใช้สื่อที่น่าสนใจ มีความแปลกใหม่ทันสมัย เวลาที่ใช้ในการเรียนมีความยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และกลับมาทบทวนเนื้อหาได้ตลอดเวลา อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันอย่างยิ่ง เนื่องจากบทเรียนออนไลน์มีความสอดคล้องกับกรอบความคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียน โดยผู้เรียนจะใช้ความรู้ในสาระหลักไปบูรณาการสังสมประสบการณ์กับทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะ 3 ประการ ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ วิจารย์ พานิช (2556) โดยเฉพาะในด้านทักษะชีวิตและอาชีพ เป็นทักษะที่สำคัญอีกทักษะหนึ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ มีทักษะทางสังคมและวัฒนธรรม มีความพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคมในอนาคต เพื่อให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

รายวิชาสุขศึกษานั้นเป็นรายวิชาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ธรรมชาติของการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ เพื่อให้เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครอง เพศศึกษา การมีทักษะในการดำเนินชีวิต การมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค รวมถึงการป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้จ่าย สารเสพติด และความรุนแรง กระทรวงศึกษาธิการ (2551) จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ในรายวิชาสุขศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต ท่ามกลางสภาพปัญหาสังคมในปัจจุบัน ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น เช่น พฤติกรรมการใช้สารเสพติด ปัญหาความรุนแรงและความขัดแย้งในครอบครัว การยอมรับการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลาย อีกทั้งการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม นำไปสู่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องร่วมกันป้องกันและแก้ไข

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษาในปัจจุบัน พบปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมาก จากการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีมาตรฐานตัวชี้วัด พ 2.1 ม.1/1 เรื่อง อธิบายวิธีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และพัฒนาการทางเพศอย่างเหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการ (2551) เป็นตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา ซึ่งสังคมได้เล็งเห็นแล้วว่ามีความสำคัญ จึงได้มีการเพิ่มเติมเนื้อหาลงในแบบเรียนที่ชัดเจนและทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม มีทัศนคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และพัฒนาการทางเพศได้อย่างเหมาะสม

ด้วยรายวิชาสุขศึกษาเป็นรายวิชาที่มีการเรียนการสอนเพียงสัปดาห์ละครั้ง แต่มีเนื้อหาสาระที่สำคัญและจำเป็นต่อผู้เรียนอยู่หลายประการ ผู้สอนจึงมีการจัดสัดส่วนเนื้อหาตามสาระแกนกลางให้ครอบคลุมและครบถ้วนมากที่สุด โดยอาจเลือกเน้นย้ำในบางประเด็น ซึ่งทำให้ไม่สามารถสร้างความคงทนในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ที่อาจกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจได้น้อย เช่น การบรรยาย การใช้คำถาม การใช้กรณีศึกษา การเขียนสรุป หรือ การอ่านจับใจความ อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ให้ความสนใจในการเรียนการสอน ทำให้ไม่เข้าใจในบทเรียน รวมถึงการขาด ลา หรือมาเข้าเรียนสายของนักเรียนในคาบเรียนนั้น ๆ อาจทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาและต้องกลับไปทบทวนย้อนหลังด้วยตนเอง จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา โรงเรียนจ่านกร้อง พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 70 งานวัดผลและประเมินผลโรงเรียนจ่านกร้อง (2564) จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการและกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ ที่ตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียนให้มากขึ้น โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีมาเป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนมากขึ้น และยังสามารถ

ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สอดคล้องกับทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21

เพศวิถีศึกษา เป็นเรื่องที่ผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ ความพึงพอใจทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ ค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบวิถีคิด วิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางเพศพัฒนาการทางเพศในแต่ละช่วงวัย สุขภาวะทางเพศ รวมถึงมิติสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อเรื่องเพศ เพื่อเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ ทศนคติและค่านิยมที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพ สุขภาวะ และศักดิ์ศรี พัฒนสัมพันธ์ทางเพศทางสังคมและความสัมพันธ์ทางเพศซึ่งกันและกัน ไม่เลือกปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศ ครอบครัว และสังคมควรให้ความสำคัญกับเรื่องเพศวิถีศึกษา หาแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บุคคลที่มีเพศวิถีต่างกัน สามารถอยู่ร่วมในสังคมร่วมกันได้อย่างมีความสุข จริลักษณ์ รัตนพันธ์ (2563) ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง (2563) ส่วนเรื่องเพศศึกษายังเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่สำคัญ ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพอนามัย การยอมรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของการเจริญเติบโต การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศ รวมถึงแนวทางให้การป้องกันการตั้งครรภ์และการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งการสอนเพศศึกษา คือ การนำความรู้ที่ถูกต้องไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงอย่างเหมาะสม ในปัจจุบันการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษานั้นยังเป็นเรื่องที่ไม่เปิดเผยมากนัก จึงทำให้วัยรุ่นมักจะใช้เวลาที่ต้องพูดคุยเรื่องเพศ กับพ่อแม่ หรือคนในครอบครัว บางครอบครัวมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรนำมาพูดถึง วัยรุ่นจึงแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งความรู้เหล่านั้นอาจมีทั้งผิดและถูก หากวัยรุ่นได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องอาจเกิดความเข้าใจและการนำไปใช้ในทางที่ผิด จนเกิดปัญหาตามมาได้ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง มีแรงขับทางเพศสูง และมีสื่ออยู่ทางเพศที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย อาจทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ เช่น การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สวมถุงยางอนามัย ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

สถานการณ์ในประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อ HIV ในปี พ.ศ. 2564 จำนวนราว 520,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชนอายุ 15 - 24 ปี โดยเฉพาะโรคซิฟิลิสและหนองใน ซึ่งผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มีโอกาสติดเชื้อ HIV มากกว่าผู้ที่ไม่ป่วยถึง 5-9 เท่า และปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยมีข้อมูลสถิติทางสาธารณสุข พบว่า อัตราการคลอดในกลุ่มอายุ 15-19 ปี โดยปี พ.ศ. 2564 อยู่ที่ 25 ต่อ 1,000 คน สาเหตุปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการเลือกวิธีการคุมกำเนิดที่ไม่ถูกต้อง เช่น การหลั่งนอก การนับวันตกไข่ การไม่สวมหรือไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวตามมาราตรี อร่ามศิลป์ และวรรณศิริ ประจันโน (2559) สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ (2565) ไทยโพสต์ (2565)

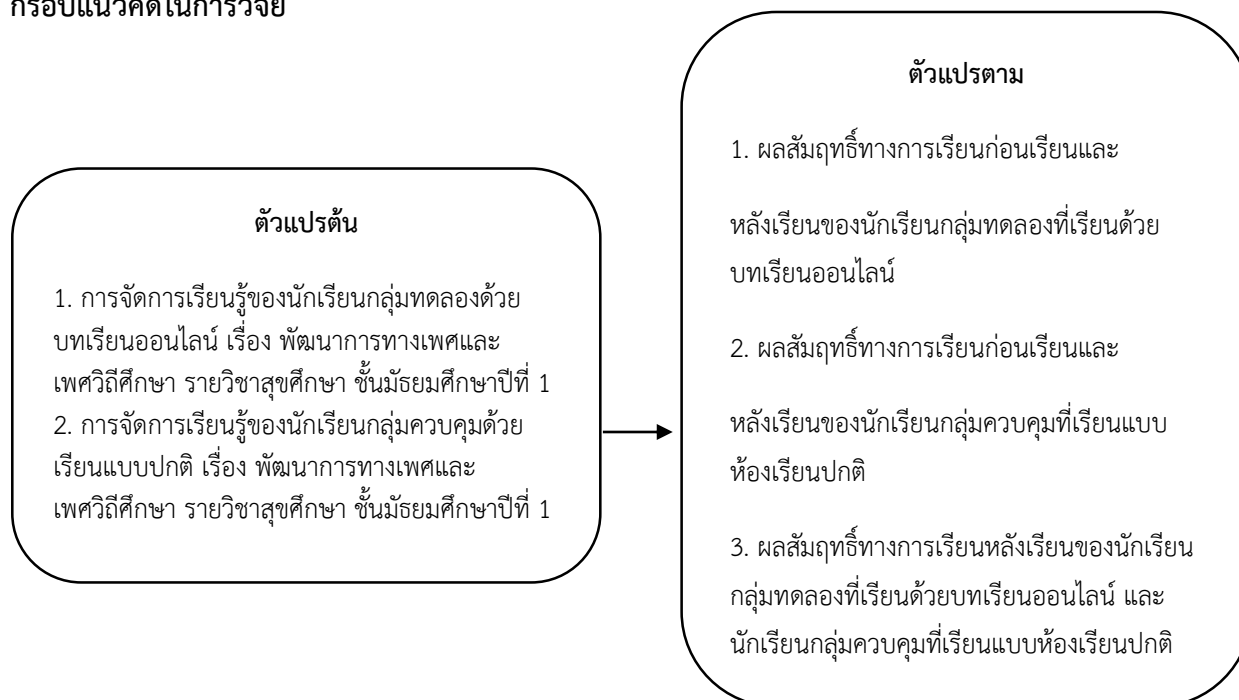
ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและเกิดความสนใจที่จะพัฒนาบทเรียนออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งบทเรียนออนไลน์นี้ จะช่วยสร้างความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นเป็นการจัดการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยปัจจุบัน โดยผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียนออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลาตามความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน สามารถทบทวนความรู้ย้อนหลัง และยังเพิ่มทักษะในการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียนอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่เรียนแบบห้องเรียนปกติ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ และนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่เรียนแบบห้องเรียนปกติ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชา สุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2565 จำนวน 13 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 495 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2565 ดำเนินการคัดเลือกห้องเรียน จำนวน 2 ห้อง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก ได้กลุ่มทดลอง ห้อง ม.1.3 จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุม ห้อง ม.1.1 จำนวน 39 คน รวม 79 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ จากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้ การสร้างสื่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ยึดหลักการพัฒนารูปแบบตาม ADDIE MODEL มีลำดับ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา (Analysis)

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดกลุ่มผู้เรียนเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์

1.2 ผู้วิจัยพิจารณาเนื้อหาบทเรียนที่ใช้ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และ พัฒนาการทางเพศได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนต้องเรียนรู้ และเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงของตนเอง อีกทั้งเรื่องเพศวิถีศึกษา

เป็นเรื่องที่ผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ ความพึงพอใจ ทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ ค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบวิธีคิด วิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางเพศของตน ซึ่งมีเนื้อหาประกอบไปด้วย การเปลี่ยนแปลง ในวัยรุ่น การยอมรับในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และเพศวิถีศึกษา

1.3 วิเคราะห์จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ในการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของนักเรียนหลังการเรียน การสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คือ เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ของตนเอง การปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางเพศของตนได้อย่างเหมาะสม

2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design)

2.1 ศึกษาวิธีการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ มาร่างรูปแบบสื่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา และนำเนื้อหาของสื่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา และนำผลที่ได้จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ

3) ขั้นตอนการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ (Development)

นำเนื้อหาที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของสื่อ การเรียนการสอน และนำผลที่ได้จาก การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4) ขั้นตอนการทดลองใช้ (Implementation)

ผู้วิจัยนำสื่อการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา ทดลองใช้กับนักเรียน กลุ่มทดลอง เวลาที่ใช้ สัปดาห์ละ 1 คาบ รวม 4 สัปดาห์ โดยก่อนการสอน ผู้วิจัยจะชี้แจง แนะนำขั้นตอนการใช้งานให้ผู้เรียน เข้าใจอย่างชัดเจน จากนั้นให้ผู้เรียนศึกษาบทเรียนออนไลน์ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสรุปเนื้อหาในแต่ละเรื่องลงสมุด และทบทวน เนื้อหาในสัปดาห์ถัดไป และนักเรียนกลุ่มควบคุม เวลาที่ใช้ สัปดาห์ละ 1 คาบ รวม 4 สัปดาห์ โดยผู้สอนทำการจัดการเรียน การสอนแบบปกติ ผ่านโปรแกรม MS PowerPoint ซึ่งเรียนเนื้อหาต่าง ๆ ภายในห้องเรียน

5) ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation)

หลังจากที่ได้จากการนำสื่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา และ นำผลจากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจไปวิเคราะห์ข้อมูล

2. แผนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบห้องเรียนปกติ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยสื่อการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและ เพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ โดยแบ่งเกณฑ์การให้ คะแนนดังนี้ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) ความตรงเชิง เนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยแบบทดสอบนี้มีค่า IOC อยู่ที่ 1.00 ทุกข้อ 2) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดย แบบทดสอบนี้มีค่า KR20 เท่ากับ 0.93

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศ และเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2549)

ระดับความพึงพอใจ 5 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด

ระดับความพึงพอใจ 4 หมายถึง ความพึงพอใจมาก

ระดับความพึงพอใจ 3 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง

ระดับความพึงพอใจ 2 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย

ระดับความพึงพอใจ 1 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

2. ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยชี้แจง วัตถุประสงค์ วิธีการใช้เครื่องมือในสื่อการสอน ด้วยบทเรียนออนไลน์ และแนะนำวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการเรียน แบบปกติ

3. เก็บรวบรวมข้อมูลหลังดำเนินการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และให้กลุ่มทดลองตอบแบบสอบถาม ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Independent Sample t-test และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายในกลุ่มทดลองและภายในกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Paired Sample t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. การแปลความหมายของคะแนนความพึงพอใจ ตามเกณฑ์ของกัลยา วานิชย์บัญชา (2544) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการสร้างบทเรียนออนไลน์เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีองค์ประกอบของบทเรียนดังนี้ คำแนะนำการใช้งาน จุดประสงค์การเรียนรู้ มีเนื้อหาบทเรียน วิชาสุขศึกษา จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่น การยอมรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศ และเพศวิถีศึกษา อีกทั้งยังมีแบบทดสอบ สำหรับการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์

ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาของการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	M	S	ระดับ
1. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	ดีมาก
2. เนื้อหามีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.67	0.58	ดีมาก
3. เนื้อหาเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน	4.67	0.58	ดีมาก
4. เนื้อหาเป็นไปตามลำดับขั้นการเรียนรู้	4.33	0.58	ดี
5. ความเหมาะสมต่อกระบวนการพัฒนา	5.00	0.00	ดีมาก
รวม	4.73	0.12	ดีมาก

จากตาราง 1 พบว่า การประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.12 แสดงว่า ด้านเนื้อหาที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาจากข้อพบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพในระดับมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และความเหมาะสมต่อกระบวนการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.00

ผลการประเมินคุณภาพด้านเทคนิคของการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพด้านเทคนิค

รายการประเมิน	M	S	ระดับ
1. ลำดับขั้นในการนำเสนอเนื้อหา	4.67	0.58	ดีมาก
2. ความเหมาะสมของเนื้อหาที่นำมาใช้	4.33	0.58	ดี
3. การดำเนินเรื่องมีความน่าสนใจ	4.33	0.58	ดี
4. เนื้อหาวิชาในบทเรียนสร้างแรงจูงใจ	4.33	0.58	ดี
5. ความเหมาะสมของรูปภาพในการสื่อความหมาย	5.00	0.00	ดีมาก
6. ขนาดของรูปภาพในเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.67	0.58	ดีมาก
7. ความสอดคล้องของรูปภาพต่อปริมาณเนื้อหา	5.00	0.00	ดีมาก
8. สีของตัวอักษรในแต่ละหัวข้อมีความเหมาะสม	4.67	0.58	ดีมาก
9. สีของตัวอักษรที่เป็นคำบรรยาย	4.67	0.58	ดีมาก
10. สีที่ใช้เป็นพื้นหลังของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.00	0.00	ดี
11. เทคนิคการจัดรูปแบบเนื้อหา	4.33	1.15	ดี
12. เทคนิคการนำเสนอคำอธิบาย	4.00	1.00	ดี
13. ขนาดของตัวอักษรที่ใช้ในการนำเสนอ	4.33	1.15	ดี
14. ความสะดวกความคล่องในการใช้บทเรียน	4.33	1.15	ดี
15. รูปแบบของแบบทดสอบก่อนเรียน	4.67	0.58	ดีมาก
16. รูปแบบของแบบทดสอบหลังเรียน	4.67	0.58	ดีมาก
17. รูปแบบของการประเมินความพึงพอใจ	4.00	0.00	ดี
18. ความเหมาะสมของเวลาเรียนสื่อบทเรียนออนไลน์	4.33	0.58	ดี
รวม	4.66	0.08	ดีมาก

จากตาราง 2 พบว่า การประเมินคุณภาพด้านเทคนิค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.08 แสดงว่า ด้านเทคนิคมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาจากข้อพบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพในระดับ

ดีมาก ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปภาพในการสื่อความหมาย อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.00 และความสอดคล้องของรูปภาพต่อปริมาณเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.00

ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ และนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่เรียนแบบห้องเรียนปกติ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การทดสอบ	<i>n</i>	M	S	<i>t</i>	<i>p</i>
กลุ่มควบคุม	39	11.17	2.66	1.59	.11
กลุ่มทดลอง	40	9.12	2.89		

หมายเหตุ * $p < .05$

จากตาราง 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กลุ่มควบคุม ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.17 ($S=2.66$) และนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.12 ($S=2.89$) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การทดสอบ	<i>n</i>	M	S	<i>t</i>	<i>p</i>
กลุ่มควบคุม	39	11.17	2.66	22.18	.000
กลุ่มทดลอง	40	24.15	2.52		

หมายเหตุ * $p < .05$

จากตาราง 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.17 ($S=2.66$) และนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.15 ($S=2.52$) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน หลังเรียนของกลุ่มทดลอง

การทดสอบ	<i>n</i>	M	S	<i>t</i>	<i>p</i>
ก่อนเรียน	40	9.12	2.89	24.62	.000
หลังเรียน	40	24.15	2.52		

หมายเหตุ * $p < .05$

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.12 ($S=2.89$) หลังเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.15 ($S=2.52$) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน หลังเรียนของกลุ่มควบคุม

การทดสอบ	n	M	S	t	p
ก่อนเรียน	39	10.30	2.31	1.96	.057
หลังเรียน	39	11.17	2.66		

หมายเหตุ * $p < .05$

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.30 ($S=2.31$) หลังเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.17 ($S=2.66$) และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมหลังเรียนและก่อนเรียนไม่มีความแตกต่างกัน

การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน ใช้ค่าคะแนนเป็นระดับ 5 ระดับ ซึ่งสรุปผลการประเมินความพึงพอใจ ได้ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน

รายการประเมิน	M	S	ระดับความพึงพอใจ
1. ครูมีการเตรียมการสอน (พิจารณาจากสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ มีความพร้อม)	4.43	0.71	มาก
2. คำแนะนำในการเรียนรู้เหมาะสม เข้าใจง่าย	4.20	0.76	มาก
3. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.40	0.67	มาก
4. ใช้ภาษาถูกต้อง เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.23	0.73	มาก
5. เนื้อหามีความกะทัดรัด ชัดเจน เป็นลำดับขั้น ง่ายต่อการทำความเข้าใจ	4.40	0.67	มาก
6. เนื้อหามีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน	4.30	0.76	มาก
7. ออกแบบหน้าจอเหมาะสม ง่ายต่อใช้ สัดส่วนเหมาะสมสวยงาม	4.58	0.59	มากที่สุด
8. ขนาดสี ตัวอักษร ชัดเจน สวยงาม อ่านง่าย เหมาะสมกับผู้เรียน	4.43	0.71	มาก
9. แบบทดสอบสอดคล้องกับบทเรียนและตรงประเด็น กับเนื้อหาที่เรียน	4.45	0.68	มาก

รายการประเมิน	M	S	ระดับความพึงพอใจ
10. สามารถเข้าถึงข้อมูลตามที่ต้องการของบทเรียนออนไลน์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว	4.40	0.78	มาก
11. นักเรียนสามารถนำความรู้จากเรื่องนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.53	0.64	มากที่สุด
12. นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อบทเรียนออนไลน์อยู่ในระดับใด	4.55	0.64	มากที่สุด
รวม	4.41	0.51	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศ และเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 12 ข้อ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.51

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการหาคุณภาพของบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ออกแบบการพัฒนารูปแบบตาม ADDIE MODEL โดยมีลำดับ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหา (Analysis) 2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) 3) ขั้นตอนการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ (Development) 4) ขั้นตอนการทดลองใช้ (Implementation) 5) ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) โดยจะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยได้พัฒนาตามหลักของการออกแบบที่เป็นระบบ โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และมีผลการประเมินด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก คุณภาพด้านเทคนิคอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตวลัญช์ ยนปลัดยศ (2563) ได้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่องตัวแปรชนิดอาเรย์และสายอักขระ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้รับการประเมินคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ มีคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านเนื้อหา มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 ด้านเทคนิคการผลิตสื่อคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 2.52 และนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่เรียนแบบห้องเรียนปกติ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 3.24 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบห้องเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เนื่องจากบทเรียนออนไลน์มีองค์ประกอบของภาพ สี สัน และเนื้อหาที่น่าสนใจ สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ดี โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ตามสาระแกนกลาง สามารถอ่านเข้าใจง่าย อีกทั้งนักเรียนยังสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถเข้าไปทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา เกิดความสะดวกในการเข้าถึง ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งแตกต่างกับการเรียนแบบปกติที่ทำการสอนในห้องเรียน มีเวลาในการจัดการเรียนรู้ที่จำกัด และหากนักเรียนขาดเรียนในคาบเรียนนั้น ๆ จะทำให้นักเรียนต้องทบทวนเนื้อหาในหนังสือเรียนด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ เฟื่องวิจารณ์ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อินเทอร์เน็ตเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์กับการเรียนการสอนแบบปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มทดลองที่ได้เรียนรู้แบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.12 และนักเรียนที่ได้เรียนรู้แบบปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.00 ซึ่งแสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบทเรียนออนไลน์ เรื่อง อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น สูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ เณศรัญญกานนท์ ปามหาชาวาปี (2557) ได้ศึกษาเรื่องผลการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ประกอบสื่อการ์ตูน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เรื่อง เมืองตักสิลานคร เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกอนุรักษ์บ้านเกิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ประกอบสื่อการ์ตูน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เรื่อง เมืองตักสิลานคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากบทเรียนออนไลน์มีภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงที่ทำให้นักเรียนสนใจ ตื่นเต้น และเพลิดเพลิน ในขณะที่เรียนบทเรียนออนไลน์ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และทำความเข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ในการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ มีความรู้เพิ่มมากขึ้น และงานวิจัยของ พระมหาอิศราพงษ์ โชติบุญ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนออนไลน์ เพื่อบูรณาการกับรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านชัยน้อยพัฒนา ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจัดการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.49 นักเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบวิธีการสอนปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.43 โดยใช้บทเรียนออนไลน์ สูงกว่าแบบวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 18 ข้อ อยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้บทเรียนออนไลน์เป็นบทเรียนที่น่าสนใจ สีสันสวยงาม นักเรียนสามารถเข้าศึกษาด้วยตนเองได้ และทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิพงษ์ ยอดเสาศิ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของยิ่งคุณ ยอดทิม (2558) ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์เรื่องการเขียนโปรแกรมแบบทางเลือก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ เรื่อง การเขียนโปรแกรมแบบทางเลือก อยู่ในระดับมาก อีกทั้งงานวิจัยของวิจิต แสงสว่าง (2560) ศึกษาเรื่อง บทเรียน E-Learning รายวิชาสัมมนาทางคอมพิวเตอร์ศึกษาสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อบทเรียน E-Learning รายวิชาสัมมนาทางคอมพิวเตอร์ศึกษาอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำบทเรียนออนไลน์เรื่อง พัฒนาการทางเพศและเพศวิถีศึกษา รายวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ ควรให้คำแนะนำ และอธิบายขั้นตอนวิธีการเรียนให้แก่นักเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนสามารถกลับไปทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเอง

2. การเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ นักเรียนควรมีความพร้อมของอินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรจัดทำบทเรียนออนไลน์ในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ เนื่องจากรายวิชาสุขศึกษา เป็นรายวิชาที่เรียน 1 คาบต่อสัปดาห์ หากในคาบเรียนนั้นนักเรียนไม่มาโรงเรียน หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ จะไม่ได้เรียนในหน่วยการเรียนรู้ นั้น และไม่มีเวลาเพียงพอในการทบทวนบทเรียนให้นักเรียนย้อนหลัง หากมีบทเรียนออนไลน์นักเรียนสามารถทบทวนบทเรียนโดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ในการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กนกวรรณ เพื่องวิจารณ์. (2549). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อินเทอร์เน็ตเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์กับการเรียนการสอนแบบปกติ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- งานวัดผลและประเมินผลโรงเรียนจ่านกร้อง. (2564). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. โรงเรียนจ่านกร้อง.
- จรัสลักษณ์ รัตนพันธ์. (2563). *เพศวิถีศึกษา : ผลกระทบต่อสถาบันทางสังคม*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 10(2), 24-31.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2549). *การวิจัยเพื่อการเรียนรู้*. ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โปรเกรสซิฟ.
- ณรงค์ธัญญากานต์ ปามุทาชาวาปี. (2557). *ผลการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ประกอบสื่อการ์ตูน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เรื่อง เมืองตักสิลานคร เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกอนุรักษ์บ้านเกิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับ การเรียนแบบปกติ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไทยโพสต์. (2565, 12 กันยายน). *รัฐบาลห่วงวัยรุ่นเสี่ยงโรคเพศสัมพันธ์ จัดบ 4 พันล้าน พัฒนาระบบออนไลน์เข้าถึง* ชูตรวจ. <https://www.thaipost.net/education-news/219690/>
- พระมหาอิศราพงษ์ โชติปัญญา (บุญเสริมวงศา). (2564). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนออนไลน์ เพื่อบูรณาการกับรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านซับน้อยพัฒนา ตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยิ่งคุณ ยอดทิม. (2558). *การจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์เรื่องการเขียนโปรแกรมแบบทางเลือกระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชลราษฎรอำรุง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- รัตลัญช์ ยนปลัดยศ. (2563). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่องตัวแปรชนิดอาเรย์และสายอักขระ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 10(2), 121-131.
- ราตรี อร่ามศิลป์ และวรรณศิริ ประจันโน. (2559). *การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัว*. *วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ*, 3(2), 30-40.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. ส.เจริญการพิมพ์.
- วิจิต แสงสว่าง. (2560). *ผลการใช้บทเรียน E-learning เรื่อง สัมมนาทางคอมพิวเตอร์ศึกษาสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(1), 131-145.
- วิสุทธิพงษ์ ยอดเสาคติ. (2553). *การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง. (2563, 17 พฤษภาคม). *ชวนอ่านคู่มือ "เพศวิถีศึกษาสำหรับเยาวชน" จาก UNESCO*. <https://www.tcijthai.com/news/2020/17/scoop/10348>
- สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ. (2565, 11 กรกฎาคม). *ไทยเผยตัวเลข "ท้องไม่พร้อม" ลดลง! แต่ยังมีปัญหาพื้นที่ห่างไกลคุมกำเนิดผิดวิธี*. <https://www.hfocus.org/content/2022/07/25485>

การส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยสู่ระดับโลก THE ENHANCEMENT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE PROGRAMS IN THAILAND TO WORLD-CLASS LEVEL

ณัฐวุฒิ สุขโสมนัส¹

Nathawut Suksomanat

ภูมิ มุลศิลป์²

Poom Moolsilpa

ชลวิทย์ เจียรจิตต์³

Cholvit Jearajit

Received Date: 6 March 2023

Revised Date: 5 April 2024

Accepted Date: 17 December 2024

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักในการส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในประเทศไทยสู่ระดับโลก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ 1) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาข้อมูลหลักสูตร AI ของสถาบันการศึกษาชั้นนำในสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนทำงาน กลุ่มนิสิต และกลุ่มนักวิชาการ รวมทั้งหมดจำนวน 35 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า มี 6 องค์ประกอบหลักในการส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในประเทศไทยสู่ระดับโลก ได้แก่ 1) คุณสมบัตินิสิตผู้เรียน 2) คุณสมบัตินักเรียน 3) แหล่งเรียนรู้และเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน 4) ความร่วมมือระหว่างองค์กรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยรวมถึงรัฐบาล 5) งบประมาณ 6) สภาพแวดล้อม ค่านิยม และจริยธรรม โดยความแตกต่างหลักในหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของสถาบันการศึกษาในสหรัฐอเมริกาและไทยคือ สถาบันการศึกษาในสหรัฐอเมริกานำการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แบบบูรณาการในหลายด้าน โดยเน้นการประยุกต์ใช้และแก้ไขปัญหาจากหลายศาสตร์ รวมถึงมุ่งเน้นให้มีการร่วมมือกับหลายฝ่าย เช่น คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในขณะที่หลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของไทย เนื้อหารายวิชาเป็นการเรียนเชิงทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติใช้งานจริงและยังขาดการบูรณาการศาสตร์อื่น ๆ เข้ามาประยุกต์กับรูปแบบการเรียนการสอน ดังนั้น หากหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของสถาบันการศึกษาในไทยสามารถเน้นการเรียนที่มีการประยุกต์ใช้ภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการปฏิบัติจริงในรูปแบบบูรณาการเชื่อมโยงกับคณะอื่น ๆ รวมถึงการทำงานร่วมกับภาครัฐบาลและเอกชนได้มากขึ้น โดยนำองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ที่ผู้วิจัยค้นพบไปปรับใช้ จะช่วยส่งเสริมให้หลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยก้าวสู่ระดับโลกได้ และยังสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่อง การพัฒนาคนและสถาบันความรู้ เพื่อส่งเสริมปัญญาประดิษฐ์เป็นฐานขับเคลื่อนประเทศอย่างยั่งยืนอีกด้วย

คำสำคัญ: การส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์, มหาวิทยาลัยระดับประเทศ, มหาวิทยาลัยระดับโลก

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรการจัดการทางสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, Email: Nathawut.Suk@gmail.com
The PhD Student in Social Management Program at the Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Email: Nathawut.Suk@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Associate Professor Dr. the Dean of the Faculty of Social Sciences at Srinakharinwirot University

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประธานหลักสูตรการจัดการทางสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Associate Professor Dr. the Director of Social Management Program at the Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

Abstract

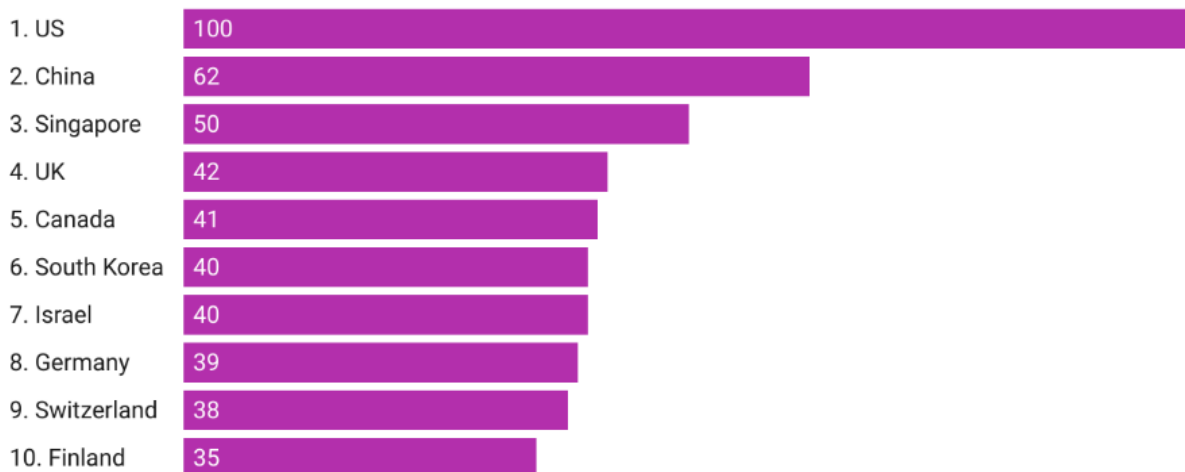
The purpose is to enhance the artificial intelligence (AI) courses in Thailand to the world-class level by using qualitative research methodology, which divided the research methods into 2 phases: 1) Documentary Research, studied information about AI in world-class universities in USA and national universities in Thailand. 2) In-depth interviews, separated into 3 groups: a group of people working in AI, a group of students and a group of relevant faculty members, overall 35 key informants. Then, analyzed the data and content, written a descriptive narrative. The results showed that there are 6 main elements to enhance artificial intelligence (AI) courses in Thailand to the world level: 1) Qualifications of students 2) Qualifications of instructors 3) Learning resources, tools and equipment used in teaching 4) Cooperation between organizations both inside and outside the university, including the government 5) Budget 6) Environment, values, and ethics. The main differences in artificial intelligence among educational institutions in the United States and Thailand are that AI courses at universities in Thailand are still more theoretical than practical, and still lacks of the integration of other sciences to apply on teaching and learning. While world-class universities in USA offer the instruction that emphasizes the utilization of the innovative technologies in AI, integrated in many aspects, aiming to develop and solve applied problems from many sciences and has collaborated with many parties, such as other faculties in universities, Including the government and private sectors. So, if AI instructors in Thailand apply the 6 key elements that explained in this article, it will help enhance the artificial intelligence curriculum in Thailand to reach a global level, and help develop students into the labor market effectively to achieve Thailand national strategy in the development of people and knowledge institutions to enhance artificial intelligence as a base for driving the country sustainably.

Keywords: The enhancement of artificial intelligence programs, National universities in Thailand,
World-class universities

บทนำ

เทคโนโลยีมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาชน การพัฒนาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาในรูปแบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ส่งผลสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มากยิ่งขึ้นจากในอดีต โดยปัจจุบันปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องอาศัย AI ในการมีส่วนร่วมพัฒนา เพื่อผลประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ในปัจจุบันและต่อเนื่องไปยังอนาคต จากการศึกษา Global AI Index, Government Transformation Magazine (2023) ซึ่งได้ทำการวัดดัชนีความพร้อมด้านปัญญาประดิษฐ์ของแต่ละประเทศ ในด้านการส่งเสริมความสามารถบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน การวิจัย การพัฒนา และการลงทุนจากภาคเอกชน พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาได้คะแนนเฉลี่ยรวมเป็นลำดับที่ 1 จาก 62 ประเทศทั่วโลก ดังตัวอย่างจาก ภาพที่ 1 แสดงถึง สิบอันดับแรกของประเทศที่มีคะแนนด้าน AI สูงที่สุดของโลกในปี 2022 ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกา มีการใช้ยุทธศาสตร์ชาติด้านปัญญาประดิษฐ์ที่เน้นการสร้างระบบที่สนับสนุนปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะด้านวิจัยและพัฒนา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ในขณะที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยรวมเป็นลำดับที่ 2 ก็มีการระบุเรื่องของ AI หรือ ปัญญาประดิษฐ์ ลงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งภาครัฐนั้นต้องให้การสนับสนุน การเสริมสร้าง และการจัดหาบุคลากร ที่มีศักยภาพในการทำงานทางด้าน AI อีกทั้งมีการค้นคว้าวิจัยด้าน AI โดยเฉพาะด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีการกำหนดนโยบายที่สนับสนุนเพื่อสร้างบุคลากรเฉพาะด้าน AI ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ปรับการเรียนการสอนด้านปัญญาประดิษฐ์ให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น รวมถึงมีการเปิดสถาบันวิจัย เพื่อสร้างความร่วมมือด้าน AI กับภาคเอกชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญด้านการพัฒนา AI เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับ AI เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของการปฏิวัติทางเทคโนโลยีระดับโลก ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี AI จะนำเสนอทั้งโอกาสและความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนด้วยการทำงานร่วมกันเพื่อคว้าโอกาส ขณะเดียวกันก็เผชิญกับความท้าทายด้วยการส่งเสริมบรรทัดฐานและข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ AI อย่างมีความรับผิดชอบ, U.S. Department of State (2020)

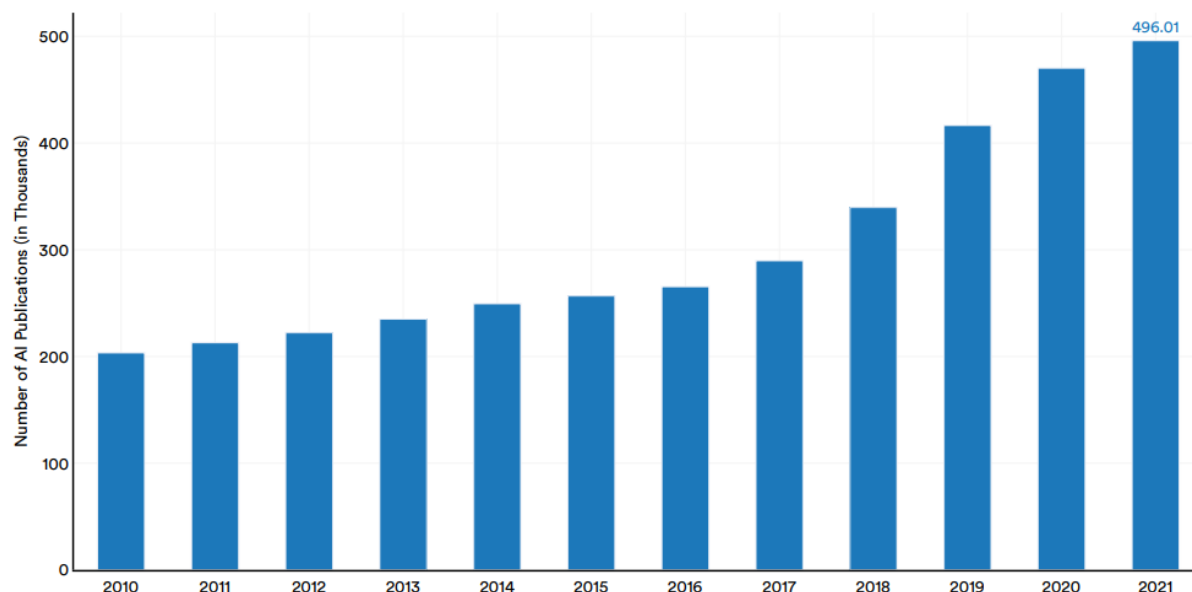
AI Index Score/100

ภาพ 1 สิบอันดับแรกของประเทศที่มีคะแนนด้าน AI สูงที่สุดของโลกในปี 2022
(Government Transformation Magazine, 2023)

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เริ่มมีการใช้ในปี ค.ศ. 1956 เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการคำนวณ และการจัดเก็บข้อมูล โดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญญาประดิษฐ์ช่วยพัฒนาสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับมวลมนุษยชาติ และแสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการศึกษาและการพัฒนาเทคโนโลยี AI การพัฒนาระบบ

การศึกษาสืบเนื่องไปจนถึงการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างยั่งยืน อีกทั้งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของประชาชนในอนาคตให้มีคุณภาพความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งสถาบันการศึกษาในต่างประเทศได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ในหลากหลายด้าน โดยในปี ค.ศ. 2021 มีจำนวนการศึกษาและตีพิมพ์ของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ค่อนข้างสูง ดังตัวอย่างจาก ภาพที่ 2 แสดงถึงจำนวนบทความตีพิมพ์เกี่ยวกับการศึกษาปัญญาประดิษฐ์ทั่วโลกตั้งแต่ปี 2010 ถึง 2021 และจากการศึกษากรณีสาธารณรัฐประชาชนจีน แสดงให้เห็นถึงการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งเน้นการผลักดันให้ภาคเอกชนเกิดความร่วมมือกับภาคการศึกษา หรือการสนับสนุนการลงทุนในขีดความสามารถด้านปัญญาประดิษฐ์ของบุคลากร สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ทั้งสิ้น

ภาพ 2 จำนวนบทความตีพิมพ์เกี่ยวกับการศึกษาปัญญาประดิษฐ์ทั่วโลกตั้งแต่ปี 2010 ถึง 2021
(Stanford University, 2023)

ในขณะที่ประเทศไทย อ้างอิงจากยุทธศาสตร์ชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) พบว่า ประเทศไทยมี 2 ประเด็นสำคัญที่ต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน นั่นคือ การสร้างความสามารถในการแข่งขันและการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งตรงกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่ระบุไว้ในด้านที่ 1 คือ การพัฒนาคนและสถาบันความรู้ ในโปรแกรมที่ 4 เรื่องการส่งเสริม AI เป็นฐานขับเคลื่อนประเทศ รวมไปถึงการวางแผนแม่บทปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2564-2570) โดยตั้งเป้าหมายสำคัญเกี่ยวกับการเป็นประเทศชั้นนำในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ AI, คณะอนุกรรมการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (2560) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นหนึ่งในเทคโนโลยีที่สำคัญมากต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจ รวมถึงการยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนการมุ่งสู่ประเทศไทย 4.0 การที่ทั่วโลกได้นำปัญญาประดิษฐ์มาใช้อย่างแพร่หลายทำให้เกิดการแข่งขันทางเทคโนโลยี ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสของประเทศไทยในการแข่งขันในเวทีโลก จากการศึกษา เรื่อง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภายใต้การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล (Digital HR) ของ มณีรัตน์ ชัยยะ และเพ็ญศรี ฉิรินัง (2566) กล่าวถึง การเข้าสู่ยุคดิจิทัลของโลกในปัจจุบัน ประเทศไทยควรเตรียมความพร้อมในการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับให้สามารถทำงานร่วมกับเทคโนโลยี อีกทั้งศาสตราจารย์กิตติคุณ รักษาการผู้อำนวยการสถาบันนวัตกรรมบูรณาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ราชบัณฑิต ได้นำเสนอสมรรถนะสำคัญที่พึงมีของมนุษย์ในอนาคตเมื่อ AI เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นในส่วนการพัฒนากำลังคนในบทบาทของงานอุตสาหกรรมและปลูกฝังระบบนิเวศการศึกษาและการวิจัยด้านเทคโนโลยี AI ให้กับเยาวชนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม อติรัตน์ สมบูรณ์ (2566) อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของไทยยังคงขาดความพร้อมทางด้านทฤษฎีการวิจัยและการประยุกต์ใช้เชิงลึกที่มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ทำให้ภาพอนาคตและโอกาสในการก้าวสู่การเป็นผู้นำระดับโลกทางด้านเทคโนโลยี

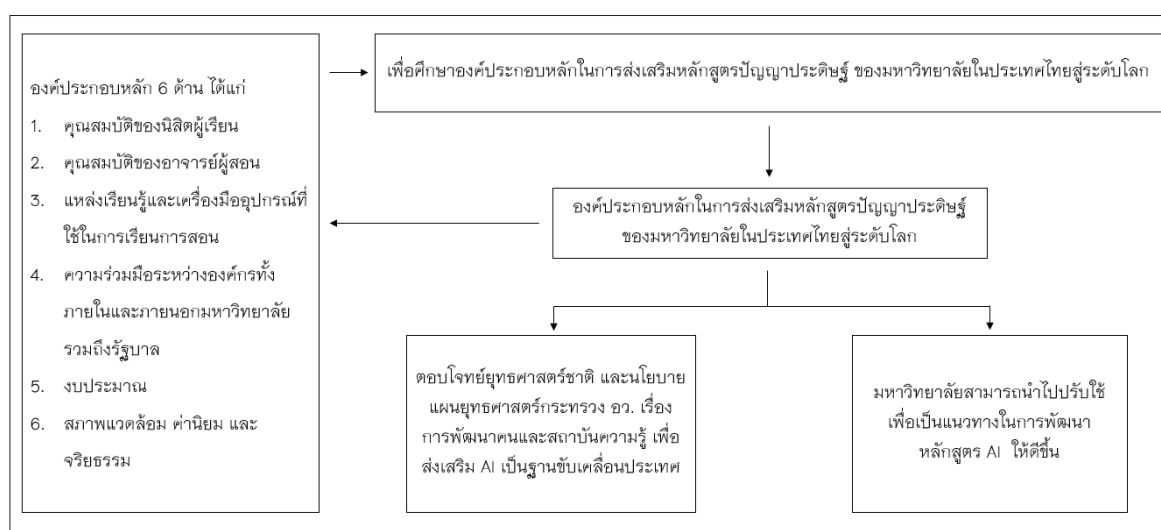
ปัญญาประดิษฐ์ยังคงไม่ชัดเจนมากพอ และจากแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทยระยะ 6 ปี (พ.ศ. 2565-2570) (2565) ได้มีการกล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นของประเทศไทยในการพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์ซึ่งเป็นสาระสำคัญในประเด็นมิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านแรงงาน และมิติด้านการปรับตัวต่อสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เนื่องจากเทคโนโลยีถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการดำเนินชีวิตรูปแบบใหม่ของสมาชิกในสังคมไทย การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของ AI จะเกิดประโยชน์ต่อสังคมในการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการแก้ไขปัญหาทางสังคมและนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ ถึงแม้ว่าภาครัฐจะเพิ่มการสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยแต่ก็ยังไม่มีการส่งเสริมการลงทุนในเรื่องของปัญญาประดิษฐ์โดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกาที่มีการกำหนดระยะเวลา วิธีการดำเนินงาน และเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจน ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงต้องมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อลดช่องว่างในการแข่งขันระหว่างประเทศไทยกับประเทศที่พัฒนาแล้ว รวมถึงการพัฒนางานวิจัยและกำลังคนรองรับการเติบโตของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์จึงถือเป็นส่วนสำคัญในการวางเป็นรากฐานเพื่อพัฒนาศักยภาพและยกระดับอุตสาหกรรมในประเทศไทยและก้าวเข้าสู่การเป็นผู้นำในระดับโลก

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า หลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มีความสำคัญมากทั้งในมุมมองของไทยและประเทศมหาอำนาจระดับโลก ผู้มีบทบาทสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนา AI คือ ภาคการศึกษาและภาคเอกชน จะเห็นได้ว่าการศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมเข้าสู่ภาคธุรกิจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยสู่ระดับโลก เพื่อให้ได้องค์ประกอบหลักและองค์ความรู้ที่มีความเหมาะสมมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ ให้กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และสอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับ ประชาชน สังคม และประเทศชาติมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักในการส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยสู่ระดับโลก และช่วยพัฒนาหลักสูตรและผู้เรียนสู่ตลาดแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติรวมถึงแผนนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในเรื่อง การพัฒนาคนและสถาบันความรู้ เพื่อส่งเสริม AI เป็นฐานขับเคลื่อนประเทศ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือวิจัยคือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในมหาวิทยาลัยรัฐ 3 แห่งภายในขอบเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา และมีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากสื่อเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของมหาวิทยาลัยระดับโลกในสหรัฐอเมริกา จำนวน 3 แห่ง คือ Harvard University, Stanford University และ Massachusetts Institute of Technology (MIT) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หรือกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- 1) กลุ่มคนทำงานที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ จำนวน 15 คน โดยต้องมีคุณสมบัติในการทำงานและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์อย่างน้อย 5 ปี จนถึงปัจจุบัน
- 2) กลุ่มนิสิตที่กำลังศึกษาในหลักสูตรหรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ จำนวน 15 คน โดยอิงจากกลุ่มกรณีศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ 3 แห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3) กลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ จำนวน 10 คน ได้แก่ คณบดี หัวหน้าภาควิชา ประธานหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน โดยอิงจากกลุ่มกรณีศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ 3 แห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมประเด็นอย่างสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่มุ่งศึกษา เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของการส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สองเครื่องมือหลักคือ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

เป็นการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เช่น ตำรา งานวิจัย รวมทั้งการค้นคว้าจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์และจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในส่วนของหลักสูตร AI ของมหาวิทยาลัยระดับโลก พบว่า การจัดอันดับจาก Nature Index Artificial Intelligence ในปี 2020 แสดงผลสถาบันการศึกษาทั่วโลกที่เปิดสอนและมีความเป็นเลิศด้านการเรียนการสอนหลักสูตร AI โดยมีสถาบันชั้นนำที่ดีที่สุด 3 อันดับแรกของโลก ได้แก่ Harvard University, Stanford University และ Massachusetts Institute of Technology (MIT), Nature Index (2020)

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง มีรูปแบบคำถามเปิดกว้าง เพื่อให้ข้อคำถามมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งกลุ่มผู้เรียน นักวิชาการ และผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านปัญญาประดิษฐ์ จากการทบทวนวรรณกรรมการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาในไทย พบว่า สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ หรือ วิศวกรรมปัญญาประดิษฐ์ เพื่อสร้างนักพัฒนาซอฟต์แวร์สำหรับ AI และ

หุ่นยนต์ โดยการศึกษาครั้งนี้จะทำการทบทวนวรรณกรรมและสัมภาษณ์เชิงลึกจาก 3 สถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ โดยมีที่ตั้งในกรุงเทพมหานครและมีจำนวนนักศึกษาเข้าเรียนสูงสุด, ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2563) ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง สาขาวิชาวิศวกรรมหุ่นยนต์และปัญญาประดิษฐ์, คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาวิศวกรรมหุ่นยนต์และปัญญาประดิษฐ์, คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจากการศึกษา บทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (Internet) และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิประเภทต่าง ๆ (Secondary Data) โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาสังเคราะห์และใช้ประมวลผลข้อมูลการศึกษาในการวิจัย

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดแนวทางในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ โดยหากได้รับอนุญาตผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูล โดยวิธีการจดข้อมูลและบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น รวมถึงใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) จะถูกนำมาเป็นกรอบในการกำหนดข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผ่านการวิเคราะห์ ซึ่งในการสัมภาษณ์เชิงลึกจะดำเนินการตามรูปแบบของระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเริ่มจากการพิจารณาประเด็นหลัก (Major Themes) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นนำประเด็นหลักมาทำการแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำสำคัญ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อยืนยันข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จสิ้นจึงนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักของการส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยสู่ระดับโลกมีองค์ประกอบสำคัญที่ต้องมุ่งเน้น 6 ข้อ คือ

1) คุณสมบัติของนิสิตผู้เรียน

นิสิตควรมีความรักหลงใหลในสิ่งที่เรียนและมีเป้าหมายในการเรียน รู้ว่าเรียนไปทำไม เพื่ออะไร รวมถึงควรมีการตอบสนองอาจารย์ผู้สอนอย่างต่อเนื่อง มีความตั้งใจให้ความร่วมมือกับอาจารย์ในการเรียน และจำเป็นต้องมี 3 ทักษะที่สำคัญ คือ 1. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาโดยอาศัยการเรียนรู้และสังเกต (Critical thinking & Problem Solving) 2. ทักษะด้านการสื่อสารและมีความรู้ในการสืบค้นสื่อ (Communications, Information & Media Literacy) และ 3. ทักษะด้านการใช้งานอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และข้อมูลสารสนเทศรูปแบบดิจิทัล (Computing & ICT literacy) สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดศักยภาพของนิสิตให้ไปสู่ระดับโลกได้ หากนิสิตไม่มีความหลงใหลในสิ่งที่เรียน ไม่มีเป้าหมายว่าเรียนไปเพื่ออะไร จะส่งผลให้นิสิตขาดความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนรู้และหาความรู้เพิ่มเติม และส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงการเสริมศักยภาพนิสิตอย่างมีนัยสำคัญ

2) คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับนิสิต ผ่านการส่งเสริมให้นิสิตมีทักษะสืบค้น คิดวิเคราะห์ รวบรวมความรู้ที่ได้ ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่และสามารถนำองค์ความรู้มาสร้างสรรค์ชิ้นงานเป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ รวมไปถึงความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ แบบบูรณาการ มีความสามารถในการตัดสินใจ วางแผน และสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ และหากอาจารย์ผู้สอนมีความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเรียนในยุคดิจิทัล จะยังเป็นการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับนิสิตผู้เรียนมากขึ้นอีกด้วย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลสะท้อนให้เห็นบทบาทสำคัญถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนว่าควรปรับให้เหมาะสมตามบริบทของผู้คนและยุคสมัย ดังนั้นหากอาจารย์ผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนวิธีคิดทัศนคติ เปิดรับแนวคิดและเทคโนโลยีใหม่ มาเป็นเครื่องมือหรือตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนแปลงกระบวนการวิธีการสอนจากการสอนให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้า ลงมือทำด้วยตนเองให้มากขึ้น รวมถึงการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ระดับโลก เข้ามาช่วยร่วมพัฒนาศักยภาพนิสิต จะถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยไปสู่ระดับโลกได้

3) แหล่งเรียนรู้และเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน

หากมีแหล่งเรียนรู้และเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ดีที่มีคุณภาพ เช่น หากมีแหล่งเรียนรู้ด้านปัญญาประดิษฐ์ที่ดีในระดับโลกที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ไม่จำกัดวัน เวลา สถานที่ เพศ อายุ หรือวรรณะ จะช่วยให้การเสริมศักยภาพนิสิตและคณาจารย์เป็นไปได้อย่างก้าวกระโดดและยั่งยืน อีกทั้งหากมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ทันสมัยจะช่วยให้บุคลากรในหลักสูตรเรียนรู้ได้ถูกต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถือเป็นการส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยไปสู่ระดับโลกได้เป็นอย่างดี

4) ความร่วมมือระหว่างองค์กรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยรวมถึงรัฐบาล

การเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่มีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน ได้เข้ามาแบ่งปันความรู้และทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ในรูปแบบที่สถานศึกษาสามารถให้ความร่วมมือภาคทฤษฎีและบริษัทเอกชนหรือหน่วยงานรัฐถือเป็นแหล่งเรียนรู้ภาคปฏิบัติได้อย่างดีเยี่ยม เพื่อพัฒนาโครงการร่วมกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อช่วยกันส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยไปสู่ระดับโลก และควรมีการร่วมหารือในระดับนานาชาติเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้และพัฒนาเครื่องมือในทุกระดับที่ปัญญาประดิษฐ์สามารถเข้าไปช่วยเพิ่มประสิทธิภาพหรือช่วยเหลือให้องค์กรนั้น ๆ และเป็นการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการแพทย์ การเกษตร สถานพยาบาล หรือธุรกิจต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวนี้ล้วนส่งผลดีต่อทุกฝ่ายในภาคการศึกษาและหน่วยงานในสังคม นอกจากนี้หากระบบการศึกษาไทยสามารถเตรียมการสอนเรื่องของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ขึ้นพื้นฐานตั้งแต่ในระดับมัธยมศึกษาได้ จะช่วยให้เกิดการประยุกต์ใช้งานจริงได้เร็วขึ้นและสูงมากขึ้นอีกด้วย

5) งบประมาณ

หนึ่งในงบประมาณที่มีความสำคัญ คือ งบประมาณด้านบุคลากร โดยเฉพาะด้านการค้นหาคณาจารย์ที่มีคุณภาพและการพัฒนาบุคลากรภายใน เมื่อเรามีบุคลากรที่มีคุณภาพ จะส่งผลให้สิ่งอื่น ๆ ถูกพัฒนาตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร นิสิต แหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์เครื่องมือ เทคนิค และเทคโนโลยีต่าง ๆ นอกจากนี้ควรมีงบประมาณเพื่อให้นิสิตคิดนวัตกรรมใหม่ โดยเฉพาะ เป็นการสนับสนุนให้นิสิตได้มีเวทีแสดงผลงานมากขึ้น และผลิตผลงานด้านปัญญาประดิษฐ์มาช่วยเหลือคนในสังคมได้จริงอย่างยั่งยืนต่อไป หากหลักสูตรมีการสร้างสภาพแวดล้อมและค่านิยมที่ดี หากมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมและตรงจุด จะช่วยให้การส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยไปสู่ระดับโลกมีประสิทธิภาพดีขึ้น

6) สภาพแวดล้อม ค่านิยม และจริยธรรม

การส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีศักยภาพสูงขึ้นจากระดับประเทศไปสู่ระดับโลก ย่อมมีอีกมุมที่เราไม่สามารถละเลยได้ ดังคำกล่าวที่ว่า เทรียภูมิสองด้าน ดังนั้น การเสริมศักยภาพบุคคลควรควบคู่ไปกับการส่งเสริมจริยธรรมในบุคคล เพราะการเป็นคนเก่งควรมาคู่กับการเป็นคนดี หากเราพัฒนาคนเก่งมีความสามารถด้านปัญญาประดิษฐ์ขั้นแต่สุดท้ายบุคคลเหล่านั้นมิใช่คนดี ต่อไปเขาอาจจะสร้างความเสียหายให้ผู้อื่นและเป็นภัยต่อสังคม เพราะความรู้ด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกกลุ่มธุรกิจและตลาดล้าสมัยกับการเป็นสมองกลที่มนุษย์สร้างขึ้น อีกทั้งเมื่อปัญญาประดิษฐ์พัฒนาไปในระดับที่เรียนรู้การทำงานของสมองของมนุษย์จนเข้าใจทะลุปรุโปร่งแล้ว อาจจะมีพัฒนาการที่ล้ำเกินกว่าที่มนุษย์จะคิดหรือเข้าใจได้ การพัฒนาและใช้งานปัญญาประดิษฐ์หรือหุ่นยนต์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผนวกกับการพัฒนาเทคโนโลยีถึงขั้นสูงสุดจนเกินกว่ามนุษย์ได้แล้วนั้นอาจเป็นภัยต่อสังคมมนุษย์ได้จากสาเหตุที่มนุษย์อาจจะกลายเป็นแค่พลเมืองชั้นสองของโลกในอนาคต ดังนั้น จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรควบคู่ไปกับการส่งเสริมจริยธรรม สิ่งที่สำคัญถัดมา คือ สภาพแวดล้อมและค่านิยม มีส่วนช่วยส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยไปสู่ระดับโลกได้มาก เพราะสิ่งเหล่านี้คือแรงผลักดันและพลังงานสนับสนุนที่ดีต่อนิสิต เช่น สภาพแวดล้อมและค่านิยมในการแนะนำช่วยเหลือซึ่งกันและกันของนิสิต ดังคำกล่าวที่ว่า หากเราอยากเดินทางได้ไกลมันคงและยั่งยืน เราต้องเดินทางเป็นทีมคอยแนะนำช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นที่กล่าวมา สามารถสรุปการอภิปรายผลได้ว่า หากภาคการศึกษาของไทยจะส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ให้ไปสู่ระดับโลกได้นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 6 ข้อ คือ 1) คุณสมบัติของนิสิตผู้เรียน 2) คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน 3) แหล่งเรียนรู้และเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน 4) ความร่วมมือระหว่างองค์กรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยรวมถึงรัฐบาล 5) งบประมาณ 6) สภาพแวดล้อม ค่านิยม และจริยธรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการของนักเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ภาครัฐของ ณพิชญา เทพรอด และคณะ (2566) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบในการพัฒนาศักยภาพซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือ 1) ทักษะและแรงจูงใจ 2) ระบบนิเวศดิจิทัล 3) ภาวะผู้นำและสมรรถนะที่จำเป็น และ 4) ค่านิยมและกรอบความคิดแบบพัฒนาได้ และในงานศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนด้านปัญญาประดิษฐ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของการค้าปลีกยุคใหม่ ของ สมศรี พุทธธรรมวงศ์ (2563) ที่แสดงความสอดคล้องในเรื่องของปัจจัยที่เอื้อต่อผลสำเร็จรวม 8 ด้าน ได้แก่ หลักสูตรและเนื้อหาสาระ การเรียนรู้ครู/อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน สื่อ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล ภาวะผู้นำของผู้นำสถาบันการศึกษา และความร่วมมือของทุกภาคส่วน ซึ่งหากสถาบันการศึกษาได้นำข้อมูลจากบทความนี้ไปประยุกต์ใช้ก็จะสามารถช่วยให้สถาบันนั้นสามารถผลิตนักศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่กำลังสำคัญเข้าสู่ตลาดแรงงาน ช่วยส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในอนาคตและจะช่วยให้หลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของไทยมีบทบาทสำคัญและเป็นผู้นำในระดับโลกได้ในที่สุด อีกทั้งสถาบันนั้นจะกลายเป็นองค์กรชั้นนำในการผลิตกำลังคนด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทย เพื่อตอบโจทยยุทธศาสตร์ชาติรวมถึงแผนนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในการช่วยกันสร้างนวัตกรรมช่วยเหลือสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนให้กับประเทศไทยต่อไป

นอกจากนี้ยังพบว่า หลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของสถาบันการศึกษาในไทยมีเนื้อหาวิชาและสาระสำคัญที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยหลักสูตรจะมุ่งเน้นที่การตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ เนื่องจากมีข้อกำหนดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) ครอบคลุมอยู่ จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารวิชาการ และการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า แต่ละหลักสูตรมุ่งเน้นความรู้พื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ รวมถึงการเรียนการสอนแบบโค้ชชิ่ง (Coaching) และการเชิญผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในศาสตร์ต่าง ๆ มามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ เชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้เรียนภายในสถาบัน เพื่อส่งเสริมการนำไปต่อยอดในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ เช่น กิจกรรมการประกวด การนำเสนอ การเขียนงานวิชาการ การฝึกทำงานในอุตสาหกรรม เป็นต้น โดยในแต่ละมหาวิทยาลัยอาจจะมี ความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในเรื่องของรายวิชาและแนวทางในการเรียนการสอน เช่น

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เน้นเนื้อหาในเรื่องของการขับเคลื่อนนวัตกรรม โดยการผสมผสานพื้นฐานทางทฤษฎีเข้ากับประสบการณ์จริงและการเรียนรู้ เพื่อการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการทำงานภาคอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เน้นเนื้อหาในเรื่องของการนำเสนอโปรแกรมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้บริหารจัดการได้ทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงสากล อีกทั้งมุ่งผลิตผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยมีอาจารย์ผู้สอนที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยระดับโลก เช่น Stanford, MIT โดยตรง และมีอาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งวิชาการเป็นศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สูงในการทำหน้าที่เป็นผู้สอนอีกด้วย ในส่วนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เน้นเนื้อหาในเรื่องของการปรับปรุงระบบคอมพิวเตอร์ให้สามารถแก้ไขปัญหาตามข้อกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการทำงาน รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบของการประยุกต์คอมพิวเตอร์และประเด็นทางกฎหมายต่อบุคคล องค์กร และสังคม โดยมุ่งสร้างผู้ที่มีความสามารถในการบริหารระบบสารสนเทศในองค์กร

เมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของสถาบันชั้นนำในสหรัฐอเมริกาที่ผู้วิจัยเลือกเป็นกรณีศึกษาและได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า สิ่งสำคัญที่หลักสูตรของสถาบันการศึกษาชั้นนำเน้นตรงกัน คือ การนำความรู้ความสามารถไปประยุกต์ใช้งานจริงเพื่อช่วยเหลือสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายนั้นคือเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนของสถาบันที่มีความทันสมัยเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี โดยสิ่งที่มหาวิทยาลัยระดับโลกทำในเรื่องของความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย คือ การเสนอตัวเองเข้าไปช่วยแก้ปัญหาให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งเอกชนและรัฐบาล อีกทั้งจัดตั้งหน่วยงานกลางด้านปัญญาประดิษฐ์ของมหาวิทยาลัยเพื่อให้คณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยที่ต้องการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้เข้ามาติดต่อขอความช่วยเหลือจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าวช่วยให้การทำงานแบบภาพรวมมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีคณะต่าง ๆ เลือกที่จะเข้าร่วมและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับศาสตร์อื่น เช่น คณะแพทย์ คณะกฎหมาย คณะสังคม คณะบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น ในส่วนของคณาจารย์ผู้สอนในสถาบันชั้นนำระดับโลกถือเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจในเรื่องของปัญญาประดิษฐ์อย่างแท้จริงโดยตรง ส่งผลให้เกิดการผลิตงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง และเป็นต้นแบบผู้แต่งหนังสือด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ให้อาจารย์ทั่วโลกได้ศึกษา ซึ่งการได้เรียนและสอบถามอาจารย์ผู้สอนที่มีศักยภาพด้านนี้โดยตรง จะเป็นการส่งเสริมให้บัณฑิตได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างก้าวกระโดด อีกทั้งมีข้อบังคับให้บัณฑิตจำเป็นต้องตีพิมพ์งานวิจัยของตนเองก่อนจบการศึกษาถือเป็นการส่งเสริมให้บัณฑิตมีทักษะและความรู้ความสามารถด้านงานวิจัย และเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ทำให้สถาบันชั้นนำในสหรัฐอเมริกามีงานวิจัยที่มีคุณภาพสูงอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาทั้งในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่ถือเป็นเครื่องบ่งชี้สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยสู่ระดับโลก กล่าวคือ หากหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของสถาบันการศึกษาในไทยมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนที่มีความทันสมัยเทียบเท่ากับระดับโลก จะส่งผลให้การทำงานของนิสิตและคณาจารย์สะดวกรวดเร็วมากขึ้น ส่วนเรื่องความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง องค์ประกอบดังกล่าวถือเป็นการส่งเสริมให้บัณฑิตและคณาจารย์มีโอกาสในการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้สูงขึ้น ได้ฝึกทักษะการประยุกต์ใช้งานจริงมากขึ้น ขณะเดียวกันภาคเอกชนและรัฐบาลก็มีโอกาสในการรับนิสิตเข้าทำงานสูงขึ้นเช่นกัน พร้อมกับได้รับประโยชน์จากนวัตกรรมที่นิสิตและคณาจารย์ช่วยกันร่วมสร้าง จะเห็นว่าการเพิ่มความร่วมมือนั้นล้วนส่งผลดีต่อทุกฝ่าย หากจะให้หลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของสถาบันการศึกษาไทยไปสู่ระดับโลกได้นั้น จะต้องอาศัยการประเมินศักยภาพของหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของสถาบันการศึกษาในไทยรวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงควรปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการประเมินศักยภาพดังกล่าว นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังมีความคิดเห็นตรงกันในเรื่องของการเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญให้เพียงพอและการเน้นการบูรณาการหลักสูตรให้มีความเชื่อมโยงกับศาสตร์ต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยให้มีความพร้อมและความสามารถในการก้าวเข้าสู่ระดับโลก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) อาจารย์ผู้สอนมีส่วนอย่างมากทั้งในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรและเสริมศักยภาพนิสิต ผู้สอนควรเป็นที่ปรึกษาให้กับนิสิตคอยให้คำแนะนำโดยส่งเสริมให้นิสิตมีทักษะสืบค้น คิดวิเคราะห์ รวบรวมความรู้ที่ได้สร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ และสามารถนำองค์ความรู้มาสร้างสรรค์ชิ้นงานเป็นนวัตกรรมใหม่ได้ รวมไปถึงความรู้ที่เกี่ยวกับความสามารถในการตัดสินใจ การวางแผน และสามารถนำมาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ และตัวผู้สอนเองจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เหมาะกับการสอนในยุคดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสะท้อนให้เห็นบทบาทสำคัญในเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามบริบทของผู้คนและยุคสมัย เปิดรับแนวคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเป็นเครื่องมือหรือตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ (AI) ภายในมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น รวมถึงและควรเชื่อมโยงและนำเสนอร่วมกับศาสตร์แขนงอื่น ๆ เช่น พหุวิทยาการ การเงิน อุตสาหกรรม เป็นต้น หลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ควรนำเสนอกับทุกคณะที่สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ AI ได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับมหาวิทยาลัย ในการช่วยเหลือสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรจัดโครงการเรียนเพิ่มเติมในส่วนของทักษะพิเศษ เช่น Soft Skills เพื่อให้บัณฑิตมีศักยภาพมากขึ้นด้วย

3) ภาครัฐและเอกชนควรช่วยสนับสนุนงบประมาณและส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ โดยนำเนื้อหาความรู้ที่ได้จากการศึกษามาปรับใช้ในทางปฏิบัติ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการส่งเสริมการแข่งขันด้านปัญญาประดิษฐ์เพื่อให้เกิดการนำสิ่งที่เรียนรู้มาปรับใช้จริงและรับรู้ปัญหาในบริบทที่แตกต่างจากการเรียนในสถาบันหรือการฝึกงาน อีกทั้งเป็นการช่วยให้เกิดกรณีศึกษาสำหรับทุกภาคส่วนอีกด้วย

4) การสนับสนุนให้มีเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทยให้ก้าวไกลสู่ระดับโลกได้ เนื่องจากเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถช่วยประหยัดเวลาในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ อีกทั้งเป็นการให้นิสิตได้ทดลองใช้งานและฝึกฝีมือภาคปฏิบัติ ถือเป็นประโยชน์ต่อตัวนิสิตเมื่อจบการศึกษาจะได้นำทักษะการใช้งานที่มีไปใช้งานจริงและปรับตัวเข้ากับสถานที่ทำงานได้ไม่ยาก

5) หลักสูตรปัญญาประดิษฐ์เป็นศาสตร์ที่สามารถประยุกต์ศาสตร์ต่าง ๆ มารวมกันเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การเตรียมการสอนปัญญาประดิษฐ์ขั้นพื้นฐานตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่เพื่อช่วยเหลือสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงพัฒนาเครื่องมือที่ตอบโจทย์ปัญหาของประเทศในทางที่ดีขึ้น และส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจของการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมสูงสุดและไม่ใช้ในทางที่ผิดทำลายสังคม สำคัญที่สุดคือการทำให้ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ใช้งานมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม เพื่อให้มั่นใจได้ว่าความรู้จากหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ถูกนำไปใช้สร้างสรรค์เทคโนโลยีนวัตกรรมที่ดีเป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเรื่ององค์ประกอบหลักของการส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์สู่ระดับโลกในพื้นที่หรือประเทศที่มีบริบทใกล้เคียงกับไทย เพื่อเปรียบเทียบวิเคราะห์ความแตกต่าง รวมถึงการนำมาประยุกต์ใช้เพิ่มเติมสำหรับประเทศไทย

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเรื่ององค์ประกอบหลักของการส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทยสู่ระดับโลกโดยใช้เทคนิควิธีการวิจัยแบบอื่นทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่มีประโยชน์อย่างหลากหลายและนำมาวิเคราะห์หัตถ์ยอดในการพัฒนาหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ที่เหมาะสมกับประเทศไทยต่อไป

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบจากการส่งเสริมหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ เพราะปัญญาประดิษฐ์เป็นเรื่องใหญ่และสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคตเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการนำปัญญาประดิษฐ์ไปใช้งานทั้งในทิศทางที่เหมาะสมและส่งผลดีต่อสังคม เนื่องจากนวัตกรรมที่ดีจากปัญญาประดิษฐ์สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีให้กับโลกได้อย่างมหาศาลเพียงใด ก็สามารถทำในทางตรงกันข้ามได้เช่นกัน

สุดท้ายนี้ ผู้ทำวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนในหลักสูตรปัญญาประดิษฐ์ของไทยและผู้เกี่ยวข้อง จะได้นำบทความนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และช่วยส่งเสริมให้สถาบันนั้น ๆ กลายเป็นองค์กรชั้นนำในการผลิตกำลังคนด้าน AI ของโลก และตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติรวมถึงแผนนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในเรื่อง การพัฒนาคนและสถาบันความรู้ เพื่อส่งเสริมปัญญาประดิษฐ์เป็นฐานขับเคลื่อนประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการดำเนินงานนโยบายและยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2560). (ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579).
<https://www.nrct.go.th/Portals/0/Document/strategy60-79completecompressed.pdf>
- ณพิชญา เทพรอด, สุชาติ เชิญฉิน, และธีรวิทย์ บุญโสภณ. (2566). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการของนักเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ภาครัฐ. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 35(125), 17-24.
- ธิดารัตน์ สมบูรณ์. (2566). ยุค AI มาถึงแล้ว ประเทศไทยพร้อมรับมือ? จุฬาฯ เตรียมรับการเปลี่ยนแปลง รุดหน้านำ Generative AI ในการเรียนการสอน. <https://www.chula.ac.th/highlight/129132/>
- มณีนรัตน์ ชัยยะ และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2566). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภายใต้การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล (Digital HR). *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 11(1), 104-115.
- ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2563). *เดินทางจัดทำแผนแม่บทปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย*. <https://www.nectec.or.th/news/news-pr-news/national-ai-2021.html>
- สมศรี พุทธธรรมวงศ์. (2563). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนด้านปัญญาประดิษฐ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของการค้าปลีกยุคใหม่*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Government Transformation Magazine. (2023). *UK ranks fourth in Global AI index*.
<https://www.government-transformation.com/en/citizen-experience/uk-ranks-fourth-in-global-ai-index>
- Nature Index. (2020). *Top 100 academic institutions in artificial intelligence*.
<https://www.natureindex.com/supplements/nature-index-2020-ai/tables/academic>
- Stanford University. (2023). *2023 AI Index Report*. https://aiindex.stanford.edu/wp-content/uploads/2023/04/HAI_AI-Index-Report_2023.pdf
- U.S. Department of State. (2020). *Artificial Intelligence (AI)*. <https://www.state.gov/artificial-intelligence/>

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ
ด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน
THE DEVELOPMENT VOCATIONAL TRAINING COURSES FOR FARMERS TO
INCREASE CAPACITY IN THE STANDARD OF CULTIVATION AND MANAGEMENT
OF THE SWEET TAMARIND MARKET

ปรมะ แก้วพวง¹

Parama Khaewphuang

Received Date: 22 August 2023

Revised Date: 2 December 2023

Accepted Date: 4 December 2023

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน และ 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน บ้านซังขมภู หมู่ 8 ตำบลระวิง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยเลือกตัวอย่างตามสะดวก สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t – test for One Sample)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมฯ ที่ตั้งไว้

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน มีดังนี้

2.1 ความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร หลังการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ อยู่ในระดับมาก

2.2 คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม, มะขามหวาน, เกษตรกร

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำกลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, Assistant Professor of Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University, Email Address: parama.kae@pcru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were to (1) develop a short-term training course for farmers to increase their competence in cultivation standards and market management for sweet tamarind; and (2) evaluate the effectiveness of this training course. The sample used was a group of 10 sweet tamarind growers at Ban Subchomphu, Moo 8, Rawing Sub-district, Mueang District, Phetchabun Province, who were convenience selected. The employed research instruments comprised (1) the short-term training course for farmers; (2) an evaluation form to assess competence in cultivation standards and market management for sweet tamarind; and (3) a satisfaction assessment form. Data were statistically analyzed by using mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows:

1. The development of the short-term training course for farmers resulted in a total average score of 4.17, indicating a very appropriate level.
2. The evaluation of the effectiveness of the short-term training course showed:
 - 2.1. Farmers' competency in cultivation standards and sweet tamarind market management was at a high level after training
 - 2.2 The average scores of the farmers who were trained in cultivation and market management standards of sweet tamarind by the short-term training course were higher than the criteria of 80 percent, with statistical significance at the 0.05 level
 - 2.3 The farmers were satisfied with the short-term training courses at a high level.

Keywords: Training Course, Sweet Tamarind, Farmers

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงจังหวัดเพชรบูรณ์ ต้องนึกถึงมะขามพืชมงคลซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยสภาพอากาศและดินที่ต้งส่งผลให้มะขามหวานมีความโดดเด่นในเรื่องของรสชาติที่เป็นเลิศไม่เหมือนที่ใดทำให้เป็นที่นิยมซื้อเป็นของฝากสำหรับผู้มาเยือน จึงทำให้ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication, GI) (สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์, 2556 อ้างถึงใน มณี ภาชนะทอง, 2560) จากสถานการณ์ผลผลิตมะขามหวานพืชมงคลหลักของจังหวัดเพชรบูรณ์ ในปี พ.ศ. 2556 แนวโน้มการปลูกมะขามหวานเริ่มลดลงสังเกตได้จากการเพาะปลูกมะขามหวานเนื่องจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตต่อต้น มีพื้นที่เพาะปลูกมะขามหวาน 49,881 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.87 ของพื้นที่ปลูกทั่วประเทศ เก็บผลผลิตได้ 47,496.74 ตัน คิดเป็นร้อยละ 51.21 ของผลผลิตทั้งประเทศมีมูลค่าราว 1,500 ล้านบาท มีพื้นที่เพาะปลูกจำนวน 18,204.20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.44 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมดในจังหวัดเพชรบูรณ์ (สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์, 2556)

เนื่องมาจากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามะขามหวานมีราคาตกต่ำอย่างต่อเนื่อง (จินตนา สนามชัยสกุล, 2554 อ้างถึงใน แก้วตา ผิวพรรณ, 2558) เนื่องจากราคามะขามหวานตกต่ำ ช่องทางการจัดจำหน่ายมีน้อย การออกแบบบรรจุภัณฑ์ไม่ดึงดูดความสนใจลูกค้า ฝักมะขามหวานเกิดการแตกผล ส่งผลให้คุณภาพของมะขามหวานที่ไม่ได้มาตรฐาน อีกทั้งปัญหาเชื้อราในฝักมะขามหวาน ดอกร่วงไม่ติดฝัก ปัญหาเหล่านี้ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ตัดสินใจตัดต้นมะขามหวานทิ้งและหันไปปลูกพืชประเภทอื่นแทน และในอนาคตมะขามหวานจังหวัดเพชรบูรณ์จะมีปริมาณลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจและให้คำปรึกษากลุ่มผู้ปลูกมะขามหวานบ้านซับชมภู หมู่ 8 ตำบลระวีง อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ของคณะผู้วิจัย ในวันที่ 23 กรกฎาคม 2562 พบว่า มะขามหวานกลุ่มผู้ปลูกมะขามหวานบ้านซับชมภู มีผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค เนื่องมาจากมะขามหวานมีขนาดของฝักไม่ได้ตามมาตรฐาน การเก็บรักษาหลังการเก็บเกี่ยวทำให้มะขามเกิดมอดและเชื้อราในฝัก เกษตรกรขาดความรู้และทักษะด้านการเพาะปลูกที่ถูกต้อง ขาดการประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และเทคโนโลยีทางการผลิต มีช่องเสียที่เลื้อยจากกระบวนการแปรรูปจำนวนมากที่ยังไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์เป็นขยะที่เหลือทิ้ง และขาดความรู้ทางการบริหารจัดการตลาดที่มีประสิทธิภาพ

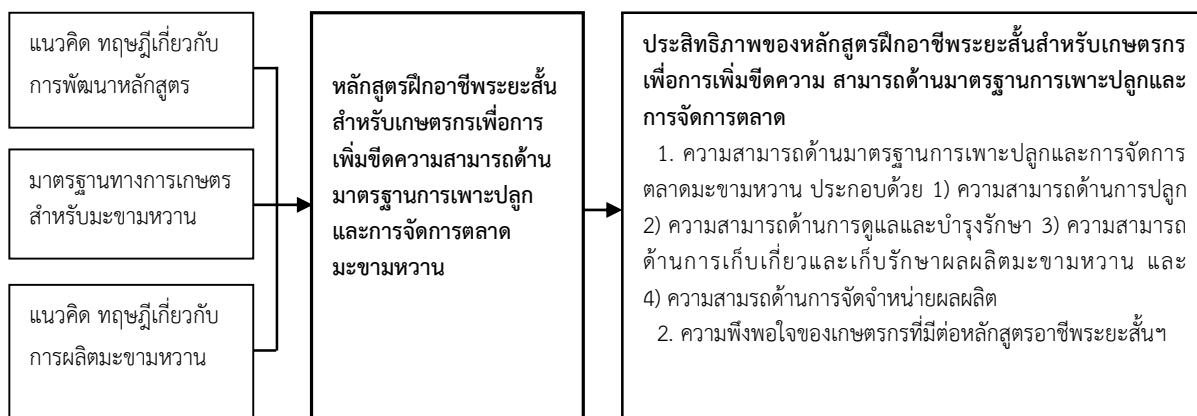
แนวทางการแก้ปัญหาผลผลิตมะขามไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค สามารถดำเนินการได้หลายวิธีหนึ่งในวิธีการที่มีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน คือการพัฒนาความรู้ ทักษะของเกษตรกร ดังเช่น ผลการวิจัยของสำนักรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา (2547, อ้างถึงใน อมรพิมล พิทักษ์, 2563) พบว่า กลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีโอกาสได้รับการบริการการศึกษาน้อยเกษตรกรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่สูงทำให้กระบวนการในการรับการเรียนรู้ พัฒนามีความแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตทั้งการดำเนินชีวิต รายได้และการประกอบอาชีพ ดังนั้นในการที่จะพัฒนาเกษตรกรจึงควรให้การศึกษากับเกษตรกรในลักษณะที่มุ่งเน้นเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต การประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของเกษตรกร ซึ่งการนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ ๆ ทางเกษตรไปสู่เกษตรกรโดยผ่านช่องทางการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนเกิดผลสำเร็จ การพัฒนาเกษตรกรจะต้องมาจากความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร ซึ่งกระบวนการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพของเกษตรกรนั้นมีหลายแนวทางด้วยกัน ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า การเรียนรู้ของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลในองค์กรต่าง ๆ มักอยู่ในรูปแบบของการฝึกอบรมเพราะถือว่าการฝึกอบรมเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาในการทำงาน โดยการให้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เหมาะสมกับงานแก่บุคลากรที่ไม่สามารถทำงานได้ตามที่คาดหวัง (อรทัย โยธินรุ่งเรือง สุดสงวน, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอังคณา เรืองชัย (2555) เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพร เพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัว พบว่า ความสามารถระหว่างการฝึกอบรมของผู้เข้าอบรม มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 80 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนด และผลสัมฤทธิ์ทางการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.15 คะแนน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลการศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น สำหรับผู้ประกอบการอาหารปรุงสำเร็จเพื่อสุขภาพ ของ สิริวิชัย วราโชติชนกานต์ และวิสูตร โพธิ์เงิน (2560) ซึ่งพบว่า ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมส่วนใหญ่เกิดการรับรู้เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ เรื่องจรรยาบรรณ/คุณสมบัติการเป็นผู้ประกอบการที่ดีหลังจากเข้ารับการฝึกอบรม และภาพรวมของการประเมินทักษะการประกอบอาหารปรุงสำเร็จเพื่อสุขภาพ อยู่ในระดับดี

ดังนั้น จากแนวคิด ความสำคัญ และปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เห็นได้ว่าหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น สามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถ ตอบสนองความต้องการเฉพาะอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน บ้านซับชมภู หมู่ 8 ตำบลระวิง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูก และการจัดการตลาดมะขามหวาน เกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับบริบทของตนเอง ตลอดจนเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการพัฒนาประเทศชาติอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูก และการจัดการตลาดมะขามหวาน
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกรเพื่อการเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและกำหนดความสามารถที่ต้องการพัฒนา

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดความสามารถที่ต้องการพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูก และการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน มีการดำเนินการดังนี้

1.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน บ้านซับชมภู หมู่ 8 ตำบลระวิง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพิจารณาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกรเพื่อการเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวานบ้านซับชมภู หมู่ 8 ตำบลระวิง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพิจารณาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกรเพื่อการเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐาน

การเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน จำนวน 3 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากคุณวุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานหรือประสบการณ์ในการวิจัย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ที่มีข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนา ความสามารถมาตรฐานการเพาะปลูก และการจัดการตลาดมะขามหวาน

1.2.2 แบบประเมินความเหมาะสม องค์ประกอบของความสามารถมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการ ตลาดมะขามหวาน สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรฐานทางการเกษตรมะขามหวาน การผลิตมะขามหวานข้อมูล จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3.2 ศึกษาความจำเป็นต้องการพัฒนาจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น

1.3.3 สังเคราะห์องค์ประกอบความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แล้วนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบความสามารถ ด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน

1.3.4 นำองค์ประกอบความสามารถที่สังเคราะห์ขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสม ด้วยแบบประเมินความเหมาะสม

1.3.5 นำผลที่ได้จากการประเมิน มากำหนดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูก และการจัดการ ตลาดมะขามหวาน สามารถกำหนด 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความสามารถด้านการปลูก 2) ความสามารถด้านการดูแล และบำรุงรักษา 3) ความสามารถด้านการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต และ 4) ความสามารถด้านการจัดจำหน่าย

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยโดยการหาคะแนนเฉลี่ย จากผลการประเมิน ซึ่งผล การประเมินพบว่า พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.26 อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สามารถนำไปใช้ได้

ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร เพื่อร่างหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นๆ มีการดำเนินการดังนี้

2.1 การร่างหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นๆ สำหรับเกษตรกรเพื่อการเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูก และการจัดการตลาดมะขามหวาน ดำเนินการดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นๆ

2.1.2 กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นๆ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับ การปลูกมะขามหวาน การดูแลและบำรุงรักษามะขามหวาน การเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต มะขามหวาน และการจัดจำหน่ายมะขามหวาน 4) โครงสร้าง 5) คำอธิบายรายวิชา 6) อัตราเวลาเรียน โดยแบ่งออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียนหน่วยละ 6 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง 7) สื่อการเรียนรู้ 8) การวางแผนเพื่อฝึกอบรม และ 9) การวัดและประเมินผล

2.1.3 พิจารณาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นๆ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนา หลักสูตร และการพัฒนาความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน จำนวน 3 คน ผลการประเมินพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับ มีความเหมาะสมมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นๆ สำหรับเกษตรกรฯ ที่ตั้งไว้

2.2 จัดทำคู่มือประกอบการใช้หลักสูตรระยะสั้นๆ ประกอบด้วย

2.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นๆ มีการดำเนินการสร้าง ดังนี้

2.2.1.1 ศึกษาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จากหนังสือ แผนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นๆ

2.2.1.2 ศึกษาหลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสั้นๆ แนวคิดเกี่ยวกับการปลูก การบำรุงรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต และมาตรฐานสินค้าเกษตรมะขามหวาน จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1.3 กำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1) สารสำคัญ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สารการเรียนรู้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) สื่อ และแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดผล ประเมินผล

2.2.1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสั้นๆ จำนวน 4 แผน แผนละ 6 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

2.2.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อความสอดคล้อง ความเหมาะสมของภาษา ความชัดเจนในการใช้ภาษา ความครอบคลุม ความถูกต้องของเนื้อหา กับการวัดผลประเมินผล ความเหมาะสมด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน ผลการประเมิน พบว่า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 อยู่ในระดับ เหมาะสมมาก

2.2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไข แล้วนำไปทดลอง ใช้กับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน จำนวน 1 แผน เวลา 6 ชั่วโมง เพื่อหาความเหมาะสมของเวลาในการทำกิจกรรม ภาษาที่ใช้ และสื่อที่ใช้ เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ผลการทดลองใช้ พบว่า เกษตรกรเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนที่ออกแบบไว้ แต่ทำได้ล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด จึงมีการปรับกิจกรรมให้มีความกระชับขึ้น หลังจากนั้น ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งแล้วจึงนำไปใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2.2 แบบประเมินความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามหลักของลิเคอร์ท (Likert) มีการดำเนินการ ดังนี้

2.2.2.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกรอบแนวคิดของความสามารถความสามารถ ด้านมาตรฐานการเพาะปลูก และการจัดการตลาดมะขามหวาน แล้วนำมากำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ได้แก่ ความสามารถ ด้านการปลูก ความสามารถด้านการดูแลและบำรุงรักษา ความสามารถด้านการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต และความสามารถด้านการจัดจำหน่าย

2.2.2.2 สร้างแบบประเมินฯ โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ประเด็นละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ โดยการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบคุณภาพ (Rubric) จำนวน 5 ระดับ โดยกำหนดค่าเฉลี่ยการพิจารณาความสามารถ เท่ากับ 3.51 ขึ้นไป หรือในระดับมีความสามารถ อยู่ในระดับ มาก ถือว่าผ่านเกณฑ์

2.2.2.3 นำแบบประเมินฯ ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน ผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ข้อคำถาม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ทุกข้อ ถือว่าใช้ได้ทุกข้อ

2.2.2.4 นำแบบประเมินฯ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงไปทดลองใช้กับเกษตรกร ผู้ปลูกมะขามหวาน จำนวน 10 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีหาค่าสัมพันธระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนน รวมทั้งหมด (Item Total Correlation) คัดเฉพาะค่าที่มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ 0.20 ขึ้นไป ผลปรากฏว่ารายการของ แบบประเมินฯ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

2.2.2.5 หาค่าความเที่ยง ทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.787

2.2.2.6 จัดพิมพ์แบบประเมินฯ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2.2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวานต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยหลักสูตรฝึกอาชีพพระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการ ตลาดมะขามหวาน มีการดำเนินการ ดังนี้

2.2.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการสอบถามความพึงพอใจ และศึกษาเทคนิคการสร้าง แบบสอบถามความพึงพอใจจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.3.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามหลักของลิเคอร์ท (Likert) เพื่อให้ทราบแนวทาง และหลักการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วน ประเมินค่า 5 ระดับ

2.2.3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจ ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 คน ซึ่งผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ข้อคำถาม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ทุกข้อถือว่าใช้ได้ทุกข้อ

2.2.3.4 จัดพิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจฯ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นฯ มีการดำเนินการดังนี้

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวานบ้านซับชมภู หมู่ 8 ตำบลระวิง อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน บ้านซับชมภู หมู่ 8 ตำบลระวิง อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยเลือกตัวอย่างตามสะดวกเพื่อใช้ในการทดลอง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นฯ ซึ่งประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน และ 3) ประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวานต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นฯ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 กำหนดแบบแผนการทดลอง การทดลองใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นสำหรับเกษตรกรเพื่อการพัฒนาขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวานที่พัฒนาขึ้นนั้น ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลอง แบบ One Group Posttest Design

3.3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นฯ ที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 4 วัน วันละ 6 ชั่วโมง โดยมีการดำเนินการดังนี้

3.3.3 สร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะขามโดยใช้การประชุมชี้แจง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นฯ ตามคู่มือการใช้หลักสูตรฯ ได้

3.3.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นฯ

3.3.5 ประเมินความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน ด้วยแบบประเมินความสามารถฯ

3.3.6 ประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวานต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นฯ ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 คำนวณจากแบบประเมินความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูก และการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวาน ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย กับเกณฑ์ (ร้อยละ 80) โดยใช้สถิติ t - test for One Sample

3.4.2 คำนวณจากประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกมะขามหวานต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นสำหรับเกษตรกร ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอาชีพระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน

รายการประเมิน	M	S	ระดับ
1. โครงสร้างของหลักสูตร	4.78	0.44	เหมาะสมมากที่สุด
1.1 ความครอบคลุมขององค์ประกอบ	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
1.2 ความสอดคล้องเชื่อมโยงกันระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
1.3 การเรียงลำดับขององค์ประกอบต่าง ๆ	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2. หลักการของหลักสูตร	4.00	0.63	เหมาะสมมาก
2.1 ความชัดเจนของการอธิบายหลักการของหลักสูตรฝึกอบรมฯ	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
2.2 รายละเอียดของหลักการของหลักสูตรฝึกอบรมฯ	3.67	0.58	เหมาะสมมาก
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.50	0.55	เหมาะสมมาก
3.1 ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายกับหลักสูตรฝึกอบรมฯ	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
3.2 ความชัดเจนของการอธิบายจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมฯ	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
4. คำอธิบายรายวิชา	3.83	0.75	เหมาะสมมาก
4.1 ความชัดเจนของการอธิบายคำอธิบายรายวิชา	3.67	0.58	เหมาะสมมาก
4.2 ความครอบคลุมของคำอธิบายรายวิชา	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
5. อัตราเวลาเรียน	3.67	0.52	เหมาะสมมาก
5.1 ความเหมาะสมของอัตราเวลาเรียนกับหลักสูตรฝึกอบรมฯ	3.67	0.58	เหมาะสมมาก
5.2 ความเหมาะสมของอัตราเวลาเรียนกับเนื้อหาแต่ละหัวข้อ	3.67	0.58	เหมาะสมมาก
6. การฝึกอบรม	3.83	0.41	เหมาะสมมาก
6.1 กิจกรรมการฝึกอบรมของหลักสูตรฝึกอบรมฯ	4.00	0.00	เหมาะสมมาก
6.2 รายละเอียดของขั้นตอนการฝึกอบรมของหลักสูตรฝึกอบรมฯ	3.67	0.58	เหมาะสมมาก
6.3 การเรียงลำดับขั้นตอนการฝึกอบรมของหลักสูตรฝึกอบรมฯ	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
7. สื่อการเรียนรู้	3.83	0.75	เหมาะสมมาก
7.1 สื่อการเรียนรู้เพียงพอกับการใช้ในการฝึกอบรมฯ	3.67	0.58	เหมาะสมมาก
7.2 สื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับกิจกรรมการฝึกอบรมฯ	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
8. การวัดและประเมินผล	4.50	0.55	เหมาะสมมาก
8.1 ความชัดเจนของการอธิบายการวัดและประเมินผล	4.67	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
8.2 รายละเอียดของการวัดประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรมฯ	4.33	0.58	เหมาะสมมาก
รวม	4.17	0.67	เหมาะสมมาก

จากตาราง 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น โดยพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับ มีความเหมาะสมมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกรฯ ที่ตั้งไว้

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร หลังใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ

ความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน	M	S	ระดับ
1. ความสามารถในการปลูก	4.50	0.53	มาก
2. ความสามารถในการดูแลและบำรุงรักษา	3.70	0.48	มาก
3. ความสามารถในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต	4.40	0.52	มาก
4. ความสามารถในการจัดจำหน่าย	3.40	0.52	ปานกลาง
รวม	4.00	0.68	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่าผลคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกร หลังใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการปลูก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 อยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นความสามารถด้านการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการจัดจำหน่าย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูก และการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรที่ได้รับการอบรม ด้วยหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ

คะแนน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	df	t - test	sig
คะแนนเกณฑ์ (80)	20	16.00	9	-162.270	0.000*
คะแนนหลังอบรม	20	16.00			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 แสดงว่า เกษตรกรที่ได้รับการอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ มีความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานหลังอบรม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ

รายการประเมิน	M	S	ระดับ
1. ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมมีความเหมาะสม	4.17	0.72	พึงพอใจมาก
2. กิจกรรมการอบรมมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.50	0.52	พึงพอใจมาก
3. กิจกรรมการอบรมเหมาะสมกับความสามารถของเกษตรกร	4.25	0.75	พึงพอใจมาก
4. กิจกรรมการอบรมทำให้เกิดความสนใจในการฝึกปฏิบัติ	4.67	0.49	พึงพอใจมากที่สุด
5. เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการคิดและลงมือปฏิบัติจากการทำกิจกรรม	4.58	0.67	พึงพอใจมากที่สุด
6. มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ เพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรมการอบรม	3.83	0.58	พึงพอใจมาก
7. การให้คำแนะนำของวิทยากรในการทำกิจกรรมระหว่างฝึกอบรม	4.17	0.58	พึงพอใจมาก
8. มีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับเรื่องที่ฝึกอบรม	4.17	0.72	พึงพอใจมาก
9. เกษตรกรสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพได้	4.42	0.51	พึงพอใจมาก
รวม	4.31	0.65	พึงพอใจมาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการจัดการอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมการอบรมทำให้เกิดความสนใจในการฝึกปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาเป็น เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการคิดและลงมือปฏิบัติ จากการทำกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 ซึ่งอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดเช่นกัน ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ เพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรมการอบรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน มีประเด็นการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน

ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานนี้มีแนวคิดทฤษฎีรองรับ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1949) ที่เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากตัวผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญ 2) เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ จัดหมวดหมู่ประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 3) จัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยสำรวจความสัมพันธ์ด้านเวลาและเนื้อหา และ 4) การประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่า ประสบการณ์การเรียนรู้จัดขึ้นนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด รวมไปถึงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962) ที่เสนอแนวคิดในการจัดทำหลักสูตร คือ 1) ขั้นการวิเคราะห์สภาพปัญหา สำรวจความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม 2) ขั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลัก 3) ขั้นการเลือกเนื้อหาสาระต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาที่คัดเลือกบรรจุลงในหลักสูตรจะต้องมีความสำคัญและถูกต้อง 4) ขั้นการจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใดก่อนหลัง ซึ่งจะต้องมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน 5) ขั้นการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้ และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ จะต้องวางแผนเลือกประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและผู้เรียน 6) ขั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้เลือกแล้วเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ และ 7) ขั้นการประเมินผล เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใด ซึ่งผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฯ มีการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ และมีการทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข การดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว จึงส่งผลให้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ธนัตถ์ สุนทรานนท์ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในการปลูกผักกาดขาว สำหรับผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในการปลูกผักกาดขาว สำหรับผู้สูงอายุ มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน

2.1 ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรหลังฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน อยู่ในระดับมาก และคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวานของเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ สามารถพัฒนาความสามารถของเกษตรกรได้ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ ประกอบไปด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมที่ช่วยส่งเสริมความสามารถของเกษตรกร เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน เรียนรู้จากถ่ายทอดประสบการณ์ของวิทยากรที่เล็งส่วนด้วยการบรรยาย การสาธิต การเลียนแบบ ลงมือปฏิบัติตามคำสั่ง เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้ซักถามแสดงความคิดเห็นร่วมกัน วิทยากรคอยชี้แนะ และให้ความช่วยเหลือ กระตุ้นเกษตรกรให้ฝึกการสังเกต และการค้นพบปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ทำให้เกษตรกรได้ใช้ประสาทสัมผัสเรียนรู้จนเกิดความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยมีวิทยากรช่วยเหลือ แนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหา เทคนิค วิธีการที่จะช่วยให้เกษตรกรเกิดประสบการณ์ใหม่อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ นอกจากนี้เกษตรกรยังได้

มีโอกาสในการลงมือปฏิบัติ ผักผ่น สามารถแก้ปัญหาได้ จนเกิดความชำนาญ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริวรรณ ชุมธีรัตน์ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคู่มือการฝึกอบรมการจัดการดินในชุมชนบ้านหนองอุ่ม ตำบล นาสนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติต่อการฝึกอบรมการจัดการดินในชุมชนบ้านหนองอุ่ม หลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลของหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูก และการจัดการตลาดมะขามหวานที่มีต่อความพึงพอใจของเกษตรกร ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า เกษตรกรที่ได้รับการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า มีการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เพื่อให้วิทยากรได้ศึกษา ทำความเข้าใจเพื่อเป็นแนวทางสำหรับให้วิทยากรนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งในคู่มือได้อธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ก่อนการนำหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ไปทดลองใช้ ได้จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ ความเข้าใจให้วิทยากร จนสามารถจัดกิจกรรมการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ได้ ส่งผลให้เกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุดในประเด็นกิจกรรมการอบรมทำให้เกิดความสนใจในการฝึกปฏิบัติ และเกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการคิดและลงมือปฏิบัติ จากการทำกิจกรรม ส่งผลให้เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ ใจอารีย์ และคณะ (2560) ที่ศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการปลูกผักปลอดสารพิษ เพื่อส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารปลอดภัยสำหรับชุมชนภายใต้ความร่วมมือของภาคีการพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการจัดการอบรมโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของ ประวดี ทศมาลี และดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่มีความพึงพอใจต่อการอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ ธนัท สุนทรานนท์ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในการปลูกผักกินใบ สำหรับผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการอบรม มีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สนใจควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน อย่างละเอียดให้ครบทุกขั้นตอนก่อนการนำไปใช้ และอาจมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อเป็นการขยายองค์ความรู้ ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน นำไปสู่การนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือประเมินเป็นแบบประเมินความสามารถ ผู้สนใจจึงควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือการประเมินผลอย่างละเอียด เพื่อให้สามารถประเมินผลได้ตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย และพัฒนาความสามารถของเกษตรกร ที่มีลักษณะเฉพาะและความจำเป็นต้องใช้ในอนาคต เช่น ทักษะการขายออนไลน์ ทักษะการออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัย และพัฒนารูปแบบการพัฒนาเกษตรกร โดยใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น รูปแบบการฝึกอบรม รูปแบบการสอนงาน เป็นต้น

3. ควรมีการวิจัยติดตามความสามารถของเกษตรกร หลังการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านมาตรฐานการเพาะปลูกและการจัดการตลาดมะขามหวาน

เอกสารอ้างอิง

- แก้วตา ผิวพรรณ. (2558). กลยุทธ์การจัดการการตลาดของมะขามหวานในเขตภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 2(2), 77-112.
- ธนทัต สุนทรานนท์. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ในการปลูกผักกินใบ สำหรับผู้สูงอายุ. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ประวุฒิ ทัศนาลี และดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์. (2562). ความพึงพอใจของเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรรุ่นใหม่ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 37(4), 627-634.
- มณี ภาชนะทอง. (2560). การปรับปรุงคุณภาพมะขามหวานด้วยความร้อนระดับครัวเรือนเพื่อวิสาหกิจชุมชน. [วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลราชชมงคลพระนคร.
- ศิริวรรณ ชุมธีรรัตน์. (2562). การพัฒนาคู่มือการฝึกอบรมการจัดการดินในชุมชนบ้านหนองอุ่ม ตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สิริวิชัย วราโชติชนกานต์ และวิสูตร โพธิ์เงิน. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น สำหรับผู้ประกอบการอาหารปรุงสำเร็จเพื่อสุขภาพ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(2), 174-183.
- สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์. (2556). รายงานวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดเพชรบูรณ์. สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบูรณ์.
- อภิชาติ ใจอารีย์, ประสงค์ ต้นพิชัย และนิรันดร์ ยิ่งยวด. (2560). การพัฒนาหลักสูตรการปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อส่งเสริมความมั่นคงด้านอาหารปลอดภัยสำหรับชุมชนภายใต้ความร่วมมือของภาคีการพัฒนา. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 7(3), 119 - 136.
- อรทัย โยธินรุ่งเรือง สุดสงวน. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ในศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาแบบครบวงจร. [ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อมรพิมล พัทธ์กิจ. (2563). การพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาด้านชีวิตและการพัฒนามนุษย์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อังคณา เรืองชัย. (2555). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัว. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Taba Hilda. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. Harcourt, Brace & World.
- Tyler Ralph W (1949). *Basic Principia of Curriculum and Instruction*. The University of Chicago press.

การศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษ
โดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

A NEEDS STUDY FOR ENHANCING ENGLISH TEACHING COMPETENCY BY USING DIGITAL
MEDIA FOR TEACHERS OF SMALL-SIZED PRIMARY SCHOOLS

จินตนา เหล่าอินทร์¹

Jintana Lao-In

ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย²

Thirasak Uppamaiathichai

ทิพรัตน์ สิริวิวงศ์³

Tipparat Sittiwong

เอี่ยมพร หลินเจริญ⁴

Aumporn Lincharoen

Received Date: 23 March 2024

Revised Date: 6 June 2024

Accepted Date: 26 August 2024

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 2) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 375 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเทคนิค

PNIModified

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะ รองลงมา คือ ด้านความรู้ และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านคุณลักษณะ ตามลำดับ

2. แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำแนกตามความต้องการจำเป็นมากที่สุดของแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านทักษะ ผู้บริหารควรจัดอบรมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ด้านความรู้ ผู้บริหารควรจัดอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล และด้านคุณลักษณะ ผู้บริหารและครูร่วมกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ: สมรรถนะการสอน, การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ, สื่อดิจิทัล

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, Ph.D. student, Faculty of Education, Naresuan University, Email Address: Jintanal64@nu.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, Assoc. Prof., Ph.D., Faculty of Education, Naresuan University

³ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, Assoc. Prof., Ph.D., Faculty of Education, Naresuan University

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, Asst. Prof., Ph.D., Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

This research aimed to 1) assess the needs for enhancing English teaching competencies using digital media for teachers in small-sized primary schools, and 2) propose guidelines for promoting these competencies for teachers in small-sized primary schools. The sample consisted of 375 English teachers from small-sized primary schools under the Office of the Basic Education Commission, determined by using Krejcie and Morgan's table and simple random sampling. The research instrument was a questionnaire, and the data were analyzed using mean, standard deviation, and the PNI_{Modified} technique.

The findings revealed that:

1. The needs for enhancing English teaching competencies using digital media showed that the most critical need was in skills, followed by knowledge, while attributes had the lowest level of need.
2. Guidelines for promoting English teaching competencies using digital media, categorized by the highest needs in each area, were as follows:
 - Skills: Administrators should organize training sessions to equip teachers with the ability to design diverse English learning activities using digital media, aligning with learning objectives, and provide continuous supervision and support.
 - Knowledge: Administrators should arrange training to enhance teachers' understanding and ability to develop lesson plans for English instruction using digital media.
 - Attributes: Administrators and teachers should collaboratively set goals for successful English instruction using digital media.

Keywords: Teaching competency, Teaching English, Digital media

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมี การส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลตามกรอบระดับสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) สำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา และพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการและ ทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ รวมทั้งเป็นผู้วางแผนเส้นทางการ เรียนรู้ การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

จากนโยบายดังกล่าว ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน สื่อดิจิทัลเป็นสื่อรูปแบบหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมช่วยเหลือครูใน การจัดการเรียนการสอน เนื่องจากใช้ง่ายไม่ซับซ้อน ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ช่วยให้ บทเรียนและสื่อการสอนมีความหลากหลาย น่าสนใจ สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง การศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก หรือโรงเรียนในเมือง และชนบท สามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลายทำให้กระบวนการสอนง่ายขึ้น ผู้สอนมีเวลาในการเตรียมการสอนได้อย่างเต็มที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ปัจจุบันมีการสร้างสื่อดิจิทัลที่ใช้ในการศึกษาที่ครอบคลุมทุก ๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้อย่าง น่าสนใจ เป็นสื่อการสอนให้กับครูได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาของประเทศไทย ชัชริย์ บุญนา (2561) ครูสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาว่าร้อยละ 80 ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาอังกฤษ และมีภาระงานต้องสอนหลายกลุ่ม สาระ รวมทั้งมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอนมาก ครูส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งทักษะภาษา โดยเฉพาะการสื่อสาร ทักษะ การสอน และขาดเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับ อนุชา เจริญโพธิ์ และคณะ (2559) ที่กล่าวว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องมาจากครูผู้สอน โดยเฉพาะในระดับ ประถมศึกษาขนาดเล็กครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นครูผู้ช่วยไม่ได้จบการศึกษาวิชาเอกหรือโทด้านภาษาอังกฤษ ขาดประสบการณ์ใน การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จัดการเรียนรู้ โดยยึดแบบเรียนเป็นหลักและเลือกเฉพาะบางกิจกรรมที่สามารถสอนได้ ครูมีชั่วโมงสอนภาษาอังกฤษในแต่ละสัปดาห์ มากเกินไป ขาดการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ (ชัชริย์ บุญนา, 2561)

จากการทดสอบทักษะการใช้ภาษาอังกฤษตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR) ปีการศึกษา 2562 สังกัดเขตพื้นที่การประถมศึกษา มีจำนวนครูที่เข้ารับการทดสอบทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (CEFR) 16,635 คน ครูส่วนใหญ่ ผ่านการทดสอบในระดับ A2 จำนวน 6,908 คน คิดเป็นร้อยละ 41.53 รองลงมา ระดับ A1 จำนวน 5,423 คิดเป็นร้อยละ 32.60 ซึ่งผลการทดสอบของครูผู้สอนภาษาอังกฤษดังกล่าวสามารถอธิบายความสามารถของครูผู้สอนได้ว่าเป็นผู้ที่สามารถ เข้าใจบริบทอย่างง่ายที่เกี่ยวกับตัวเอง ครอบครัวและงาน สามารถใช้สื่อสารเพื่อแสดงความต้องการ อย่างช้าและชัดเจนที่ สั้นและง่าย (A2) เป็นเพียงผู้ใช้ภาษาได้ขั้นพื้นฐาน ยังไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้งานได้อย่างคล่องแคล่ว (สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Dagarin-Fojkar et al. (2021) ผลการสำรวจครูสอน ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาในสโลวีเนีย พบว่า ความรู้พื้นฐานทางภาษาและการสอนของครูยังไม่เพียงพอต่อการสอน ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนระดับประถม Asriyanti et al. (2013) ได้วิจัยเรื่องสมรรถนะของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถม ในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับประถมแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ครูประจำชั้นที่ไม่ได้จบ สาขาการสอนภาษาอังกฤษ 2) ครูสอนภาษาอังกฤษที่จบสาขาภาษาอังกฤษแต่ไม่มีประสบการณ์การสอนกับเด็ก และ 3) ครูที่ มีพื้นฐานภาษาอังกฤษและประสบการณ์การทำงานกับเด็ก ผลการทดสอบความสามารถทางวิชาชีพแสดงให้เห็นว่าครูมากกว่า 50% อยู่ในกลุ่มปรับปรุงและพอใช้ ผลการทดสอบสมรรถนะทางการเรียนการสอนพบว่า ครู 181 คน (90.5%) อยู่ในกลุ่ม ปรับปรุงและพอใช้ การศึกษาครั้งนี้เผยให้เห็นว่าครูสอนภาษาอังกฤษโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสมรรถนะทางวิชาชีพและ การเรียนการสอนในระดับที่ไม่ดี ระดับยังคงต่ำกว่าระดับขั้นต่ำที่ตั้งใจไว้ จากปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากขาดความรู้ ทักษะ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และคุณลักษณะของครูที่เกิดจากการขาดแรงจูงใจ ความมั่นใจ และเป้าหมายในการจัด

การเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นแนวทางแก้ไขประเด็นปัญหาดังกล่าว คือ การส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล โดยเฉพาะครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนขนาดเล็กจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษเพื่อให้ครูมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง ในการนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อให้ได้ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลของครูที่ครอบคลุมและครบถ้วน สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของบริบทและครูผู้สอนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ
2. นำเสนอแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

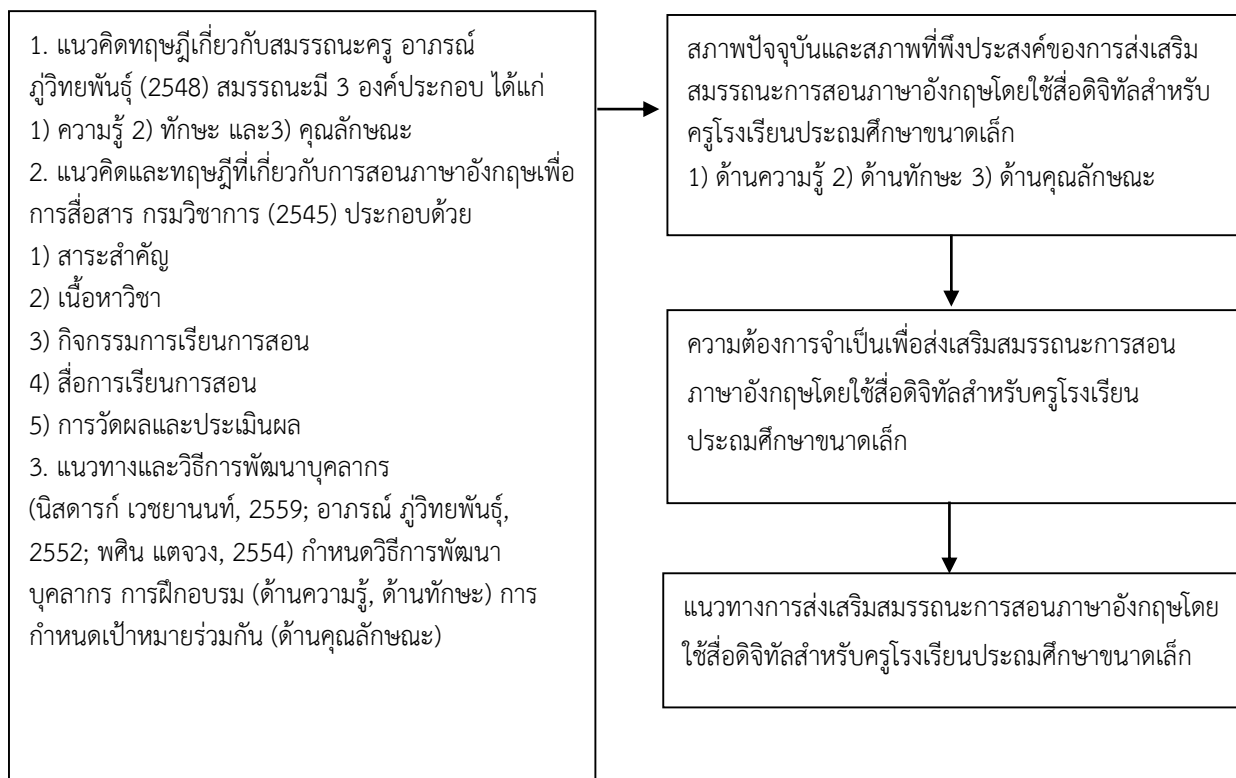
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14,618 คน โรงเรียนละ 1 คน จากจำนวนโรงเรียน 14,618 แห่ง (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชีและมอร์แกน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 375 คน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง จำนวนชั่วโมงที่รับผิดชอบสอนภาษาอังกฤษ และประสบการณ์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการเพื่อสำรวจข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 45 ข้อ เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual Response Format) แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความรู้ จำนวน 15 ข้อ 2) ด้านทักษะ จำนวน 15 ข้อ 3) ด้านคุณลักษณะ จำนวน 15 ข้อ นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวน 30 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.86

ตอนที่ 3 แนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ (Knowledge) 2) ด้านทักษะ (Skills) 3) ด้านคุณลักษณะ (Attributes)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์คะแนนคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)
3. วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นโดยวิธี Priority Need Index แบบปรับปรุง (PNI_{Modified})
4. วิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง (n = 375)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ครูอัตราจ้าง	43	11.47
พนักงานราชการ	19	5.07
ครูผู้ช่วย	90	24.00
ครู คศ. 1	98	26.13
ครู คศ. 2	65	17.33
ครู คศ. 3	60	16.00
รวม	375	100.00
2. รับผิดชอบสอนภาษาอังกฤษ		
1 ชั่วโมง / สัปดาห์	14	3.73
2 ชั่วโมง / สัปดาห์	30	8.00
3 ชั่วโมง / สัปดาห์	31	8.27
4 ชั่วโมง / สัปดาห์	26	6.93
5 ชั่วโมง / สัปดาห์	61	16.27
มากกว่า 5 ชั่วโมง / สัปดาห์	213	56.80
รวม	375	100
3. ประสบการณ์ด้านการสอนวิชาภาษาอังกฤษ		
น้อยกว่า 1 ปี	36	9.60
ระหว่าง 1 – 5 ปี	187	49.87

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง (n = 375)	
	จำนวน	ร้อยละ
ระหว่าง 6 – 10 ปี	75	20.00
มากกว่า 10 ปี	77	20.53
รวม	375	100

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู คศ.1 จำนวน 98 คน ร้อยละ 26.13 รับผิดชอบสอนภาษาอังกฤษ มากกว่า 5 ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน 213 คน ร้อยละ 56.80 และมีประสบการณ์ด้านการสอนวิชาภาษาอังกฤษระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 187 คน ร้อยละ 49.87

ตารางที่ 2 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวม

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
		M	S	ระดับ	M	S	ระดับ		
1	ด้านทักษะ	3.67	0.68	มาก	4.40	0.65	มาก	0.20	1
2	ด้านความรู้	3.73	0.59	มาก	4.39	0.71	มาก	0.18	2
3	ด้านคุณลักษณะ	4.12	0.58	มาก	4.51	0.64	มาก	0.09	3
	รวม	3.84	0.55	มาก	4.44	0.63	มาก	0.16	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลความต้องการจำเป็นส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมเท่ากับ 0.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.20$) รองลงมา คือ ด้านความรู้ มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.18$) และด้านคุณลักษณะ มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.09$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้านความรู้

รายการสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
	M	S	แปลผล	M	S	แปลผล		
1. ครูมีความรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	3.88	0.76	มาก	4.43	0.73	มาก	0.14	12
2. ครูมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	3.88	0.76	มาก	4.40	0.72	มาก	0.14	13
3. ครูมีความรู้เกี่ยวกับตัวชี้วัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	3.89	0.78	มาก	4.35	0.74	มาก	0.12	15
4. ครูมีความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	3.80	0.77	มาก	4.38	0.72	มาก	0.15	10
5. ครูมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	3.80	0.77	มาก	4.38	0.74	มาก	0.15	11

รายการสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
	M	S	แปลผล	M	S	แปลผล		
6. ครูมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	3.53	0.84	มาก	4.33	0.76	มาก	0.23	3
7. ครูมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	3.70	0.78	มาก	4.37	0.72	มาก	0.18	7
8. ครูมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	3.63	0.75	มาก	4.40	0.74	มาก	0.21	4
9. ครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	3.50	0.80	มาก	4.42	0.74	มาก	0.26	1
10. ครูมีความรู้เกี่ยวกับสื่อดิจิทัลที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.57	0.82	มาก	4.46	0.71	มาก	0.25	2
11. ครูมีความรู้เกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การวัดและประเมินผล	3.77	0.78	มาก	4.41	0.72	มาก	0.17	8
12. ครูมีความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.72	0.75	มาก	4.44	0.71	มาก	0.19	5
13. ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	3.83	0.76	มาก	4.34	0.79	มาก	0.13	14
14. ครูมีความรู้เกี่ยวกับการแปลผลการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้อง	3.71	0.76	มาก	4.40	0.76	มาก	0.18	6
15. ครูมีความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	3.75	0.76	มาก	4.38	0.77	มาก	0.17	9
รวม	3.73	0.59	มาก	4.39	0.67	มาก	0.18	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลความต้องการจำเป็นส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้านความรู้ ในภาพรวมเท่ากับ 0.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อ 9 ครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.26$) รองลงมา คือ ข้อ 10 ครูมีความรู้เกี่ยวกับสื่อดิจิทัลที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.25$) และข้อ 6 ครูมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.23$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นส่งเสริมสมรรถนะ
การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้านทักษะ

รายการสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
	M	S	แปลผล	M	S	แปลผล		
1. ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โครงการสอนที่ครอบคลุมด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านเจตคติ	3.65	0.76	มาก	4.35	0.80	มาก	0.19	12
2. ครูสามารถกำหนดเนื้อหาให้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การจัดการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษ	3.77	0.80	มาก	4.36	0.77	มาก	0.16	15
3. ครูสามารถออกแบบหน่วยการจัดการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	3.58	0.81	มาก	4.36	0.76	มาก	0.22	5
4. ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	3.62	0.81	มาก	4.43	0.76	มาก	0.22	3
5. ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.61	0.79	มาก	4.37	0.77	มาก	0.21	6
6. ครูสามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	3.57	0.78	มาก	4.40	0.77	มาก	0.23	2
7. ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลอย่าง หลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	3.55	0.81	มาก	4.37	0.76	มาก	0.23	1
8. ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.62	0.78	มาก	4.43	0.75	มาก	0.22	4
9. ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสาร	3.67	0.76	มาก	4.42	0.73	มาก	0.20	8
10. ครูสามารถใช้สื่อดิจิทัลที่สร้างเจตคติ ที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	3.76	0.79	มาก	4.44	0.71	มาก	0.18	13
11. ครูสามารถกำหนดจุดประสงค์การ วัดและประเมินผลอย่างชัดเจน ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะ	3.69	0.78	มาก	4.42	0.74	มาก	0.20	9
12. ครูสามารถใช้เครื่องมือการวัดผล ประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้	3.71	0.75	มาก	4.43	0.74	มาก	0.19	11
13. ครูสามารถวัดและประเมินผลตาม สภาพจริง	3.80	0.77	มาก	4.45	0.75	มาก	0.17	14

รายการสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	อันดับ
	M	S	แปลผล	M	S	แปลผล		
14. ครูสามารถแปลผลการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้อง	3.73	0.78	มาก	4.52	0.69	มากที่สุด	0.21	7
15. ครูสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	3.75	0.76	มาก	4.48	0.72	มาก	0.20	10
รวม	3.67	0.68	มาก	4.42	0.69	มาก	0.20	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลความต้องการจำเป็นส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้านทักษะ ในภาพรวมเท่ากับ 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อ 7 ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.23$) รองลงมา คือ ข้อ 6 ครูสามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.23$) และข้อ 4 ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.22$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้านคุณลักษณะ

รายการสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ
	M	S	แปลผล	M	S	แปลผล		
1. ครูมีเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จ	3.89	0.78	มาก	4.55	0.67	มากที่สุด	0.17	1
2. ครูมีความสนใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	3.99	0.81	มาก	4.53	0.71	มากที่สุด	0.14	4
3. ครูมีความต้องการในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	3.97	0.80	มาก	4.52	0.74	มากที่สุด	0.14	2
4. ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	4.08	0.79	มาก	4.52	0.74	มากที่สุด	0.11	6
5. ครูเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	4.15	0.75	มาก	4.49	0.74	มาก	0.08	11
6. ครูมีพฤติกรรมในการควบคุมอารมณ์	4.22	0.72	มาก	4.59	0.73	มากที่สุด	0.09	8
7. ครูมีความฉลาดทางอารมณ์	4.17	0.70	มาก	4.50	0.69	มาก	0.08	12
8. ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.99	0.71	มาก	4.54	0.69	มากที่สุด	0.14	3
9. ครูมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.44	0.68	มาก	4.57	0.70	มากที่สุด	0.03	15
10. ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	4.12	0.68	มาก	4.51	0.70	มากที่สุด	0.10	7
11. ครูมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	4.24	0.71	มาก	4.48	0.75	มาก	0.06	14

รายการสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ
	M	S	แปลผล	M	S	แปลผล		
12. ครูพร้อมพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	4.26	0.75	มาก	4.53	0.71	มากที่สุด	0.06	13
13. ครูมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลที่ได้รับมอบหมาย	4.16	0.73	มาก	4.51	0.70	มากที่สุด	0.08	10
14. ครูมีความมั่นใจในตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	4.02	0.79	มาก	4.48	0.75	มาก	0.11	5
15. ครูพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล	4.17	0.75	มาก	4.53	0.71	มากที่สุด	0.09	9
รวม	4.12	0.58	มาก	4.45	0.59	มาก	0.08	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลความต้องการจำเป็นส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ด้านคุณลักษณะ ในภาพรวมเท่ากับ 0.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อ 1 ครูมีเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.17$) รองลงมา คือ ข้อ 3 ครูมีความต้องการในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.14$) และ ข้อ 8 ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.14$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำแนกตามความต้องการจำเป็นมากที่สุดของแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านทักษะ ผู้บริหารควรจัดอบรมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ด้านความรู้ ผู้บริหารควรจัดอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล และด้านคุณลักษณะ ผู้บริหารและครูร่วมกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จ

อภิปรายผล

1. ครูมีความต้องการจำเป็นส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีบทบาทสำคัญในจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เชื่อมโยงกับความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของครู ที่จะทำให้อาจารย์สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lao, Hendrik A. E. et al. (2017) กล่าวว่า ความสามารถของครูเป็นกรมผสมผสานระหว่าง ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณลักษณะส่วนบุคคลเพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ส่งผลให้ไม่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nurlaila (2019) พบว่า ครูสอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ในเมืองโกตา

ประเทศอินโดนีเซีย เข้าเรียนในวิทยาลัยการสอนภาษาอังกฤษ แต่ไม่มีประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ข้อเท็จจริงนี้มีผลต่อการจัดการสอนภาษาอังกฤษของครู เมื่อครูโรงเรียนประถมศึกษาได้มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา พวกเขาสามารถสร้างชั้นเรียนที่สนุกสนานได้ สอดคล้องกับ ปิยาภรณ์ อัครลาวัฒน์ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 กล่าวว่า ครูมีความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรม ความสามารถในการใช้สื่อ ICT เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลวรรณ พวงวิภาต (2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะครูภาษาอังกฤษของโรงเรียนประถมศึกษา ผลการศึกษาระบุว่า ครูต้องมีความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการสอนภาษาอังกฤษ ครูต้องใช้สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ครูภาษาอังกฤษต้องมีความสามารถในการใช้สื่อที่หลากหลายและใช้เทคโนโลยีกับการบูรณาการในการจัดการชั้นเรียน เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านความรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล สื่อดิจิทัลที่ใช้ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล ซึ่งครูต้องมีความรู้เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและตรงตามเป้าหมาย สอดคล้องกับวิจัยของ ลักษณะพร เข้มขัน (2563) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูภาษาอังกฤษในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวไว้ว่า ครูภาษาอังกฤษต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ออกแบบการเรียนรู้ เตรียมการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความรู้ในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างยิ่งยั้ง และด้านที่มีความต้องการจำเป็นที่สุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะ เนื่องจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขาดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จ ไม่มีแรงจูงใจและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดใหม่ ๆ ที่ต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จ ใกล้เคียงกับการวิจัยของ Segolsson & Hirsh (2019) ที่กล่าวถึงแนวทางการสอนที่ครูที่มีทักษะถือว่าเป็นกุญแจสำคัญในแง่ของการสอนโดยการบูรณาการและการพัฒนาความรู้ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากประสบการณ์ของครูที่ประสบความสำเร็จในการสอน ซึ่งการวิจัยนี้ระบุประเด็นสำคัญที่สนับสนุนการมีความรู้ที่ดีในสาขาวิชาที่สอน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1) การสร้างความสัมพันธ์อย่างกระตือรือร้นและเป็นระบบ 2) ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าครูต้องการอยู่กับผู้เรียนที่นั่นในขณะนี้ 3) ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าครูมีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะเป็นครูที่ดีขึ้น 4) แบ่งปันความรับผิดชอบการเรียนรู้กับผู้เรียน 5) สร้างโอกาสในการเรียนรู้ 6) สร้างความไว้วางใจและความรู้สึกปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน

2. แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ 1) ด้านทักษะ ผู้บริหารควรจัดอบรมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุมาศ เกษรสุริวงศ์ (2565) ทำวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ด้านการใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มในการจัดการเรียนรู้ พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรม/สัมมนา/ประชุมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มในการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งหาเทคนิควิธีการส่งเสริม ให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต รูปแบบต่าง ๆ ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วม การอบรมในหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต และดิจิทัลแพลตฟอร์ม นิเทศ ติดตาม การสอนของครูภาษาอังกฤษ ว่ามีการประยุกต์ใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มในการจัดการเรียนรู้อย่างไร และครูผู้สอนภาษาอังกฤษสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในเขตพื้นที่การศึกษาของตนเอง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เนื่องจากปัจจุบันนี้การใช้สื่อดิจิทัลเป็นตัวช่วยสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความน่าสนใจ ครูสามารถนำสื่อดิจิทัลที่มีอยู่ทั่วไปมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 2) ด้านความรู้ ผู้บริหารควรจัดอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

โดยใช้สื่อดิจิทัล วัชรพล วิบูลยศรีน (2561) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือแนวทางการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนเพื่อดำเนินการส่งผ่านเนื้อหาไปยังผู้เรียนผ่านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์ ขั้นตอน กระบวนการและวิธีวัดคุณภาพของการบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ครูสอนภาษาอังกฤษควรพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอเพื่อให้ทันกับสื่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ Nurlaila (2019) แนะนำว่า ครูสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาควรพัฒนาความสามารถด้านการสอนและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนาผ่านการเข้าร่วมสัมมนาหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนระดับประถมศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และอัปเดตความสามารถอยู่เสมอ และ 3) ด้านคุณลักษณะ ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ Namachi et al. (2011) วิจัยเรื่อง แนวทางสู่การเตรียมความพร้อมของครูในการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา ได้อธิบายว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเป้าหมายและจุดประสงค์ของการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งส่งผลเสียต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาทางตะวันตกของประเทศเคนยา ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่า การปฐมนิเทศครูใหม่เข้าสู่วิชาชีพการสอนควรให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ของการสอนภาษาอังกฤษอย่างละเอียด นอกจากนี้ยังเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเตรียมแผนการสอน สิ่งที่สำคัญที่สุดควรนำเสนอวิธีการสอนที่หลากหลาย มีประสิทธิภาพที่เป็นแรงจูงใจในการสอนให้กับครูด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาความรู้ ด้านความสามารถ และด้านคุณลักษณะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัล และร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครู ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป (CEFR)
2. การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ดังนั้นควรศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อดิจิทัลสำหรับครูมัธยมศึกษา หรือครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ที่มีบริบทแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ*. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564, 29 ธันวาคม). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2566*.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563 – 2565*. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- ซัซรี่ บุนนาค. (2561). ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยและข้อเสนอแนะด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ปี 2564 – 2568. ใน ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์ (บ.ก.), *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 “Graduate School Conference 2018”*. (น. 235-241). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ดลวรรณ พวงวิภาต. (2562). *องค์ประกอบสมรรถนะครูภาษาอังกฤษของโรงเรียนประถมศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิสดารก์ เวชยานนท์. (2559). *การบริหารทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มมูลค่า* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.
- ปิยาภรณ์ อัครลาวัณย์. (2562). *การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พดิน แดงจวง. (2554). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา*. ดวงกลมพัลลขิง.
- ภาณุมาศ เกษรสุริวงศ์. (2565). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2*. [การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลักษณ์พร เข้มขัน. (2563). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูภาษาอังกฤษในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2561). *วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2565 นโยบายที่ 1 การยกระดับคุณภาพการศึกษา ตัวชี้วัดที่ 1.5 ร้อยละของครูที่ผ่านการทดสอบทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR)*. http://203.159.249.147/e-inspec/sp_2562/spinfo/index.php
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565, 10 มิถุนายน). *สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2565*. http://www.bopp.go.th/?page_id=1828
- อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์. (2548). *Competency Dictionary*. เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- _____. (2552). *การจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล*. พิมพ์ดีการพิมพ์.
- อนุชา เจริญโพธิ์, วีรฉัตร สุปัญญา, และวิภาวรรณ ดินนังวัฒนะ. (2559). *แนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อเสริมพลังด้านการสอนภาษาอังกฤษสำหรับครูตำรวจตระเวนชายแดน*. *วารสารวิทยาศาสตร์(สังคมศาสตร์)*, 37(1), 75–85.
- Lao, Hendrik A. E., Kaipatty, Gres J., and Jeronimo, Agapito D. C. (2017). A Study on Teachers' Competency in Teaching English at SMA Negeri 2. *The 3rd International seminar on Education and Technology 2017*. State University of Semarang.
- Asriyanti, E., Sikki, A., Rahman, A., Hamra, A., and Noni, N. (2013). The Competency of Primary School English Teachers in Indonesia. *Journal of Education and Practice*, 4(11), 139-144.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins Publishers.
- Dagarin-Fojkar, M., Grahut, M., and Skubic, D. (2021). Teacher Competences for Teaching English as a foreign Language in the First Education Cycle of Primary Education. *European Journal of Educational Research*, 11(1), 423-433.

- Namachi, S.K., Okwara, M.O., Indoshi, F.C., Shiundu, J.O., and Namachi, E.A. (2011). Towards Teacher Preparedness in Teaching English Language in Primary Schools. *International Research Journal*, 2(8), 1356-1361.
- Nurlaila. (2019). Teachers' Competence in Teaching English to Young Learners Using Syntactic Approach in Kota Lhokseumawe. *Elite Journal: Journal of English Linguistic, Literature, and Education*, 1(1), 95-110.
- Segolsson, M. and Hirsh, A. (2019). How Skilled Teachers Enable Success in Their Teaching with Respect to Inclusion and Knowledge Development: A Qualitative Study based on Teacher's Experience of Successful Teaching. *International Journal of Teaching and Education*, 2(2), 35-52.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน
ที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม
A NEEDS ASSESSMENT OF DEVELOPING ACADEMIC MANAGEMENT OF PRIVATE
SECONDARY SCHOOLS TO ENHANCE HUMAN SKILLS
IN POST INNOVATION SOCIETY

ศิริเมศร์ ศิริศักดิ์ธนากุล¹

Siramate Sirisakthanakun

สุกัญญา แชมช้อย²

Sukanya Chamchoy

พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์³

Pruet Siribanpitak

Received Date: 22 September 2023

Revised Date: 9 November 2023

Accepted Date: 16 November 2023

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 756 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 262 โรงเรียน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 1,048 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.71$) และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.66$) 2) ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม จำแนกตามการบริหารวิชาการ พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการวัดและการประเมินผล ($PNI_{modified} = .267$) รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified} = .263$) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = .239$) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ($PNI_{modified} = .285$) ทักษะการค้นคว้าและสร้างคุณค่า ($PNI_{modified} = .277$) และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ($PNI_{modified} = .268$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม, สังคม 5.0, การบริหารวิชาการ

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Ph.D. student, Faculty of Education, Chulalongkorn University.

Email Address: s.siramate@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Assoc. Prof, Ph.D., Faculty of Education, Chulalongkorn University.

³ ศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Prof, Ph.D., Faculty of Education, Chulalongkorn University.

Abstract

This research was a descriptive study with the objectives of 1) examining the current state and desired state of academic management in private secondary schools that promoted human skills in the post-innovation society, and 2) studying the needs assessment of academic management in private secondary schools that would promote human skills in the post-innovation society. The population consisted of 756 secondary schools affiliated with the Office of the Private Education Commission, and the sample group comprised 262 schools selected through multi-stage random sampling. The data was collected from school principals, deputy directors, or individuals responsible for academic affairs, as well as teachers in secondary education, totaling 1,048 participants. The research instrument was a questionnaire on opinions regarding the current and desired state of academic management in private secondary schools that promote human skills in the post-innovation society. Data analysis was performed using basic statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and necessity index.

The research findings indicated that 1) the current state of academic management in private secondary schools that promoted human skills in the post-innovation society was generally at a high level ($M = 3.71$), and the desired state of academic management in these schools was at the highest level ($M = 4.66$). 2) Regarding the needs assessment for academic management in private secondary schools that would promote human skills in the post-innovation society, when categorized by academic management, the highest need were assessment and evaluation ($PNI_{\text{modified}} = .267$), curriculum development ($PNI_{\text{modified}} = .263$), and learning management ($PNI_{\text{modified}} = .239$) respectively. When categorized by human skills in the post-innovation society, the highest need were critical thinking skills ($PNI_{\text{modified}} = .285$), search and value creation skills ($PNI_{\text{modified}} = .277$), and data analysis skills ($PNI_{\text{modified}} = .268$) respectively.

Keywords: Human Skills in Post Innovation, Society 5.0, Academic Management

บทนำ

โลกปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน นำมาซึ่งความเจริญในหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเทคโนโลยี ที่มีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสภาวะโลกไร้พรมแดนและโลกาภิวัตน์ (อุไรรัตน์ สิงหนาท, 2560) ยุคที่การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นรวดเร็วและรุนแรงเราคาดไม่ถึง นำมาซึ่งความท้าทายใหม่ ๆ ที่จะต้องเผชิญในอนาคต ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้ศึกษาและสรุปสภาพที่พึงประสงค์ของอนาคตด้านสังคมที่ส่งผลโดยตรงต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งหนึ่งในประเด็นสำคัญคือสังคมหลังนวัตกรรมการหรือสังคม 5.0

สังคมหลังนวัตกรรมการ หรือ สังคม 5.0 เป็นสังคมที่ต่อยอดมาจากการแบ่งยุคสังคมของมนุษย์ 4 ยุคก่อนหน้า ได้แก่ 1) สังคมแห่งการล่าสัตว์ (hunting society) หรือ Society 1.0 2) สังคมเกษตรกรรม (agrarian society) หรือ Society 2.0 3) สังคมอุตสาหกรรม (industrial society) หรือ Society 3.0 4) สังคมสารสนเทศ (information society) หรือ Society 4.0 โดยญี่ปุ่นมีการคาดการณ์ถึงแนวโน้มสภาพสังคมและนโยบายรองรับสังคม 5.0 (อุไรรัตน์ สิงหนาท, 2560) ซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นได้แถลงนโยบายดังกล่าวเมื่อปี พ.ศ. 2559 ในการประชุมสุดยอดกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ 7 ประเทศ (Holroyd, 2020) และประกาศใช้นโยบายในปี พ.ศ. 2561 นโยบาย สังคมหลังนวัตกรรมการ หรือ สังคม 5.0 ของญี่ปุ่นเน้นความร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน รองรับสังคมผู้สูงอายุ และพัฒนากลุ่มสตรีให้มีบทบาทในสังคมมากขึ้น ยึดคนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของคน สร้างสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจกับการแก้ไขปัญหาทางสังคมของญี่ปุ่น (ปราณี อัครภูษิตกุล, 2563; Wiezorek, 2020) โดยตั้งเป้าว่าทุกคนจะต้องมีชีวิตที่มั่นคง ปลอดภัย และสามารถใช้ชีวิตได้ตามปรารถนา (อุไรรัตน์ สิงหนาท, 2560)

ในบริบทของประเทศไทย รัฐบาลมุ่งมั่นกับนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ที่เน้นเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และภาคบริการ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาจจะต้องปรับยุทธศาสตร์ให้สังคมไทยรองรับกับสังคมหลังนวัตกรรมการ หรือ สังคม 5.0 ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตควบคู่กันไปอีกทางหนึ่งด้วย (วิชัย พยัคฆ์โส, 2559) อย่างไรก็ตาม การจะไปสู่สังคมหลังนวัตกรรมการหรือสังคม 5.0 ประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมในมิติของการเตรียมคน ดังจะเห็นได้จากที่มีการระบุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 และแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ แม้กระนั้นประเทศไทยก็ต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและเตรียมผู้เรียนอีกมาก ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบ PISA ปี 2018 ที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนในประเทศไทยยังไม่พร้อมและขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรมการ ทั้ง ทักษะการค้นคว้าและสร้างคุณค่า ทักษะดิจิทัล ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และทักษะระหว่างบุคคล นอกเหนือจากผลคะแนนการสอบ PISA 2018 ที่แสดงว่าผู้เรียนของไทยยังไม่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตแล้ว ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) มีคะแนนเฉลี่ยแต่ละวิชาถึง 4 จาก 5 วิชาที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศ (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) จากสถิตินี้แสดงให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ที่คุณภาพการศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือวิชาการยังไม่มีคุณภาพ โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดโดยการปรับปรุงงานด้านการบริหารวิชาการ ที่ครอบคลุมทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นหัวใจหลักที่มีความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อตัวผู้เรียน การบริหารวิชาการที่มีคุณภาพและตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นเครื่องมือและเป้าหมายที่สำคัญในการให้ความรู้ ฝึกฝน ให้ประสบการณ์และเสริมสร้างผู้เรียนให้มีทักษะ คุณลักษณะที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรมการ เป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องให้ความสนใจ และพัฒนาขึ้นมาอย่างเหมาะสม เพื่ออนาคตของเยาวชนในวันข้างหน้า

เพื่อเป็นการสร้างการนำทางและป้องกันการบริหารงานวิชาการที่ไม่ตอบโจทย์โลกในปัจจุบัน การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรมการ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญจำเป็นสำหรับผู้บริหารในฐานะข้อมูลที่จะนำมาพัฒนากลยุทธ์ในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับมิติที่

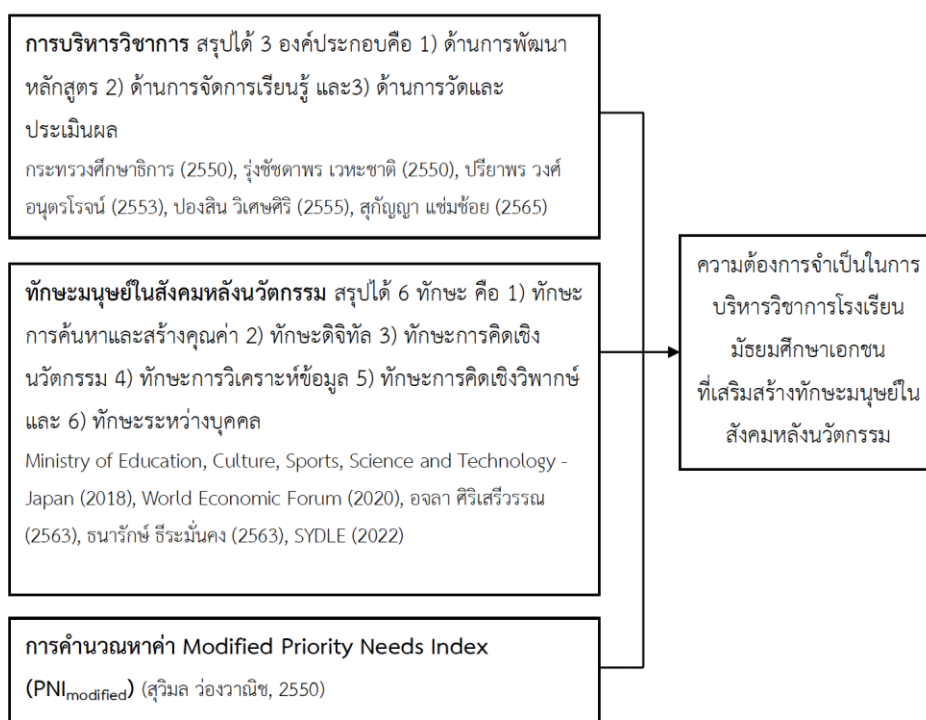
ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ครั้งที่ 6/2565 ที่เห็นชอบแนวทางการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ต้นตัวและให้ความสำคัญกับการหายุทธศาสตร์กลยุทธ์ และแนวทางยกระดับคุณภาพการศึกษาเอกชนให้มีมาตรฐานและคุณภาพมากขึ้น ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 756 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 262 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยมีโรงเรียนจากแต่ละภูมิภาคแบ่งตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงขนาดกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากแต่ละภูมิภาคแบ่งตามขนาดโรงเรียน

ภูมิภาค / ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน ขนาดเล็ก	โรงเรียนขนาด กลาง	โรงเรียน ขนาดใหญ่	โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ	รวม
กรุงเทพฯ	1	8	12	10	31
ภาคกลาง	1	12	17	20	50
ภาคเหนือ	2	8	9	5	24
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5	17	11	5	38
ภาคใต้	9	65	30	15	119
รวม	18	110	79	55	262

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. กำหนดประเด็นจากกรอบแนวคิดการวิจัยในการสร้างแบบสอบถาม
2. จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน และระดับการศึกษาสูงสุด

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม โดยแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายนอกของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม โดยแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริการวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม โดยแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม เพื่อกำหนดประเด็นหลักในการสร้างแบบสอบถาม
- 2) จัดทำร่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม
- 3) นำร่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา

การใช้ภาษา รูปแบบคำถาม รวมทั้งความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม แล้วแก้ไขร่างแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4) ผู้วิจัยเสนอแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมคำถามและการใช้ภาษา และนำผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยมีเกณฑ์ตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ คือ ใช้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าข้อคำถามนั้นผ่านเกณฑ์ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามทุกข้อ ผ่านเกณฑ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00

5) ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองเก็บข้อมูล

6) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด โดยมีผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของคอนบราค ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประสานงานขอความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2) กำหนดรหัสแบบสอบถามตามขนาดโรงเรียนและภูมิภาค จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 262 โรงเรียน และจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,048 คน โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางโปรแกรม Survey Monkey

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นและจัดลำดับตามค่า $PNI_{modified}$ โดยใช้วิธี Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) ตามสูตรการคำนวณค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) แบบปรับปรุง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม

ทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม									
การบริหาร วิชาการ	ประเด็น	ทักษะการค้นคว้าและสร้าง ทักษะดิจิทัล	ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม	ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์	ทักษะระหว่างบุคคล	เฉลี่ย รวมราย ด้านการ บริหาร วิชาการ	แปล ผล	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
การพัฒนา หลักสูตร	D	3.67	3.86	3.69	3.66	3.54	3.80	3.7	มาก
	I	4.71	4.72	4.64	4.65	4.59	4.70	4.66	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.285	.223	.258	.271	.293	.234	.263	2
	(ลำดับ)	2	6	4	3	1	5	(2)	
กระบวนการ วิเคราะห์ความ ต้องการจำเป็น จาก สภาพแวดล้อมที่ สอดคล้องกับ บริบทสังคมและ ผู้เรียน	D	3.55	3.88	3.57	3.57	3.44	3.85	3.64	มาก
	I	4.70	4.70	4.60	4.62	4.55	4.71	4.64	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.321	.213	.287	.295	.324	.222	.277	
	(ลำดับ)	2	6	4	3	1	5	(2)	
การกำหนด จุดมุ่งหมายและ ผลลัพธ์การ เรียนรู้ที่พึง ประสงค์	D	3.71	3.90	3.76	3.71	3.58	3.82	3.74	มาก
	I	4.72	4.74	4.68	4.67	4.59	4.69	4.67	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.272	.213	.246	.257	.281	.226	.249	
	(ลำดับ)	2	6	4	3	1	5	(3)	
โครงสร้าง หลักสูตร รายวิชาและ	D	3.78	3.89	3.73	3.71	3.61	3.81	3.75	มาก
	I	4.72	4.72	4.64	4.66	4.59	4.69	4.66	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.248	.213	.241	.257	.272	.231	.244	

ทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม									
การบริหาร วิชาการ	ประเด็น	ทักษะการค้นคว้าและสร้าง ทักษะดิจิทัล	ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม	ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์	ทักษะระหว่างบุคคล	เฉลี่ย รวมราย ด้านการ บริหาร วิชาการ	แปล ผล	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
กิจกรรมเสริม หลักสูตร	(ลำดับ)	3	6	4	2	1	5	(4)	
การประเมินผล หลักสูตร	D	3.62	3.76	3.54	3.64	3.55	3.73	3.63	มาก
	I	4.70	4.71	4.65	4.65	4.61	4.68	4.66	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.300	.253	.312	.279	.298	.256	.283	
	(ลำดับ)	2	6	1	4	3	5	(1)	
การจัดการ เรียนรู้	D	3.74	3.90	3.75	3.70	3.63	3.88	3.76	มาก
	I	4.72	4.69	4.64	4.65	4.61	4.69	4.66	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.262	.200	.235	.256	.269	.207	.239	
	(ลำดับ)	2	6	4	3	1	5	(3)	3
วางแผนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้	D	3.71	3.89	3.72	3.70	3.64	3.83	3.75	มาก
	I	4.72	4.67	4.63	4.64	4.61	4.67	4.65	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.271	.199	.243	.252	.267	.217	.242	
	(ลำดับ)	1	6	4	3	2	5	(2)	
การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร	D	3.69	3.85	3.72	3.70	3.64	3.84	3.73	มาก
	I	4.72	4.67	4.63	4.63	4.59	4.69	4.65	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.280	.218	.250	.277	.276	.215	.253	
	(ลำดับ)	1	5	4	2	3	6	(1)	
	D	3.82	3.97	3.84	3.77	3.66	3.95	3.83	มาก

ทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม									
การบริหาร วิชาการ	ประเด็น	ทักษะการค้นคว้าและสร้าง ทักษะดิจิทัล	ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม	ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์	ทักษะระหว่างบุคคล	เฉลี่ย รวมราย ด้านการ บริหาร วิชาการ	แปล ผล	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
การจัดสภาพ บรรยากาศ การ ใช้สื่อและแหล่ง เรียนรู้	I	4.72	4.70	4.66	4.68	4.63	4.70	4.68	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.238	.185	.214	.241	.264	.189	.222	
	(ลำดับ)	3	6	4	2	1	5	(3)	
	D	3.67	3.80	3.69	3.63	3.55	3.72	3.67	มาก
การวัดและ ประเมินผล	I	4.71	4.71	4.64	4.64	4.60	4.67	4.65	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.285	.237	.257	.276	.294	.252	.267	
	(ลำดับ)	2	6	4	3	1	5	(1)	1
	D	3.67	3.80	3.69	3.63	3.55	3.72	3.67	มาก
การประเมินผล ผู้เรียนตาม สภาพจริง	I	4.71	4.71	4.64	4.64	4.60	4.67	4.65	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.285	.237	.257	.276	.294	.252	.267	
	(ลำดับ)	2	6	4	3	1	5	(1)	
	D	3.69	3.85	3.71	3.66	3.57	3.80	3.71	มาก
เฉลี่ยรวม	I	4.71	4.71	4.64	4.65	4.60	4.69	4.66	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.277	.220	.250	.268	.285	.231	.256	
	(ลำดับ)	2	6	4	3	1	5	-	
	D	3.69	3.85	3.71	3.66	3.57	3.80	3.71	มาก

จากตารางที่ 2 ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม จำแนกตามการบริหารวิชาการ พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.71$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($M = 3.76$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($M = 3.70$) และด้านการวัดและการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($M = 3.67$)

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.66$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร เท่ากับ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($M = 4.66$) และด้านการวัดและการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($M = 4.65$)

1.3 ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการวัดและการประเมินผล ($PNI_{modified} .267$) รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified} = .263$) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = .239$) ตามลำดับ

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม จำแนกตามทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.71$) เมื่อพิจารณารายทักษะพบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะดิจิทัล ($M = 3.85$) รองลงมาคือทักษะระหว่างบุคคล ($M = 3.80$) และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ($M = 3.71$) ตามลำดับ

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.66$) เมื่อพิจารณารายทักษะพบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะการค้นหาและสร้างคุณค่า เท่ากับ ทักษะดิจิทัล ($M = 4.71$) รองลงมาคือทักษะระหว่างบุคคล ($M = 4.69$)

2.3 ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ($PNI_{modified} .285$) รองลงมาคือทักษะการค้นหาและสร้างคุณค่า ($PNI_{modified} .277$) และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ($PNI_{modified} .268$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม โดยภาพรวมพบว่า ด้านการวัดและประเมินผล มีความต้องการจำเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่าการวัดและประเมินผลยังไม่มีคุณภาพ ทั้งที่การวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีการระบุเกณฑ์การประเมินผลแต่ละระดับอย่างชัดเจน (มาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ, 2558) แต่ส่วนใหญ่การวัดและประเมินผลยังคงไม่หลากหลาย ไม่เน้นการวิเคราะห์ โดยมากจะเน้นความรู้ความจำ และยังไม่อิงมาตรฐานตัวชี้วัด การวัดและประเมินผลระดับชาติ (วิเชียร ยอดจักร์, 2555) ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยของ พันธวิญญ์ เลี้ยงชีพชอบ (2562) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันองค์ความรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้ได้เปลี่ยนไปตามสภาพ แต่การวัดและประเมินผลการศึกษาในประเทศไทย ยังไม่สามารถสะท้อนผู้เรียนได้ตรงตามความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่ได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะด้านการประเมินผลหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงสุด การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินคุณค่าของหลักสูตร (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565) แต่ในการดำเนินงานจริงในสถานศึกษายังขาดการให้ความสำคัญกับการประเมินหลักสูตร เนื่องจากขาดการวางแผนล่วงหน้า ทำให้ขาดความละเอียดรอบคอบในการประเมิน ขาดความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการประเมินหลักสูตร ขาดความต่อเนื่องในการประเมินหลักสูตร และที่สำคัญคือขาดเกณฑ์การประเมินหลักสูตรที่ชัดเจน ทำให้การประเมินไม่เป็นที่ยอมรับ และไม่นำผลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างจริงจัง (พิจิตรา ธงพานิช, 2561)

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม รายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านการวัดและประเมินผล

ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน ที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม ทุกด้านที่ต้องการพัฒนาเป็นอันดับแรก คือ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งตรงกันกับผลการวิจัยของ

อจลา ศิริเสรีวรรณ (2564) ที่กล่าวว่า ทักษะของคนในสังคม 5.0 ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และสอดคล้องกับผลคะแนนการสอบ PISA 2018 ซึ่งประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ทั้ง 3 ด้าน (ศูนย์ดำเนินการ PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กไทยยังขาดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ดังนั้นทักษะการคิดเชิงวิพากษ์จึงเป็นทักษะที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนต้องเสริมสร้างให้กับผู้เรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีความพร้อม สามารถอยู่รอดได้ในสังคมหลังนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนควรกำหนดจุดมุ่งหมายและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของโรงเรียน ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการค้นคว้าและสร้างคุณค่า และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดตามลำดับ
2. ครูผู้สอนควรพัฒนากรอบและแนวทางการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Formative Assessment) และประเมินผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (Summative Assessment) โดยเฉพาะทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญจำเป็นไปพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนที่เสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนต่อไป
2. การบริหารวิชาการ ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาและออกแบบการวัดและการประเมินผลเพื่อเสริมสร้างทักษะมนุษย์ในสังคมหลังนวัตกรรม เนื่องจากการวิจัยพบว่า การวัดและประเมินผล มีความต้องการจำเป็นสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา* พ.ศ. 2550, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 124 ตอนที่ 24 ก, (16 พฤษภาคม 2550), ข้อ 1.
- ธนารักษ์ ธีระมั่นคง. (2563). *ทักษะมนุษย์ในโลก AI กับ ‘การศึกษา’ ที่ต้อง Transform*.
<https://mgronline.com/qol/detail/9630000003943>
- ปราณี อัครภูษิตกุล. (2563). สารสนเทศ นวัตกรรม กับสังคม 5.0. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 13(1), 88-96
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปองสิน วิเศษศิริ. (2555). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 2747732 การบริหารงานวิชาการกับการประกันคุณภาพการศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธวิทย์ เลี้ยวซีพชอบ. (2562). ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(2), 345-356.
- พิจิตรา ธงพานิช. (2561). *เอกสารประกอบการสอน วิชาการพัฒนาหลักสูตร*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม.
- มาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ. (2558). การประเมินผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 7(1), 26-41.

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิชัย พยัคฆ์โส. (2559). สยามรัฐพลัดใบ: ประเทศไทย 4.0 สะท้อนผลลัพธ์สู่สังคม 5.0. <https://siamrath.co.th/n/3954>.
- วิเชียร ยอดจักร์. (2555). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 1. [สารนิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา].
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). ผลการประเมิน PISA 2018
การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2565). การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน.
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). ข้อเสนอระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในปี 2040.
สศท.
- อจลา ศิริเสรีวรรณ. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครตาม
แนวคิดทักษะของคนในสังคม 5.0. [วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2564). สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของ
โรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดทักษะของคนในสังคม 5.0. *วารสาร มจร.*, 15(2),
171-182.
- อุไรรัตน์ สิงหนาท. (2560). แนวคิดการพัฒนาจริยธรรมมนุษย์ในยุคโลกไร้พรมแดนเพื่อรองรับสังคม 5.0, *วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 6(2), 1-14.
- Holroyd, C. (2022). Technological innovation and building a “super smart” society: Japan's vision of society
5.0. *Journal of Asian Public Policy*, 15(1), 18–31.
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology – Japan. (2018). *Human Resource
Development for Society 5.0 - Changes to Society, Changes to Learning - (Summary)*. Paper
presented at the Human Resource Development for Society Task on Developing Skills to Live
Prosperously in the New Age, Japan.
- SYDLE. (2022). *Education 5.0: What Does IT Mean? How Does It Work?*
<https://www.sydle.com/blog/education-5-0-61e71a99edf3b9259714e25a/>
- Wiezoreck, A. (2020). *Overcoming Societal Challenges and Co-Creating the Future Through Digitalization
and Unity in Diversity Analysis of the Japanese Concept “ Society 5 . 0 ” and Its Applicability in
Germany*. SAP: SE.
- World Economic Forum. (2020). *The Future of Jobs Report 2020*.
https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า

NEEDS FOR DEVELOPING ACADEMIC MANAGEMENT IN EDUCATIONAL OPPORTUNITY
EXPANSION SCHOOLS BASED ON THE CONCEPT OF A VALUABLE LIFE DESIGNER

จรตน์ นทรียัง¹

นันทรัตน์ เจริญกุล²

สุกัญญา แชมช้อย³

Jaratnun Treeyang

Nantarat Charoenkul

Sukanya Chaemchoy

Received Date: 7 January 2024

Revised Date: 17 March 2024

Accepted Date: 19 December 2024

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า ประชากร คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6,788 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 โรงเรียน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน และครูแนะแนว 1 คน รวมโรงเรียนละ 3 คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,134 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า เมื่อจำแนกตามการบริหารวิชาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดและการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อจำแนกตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผนเส้นทางเพื่อไปสู่การได้ทำในสิ่งที่รักได้ดั่งอย่างมีอาชีพ รองลงมาคือ ด้านการทำให้สิ่งที่โลกต้องการและมีคุณค่า และด้านการสร้างคุณค่าจากสิ่งที่ทำ และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า เมื่อจำแนกตามการบริหารวิชาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดและการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อจำแนกตามแนวคิด

¹ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Doctor of Philosophy Program in Division of Educational Management, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Email Address: jaratnun.tr@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Assoc. Prof, Ph.D., Division of Educational Management, Faculty of Education, Chulalongkorn University

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Assoc. Prof, Ph.D., Division of Educational Management, Faculty of Education, Chulalongkorn University

ผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผนเส้นทางเพื่อไปสู่การได้ทำในสิ่งที่รักได้ดั่งใจอย่างมืออาชีพ รองลงมาคือ ด้านการสร้างคุณค่าจากสิ่งที่ทำ และด้านการทำในสิ่งที่โลกต้องการและมีคุณค่า ตามลำดับ 2) ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า จำแนกตามการบริหารวิชาการ พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการวัดและการประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การค้นพบสิ่งที่รักที่จะทำอย่างมีความสุขและมีคุณค่า การสร้างคุณค่าจากสิ่งที่ทำ และการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับไว ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารวิชาการ, ผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the current and desired states of academic management in educational opportunity expansion schools based on the concept of a Valuable Life Designer, and 2) assess the needs for developing academic management in these schools. The population comprised 6,788 educational opportunity expansion schools under the Office of the Basic Education Commission. A sample of 378 schools was selected through multi-stage sampling. The informants included three individuals from each school: the school director, the head of academic affairs, and a guidance teacher, totaling 1,134 participants. The research instrument was a questionnaire regarding the current and desired states of academic management in educational opportunity expansion schools based on the Valuable Life Designer concept. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI).

The findings revealed that:

1) The current state of academic management in educational opportunity expansion schools, based on the Valuable Life Designer concept, was rated as high overall. Regarding academic management, the highest mean score was for teaching and learning management, followed by curriculum development, with assessment and evaluation scoring the lowest. When analyzed based on the Valuable Life Designer concept, the highest mean score was for planning a pathway to professionally excel in what one loves, followed by doing what the world needs and values, and creating value from what one does. The desired state of academic management in these schools was rated as very high overall. Regarding academic management, the highest mean score was for teaching and learning management, followed by curriculum development, with assessment and evaluation scoring the lowest. Based on the Valuable Life Designer concept, the highest mean score was for planning a pathway to professionally excel in what one loves, followed by creating value from what one does, and doing what the world needs and values.

2) The needs for developing academic management in educational opportunity expansion schools, based on academic management, showed that the highest need was for assessment and evaluation, followed by curriculum development and teaching and learning management. Based on the Valuable Life

Designer concept, the highest need was for discovering and joyfully engaging in what one loves, followed by creating value from what one does, and responding swiftly to changes.

Keywords: Needs, Academic Management, Valuable Life Designer

บทนำ

ประเทศไทยมีการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยในระดับที่น่าพอใจ (ไกรสร วันละ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2564) รวมถึงการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนอันอาศัยกรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (พระมหาสมณฤทธิ์ อธิจิตโต, 2561) ทำให้เห็นว่าการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาที่มีคุณภาพ (SDG 4) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนทุกคน เพื่อรับมือกับความท้าทายที่ต้องเผชิญในปัจจุบัน จึงถือว่าการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการศึกษาแบบองค์รวม และได้รับการยอมรับว่าเป็นกลยุทธ์สำคัญในการบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (เนตรธิดา บุญนาค, 2565)

รวมทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายให้การศึกษาไทยบรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) และเป้าหมายของการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) จึงทำให้เห็นว่าสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายจะต้องมีระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งงานวิชาการเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพราะที่มีความสำคัญในการบริหารโรงเรียนที่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ จึงเห็นว่าการบริหารวิชาการเป็นงานที่มีความรับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมือง (จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ, 2555) ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงพัฒนาตลอดเวลา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (กัมพล ชันทะวงษ์, 2555)

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย และการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่าในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้มีผลสืบเนื่องมาจากขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้เรื่องด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และด้านขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในแต่ละกลุ่มสาระ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ (สิริวรรณ ศรีพหล, 2557) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ พื้นที่ของผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในการศึกษาต่อ ผู้เรียนหญิงเพียงได้วุฒิไปใช้ในการทำงาน ผู้เรียนกลุ่มนี้มีความฝันเป็นของตัวเอง แต่โดนตัดพ้อและไม่ทำให้ฝันเติบโตด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง (สายฝน จันบุตรราช, 2562)

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่ครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ พบว่า การบริหารวิชาการมีองค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและการประเมินผล อันสอดคล้องกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) (Miller, 1965) (Campbell, et al, 1976) (Kimbrough and Nunnery, 1988) (Sergiovanni, et al, 2003) (สมาน อัสวภูมิ, 2551)

ในยุคของ VUCA ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี และการแข่งขันในด้านต่าง ๆ ทุกภาคส่วนจึงได้รับผลกระทบ รวมถึงภาคการศึกษาที่รับมือกับกระแสโลกที่ผันผวนนี้ ซึ่งตลอดมาการศึกษาของไทยเป็นการตอบสนองการเรียนรู้ด้วยความรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับปัจจุบันที่ความรู้เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ไม่แน่นอน ซับซ้อนและคลุมเครือ ส่งผลให้ระบบการบริหารจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การศึกษาไทยอันเกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการจึงต้องปรับเปลี่ยนจากการให้ความสำคัญที่ความรู้ มาเป็นการให้ความสำคัญที่กระบวนการคิดของผู้เรียน (นรรักษ์ ผันเชียร, 2562) หรือกล่าวได้ว่า การศึกษาไทยต้องมีนวัตกรรมซึ่งอาจเป็นวิธีการใหม่ กระบวนการใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงอันเป็นสำคัญในการบริหารวิชาการของโรงเรียน นำเอานวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนการสอนและยังส่งผลไปถึงผู้เรียนให้สามารถเกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งการบริหารที่เกิดประสิทธิผลแม้ในสภาวะการณ์ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่รุนแรง และไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2562) คือ การบริหารงานแบบองค์รวม แนวคิดหนึ่งในการรวมงานให้เป็นหนึ่งเดียว ตั้งแต่การจัดเตรียมคน อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อม (วิศดอมแม็กเซ็นเตอร์, 2561) เป็นการบริหารที่สร้างความชัดเจนให้เกิดความสำเร็จด้านเป้าหมายที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการและความสำเร็จของผู้เกี่ยวข้อง หรือกล่าวว่าการกระทำในสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผน การตรวจสอบติดตาม การตัดสินใจและการแก้ไขจัดการกับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายโดยรวม อันต้องอาศัยความเข้าใจในรูปแบบความสัมพันธ์ของการดำเนินชีวิตของผู้คน (ศุภวัฒน์ ปภัสสรากาญจน์, 2554) Miller (2000) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาแบบองค์รวมเป็นการศึกษาที่ตั้งอยู่บนฐานของการพัฒนาบุคคล สามารถค้นพบความหมายและเป้าหมายในชีวิตผ่านการเห็นความสัมพันธ์ของตนเองต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว ให้ความสำคัญต่อการเห็นความจริง (Forbes, 1999) เป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดผลการเรียนรู้ในหลายมิติอย่างแท้จริง (วิจารณ์ พานิช, 2561)

มหาวิทยาลัยมหิดล (2562) ถือเป็นหนึ่งในสถาบันทางการศึกษาที่มีคุณภาพในประเทศ ได้ใช้การออกแบบชีวิตในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสู่การเผชิญโลกแห่งความผันผวน เช่นเดียวกับสถาบันทางการศึกษาที่มีคุณภาพในต่างประเทศเช่น สแตนฟอร์ด หรือเอ็มไอที ได้เปิดวิชาการออกแบบชีวิต ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในกลุ่มนักศึกษา และมุ่งหมายว่าจะเป็นวิชาที่ทำให้นักศึกษาปรับแนวคิดและเข้าใจผู้คนที่มีความแตกต่างในสังคมมากยิ่งขึ้น อันสอดคล้องกับแนวคิดของ บิล เบอร์เนตต์ และ เดฟ อีวานส์ (2559) ที่มีความเชื่อว่าทุกคนสามารถออกแบบชีวิตของตนได้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบบนพื้นฐานที่ไม่มีคำว่าสายเกินไปในการออกแบบชีวิตที่ตนปรารถนา อันมีแนวทางที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของ Knowles (1975) ที่ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงความก้าวหน้าในการเรียนของตนเป็นอย่างดี การประเมินผลจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยผู้เรียนที่อยู่ในวัยเยาว์ควรเน้นทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อใช้ทักษะนี้แสวงหาความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

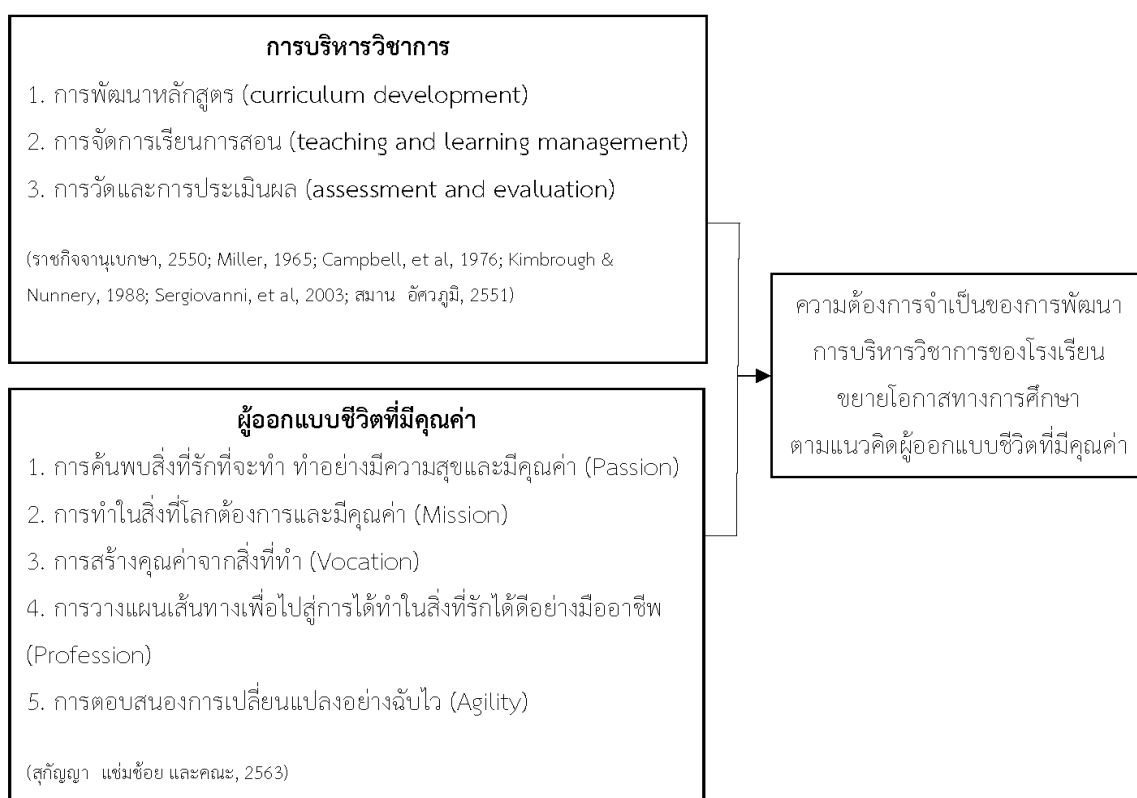
จากการศึกษาองค์ประกอบของผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า ของ สุกัญญา แซ่มซ้อย และคณะ (2563) นั้น ได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า มีความครอบคลุม สอดคล้อง และมีความเป็นไปได้ต่อการนำไปสังเคราะห์กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยสามารถสรุปองค์ประกอบของผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า ได้ดังนี้ 1) การค้นพบสิ่งที่รักที่จะทำอย่างมีความสุขและมีคุณค่า 2) การทำในสิ่งที่โลกต้องการและมีคุณค่า 3) การสร้างคุณค่าจากสิ่งที่ทำ 4) การวางแผนเส้นทางเพื่อไปสู่การได้ทำในสิ่งที่รักได้อย่างมีอาชีพ 5) การตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับไว

การจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างการออกแบบชีวิตของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนา ต่อยอดแนวทางทางการศึกษาอีกทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่า แม้ว่าจะต้องเผชิญอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน นำไปสู่ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อันสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผ่านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติที่วางไว้ให้การศึกษาไทยบรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6,788 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 378 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) โดยมีโรงเรียนจากแต่ละภูมิภาคแบ่งตามขนาดโรงเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากแต่ละภูมิภาคแบ่งตามขนาดโรงเรียน

ภูมิภาค/ขนาดโรงเรียน	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	รวม
กลาง	7	58	7	1	73
ใต้	3	34	3	1	41
ตะวันออกเฉียงเหนือ	20	154	2	1	177
เหนือ	16	66	4	1	87
รวม	46	312	16	4	378

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน และครูแนะแนว 1 คน รวมโรงเรียนละ 3 คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,134 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. กำหนดประเด็นจากกรอบแนวคิดการวิจัยในการสร้างแบบสอบถาม
2. จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า เพื่อกำหนดประเด็นหลักในการสร้างแบบสอบถาม
2. จัดทำร่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า

3. นำร่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา การใช้ภาษารูปแบบคำถาม รวมทั้งความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม แล้วแก้ไขร่างแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. ผู้วิจัยเสนอแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมคำถามและการใช้ภาษา และนำผลการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยมีเกณฑ์ตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ คือ ใช้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าข้อคำถามนั้นผ่านเกณฑ์ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามทุกข้อ ผ่านเกณฑ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00

5. ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองเก็บข้อมูล

6. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูแนะแนว อย่างละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1951) ซึ่งค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.980

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประสานงานขอความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. กำหนดรหัสแบบสอบถามตามขนาดโรงเรียนและภูมิภาค จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 378 โรงเรียน และจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,134 คน ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถาม โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ จากโทรศัพท์มือถือ ผ่าน Google forms ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมา 924 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.481 ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นและจัดลำดับตามค่า $PNI_{modified}$ โดยใช้วิธี Priority Needs Index (PNI) ตามสูตรการคำนวณค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) แบบปรับปรุง

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า จำแนกตามการบริหารวิชาการ พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.838$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($M = 3.985$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($M = 3.796$) และด้านการวัดและการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($M = 3.769$)

1.2 สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.537$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($M = 4.625$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($M = 4.531$) และด้านการวัดและการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($M = 4.525$)

1.3 ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการวัดและการประเมินผล ($PNI_{modified} = .201$) รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified} = .194$) และด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = .161$) ตามลำดับ

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า จำแนกตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.863$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผนเส้นทางเพื่อไปสู่การได้ทำในสิ่งที่รักได้ด้อย่างมีอาชีพ ($M = 3.912$) รองลงมาคือ ด้านการทำในสิ่งที่โลกต้องการและมีคุณค่า เท่ากับ ด้านการสร้างคุณค่าจากสิ่งที่ทำ ($M = 3.876$)

2.2 สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.567$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผนเส้นทางเพื่อไปสู่การได้ทำในสิ่งที่รักได้ด้อย่างมีอาชีพ ($M = 4.593$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างคุณค่าจากสิ่งที่ทำ ($M = 4.580$) และด้านการทำในสิ่งที่โลกต้องการและมีคุณค่า ($M = 4.564$) ตามลำดับ

2.3 ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการค้นพบสิ่งที่รักที่จะทำอย่างมีความสุขและมีคุณค่า ($PNI_{modified} = .199$) รองลงมาคือด้านการสร้างคุณค่าจากสิ่งที่ทำ ($PNI_{modified} = .182$) และด้านการตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับไว ($PNI_{modified} = .179$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการ

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า

แนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า								
การบริหาร วิชาการ	ประเด็น	การค้นพบสิ่งที่รักที่จะทำ อย่างมีความสุข และมีคุณค่า	การทำในสิ่งที่โลกต้องการ และมีคุณค่า	การสร้างคุณค่า จากสิ่งที่ทำ	การวางแผนเส้นทางเพื่อไปสู่การ ได้ทำในสิ่งที่รัก ได้ด้อย่างมีอาชีพ	การตอบสนองการเปลี่ยนแปลง อย่างฉับไว	เฉลี่ยรวมราย ด้านการบริหาร วิชาการ	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
การพัฒนา หลักสูตร	D	3.707	3.821	3.808	3.875	3.769	3.796	มาก
	I	4.508	4.507	4.551	4.575	4.516	4.531	มากที่สุด
	$PNI_{modified}$	.216	.179	.195	.181	.198	.194	2
	(ลำดับ)	1	5	3	4	2	(2)	
การวางแผน งานการ พัฒนา หลักสูตร	D	3.819	3.924	3.795	4.053	3.824	3.883	มาก
	I	4.434	4.485	4.606	4.676	4.429	4.526	มากที่สุด
	$PNI_{modified}$	.161	.143	.214	.154	.158	.166	
	(ลำดับ)	2	5	1	4	3	(3)	
การกำหนด จุดมุ่งหมาย	D	3.684	3.652	3.698	3.661	3.636	3.666	มาก
	I	4.515	4.492	4.506	4.473	4.483	4.494	มาก

แนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า								
การบริหาร วิชาการ	ประเด็น	การค้นพบสิ่งที่รักจะทำ อย่างมีความสุข และมีคุณค่า	การทำในสิ่งที่โลกต้องการ และมีคุณค่า	การสร้างคุณค่า จากสิ่งที่ทำ	การวางแผนเส้นทางเพื่อไปสู่การ ได้ในสิ่งที่รัก ได้อย่างมีอาชีพ	การตอบสนองการเปลี่ยนแปลง อย่างฉับไว	เฉลี่ยรวมราย ด้านการบริหาร วิชาการ	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
ของ หลักสูตร	PNI _{modified}	.226	.230	.219	.222	.233	.226	
	(ลำดับ)	3	2	5	4	1	(1)	
การจัดทำ โครงสร้าง หลักสูตร และเนื้อหา รายวิชา	D	3.619	3.889	3.930	3.911	3.848	3.839	มาก
	I	4.575	4.544	4.540	4.576	4.636	4.574	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.264	.169	.155	.170	.205	.191	
	(ลำดับ)	1	4	5	3	2	(2)	
การจัดการ เรียนการ สอน	D	3.905	4.005	3.995	4.026	3.991	3.985	มาก
	I	4.629	4.627	4.644	4.650	4.574	4.625	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.185	.156	.162	.155	.146	.161	
	(ลำดับ)	1	3	2	4	5	(3)	3
การจัด กิจกรรม การเรียนรู้	D	4.098	4.068	4.087	4.10	4.083	4.089	มาก
	I	4.606	4.597	4.610	4.597	4.517	4.586	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.124	.130	.128	.118	.106	.121	
	(ลำดับ)	3	1	2	4	5	(3)	
การจัด กิจกรรม พัฒนา ผู้เรียน	D	4.114	4.127	4.102	4.206	4.130	4.135	มาก
	I	4.636	4.653	4.669	4.690	4.646	4.659	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.127	.127	.138	.115	.125	.127	
	(ลำดับ)	2	2	1	5	4	(2)	
การจัด กิจกรรม เสริม หลักสูตร	D	3.110	3.468	3.847	3.511	3.497	3.415	มาก
	I	4.595	4.554	4.622	4.645	4.544	4.592	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.477	.313	.326	.323	.300	.345	
	(ลำดับ)	1	4	2	3	5	(1)	

แนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า								
การบริหาร วิชาการ	ประเด็น	การค้นพบสิ่งที่กำลังจะทำ อย่างมีความสุข และมีคุณค่า	การทำในสิ่งที่โลกต้องการ และมีคุณค่า	การสร้างคุณค่า จากสิ่งที่ทำ	การวางแผนเส้นทางหรือ ได้ทำในสิ่งที่รัก ได้อย่างมืออาชีพ	การตอบสนองการเปลี่ยนแปลง อย่างฉับไว	เฉลี่ยรวมราย ด้านการบริหาร วิชาการ	แปลผล
การจัด สภาพ บรรยากาศ สื่อการเรียน และแหล่ง เรียนรู้	D	4.299	4.356	4.305	4.278	4.255	4.299	มาก
	I	4.676	4.706	4.674	4.667	4.587	4.662	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.088	.080	.086	.091	.078	.084	
	(ลำดับ)	2	4	3	1	5	(4)	
การวัดและ การ ประเมินผล	D	3.743	3.759	3.786	3.795	3.762	3.769	มาก
	I	4.497	4.537	4.524	4.534	4.534	4.525	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.202	.207	.195	.195	.205	.201	
	(ลำดับ)	3	1	4	4	2	(1)	
การ ออกแบบ และพัฒนา วิธีการหรือ เครื่องมือ	D	3.687	3.698	3.732	3.753	3.707	3.715	มาก
	I	4.469	4.535	4.534	4.550	4.466	4.511	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.212	.226	.215	.212	.205	.214	
	(ลำดับ)	3	1	2	3	5	(2)	มาก
การวัดและ ประเมินผล	D	3.802	3.840	3.846	3.864	3.779	3.826	มาก
	I	4.473	4.463	4.472	4.490	4.525	4.485	
	PNI _{modified}	.176	.162	.163	.162	.197	.172	
	(ลำดับ)	2	4	3	4	1	(3)	
การนำผล การประเมิน ไปใช้	D	3.740	3.740	3.781	3.768	3.799	3.766	มาก
	I	4.551	4.614	4.567	4.563	4.609	4.581	มากที่สุด
	PNI _{modified}	.217	.234	.208	.211	.213	.216	
	(ลำดับ)	2	1	5	4	3	(1)	
รวม	D	3.797	3.876	3.876	3.912	3.856	3.838	มาก
	I	4.553	4.564	4.580	4.593	4.544	4.537	มากที่สุด

แนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า								ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
การบริหาร วิชาการ	ประเด็น	การค้นพบสิ่งที่ควรทำ อย่างมีความสุข และมีคุณค่า	การทำในสิ่งที่โลกต้องการ และมีคุณค่า	การสร้างคุณค่า จากสิ่งที่ทำ	การวางแผนเส้นทางเพื่อไปสู่การ ได้ทำในสิ่งที่รัก ได้อย่างมีอาชีพ	การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างฉับไว	เฉลี่ยรวมราย ด้านการบริหาร วิชาการ	
	PNI _{modified}	.199	.178	.182	.174	.179	.182	
	(ลำดับ)	1	4	2	5	3	-	

D = สภาพปัจจุบัน I = สภาพที่พึงประสงค์ PNI_{modified} = ความต้องการจำเป็น

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีประเด็นนำสู่การอภิปราย ดังนี้

1. ผลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า ในภาพรวม พบว่าสภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพปัจจุบันทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมในทุกด้านของการบริหารวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนัดดา อามาตร และคณะ (2560) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาที่สำคัญของการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เช่น ปัญหาการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไม่เป็นไปตามวิธีการและขั้นตอนที่ถูกต้อง ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการสรุปผลได้ ใช้กระบวนการแสวงหาความรู้เป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน จันบุตราช (2562) ที่กล่าวถึงการเรียนการสอนของผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ต้องเน้นทักษะชีวิต การให้ความรู้เรื่องทักษะ ประสบการณ์ตรงกับผู้เรียนมากขึ้น ถ้าผู้เรียนเรียนตามหนังสือ ตามตัวชี้วัด ผู้เรียนจะเบื่อ และคิดว่าโหดตัว จึงได้บูรณาการเข้ากับวิชาอื่น ๆ ย่อยเนื้อหาหลอมรวมออกมาเป็นกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว เรียนรู้จากสิ่งที่ผู้เรียนมี

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า โดยภาพรวมพบว่า ด้านการวัดและการประเมินผล (Assessment and evaluation) มีความต้องการจำเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่าการวัดและการประเมินผลควรได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง อันเนื่องมาจากการดำเนินการวัดและการประเมินผลในปัจจุบันอยู่ในช่วงของการปรับเปลี่ยนแนวทางการวัดและการประเมินผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สวัสดีชัย ศรีพนมธนากร และ อันวดี ดอนวิเศษ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิราภรณ์ มีสง่า และ อิศรา รุ่งทวีชัย (2561) ที่กล่าวไว้ว่า การวัดและการประเมินผลในปัจจุบันมีคุณลักษณะที่จะวัดแตกต่างจากเดิมและวัดได้ค่อนข้างยาก ควรใช้หลักการวัดและการประเมินผลที่มีคุณภาพระดับสูง การประเมินควรบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม เน้นการนำผลประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไข มีการสร้างความสมดุลของการประเมินผลเชิงคุณภาพ และนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อยกระดับการทดสอบการวัดและการประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) โดยเฉพาะการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มีความจำเป็นสูงสุด ซึ่งปัญหาอย่างหนึ่งของการบริหารหลักสูตรคือโรงเรียนยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ได้ อันสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ เนตรขำ และคณะ (2560) จึงทำให้เห็นว่าการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในขณะที่ทำกิจกรรมและเป็นไปตาม

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในเรื่องนั้น อันสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร ชาลีรัตน์ และคณะ (2558) เมื่อพิจารณาตามรายด้านของการบริหารวิชาการ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน และ 3) ด้านการวัดและการประเมินผล พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า สำหรับด้านการพัฒนาหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอน สิ่งที่ต้องการพัฒนาเป็นอันดับแรกจากผลความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ **การค้นพบสิ่งที่รักที่จะทำอย่างมีความสุขและมีคุณค่า (Passion)** ซึ่งตรงกันกับแนวคิดของ Wagner and Dintersmith (2015) ที่กล่าวถึง การเตรียมความพร้อมของบุตรหลานสู่ยุคแห่งนวัตกรรม ทั้งที่เราเข้าสู่ยุค Disruption กันนานแล้ว ความเปลี่ยนแปลงเรื่องอาชีพและข้อเรียกร้องเกี่ยวกับคุณสมบัติในการทำงานใหม่ ๆ ต้องยอมรับว่าวิธีการศึกษาแบบที่คิดขึ้นอย่างเป็นระบบในศตวรรษที่ 18 นั้นล้าสมัย ความกดดันและความเครียดทางสังคมที่ผลักดันให้เส้นชัยของการศึกษาเป็นเพียงใบประกอบ ระบบการศึกษาที่ใช้เป็นเครื่องยกสถานะทางสังคม ทุกวันนี้ไม่เป็นความจริง มีคนเป็นหนี้เพื่อการศึกษาอยู่ทั่วโลกและเป็นจำนวนมากขึ้น ในทางกลับกันระบบการศึกษาที่ผิดพลาดในแง่ลดความหลากหลายและทำลายความคิดสร้างสรรค์ ยิ่งทวีความรุนแรงในด้านปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำให้มากขึ้น จุดมุ่งหมายของการศึกษาในปัจจุบัน ควรพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นจากเดิมคือความพยายามอย่างหนักเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการของผู้เรียนเป็นค้นหาความหลงใหลและเป้าหมายของผู้เรียน จากการสอนที่ครอบคลุมเนื้อหาเป็นการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ และจากการคัดเลือกและคัดออกเป็นการสร้างแรงบันดาลใจ เป็นต้น การช่วยผู้เรียนให้ค้นหา Passion หรือ ความหลงใหลในสิ่งที่สนใจ และช่วยค้น Purpose หรือ จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือทำให้ผู้เรียนได้พบเจอสิ่งที่เรียกว่า Sense of purpose คือ ความเข้าใจว่าเรียนไปเพื่ออะไร มีจุดหมายในอนาคตอย่างชัดเจน อันสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชาร ศรีเพชรดี (2562) นำมาสู่การออกแบบชีวิตที่มีคุณค่าได้ และสิ่งที่ต้องการพัฒนาเป็นอันดับแรกของด้านการวัดและการประเมินผล คือ **การทำในสิ่งที่โลกต้องการและมีคุณค่า (Mission)** ซึ่งตรงกันกับผลการวิจัยของ กัญญกร เอี่ยมพญา และคณะ (2564) ที่พบว่า การวัดและการประเมินผลต้องมีเป้าหมายปลายทางที่สำคัญ คือ ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ หรือกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้ในสิ่งที่โลกต้องการ รวมทั้งการเรียนรู้เพื่อชีวิตซึ่งเป็นหนึ่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความเป็นมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554) หรือกล่าวได้ว่าเป็นการทำในสิ่งที่โลกต้องการและมีคุณค่าได้อย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารและครูสามารถนำผลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นไปออกแบบการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า
2. ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้เป็นผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่าที่สามารถดำเนินชีวิตที่ออกแบบได้ นำไปปรับใช้จริง เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน
3. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นไปออกแบบนโยบายในการพัฒนาการบริหารวิชาการให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด แต่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่าได้ โดยเฉพาะด้านการค้นพบสิ่งที่รักที่จะทำอย่างมีความสุขและมีคุณค่า ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด แต่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นไปพัฒนานวัตกรรม การบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผล ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อไป
2. การบริหารวิชาการ ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาและออกแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เนื่องจาก มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด แต่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด โดยคำนึงถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและการนำ ผลการประเมินไปใช้ ที่มีความต้องการจำเป็นรองลงมาตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า
3. สามารถเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษาตัวแปรใหม่ ๆ ทางการบริหารการศึกษาได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. บริษัท พรินทิงกราฟฟิค จำกัด.
- กัญญกร เอี่ยมพญา, นวัตกรรม น้อยมณี, อภิชาติ อนุกุลเวช, และ ดาวประกาย ระโส. (2564). การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 352-360.
- กัมพล ชันทะวงษ์. (2555). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตปราสาท พญาไผ่ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น]. ฐานข้อมูล การวิจัย (Thaijo).
- ไกรสร วันละ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2564). การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. *วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์ปริทรรศน์*. 7(3), 56-66.
- จิราภรณ์ มีสง่า และ อิศรา รุ่งทวีชัย. (2561). การศึกษาสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*, 5(2), 93-100.
- จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2555). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. <https://www.gotoknow.org/posts/344746>
- ณิชกร ศรีเพชรดี. (2562). *การศึกษาไม่ได้ล้มเหลวแค่คำหลัง: PASSION และ PURPOSE หัวใจสำคัญของการศึกษาใน INNOVATION ERA*. <https://thepotential.org/knowledge/passion-purpose-innovation-era/>
- ดวงพร ชาลีรัตน์, วิไล ทองแม่, และ เนติ เฉลยวาเรศ. (2558). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เป็นภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาตรฐานสากล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย นครสวรรค์*, 17(3), 100-108.
- นรรีชต์ ผืนเขียว. (2562). *การส่งเสริมการศึกษาไทยเพื่อรับมือกับโลกยุค VUCA*. <http://www.truelookpanya.com/blog/content/76134/-blog-teaartedu-teaart->
- เนตรจิตร์ บุณนาค. (2565). *Education for Sustainable Development – การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ESD)*. <https://www.un.org/en/development/desa/publications/world-population-prospects-2015-revision.html>
- บิล เบอร์เนตต์ และ เดฟ ฮิวสัน. (2559). *คู่มือออกแบบชีวิตด้วย Design Thinking*. แปลโดย เมฆ ศรีพัฒนาสกุล. บุ๊คสเคป.
- ปนัดดา อามาตร, ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ และเผ่าพงษ์พัฒน์ บุญชนะนันท์. (2560). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียน การสอนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*.

- พระมหาสมุทร อธิจิตโต. (2561). รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตำบล ห้วยโป่ง อำเภอดงหลวง จังหวัดลพบุรี. [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]. ฐานข้อมูลการวิจัย (Thaijo).
- พรพรรณ เนตรขำ, ชญาดา วรรณภิระ, และ รัชพล ศรีธรรม. (2560). การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 10(1), 43-56.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). “ม.มหิดล” เปิดตัววิชา “การออกแบบชีวิต” ไว้ตัว “เฟรชชี” “เตรียมความพร้อมเผชิญ” โลกผันผวน”.
<https://www.thaipost.net/main/detail/41200>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา.
<http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Category/Laws/RuleMetDistEdMnt2550-02-12-2010.pdf>
- วิจารณ์ พานิช. (2561). เรียนรู้ร่วมกันสู่การเปลี่ยนแปลง. <https://www.thaihealth.or.th/Content/47331-เรียนรู้ร่วมกัน%20สู่การเปลี่ยนแปลง.html>
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). สี่เสาหลักของการเรียนรู้. สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- วิสดอมแม็กซ์เซ็นเตอร์. (2561). การบริหารงานแบบองค์รวม.
<http://www.wisdommaxcenter.com/detail.php?WP=oGu3ARjmoH9axUF5nrO4Ljo7o3Qo7o3Q>
- ศุภวัฒน์ ปัสสรากาญจน์. (2554). ยุทธศาสตร์การบริหารแบบบูรณาการของระบบราชการไทย; พิจารณากรณีศึกษาจากการนำเสนอประเด็นการลัทธิมาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ภาคีการพัฒนาสนับสนุนแนวทางการทำงานในระดับพื้นที่”.
<https://www.slideshare.net/supwat/136651566>
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2562). การบริหารแบบองค์รวม (Holistic Management).
<https://www.ftpi.or.th/course/31542>
- สมาน อัครภูมิ. (2551). การบริหารการศึกษามัยใหม่ แนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4).
หจก. อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สวัสดีชัย ศรีพนมธนากร และ ธนวิทย์ ดอนวิเศษ. (2561). การศึกษาการดำเนินงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(2), 167-176.
- สายฝน จันบุตราช. (2562). โรงเรียน ‘ขยายโอกาส’ คือพื้นที่แห่งความหวังสานฝันให้กับผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในการศึกษาต่อ. <https://www.eef.or.th/saifon/>
- สิริวรรณ ศรีพล. (2557). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส. โครงการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุกัญญา แซ่ม้อย, พงษ์ศิริ ภิรมณพิทักษ์, ประกอบ กรณีกิจ, ชญาพิมพ์ อูสาโท, พงษ์ลิขิต เพชรผล และ ณภัทร ชัยมงคล. (2563). การออกแบบนโยบายการพลิกโฉมระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในปี 2040. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Campbell, R. F., Bridges, E. M., and Nystrand, O. R. (1976). *Administration Behavior in Education*. Macmillan.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Forbes, S. (1999). *Holistic Education; An Analysis of Its Intellectual Precedents and Nature*. Unpublished dissertation. University of Oxford.

- Kimbrough, R. B., and Nunnery, M. Y. (1988). *Educational Administration: An Introduction* (3rd ed.). Macmillan Publishing.
- Knowles, S. M. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers*. Follett.
- Miller, R. (2000). *Making Connections to the World: Some Thoughts on Holistic Curriculum*. Brandon, VT: Foundation for Educational Renewal.
- Miller, V. (1965). *Administration of American School*. Mcmillan Publishing.
- Sergiovanni, T. J., Kelleher, P., McCarthy, M. M., and Fowler, F. C. (2003). *Educational Governance and Administration*.
- Wagner, T., and Dintersmith, T. (2015). *Most Likely to Succeed: Preparing Our Kids for the Innovation Era*. Scribner.

ทัศนะของครูต่อพฤติกรรมการเรียนเชิงบวกและการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนกลุ่มช้างเผือก THE OPINIONS OF THE TEACHERS TOWARD POSITIVE LEARNING BEHAVIOR AND GROWTH MINDSET AMONG HIGH SCORING STUDENTS

เสริมทรัพย์ วรปัญญา¹

Sermsap Vorapanya

ภาสนันท์ อัสวรักษ์²

Passanan Assavarak

Received Date: 1 September 2023

Revised Date: 29 November 2023

Accepted Date: 30 November 2023

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาทัศนะของครูต่อพฤติกรรมการเรียนเชิงบวกและการมีกรอบความคิดแบบเติบโต ของนักเรียนกลุ่มช้างเผือกทั่วประเทศไทย มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยการสัมภาษณ์ครูในระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 10 คน ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนกลุ่มช้างเผือกและเพื่อนร่วมชั้นในจังหวัดต่าง ๆ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่คำถามการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ในสาขาที่เกี่ยวข้อง ข้อคำถาม 13 ข้อ ได้ผ่านการทดลองใช้กับครูที่ปรึกษานักเรียนกลุ่มช้างเผือก ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของการเก็บข้อมูลจริง จำนวน 2 คน ภายหลังจากการตรวจสอบข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว จึงทำการจัดระเบียบข้อมูล ก่อนนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการจัดระเบียบจำแนกเป็นประเด็นการศึกษาที่ชัดเจนแล้ว มาเรียบเรียงเพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการปรากฏขึ้นของแก่นสาระ ผลการวิจัยพบประเด็นดังนี้ 1) เศรษฐฐานะที่ส่งผลต่อโอกาสทางการศึกษาและเป้าหมายในอนาคตของนักเรียน 2) แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพและทัศนคติเชิงบวกของนักเรียน 3) ความสัมพันธ์ของกรอบความคิดแบบเติบโตกับคุณลักษณะของนักเรียนกลุ่มช้างเผือก 4) ครูและสถานศึกษากับการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน 5) สังคมแวดล้อมต่อการส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน

คำสำคัญ: กรอบความคิดแบบเติบโต, นักเรียนกลุ่มช้างเผือก, พฤติกรรมการเรียนเชิงบวก

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, Asst. Prof. Ph.D., Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University, Email: sermsapvorapanya@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, Asst. Prof. Ph.D., School of Liberal Arts, King Mongkut's University of Technology Thonburi

Abstract

This research aims at obtaining the teachers' opinions toward positive learning behavior and growth mindset among high scoring students throughout Thailand. The subjects were recruited by using purposive random sampling technique. There were 10 teachers who worked with the high scoring students and their peers in high schools from different provinces provided information through in-depth interviews. The research instrument was open-ended questions that were approved its content validity by 3 experts in related fields. Thirteen open-ended questions were tried out with 2 teachers who were not subjects. After data transcribing examination, the data classification was followed. Data analysis process was completed by data classification sorting for searching data relationships and theme emergences. The study found that 1) students' poverty effected their educational opportunity and future goals, 2) learning management guidelines helped promoting students' potential and positive attitude, 3) relationship between growth mindset and high scoring students' qualifications, 4) teachers and schools for students' growth mindset development, 5) Surrounded community toward students' growth mindset promoting.

Keywords: Growth Mindset, High Scoring Students, Positive Learning Behavior

บทนำ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ร่วมกับ The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) และสถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบาย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (RIPED) ได้ร่วมกันจัดทำโครงการประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามมาตรฐานสากลเพื่อพัฒนาสถานศึกษา (PISA for Schools) ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564 ผลเป็นที่น่าสังเกตว่า มีนักเรียนส่วนหนึ่งซึ่งมีเศรษฐฐานะต่ำที่สุด แต่มีคะแนน PISA อยู่ในระดับสูงที่สุด โดยนักเรียนกลุ่มนี้ นิยามได้ว่าเป็นกลุ่ม “ช้างเผือก” มีแรงบันดาลใจค่อนข้างดีและมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ในทุกมิติ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงบันดาลใจ ความเชื่อมั่นในความสามารถกับเศรษฐฐานะของนักเรียน แม้จะพบว่า แรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นในความสามารถของตน ไม่ได้มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับระดับเศรษฐฐานะของนักเรียนก็ตาม นักเรียนยังมีความพยายามที่จะหาโอกาสในการเรียนเพื่อผลักดันตนเองให้ไปสู่เป้าหมายในอนาคตที่ดีขึ้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของ PISA for Schools ดังกล่าว จึงนำมาสู่ความสำคัญในการศึกษาเชิงลึก ถึงบริบทที่เกื้อหนุนให้นักเรียนกลุ่มช้างเผือกมีความสามารถทางการศึกษาที่ดีขึ้นหรือมีพฤติกรรมเชิงบวกในการเรียน ตลอดจนการมีกรอบแนวคิดแบบเติบโต ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาความสามารถของนักเรียน เพราะการทำความเข้าใจในบริบทที่เกื้อหนุนดังกล่าว นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย

จากงานวิจัยพบว่าครูคือปัจจัยสำคัญด้านหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาหรือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างครูกับนักเรียน ในฐานะที่เป็นสภาพแวดล้อมของกันและกัน การส่งเสริมความพยายาม การเสริมแรงและการให้กำลังใจจากครู การที่ครูสะท้อนความคิดหรือการให้คำชมเชยต่องานที่นักเรียนทำสำเร็จ ตลอดจนการเสริมสร้างการสื่อสารในทางบวกระหว่างครูกับนักเรียน ก็ล้วนแต่เป็นการเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ทั้งสิ้น (Duckworth, et al., 2007; Dweck, 2010; Yeager, et al.; 2022) เป็นเรื่องที่น่าสนใจไม่ได้อะไรว่าการสร้างและการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตในเด็กนั้น ต้องอาศัยหลายปัจจัยสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันหลักในการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตให้เด็ก เพราะเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดในช่วงวัยเริ่มต้นของชีวิต อย่างไรก็ตามเหนือสิ่งอื่นใดโครงสร้างสังคมและนโยบายสังคมก็มีอิทธิพลสำคัญมากในการทำให้สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษามีความเข้มแข็งมากพอที่จะทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตแก่เด็กได้

ปัจจัยด้านโครงสร้างสังคมและนโยบายสังคม มีส่วนสำคัญอย่างมากในการกำหนด/กำกับ/สนับสนุน/สร้างบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ การมีระดับการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพของพ่อแม่ การมีงานที่มั่นคงและมีสวัสดิการในชีวิตที่ดีของพ่อแม่ การมีรายได้ที่มั่นคงของพ่อแม่ เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องอย่างแยกไม่ออกจากโครงสร้างสังคมและนโยบายสังคม จากการศึกษาของ Wang, et al. (2019) ระบุว่า บริบททางสังคมเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อกรอบความคิดของวัยรุ่น Claro, et al. (2016) กล่าวว่าเศรษฐฐานะของนักเรียนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญมากในการทำนายการประสบความสำเร็จทางการเรียน OECD (2021) ให้เหตุผลว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวฐานะดี จะมีกรอบความคิดแบบเติบโตมากกว่า เนื่องจากนักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้มากกว่า มีโอกาสเข้าถึงสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่มากมายหลากหลายมากกว่า และ Destin, et al. (2019) อธิบายเสริมว่า นักเรียนที่เสียเปรียบทางสังคมและเศรษฐกิจก็มีแนวโน้มว่าจะมีกรอบความคิดแบบติดยึด (Fixed Mindset) เกี่ยวกับความสามารถด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่สูงกว่า แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าของเด็กนักเรียนจะเป็นปัจจัยที่ขวางกั้นการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต เพราะในงานของ Hwang, et al. (2019) ระบุว่า วัยรุ่นที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่ด้อยกว่ามีแนวโน้มว่าจะได้รับประโยชน์ในด้านการเรียนจากการมีกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) มากกว่าเพื่อนๆที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่สูงกว่า ดังนั้นสถาบันหลักที่จะช่วยสร้างและส่งเสริมการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตแก่นักเรียนคือสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยมีพ่อแม่และครูที่เป็นผู้กระทำการทางสังคม (Social agent) ที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างให้กรอบความคิดแบบเติบโตเกิดขึ้นกับเด็กได้

ปัจจัยด้านการศึกษามีหน้าที่ขัดเกลาทักษะสังคมให้นักเรียนนั้น Haimovitz and Dweck (2017) อธิบายว่า พฤติกรรมของผู้ใหญ่จะสามารถทำนายกรอบความคิดของเด็ก ๆ ได้ ด้วยการแสดงความชื่นชมยินดี (Praise) ต่อเด็ก งานวิจัยของ Mueller and Dweck (1998) และ Gunderson et al. (2013) อธิบายว่าการชื่นชมยินดีของผู้ใหญ่ มีผลต่อการสร้างกรอบความคิดทั้งแบบติดยึดและแบบเติบโต ความชื่นชมยินดีต่อเด็กโดยให้ความสำคัญไปที่ผลลัพธ์ คือการชื่นชมยินดีส่วนบุคคล (Personal praise) อาจส่งผลให้เด็กคิดว่าตัวเองเก่งแล้วจึงไม่พัฒนาต่อ หากเป็นการชื่นชมยินดีที่กระบวนการ (Process praise) แม้เด็กจะมีข้อบกพร่องอยู่แต่ยังสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้อีก ก็สามารถทำให้เด็กเกิดการพัฒนารอบความคิดแบบเติบโตได้มากกว่า นอกจากนี้หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน และอาจหมายรวมถึงระบบการศึกษาซึ่งเป็นดั่งกลไกสำคัญในการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตแก่นักเรียน Robinson (2017) ค้นพบจากการศึกษาว่า การสร้างวัฒนธรรมในห้องเรียนที่สนับสนุนกรอบความคิดแบบเติบโตสามารถทำได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ และช่วยให้นักเรียนพัฒนาอุปนิสัยในการทำงานอย่างแข็งขัน ซึ่งจะนำไปสู่การทำงานให้สำเร็จลุล่วงและการประสบความสำเร็จ โดย Robinson ได้นำเสนอกลวิธีในการสร้างกรอบแนวความคิดแบบเติบโตแก่ผู้เรียนจากห้องเรียน ดังนั้น โรงเรียนและครูต้องสอนเกี่ยวกับการพัฒนาของสมองและความสามารถในการเปลี่ยนแปลงของสมอง หรือที่เรียกว่า Neuroplasticity การเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นต้องทำให้นักเรียนเข้าใจว่า สมองของมนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ตลอดเวลาเมื่อเกิดการเรียนรู้ และ Neuroplasticity คือ ความสามารถของสมองในการก่อรูปและปฏิรูปการเชื่อมโยงของระบบประสาทใหม่เพื่อที่จะตอบสนองกับประสบการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม นอกจากนี้โรงเรียนและคุณครูสร้างหรือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและมีโอกาสปฏิบัติจริง (Active Learning) ยิ่งไปกว่านั้น Dweck (2006) อธิบายเพิ่มเติมว่า การเรียนการสอนในโรงเรียนต้องทำให้ความล้มเหลวนั้นเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกวัน สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่าคุณครูและนักเรียนจะตอบสนองต่อความล้มเหลวนั้นอย่างไร จะเอาชนะต่ออุปสรรคอย่างไร และนำพาตัวเองไปสู่ความสำเร็จได้อย่างไร ประเด็นสำคัญอีกเรื่องคือ การสื่อสารที่แสดงความคาดหวังและการตอบสนองกลับ การใช้ภาษาในการสื่อสารที่สื่อถึงความสำเร็จนี้จะช่วยสร้างกรอบความคิดแบบเติบโต Muenks, et al. (2020) อธิบายว่าการสื่อสารกับนักเรียนว่านักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองและประสบความสำเร็จได้ สร้างโอกาสในการลงมือปฏิบัติและให้ข้อเสนอแนะครูตอบสนองเชิงบวกเมื่อนักเรียนพบอุปสรรค ปัญหา และ ครูให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของผู้เรียน OECD (2021) เชื่อว่า วิธีการปฏิบัติของครูและเพื่อนร่วมห้องมีผลต่อการพัฒนารอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนเช่นกัน ในขณะที่ Robinson (2017) ยกตัวอย่างเรื่องที่เขาได้ยินเพื่อนร่วมงานของเขาเรียกนักเรียนว่า นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร การเรียกชื่อแบบนี้ย่อมส่งผลต่อการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตแก่นักเรียน และนำไปสู่การสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการฝึกพูดเชิงบวกกับตัวเอง (Positive Self-talk) คุณครูสามารถเป็นผู้สร้างกรอบความคิดแบบเติบโตแก่นักเรียนได้ด้วยการฝึกให้นักเรียนพูดเชิงบวกกับตัวเอง ซึ่งจะเป็นการแทนที่การมีกรอบความคิดแบบตายตัวด้วยกรอบความคิดแบบเติบโต ตลอดจนการใช้แหล่งข้อมูลหรือเครื่องมือในการเสริมกรอบความคิดแบบเติบโต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาทัศนคติของครูต่อพฤติกรรมการเรียนเชิงบวกและการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนกลุ่มข้างเผือก

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาทัศนคติของครูในแต่ละโรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้มีบทบาทในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรมการเรียนเชิงบวกและการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนกลุ่มข้างเผือก ในพื้นที่ 10 จังหวัดทั่วประเทศ ครอบคลุมทุกภูมิภาค โดยมีระยะเวลาการดำเนินการตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2565 ถึงเดือนมีนาคม 2566 รวมระยะเวลา 7 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนกลุ่มข้างเผือกและเพื่อนร่วมชั้น ในลักษณะ ครูผู้สอน 3 คน ครูที่ใกล้ชิด 2 คน ครูแนะแนว 2 คน หรือครูผู้มีส่วนรับผิดชอบในการดูแลนักเรียนกลุ่มข้างเผือก 3 คน ในโรงเรียนในจังหวัดต่าง ๆ จำนวนรวม 10 คน โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ครูเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และกำหนดขนาดตัวอย่างโดยคำนึงถึงความเพียงพอของข้อมูล (Data Sufficiency) ในการหาข้อสรุปเงื่อนไขที่เกื้อหนุนต่อพฤติกรรมเชิงบวกของนักเรียน และคำนึงถึงความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว มีความยืดหยุ่น เพราะมีการถามคำถามแบบเปิดกว้าง และสามารถปรับเปลี่ยนการสอบถามให้เหมาะสมกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแต่ละคนได้ นอกจากนี้นักวิจัยยังสามารถสร้างคำถามใหม่อย่างรวดเร็วได้ในขณะการสัมภาษณ์นั้น เพื่อเจาะลึกถึงข้อมูลที่ที่น่าสนใจ โดยระยะเวลาในการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจะใช้เวลาประมาณ 1 ถึง 1.5 ชั่วโมงต่อการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ดังนั้นการดำเนินการเก็บข้อมูลจึงดำเนินการในรูปแบบออนไลน์ และเป็นการเพิ่มทางเลือกในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา เพื่อให้ครอบคลุมความหลากหลายของบริบทเชิงพื้นที่ เนื่องจากไม่มีข้อจำกัดในด้านการเดินทาง จึงทำให้สามารถคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีความแตกต่างในเชิงพื้นที่ได้มากยิ่งขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวคำถามประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของครูและความสัมพันธ์กับนักเรียน คุณลักษณะของนักเรียนในมุมมองของครู ความโดดเด่น ความแตกต่างของนักเรียนข้างเผือกกับนักเรียนคนอื่น ๆ สิ่งสนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงบวกในมุมมองของครู อุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการพัฒนาของนักเรียน เช่น ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม หรือเงื่อนไขอื่น ๆ บทบาทของแรงจูงใจ และการรับรู้ความสามารถของตน ของเด็กนักเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก การช่วยเหลือการสนับสนุนที่จำเป็นสำหรับนักเรียนกลุ่มข้างเผือกในมุมมองของครู ข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาทักษะอารมณ์สังคมของนักเรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน มุมมองของครูต่อการรอบความคิดแบบเติบโต และการประยุกต์ใช้ แนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้นักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโต สิ่งที่ครูและโรงเรียนต้องการได้รับการสนับสนุนเพื่อให้สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้นักเรียนมี กรอบความคิดแบบเติบโต บทบาทของเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีกรอบความคิดแบบเติบโต และการมีผลการเรียนที่ดีของนักเรียน และบทบาทของครูในการสนับสนุนนักเรียนกลุ่มข้างเผือกในเรื่องการพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตในอนาคต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการตรวจสอบข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว นักวิจัยทำการจัดระเบียบข้อมูล (Data Classification) ก่อนนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) โดยการนำข้อมูลที่ผ่านการจัดระเบียบจำแนกเป็นประเด็นการศึกษาที่ชัดเจนแล้วมาเรียบเรียงเพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือหาคำตอบและข้อสรุปทั้งหมด เพื่อให้เห็นภาพรวมของสิ่งที่ศึกษา (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2553) โดยการใช้วิธีครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ทั้งนี้ ข้อมูลเสียงที่ได้จากการสัมภาษณ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างและผู้สัมภาษณ์ จะนำมาถอดเทปและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) การสกัดข้อมูล (Data Extraction) การลงรหัสข้อมูล (Data Coding) และการวิเคราะห์แก่นสาระของผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจะมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยไม่รอให้การเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นทั้งกระบวนการ แต่จะกระทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บข้อมูล โดยยึดหลักมุมมองของคนใน (Emic View) และหลีกเลี่ยงที่จะใส่ความคิดเห็นของผู้วิจัย (ศากุล ช่างไม้, 2555)

จริยธรรมการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ได้รับการรับรองการประเมินจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการ การจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี หมายเลขข้อเสนอโครงการ KMUTT-IRB-2022/0801/231 ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2565 เป็นต้นไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านจริยธรรมการวิจัย ทั้งในส่วนของวิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมในการวิจัย ให้เป็นไปด้วยความสมัครใจ ได้รับอนุญาตจากผู้เข้าร่วมการวิจัยในการบันทึกเสียงหรือบันทึกภาพ ชื่อ นามสกุลจริงของผู้เข้าร่วมการวิจัยถูกเก็บเป็นความลับ การเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม ไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ระบุถึงตัวผู้ให้ข้อมูลได้ ผู้เข้าร่วมการวิจัยถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกขณะ ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้รับค่าตอบแทน เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัย จะมีการลบการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ออกจากระบบคอมพิวเตอร์ และทำลายเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมด

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับครู จำนวน 10 คน จาก 8 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดบวรเมศร กรุงเทพมหานคร 2) โรงเรียนปัญญาวรคุณ กรุงเทพฯ 3) โรงเรียนหนองกรดพิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ 4) โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม จังหวัดเชียงราย 5) โรงเรียนสะเมิงพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ 6) โรงเรียนห้วยเม็กวิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ 6) โรงเรียนหนองกุงศรีวิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์ 7) โรงเรียนไผ่แก้ววิทยา จังหวัดฉะเชิงเทรา และ 8) โรงเรียนมัธยมวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี นำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ปรากฏแก่นสาระ (Theme Emergence) สำคัญที่สะท้อนให้เห็นว่าครูที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก กล่าวไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ 5 แก่นสาระ (Themes) ดังนี้

1. **เศรษฐกิจฐานที่ส่งผลต่อโอกาสทางการศึกษาและเป้าหมายในอนาคตของนักเรียน** เป็นเรื่องที่ส่งผลต่อโอกาสทางการศึกษาและชีวิตในอนาคตของนักเรียน ผลการสัมภาษณ์ครูได้เผยข้อมูลในประเด็นดังนี้

1.1 **ความยากจนของนักเรียนส่งผลต่อการเรียนรู้ในปัจจุบันและเป้าหมายในอนาคต** จากมุมมองของครูที่ปรึกษานักเรียนกลุ่มข้างเผือก สรุปได้ว่า ความยากจนสามารถส่งผลทั้งด้านบวกและด้านลบต่อนักเรียนและผลการเรียน โดยผลในด้านบวกเผยว่า ความยากจนเป็นแรงผลักดันทำให้นักเรียนต้องขยัน และพยายาม ในการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ดังที่ครูให้ข้อมูลว่า การให้การศึกษาจะช่วยเด็กกลุ่มข้างเผือกให้มีโอกาสมากขึ้นและหลุดพ้นจากวงจรแห่งความยากจน ด้วยพื้นฐานครอบครัวที่แตกต่างกัน นักเรียนกลุ่มข้างเผือกบางคนต้องทำงานพิเศษช่วงเย็นหลังเลิกเรียน เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายทางบ้าน ซึ่งทำให้เด็กมีความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่เร็วขึ้น เพราะมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันการทำงานพิเศษช่วงเย็นก็ทำให้ขาดการทบทวนเนื้อหาวิชา และทำให้การบ้านที่ครูมอบหมายไม่แล้วเสร็จ ดังที่ครูอธิบายว่า การทำงานเลิกดึก ส่งผลให้ไม่มีเวลาทำการบ้าน และมีอาการง่วงนอนในระหว่างเวลาเรียน สำหรับผลในด้านลบนั้น ครูที่ปรึกษามองว่า การมาโรงเรียนในแต่ละวันต้องมีค่าใช้จ่าย หากขาดปัจจัยด้านทุนทรัพย์จะส่งผลต่อผลการเรียน นอกจากนี้ ความยากจนยังอาจทำให้นักเรียนบางคนเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ และขาดความมั่นใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่ครูกล่าวว่า นักเรียนขาดเป้าหมายในอนาคต เพราะขาดแบบอย่างที่ดี แต่ทั้งนี้ก็มีครูที่มองว่าความยากจนไม่ได้ส่งผลต่อการเรียน หากโรงเรียนมีการจัดการที่ดีและครูเข้าใจบริบทและไม่สั่งงานที่ทำให้นักเรียนต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม

1.2 **ความขาดแคลนส่งผลต่อแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง** ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ทุนการศึกษาทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง จะทำให้นักเรียนมีแรงบันดาลใจมากขึ้น เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนในปัจจุบัน และแรงบันดาลใจที่อยากจะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น เพราะอยากมีอาชีพที่มั่นคงสามารถเลี้ยงดูบิดามารดาได้ ดังที่ครูกล่าวว่า ทุนการศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก ก็สามารถเป็นแรงกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนได้ การมีกำลังทรัพย์ในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน (โทรศัพท์เคลื่อนที่) ทำให้สามารถสืบค้นข้อมูล หรือทำภาระงานที่ได้รับมอบหมายได้ทันเวลา ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถตนเองมากขึ้น ทุนการศึกษายังทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ตั้งใจเรียนมากขึ้น เมื่อลดความวิตกกังวลด้านค่าใช้จ่าย ก็มีความรับผิดชอบมากขึ้น ครูอธิบายถึงความเครียดและความกดดันจากความขาดแคลนว่า ปัญหาส่วนใหญ่มาจากความขัดสนของครอบครัว เด็กจึงเกิด

ความเครียด เพราะไม่มีเงินมาซื้ออาหารกลางวัน เป็นต้น ในขณะที่ครูอีกคนกล่าวในลักษณะเดียวกันของความขาดแคลนว่า นักเรียนบางคนไม่ได้รับประทานอาหารเช้ามาก็ส่งผลกับการเรียนเช่นกัน

1.3 การได้รับการสนับสนุนสร้างอนาคตของนักเรียน จากการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาของนักเรียน ช้างเผือกพบว่า นักเรียนที่เศรษฐกิจฐานะต่ำควรได้รับการสนับสนุนให้หลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้าน **ทุนการศึกษาและค่าเทอม** เนื่องจากการมาโรงเรียนต้องมีค่าใช้จ่ายหลายด้าน เช่น ค่ารถประจำทาง ค่าอาหาร ค่าสื่อและอุปกรณ์การเรียน รวมถึงนักเรียนบางคนยังขาดอุปกรณ์การสืบค้นข้อมูล ดังนั้นการได้รับทุนการศึกษา รวมถึงค่าเทอมจึงเป็นถือเป็นการช่วยเหลือ นักเรียนที่มีเศรษฐกิจต่ำได้ นอกจากนั้นแล้ว **การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ** หมายถึงรวมถึงทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อีกทั้งการส่งเสริมรายได้ระหว่างเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ตลอดจนสถานที่เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น เมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ **การมีงานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา** ซึ่งนักเรียนทุกคนต่างมีความหวังว่าความรู้จะเป็นหนทางไปสู่โอกาสและการทำงานที่ดี ตลอดจนมีโอกาสนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตในอนาคต

2. แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพและทัศนคติเชิงบวกของนักเรียน ผลจากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่าครูมีส่วนในการสนับสนุนและส่งเสริมในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในเรื่องศักยภาพเชิงวิชาการหรือทักษะทางปัญญา (Cognitive Skill) และการพัฒนาวิคิด/ทัศนคติที่ส่งผลต่อการสร้างทักษะทางอารมณ์ สังคม (Social Skills) เพื่อการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ใน 2 ลักษณะดังนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพหรือทักษะทางปัญญา (Cognitive Skill) แต่ละโรงเรียนต่างมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยส่วนใหญ่ครูที่ให้การสัมภาษณ์ ไม่มั่นใจว่าการจัดการเรียนการสอนนั้น “โดดเด่นแตกต่างจากโรงเรียนอื่นหรือไม่” โดยลักษณะการจัดการเรียนการสอนสามารถสรุปได้ดังนี้ **การสอนโดยเน้นให้ลงมือปฏิบัติจริง** เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับสิ่งที่กำลังเรียนจึงต้องเน้นการลงมือปฏิบัติจริง อาจจะในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองขึ้นกับรายวิชา สำหรับนักเรียนบางคน การสอนโดยใช้เทคนิคและรูปแบบการสอนเพื่อ **ส่งเสริมทักษะการคิด** ผลการสัมภาษณ์พบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดและการทำงานร่วมกันเป็นทีม เช่น SQ6R, 5 STEPS, Thinking School การสอนที่ **เน้นคุณธรรมจริยธรรม** โดยการสอดแทรกในสถานการณ์ต่าง ๆ การสนับสนุนงานวิชาการโดยจัดโครงการติววิชาการ โดยโครงการดังกล่าวเป็นการจัดโดยสถานศึกษาในช่วงของการใกล้สอบระดับชาติ เช่น โครงการสอนเสริมวันเสาร์-อาทิตย์ โครงการติว O-NET การจัดหลักสูตร/สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกตามศักยภาพ มีเวทีให้นักเรียนแสดงออกตามความถนัดและความสามารถ หรือส่งนักเรียนเข้าแข่งขันรายการต่าง ๆ ตามศักยภาพเพื่อเปิดประสบการณ์ใหม่ ๆ การให้ความเอาใจใส่ เยี่ยมบ้านนักเรียน ทำให้ครูเข้าใจความจำเป็นของครอบครัว และเข้าใจกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนกำลังประสบมากขึ้น

2.2 การพัฒนาวิคิด/ทัศนคติที่ส่งผลต่อการสร้างทักษะทางอารมณ์และสังคม (Social Skills) โดยครูที่ปรึกษาได้ให้แนวทางในการพัฒนาวิคิด/ทัศนคติที่ส่งผลต่อการสร้างทักษะทางอารมณ์ สังคม ของนักเรียนกลุ่มช้างเผือก ซึ่งสรุปได้ดังนี้ **การใช้คำพูด** ครูควรพูดเสริมแรงทางบวกเพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจ และไม่เปรียบเทียบนักเรียน การมองโลกในแง่บวก โดยสอดแทรกด้วยคำพูดให้นักเรียนมองในสิ่งที่ดี การ **เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น** ให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายชีวิตของตนเอง และตระหนักถึงความสามารถของตนเอง ว่าต้องพัฒนาตนเองอย่างไร ถึงจะบรรลุเป้าหมาย แต่ละคนเกิดมามีข้อดี-ข้อด้อย แตกต่างกันไป และหาจุดที่จะอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข การ **จัดการอารมณ์** ช่วงวัยรุ่นตอนต้นมักมีอาการหงุดหงิด หงุดหงิด หรือไม่พอใจ โกรธ ฉุนเฉียวกับสิ่งที่มากระทบจิตใจได้ง่าย แนะนำนักเรียนให้รู้วิธีการที่จะจัดการอารมณ์หรือความโกรธของตนเองให้เหมาะสม **กิจกรรมในโรงเรียน** เช่น การเชิญวิทยากร การทำโครงการจิตอาสา หรือโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมของนักเรียน หรือ กิจกรรมชุมนุม เช่น ชุมนุมมวย Z เป็นชุมนุมที่นักเรียนสามารถฝึกวิชารุ่นที่ หรือครู ซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่อยากให้ใครรับรู้ เช่น ความเครียด ภาวะซึมเศร้า

3. ความสัมพันธ์ของกรอบความคิดแบบเติบโตกับคุณลักษณะนักเรียนกลุ่มช้างเผือก จากการสัมภาษณ์ครูสะท้อนให้เห็นว่าครูเชื่อมโยงคุณลักษณะสำคัญของนักเรียนกลุ่มช้างเผือกกับลักษณะของคนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตในลักษณะดังนี้

3.1 มีความตั้งใจและมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่นพยายาม โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ รวมถึงมีความสามารถในการพิจารณาเหตุการณ์และเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

3.2 มีความรับผิดชอบสูง ทั้งความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อครอบครัว ตัวอย่างการรับผิดชอบต่อตนเอง เช่น การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันเวลา และการรับผิดชอบต่อครอบครัว เช่น การส่งน้องไปโรงเรียน พาสมาชิกที่บ้านไปหาหมอก่อนเข้าโรงเรียน

3.3 มีความใฝ่รู้และพร้อมรับการพัฒนาตนเอง โดยลักษณะของการใฝ่รู้ของนักเรียนกลุ่มข้างเผือก แสดงออกได้จากการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง หรือการสอบถามข้อมูลจากครู เป็นเหมือน “น้ำไม่เต็มแก้ว”

3.4 มีความพยายาม ในการเรียนรู้ที่ผ่านการฝึกฝน สอบถามสิ่งที่สงสัยหรือไม่แน่ใจ และความพยายามในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ

3.5 มีความคิดเป็นระบบและคิดในแง่บวก มีความคิดเป็นระบบ รู้จักกำหนดเป้าหมาย มีการวางแผน ก่อนลงมือทำ รวมถึงการคิดสร้างสรรค์ คิดและมองโลกในทางบวก ไม่น้อยเนื้อต่ำใจกับสถานการณ์และสถานะต่าง ๆ ที่นักเรียนกำลังประสบ ดังที่ครูกล่าวว่า แม้นักเรียนจะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี เช่น มีบ่อนอยู่ใกล้บ้าน เด็กก็ไม่สนใจ แม้บางครั้งพ่อแม่ไปเล่นการพนัน เขาก็ยังรับผิดชอบต่อครอบครัว ทำอาหารรอพ่อแม่กลับมารับประทานอาหารร่วมกัน

3.6 มีความสามารถในการเรียนรู้ นักเรียนกลุ่มข้างเผือกมีความสามารถในการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ตามที่ครูได้ให้ข้อมูลไว้ว่า เด็กที่มีฐานะยากจน ไม่เชื่อว่าเรียนไม่เก่งเสมอไป บางคนมองดีแต่เขาจะต้องดิ้นรนมากกว่าเพื่อนคนอื่นที่มีฐานะดีกว่านักเรียนกลุ่มข้างเผือกเป็นกลุ่มที่รู้ความต้องการของตนเองทำให้มีเป้าหมายที่แน่นอน เช่น นักเรียนบางคนมีความสามารถด้านวิทย์-คณิต แต่ต้องการเรียนต่อในประเทศจีน จึงเลือกเรียนสายศิลป์-ภาษาจีนเพื่อสอบชิงทุนต่อไปเรียนที่ประเทศจีน เป็นต้น

3.7 มีน้ำใจต่อเพื่อนและครู โดยการช่วยเหลือเพื่อนร่วมห้อง และช่วยเหลือครู รวมถึงพฤติกรรมจิตอาสา เพื่อช่วยเหลือให้งานของส่วนรวมบรรลุเป้าหมาย ไม่ดูคุดต่อสิ่งที่เผชิญอยู่ต่อหน้า

3.8 กล้าแสดงออก นักเรียนกลุ่มนี้จะกล้าแสดงออก กล้าซักถาม หรือกล้าบอกในสิ่งที่สงสัยและไม่แน่ใจ มีความมั่นใจที่จะเสนอแนะเรื่องต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และเสนอตัวเป็นอาสาสมัครในเรื่องต่าง ๆ

4. ครูและสถานศึกษากับการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ จะเป็นส่วนสำคัญและมีความหมายต่อการสร้างพลังใจในเชิงบวก ที่มีผลต่อการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน เป็นหน้าที่ของครูและสถานศึกษาโดยตรง หากครูเชื่อว่ากรอบความคิดแบบเติบโตคือวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ต้องเติบโตแบบเป็นผู้ใหญ่ แนวทางการพัฒนาจะเป็นการสอดแทรกวิธีการจัดการทางอารมณ์เมื่อนักเรียนเจอกับสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา โดยมีเงื่อนไขสำคัญที่ครูและสถานศึกษาสามารถเข้าไปมีส่วนในการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน ดังนี้

4.1 บทบาทของครูที่ปรึกษาในการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต จะเห็นได้ว่า ครูที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการ 1) ส่งเสริมให้กล้าแสดงออก 2) ส่งเสริมให้มองโลกในแง่บวก 3) ส่งเสริมด้วยกระบวนการคิด ชี้ให้เห็นการกำหนดเป้าหมาย การวางแผน และการลงมือทำ 4) พยายามจัดหาสื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 5) สอนให้เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล 6) มองความล้มเหลวให้เป็นโอกาสในการพัฒนาตนเอง 7) สอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และ 8) ส่งเสริมสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวนักเรียน

4.2 บทบาทของครูและโรงเรียนในการพัฒนาทักษะอาชีพ ครูและโรงเรียนมีบทบาทในการสนับสนุนนักเรียนกลุ่มข้างเผือกในเรื่องการพัฒนาทักษะอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ เช่น 1) การแนะนำอาชีพ 2) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพ 3) การส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถและความถนัด 4) การส่งเสริมด้านวิชาการผ่านโครงการติววิชาการ 5) การจัดโครงการโดยการเชิญวิทยากรภายนอกในอาชีพต่าง ๆ มาให้ความรู้/ประสบการณ์ 6) การเชิญศิษย์เก่าในสาขาอาชีพต่าง ๆ มาสร้างแรงบันดาลใจแก่รุ่นน้อง 7) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานในระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาและต่อยอดอาชีพ 8) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกงานจริง และ 9) การพานักเรียนไปศึกษาดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เห็นโลกภายนอก

4.3 การสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการมีกรอบความคิดแบบเติบโต สรุปลักษณะนี้ การเรียนการสอนในโรงเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนต้องกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ ครูจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่เติมเต็มศักยภาพ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานนอกโรงเรียนให้เด็กได้มีโอกาสในการเรียนรู้ บรรยากาศทางจิตวิทยาของบุคคลต่าง ๆ ที่พบในโรงเรียน ครูมองว่า เพื่อนในโรงเรียนต้องส่งเสริมความคิดกันไปในทางที่ดี ชักชวนกันไปในทางที่ดี ครูสร้างในบรรยากาศในห้องเรียน ดังที่ครูกล่าวว่า บรรยากาศในชั้นเรียนที่มีความท้าทาย มีความอิสระ มีความอบอุ่น มีการยอมรับนับถือกัน จะทำให้เด็กเจริญเติบโตในลักษณะมี Growth Mindset ได้ **สภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยี** ครูที่ปรึกษาเห็นว่า เทคโนโลยีถือเป็นสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งรอบตัวเด็ก นักเรียนบางคน เลือกใช้เวลากับโลกออนไลน์ ดังนั้นการได้รับการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีประกอบกับคำแนะนำที่ดีจะช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถ ค้นหาความรู้หรือสิ่งที่ตนเองสนใจ เติมเต็มศักยภาพ และพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนได้

4.4 ปัจจัยที่ครูและโรงเรียนต้องการได้รับการสนับสนุน สรุปลักษณะนี้ **ทุนการศึกษา** ที่เพียงพอต่อการศึกษา ต่อในระดับที่สูงขึ้นไปตามลำดับ กล่าวคือ มีความต่อเนื่องของทุนเพื่อการดำรงชีพประจำวัน และทุนเพื่อการศึกษาสำหรับการ จัดซื้อสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ **แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน** ประกอบด้วยสื่อและอุปกรณ์ในห้องเรียนและสื่อ และอุปกรณ์ในห้อง เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องคอมพิวเตอร์ รวมถึงการสนับสนุน อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี เพราะครูวิทยาศาสตร์พบปัญหาที่ว่า อุปกรณ์ทุกอย่างหาซื้อไม่ได้ในต่างจังหวัด เช่น สารเคมีต่าง ๆ ประกอบกับการขาดแคลนงบประมาณ ทำให้ห้องประกอบในการเรียนการสอนไม่ครบ เพราะขาดสื่อการเรียนการสอนและ ขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น ในขณะที่ครูสอนคอมพิวเตอร์ กล่าวว่า คอมพิวเตอร์ทุกตัวเป็นเครื่องเก่าที่รับบริจาคมา จึงต่างรุ่นกัน ทำให้เป็นอุปสรรคในการสอน **การสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและในโรงเรียนให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย** สำหรับนักเรียนทั้ง ในด้านร่างกายและด้านความรู้สึก ทำให้การมาโรงเรียนเป็นเรื่องที่ตื่นเต้น สนุกสนาน มีความสุข ตลอดจนมีคุณค่าและ มีความหมายต่อตัวนักเรียนเอง การสนับสนุนความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ และ หน่วยงานภาคเอกชนที่ร่วมกันสนับสนุน การได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง เช่น ครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน หรือแม้แต่ผู้มีความสามารถด้านต่าง ๆ ในชุมชนเป็นส่วนเสริมแรงให้กับนักเรียนในโรงเรียน **การบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ** ผู้บริหารควรมีกรอบความคิดแบบเติบโตก่อน จึงจะสามารถพัฒนาบุคคล ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้พัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตได้

5. สังคมแวดล้อมต่อการส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน บุคคลที่มีบทบาทในการสร้างสังคม แวดล้อมที่เอื้อต่อการมีกรอบความคิดแบบเติบโต จากมุมมองของครูที่ปรึกษา สรุปลักษณะนี้ 1) พ่อแม่/คนใกล้ชิด 2) ตัวนักเรียน เอง 3) ครูที่ปรึกษา 4) ครูประจำวิชา 5) เพื่อนสนิท 6) เพื่อนร่วมห้อง 7) ผู้บริหารสถานศึกษา และ 8) สังคมแวดล้อม ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ที่ครูกล่าวถึงผู้บริหารว่า หากผู้บริหารมี กรอบความคิดแบบเติบโตจะเสริมสร้างให้ครูและผู้บริหารมี กรอบความคิดแบบเติบโตด้วยด้วยกัน สังคมแวดล้อมต่อการส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนมี องค์ประกอบที่สรุปลักษณะนี้

5.1 การดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวคนใกล้ชิด บางครอบครัวและคนใกล้ชิดบั่นทอนจิตใจนักเรียน ครูกล่าวว่า นอกจากนักเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวแล้ว ยังได้รับคำตักเตือนกลาง บั่นทอนกำลังใจและศักยภาพของ นักเรียน

5.2 สภาพแวดล้อมในชุมชนที่เป็นมิตร สภาพแวดล้อมในชุมชนที่นักเรียนอาศัยส่วนใหญ่ขาดความเป็นมิตร ขาดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

5.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบุคคลอื่น จำเป็นอย่างยิ่งที่ตัวนักเรียนเองจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ

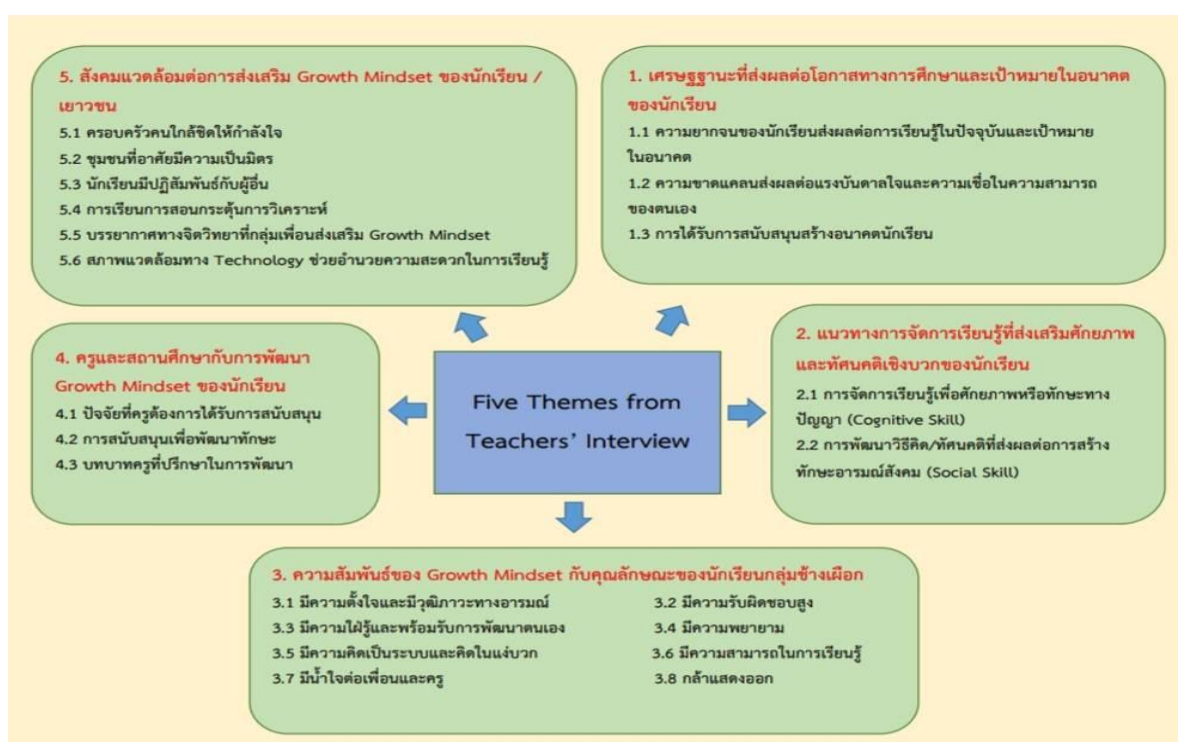
ผู้อื่นด้วย กล่าวพูดคุย กล่าวเปิดใจยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนหรือบุคคลแวดล้อมที่คิดแตกต่างกันไปด้วย เพราะตัวนักเรียน เองก็เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่ดีซึ่งมีผลต่อการพัฒนากรอบความคิดของผู้อื่นด้วยเช่นกัน

5.4 บริบทการเรียนการสอนในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการกระตุ้นให้เกิดการคิด วิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะเอื้อให้เกิดการพัฒนากรอบความคิดของนักเรียน

5.5 บรรยากาศทางจิตวิทยาของบุคคลรอบตัว นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับโรงเรียน และโดยเฉพาะเพื่อน ซึ่งเพื่อนที่จะส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโตนั้น ครูที่ปรึกษาบอกว่า หากนักเรียนเลือกคบเพื่อนดีก็มีโอกาสส่งเสริมในเรื่องของการเรียนให้ไปในทางที่ดีขึ้น ครูเห็นพ้องกันว่า บุคลิกลักษณะของครูส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกให้กับนักเรียนได้ ด้วยการที่ครูเป็นกัลยาณมิตร มองโลกในแง่บวก และเป็นสภาพแวดล้อมเชิงบวกให้กับนักเรียน

5.6 สภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยี เป็นอย่างหนึ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก นักเรียนบางคนเลือกใช้เวลาอยู่กับโลกออนไลน์ ดังนั้นการได้รับการสนับสนุนกับคำแนะนำที่將會ช่วยให้นักเรียนสามารถค้นหาความรู้หรือสิ่งที่ตนเองสนใจ เติบโตเต็มศักยภาพและพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของเขาได้ ดังที่ครูกล่าวว่า การสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยีก็เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้นักเรียนพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้วย เพราะเทคโนโลยีช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนทันสมัย และเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียมกัน

จากรายละเอียดข้างต้น สามารถสรุปสาระสำคัญได้เป็น 5 แก่นสาระ ดังแผนภาพนี้

ภาพ 1 ภาพสรุป 5 แก่นสาระ

อภิปรายผล

1. บริบทที่เกื้อหนุนต่อพฤติกรรมเชิงบวกที่ส่งผลต่อการมีกรอบแนวคิดแบบเติบโตของนักเรียน จากการศึกษาของ Wang, et al. (2019) และ Destin et al. (2019) ระบุว่า บริบททางสังคมเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อกรอบความคิดของวัยรุ่น โดยกล่าวไว้ว่า เด็กนักเรียนที่เสียเปรียบทางสังคมและเศรษฐกิจมักมีแนวโน้มที่จะมีกรอบความคิดแบบติดขัดกับความสามารถด้านการเรียนมากกว่าเด็กนักเรียนที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่สูงกว่าซึ่งพบข้อมูลที่คล้ายคลึงกันในงานวิจัยนี้ กล่าวคือ ปัจจัยพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจเหล่านี้จะส่งผลต่อผลลัพธ์ของการเรียน เพราะความความยากจนยังทำให้นักเรียนบางคนเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ไม่ทัดเทียมเพื่อน ขาดความมั่นใจใน และขาดเป้าหมายอย่างไรก็ดี Destin et al. (2019) อธิบายว่าไม่ได้หมายความว่า สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าของเด็กนักเรียนจะเป็นปัจจัยที่ขวางกั้นการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาลักษณะของนักเรียนช่วงเผือกที่ครูอธิบายไว้ว่า แม้นักเรียนจะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี เช่น การมีบ่อนอยู่ใกล้บ้านเด็กก็ไม่สนใจ แม้บางครั้งพ่อแม่ไปเล่นการพนัน เขาก็ยังรับผิดชอบทำการบ้าน ทำอาหารรอฟ่แม่กลับมารับประทานอาหารร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ Gunderson et al. (2013) กรอบความคิดของพ่อแม่ที่ได้อ่านหรือถ่ายทอดโดยตรงต่อการสร้างกรอบความคิดของเด็ก แต่คำพูดเชิงลบต่อเนื่องก็สามารถลดทอนความพยายามของลูกเช่นกัน ดังที่ ครูอธิบายให้ฟังว่าเมื่อออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียน มักได้ยินว่าคำพูดบั่นทอน เช่น เรียนไม่ได้จะเสียเวลาเรียนไปเพื่ออะไร เป็นต้น ดังนั้นการจะยกระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของลูกได้ พ่อแม่มีส่วนสำคัญที่จะเสริมแรงด้วยคำชื่นชมในลักษณะชมกระบวนการที่ลูกทำและเห็นความก้าวหน้าของการพัฒนานั้น (Mueller & Dweck, 1998)

2. ปัจจัยที่ครูต้องการได้รับการสนับสนุนเพื่อให้อำนาจให้นักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโต

ในด้านการเรียน จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะเกื้อหนุนให้นักเรียนมีกรอบความคิดแบบเติบโต คือทุนและโอกาสทางการศึกษา โดยโอกาสทางการศึกษาหมายถึงรวมถึงการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย ครูที่มีคุณภาพ สื่อ อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ รวมถึงเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน สภาพแวดล้อมในห้องเรียนและโรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียนทั้งในด้านร่างกายและด้านความรู้สึก ทำให้การมาโรงเรียนเป็นเรื่องที่ตื่นเต้น สนุกสนาน มีความสุข ตลอดจนมีคุณค่าและมีความหมายต่อตัวนักเรียนเอง ความยากจนก่อให้เกิดการขาดโอกาสในการเข้าสู่กระบวนการการศึกษา ขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองเพื่ออนาคตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Claro, et al. (2016) ที่พบว่าเศรษฐกิจฐานะของนักเรียนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญมากในการทำนายการประสบความสำเร็จทางวิชาการ เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า การมีเศรษฐกิจฐานะทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่านั้นกดทับการประสบความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน ทั้งยังรวมถึงโอกาสที่น้อยกว่าในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษา ตลอดจนระดับของความเครียดที่สูงกว่า ภาวะโภชนาการที่ด้อยกว่า หรือแม้กระทั่งโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพและสาธารณสุขที่น้อยกว่า แต่หากกล่าวถึงความสามารถในการเรียนรู้ แม้ว่าเศรษฐกิจฐานะของครอบครัวเป็นสิ่งที่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ ดังที่ OECD (2021) ให้เหตุผลในเรื่องของความได้เปรียบทางเศรษฐกิจและสังคม ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวฐานะดี จะมีกรอบความคิดแบบเติบโตมากกว่า เนื่องจากนักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้มากกว่า ได้รับสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่มากมายหลากหลายมากกว่า แต่จากข้อมูลของครูได้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีฐานะไม่ดีไม่ใช่ว่าจะสมองไม่ดีหรือเรียนไม่เก่งเสมอไป เพียงแต่นักเรียนที่ฐานะไม่ดีเขาจะต้องดิ้นรนมากกว่าเพื่อนคนอื่นที่มีฐานะดีกว่า นั่นจึงสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มข้างเผือกแม้ว่ามีเศรษฐกิจฐานะต่ำก็ยังสามารถในการเรียนรู้ที่หลากหลาย ความขาดแคลนส่งผลให้นักเรียนกลุ่มข้างเผือกเป็นกลุ่มที่รู้ความต้องการของตนเองทำให้มีเป้าหมายที่แน่นอนในการเลือกเรียนและแนวทางการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานการศึกษาวิจัย ของ Dweck (2006) ในมิติที่กล่าวถึง จุดเริ่มต้นของการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตที่เริ่มจากความเชื่อ และการสร้างเป้าหมาย เมื่อเป้าหมายชัดเจนจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนด้วยการลงมือปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมาย ผลที่ตามมาคือนักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมีแนวโน้มที่จะได้คะแนนดีกว่านักเรียนที่มีกรอบความคิดแบบติดขัด เมื่อตัดปัจจัยเรื่องเศรษฐกิจฐานะของครอบครัวออกไป (Claro, et al., 2016)

3. นักเรียนกลุ่มข้างเผือกต้องการได้รับการสนับสนุนในเรื่องการศึกษาและการพัฒนาทักษะอาชีพ

ครูที่ปรึกษาเสนอแนะว่าการจัดการเรียนการสอนและการส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถและความถนัดเพื่อพัฒนาศักยภาพหรือทักษะทางปัญญา ดังที่ครูกล่าวว่า นักเรียนต้องรู้จักตนเองก่อนว่าชอบอะไร และจะทำให้เกิดการวางเป้าหมาย แล้วจึงตั้งใจเรียนเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมาย การสอนโดยใช้เทคนิคและรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะ ครูให้ความเอาใจใส่ เยี่ยมบ้านนักเรียน การใช้คำพูดเสริมแรงและจริงใจผ่านการสอนคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการมองโลกในแง่บวกและการเข้าใจตนเองจะช่วยส่งเสริมนักเรียนได้ ซึ่งเป็นหลักฐานไปในทิศทางเดียวกันกับ Muenks, et al. (2020) ที่อธิบายว่าการสื่อสารกับนักเรียนว่านักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองและประสบความสำเร็จได้ สร้างโอกาสในการลงมือปฏิบัติและให้ข้อเสนอแนะครูตอบสนองเชิงบวกเมื่อนักเรียนพบอุปสรรค ปัญหา และ ครูให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของผู้เรียน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ยังส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจและสร้างความหวังให้นักเรียนอีกด้วย เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนค้นพบตัวเองผ่านกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน ตลอดจนโรงเรียนพาไปศึกษาดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเห็นโลกภายนอก การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวจะส่งผลต่อการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน ดังปรากฏในรายงานการวิจัยของ OECD (2021) ที่เชื่อว่า วิธีการปฏิบัติของครูและเพื่อนร่วมห้องมีผลต่อการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนเช่นกัน นอกจากนี้ Robinson (2017) กล่าวว่าเสริมว่าการสร้างวัฒนธรรมในห้องเรียนที่สนับสนุนกรอบความคิดแบบเติบโตสามารถทำได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้และช่วยให้นักเรียนพัฒนาอุปนิสัยในการทำงานอย่างแข็งแกร่ง ซึ่งจะนำไปสู่การทำงานให้สำเร็จลุล่วงและการประสบความสำเร็จ

4. ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการสร้างสิ่งแวดล้อมต่อการมีกรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน จากมุมมองของครูคือพ่อแม่และคนใกล้ชิด ตลอดจนเพื่อนบ้านหรือเพื่อนสนิท ดังนั้นคนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดควรดูแลเอาใจใส่และพูดเสริมกำลังใจ ไม่บ่นทอนจิตใจ ครอบครัวและคนใกล้ชิดถือเป็นสภาพแวดล้อมที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mueller and Dweck (1998) ที่กล่าวว่า พ่อแม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับลูก การกระทำหรือคำพูดคำชื่นชม การตอบสนองต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผู้ปกครองล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กในภายหลัง ดังนั้นผู้ปกครองที่ให้ความสำคัญโดยเน้นไปที่กระบวนการได้มาซึ่งความสำเร็จจะทำให้ลูกมีความขยันหมั่นเพียรและวิริยะอุตสาหะ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยีถือเป็นสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งรอบตัวเด็ก นักเรียนบางคนเลือกใช้เวลากับโลกออนไลน์ ดังนั้นการได้รับการสนับสนุนประกอบกับคำแนะนำที่ดีจะช่วยให้เด็กสามารถค้นหาความรู้หรือสิ่งที่ตนเองสนใจเพิ่มเติมศักยภาพ และพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียนได้ ดังที่ครูกล่าวว่า การสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยีก็เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้นักเรียนพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตด้วย เพราะเทคโนโลยีช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนทันสมัยและเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Robinson (2017) ที่ระบุว่าการใช้โปรแกรมเรียนรู้ออนไลน์หลายโปรแกรมสามารถช่วยสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตแก่นักเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือนักเรียน การได้รับการสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่องจะส่งผลต่อการสร้างพลังและความมั่นใจให้กับนักเรียนในการวางแผนชีวิตเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสในการทำให้นักเรียนที่มีฐานะยากจนออกจากวงจรของการขาดโอกาส เนื่องจากเด็กเหล่านี้คือความหวังของครอบครัว ทุนการศึกษาเป็นสิ่งที่จะช่วยเด็กให้สามารถทำตามความฝัน เลี้ยงดูพ่อแม่และครอบครัวได้ การขาดทุนทรัพย์ทำให้หลายคนตัดสินใจหรือจำยอมที่จะไม่ได้ศึกษาต่อ การสนับสนุนด้านทุนการศึกษาที่มีลักษณะต่อเนื่อง ยั่งยืน และเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพในอนาคตโดยการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายกับหน่วยงานสนับสนุนภายนอกเพื่อการสนับสนุนในด้านทุนการศึกษาและ

การประกอบอาชีพของเด็กในระยะยาว เช่น การอาศัยกลไกด้าน CSR ของบริษัทเอกชนที่ต้องการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการทำงาน และเป็นการสร้างและพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานจากเด็กที่มีศักยภาพในชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาครูและสถานศึกษา

1. การจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดซื้อ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษาที่เหมาะสมและทันสมัย เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการใช้ อาทิ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ วัสดุอุปกรณ์ในห้อง lab เป็นต้น ตลอดจนการสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะในปัจจุบันเป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าการเรียนรู้ผ่านสื่อ เทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ลึกซึ้งขึ้น และส่งผลต่อการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่ไร้ข้อจำกัดทั้งเรื่องเวลา สถานที่ และการเข้าถึงข้อมูลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

2. การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูทั้งระบบการศึกษาไทยให้มีความเข้าใจ หลักการกรอบความคิดแบบเติบโตที่ถูกต้อง และสามารถหลอมกรอบความคิดแบบเติบโตลงสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยอาจจัดการฝึกอบรมในลักษณะแบ่งเขตตามภูมิภาคและสร้างเครือข่ายการฝึกอบรมครูต้นแบบ ในรูปแบบแม่ไก่ เพื่อให้ครูต้นแบบไปอบรมขยายผลให้กับครูในเครือข่ายตามเขตบริการการศึกษาที่ครูต้นแบบสังกัดอยู่

3. การเพื่อการแนะนำนั้นจะได้สอดคล้องกับบริบทสังคมและโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ควรเป็นกลไกการเพิ่มพูนความรู้ที่เป็นประโยชน์และไม่เพิ่มภาระให้กับครูส่งเสริมให้ครูแนะนำหรือครูที่ปรึกษามีกรอบการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น อาชีพที่เกิดใหม่และอาชีพที่กำลังจะหมดไป การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต ที่นักเรียนควรมี การแสวงหาความรู้ในยุคดิจิทัล เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ประจำปีงบประมาณ 2565 ที่สนับสนุนทุนวิจัยให้กับคณะผู้วิจัยในการทำให้การศึกษามีความก้าวหน้าในครั้งสามารถค้นพบข้อมูลจากครูผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียนข้างเผือกในทุกพื้นที่ของประเทศไทย โดยข้อมูลที่ได้รับสามารถเสนอแนะให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปสู่การกำหนดนโยบายจากภาครัฐเพื่อการพัฒนาการศึกษาและสังคมในลำดับต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2553). การศึกษาแบบกรณีศึกษา: Case Study. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 33(4), 42-50.
- ศากุล ช่างไม้. (2555). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 18(1), 42-53.
- Claro, S., Paunesku, D., and Dweck, C. S. (2016). Growth mindset tempers the effects of poverty on academic achievement. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 113(31), 8664-8668.
- Destin, M., Hanselman, P., Buontempo, J., Tipton, E., and Yeager, D. S. (2019). Do student mindsets differ by socioeconomic status and explain disparities in academic achievement in the United States? *AERA open*, 5(3), DOI: 10.1177/2332858419857706
- Duckworth, A. L., Peterson, C., Matthews, M. D., and Kelly, D. R. (2007). Grit: perseverance and passion for long-term goals. *Journal of personality and social psychology*, 92(6), 1087-1101.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
- Dweck, C. S. (2010). Mind-sets. *Principal leadership*, 10(5), 26-29.
- Gunderson, E. A., Gripshover, S. J., Romero, C., Dweck, C. S., Goldin-Meadow, S., and Levine, S. C. (2013). Parent praise to 1 to 3-year-olds predicts children's motivational frameworks 5 years later. *Child development*, 84(5), 1526-1541.

- Haimovitz, K., and Dweck, C. S. (2017). The origins of children's growth and fixed mindsets: New research and a new proposal. *Child development*, 88(6), 1849-1859.
- Hwang, N. Y., Reyes, M. and Eccles, J. S. (2019). Who holds a fixed mindset and whom does it harm in mathematics? *Youth and Society*, 51, 247-267.
- Mueller, C. M and Dweck, C. S. (1998). Praise for intelligence can undermine children's motivation and performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(1), 33-52.
- Muenks, K., Canning, E. A., LaCrosse, J., Green, D. J., Zirkel, S., Garcia, J. A., and Murphy, M. C. (2020). Does my professor think my ability can change? students' perceptions of their STEM professors' mindset beliefs predict their psychological vulnerability, engagement, and performance in class. *Journal of Experimental Psychology: General*, 149(11), 2119-2144. DOI:10.1037/xge0000763
- Robinson, C. (2017). Growth Mindset in the classroom. *Science scope*, 41(2), 18-21.
- The Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD. (2021, September 20). *Sky's the limit: Growth mindset, students, and schools in PISA*.
- Wang, M. T., Degol, J. L., and Henry, D. A. (2019). An integrative development-in-sociocultural-context model for children's engagement in learning. *American Psychologist*, 74(9), 1086-1102.
- Yeager, D.S., Carroll, J.M., Buontempo, J., Cimpian, A., Woody, S., Crosnoe, R., and Dweck, C.S. (2022). Teacher Mindsets Help Explain Where a Growth-Mindset Intervention Does and Doesn't Work. *Psychological science*, 33(1), 18-32.

วิทยาภาษาบูรณาการในการสอนนาฏยศัพท์สำหรับเด็กประถม
IMPLEMENTING CLIL IN A THAI TRADITIONAL DANCE CLASS
FOR PRIMARY SCHOOL LEARNERS

ชญานันท์ คล้ายลำเจียก¹

Chayanun Klylumcheck

ณัฐธรรมา น้าฟ้า²

Natthamma Nam-Fah

พรณวลัย เกวระ³

Punwalai Kewara

Received Date: 29 September 2023

Revised Date: 24 October 2023

Accepted Date: 25 October 2023

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการสอนแบบวิทยาภาษาบูรณาการ (CLIL) ในวิชานาฏศิลป์ไทยกับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการเรียนออนไลน์ (Google Meet online platform) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้คือผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนโดยมีแบบทดสอบเป็นสื่อการสอน บันทึกของผู้วิจัย วิเคราะห์บันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่ออภิปรายข้อมูลเชิงพรรณนา เครื่องมือในการวิจัย เช่น แผนการสอน มีวัตถุประสงค์ในเชิงทดลองนำไปปฏิบัติกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการสอนแบบวิทยาภาษาบูรณาการ (CLIL) จากบันทึกบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชานาฏศิลป์ไทยโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตลอดระยะเวลา 8 คาบเรียน

ผลการวิจัยพบว่า

การใช้วิธีการสอนแบบวิทยาภาษาบูรณาการ (CLIL) ในวิชานาฏศิลป์ไทยแบบการเรียนออนไลน์กับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าผู้เรียนสามารถเข้าใจและได้รับเนื้อหาวิชานาฏศิลป์ไทยที่จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน CLIL แบบออนไลน์ โดยผ่านการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาจากการเรียนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา

คำสำคัญ: วิทยาภาษาบูรณาการ, วิชานาฏศิลป์ไทย, ระดับประถมศึกษา, การเรียนออนไลน์, เนื้อหาของบทเรียน

¹ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท) มหาวิทยาลัยบูรพา, Master's student of Burapha university
Email Address: 61920253@go.buu.ac.th

² ดร. มหาวิทยาลัยบูรพา, Dr. Burapha University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยบูรพา, Assistant Professor Dr. Burapha University

Abstract

This research is a qualitative study aimed at exploring the implementation of Content and Language Integrated Learning (CLIL) in Thai traditional dance with Grade 4 students during online learning sessions (using the Google Meet platform). The sample group consisted of 23 Grade 4 students. The research tools included lesson plans with quizzes as instructional materials, the researcher's notes, and video recordings of learning activities. The method used for qualitative analysis in this study was content analysis, with the objective of discussing descriptive data. The lesson plans were used as experimental tools implemented with the sample group to study the effectiveness of the CLIL teaching method gained from the video recordings of learning activities in Thai traditional dance used English as a medium with Grade 4 students over eight periods.

The research findings indicated that:

The implementation of the CLIL teaching method in Thai traditional dance classes conducted online with Grade 4 students, using English as a medium, resulted in students understanding and acquiring the content of the Thai traditional dance lessons. The content analysis of the video recordings showed that students were able to comprehend and understand the Thai dance content taught in the CLIL online classroom through the use of English as a medium, thereby achieving integrated learning of both content and language.

Keywords: Content and Language Integrated Learning, CLIL in Thai traditional dance subject, primary education, e-learning, Content learning

Introduction

CLIL (Content and Language Integrated Learning) is an educational approach. It is commonly known that CLIL "is a dual-focused educational approach in which an additional language is used for the learning and teaching of both content and language" (Coyle et al., 2010, p. 1). The concept of learning content through a foreign or additional language has a long history. For instance, around 5,000 years ago, the Akkadians, who conquered the Sumerians in what is now modern-day Iraq, found it necessary to learn the local Sumerian language to use it as the language of instruction for various subjects, including theology, botany and zoology (Mehisto et al., 2008).

CLIL has emerged as a significant educational initiative within the European Union (EU) (Eurydice, 2006 as cited in Pokrivčáková and Hanesová, 2015). The term CLIL was coined by David Marsh in 1994 and gained recognition in multilingualism and bilingual education. Its initial implementation occurred at the University of Jyväskylä in Finland (Marsh et al., 2001). Finland and The Netherlands were among the first European countries to embrace CLIL at the primary and secondary school levels, acting as pioneers in its development. Subsequently, it spread to other countries including Hungary, Czech Republic, Germany, Poland, Slovakia (Hanesová, 2015), as well as Romania, Latvia, Sweden, Turkey, France, Bulgaria, Spain, and more (Quartapelle, 2012).

More recently, CLIL has gained popularity in Asia, with countries such as Thailand showing increased attention to its implementation. In its efforts to enhance global English proficiency, Thailand has incorporated the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) as an assessment tool. The Thai government has also emphasized the utilization of e-content and learning applications, enabling learners to access a broader range of information (Office of the Basic Education Commission, 2014).

Thailand acknowledges the significant of implementing an affective CLIL teaching approach. While CLIL is commonly applied in universal subjects such as math, science, and physical education, it is one institution in Naknon Rachasima that conducted research on project work instruction with Thai dances lesson aimed to enhance second year students in the use of English. The finding has shown that students' English achievement had been improved and reveled positive opinions towards project work (Ploypermpoon and Dechsubha, 2015). Nonetheless, it is still rarely utilized in subjects specific to national wisdom, such as Thai traditional dance known as 'Natasin' in Thai, is a non-universal subject and is compulsory, being widely taught at all levels in public and private schools. It holds immense cultural value as "a symbol of the ancient and highly developed civilization of Thailand" (Wattanasombat, 1981, p.1), with Thai traditions having persevered and evolved across different eras (Soongpankhao, 2019).

This study focuses on the implementation of CLIL (Content and Language Integrated Learning) that had been integrated in Thai traditional dance to fourth-grade learners. Specifically, aimed to investigate how CLIL can support the development of the 4Cs, namely Content, Communication, Cognition, and

Culture. By exploring the impact of CLIL on these competencies, the research aims to provide valuable insights into the benefits and challenges of integrating CLIL in non-universal subject areas, thus contributing to the understanding of effective teaching and learning methods for Thai traditional dance. Thai traditional dance has a long story about the tradition of performing arts for more than a century and is passed down through a generation. The process of being transferred is from numerous channels, for example, from words of mouth to literature, from a story of one person or family to an educational affair. Nevertheless, Thai traditions have survived and developed through the decadence and civilization era (Soongpankhao, 2019). There are several styles of Thai traditional dance and they can be classified into four types, for instance, Khon, Lakon, Rabum and Rum, folk dance (Rabam Puenmuang). Thai traditional dance requires the amount period of time to practice until it is stable on the physical process. The human body needs to repeat the same moves and postures. In Addition, the muscles will be recognized, memorized the gestures and movements. Once, learners get through the process. Their dance moves will be correct, smooth and beautiful, along with inner emotions.

The Ministry of Education in Thailand had been considered Thai traditional dance subject as a compulsory subject in public and private schools, according to Basic Education Core Curriculum A.D. 2008 It is requiring learners to study for 12 years in the educational system. The regular basis of the learning procedure in Thai traditional dance subjects based on traditional teaching method focuses on teacher-center-learners-follow. Prior research had been conducted the study on Thai traditional dance subjects. One of the studies used the adaption of a notation system to describe Thai dance and introduce a learning tool for facilitate students to understand the notation. The investigation of the results claims that about 70% of subjects think that the software has usability, desirability, creativity, and fun. Teachers in Thai dance shows more desirable to use the tool than those from students, and less than 5% of the subjects are unwilling to use the tool (Choensawat et al., 2013). Another study used a learning toolkit, comprising microcontroller and 3D-scanned media to enhance the learning efficiency of traditional Thai dancing in a visually impaired group of learners. Based on the finding the students in experimental group had significant improvement between pre-tests and post-tests on both the practical test and the multiple-choice test compared to the control group, indicating that the use of the toolkit was proven effective at improving student performance for the study group (Sucharitakul et al., 2023).

Charoensing and Daungkamnoi (2021) applied Direct Instruction Model to improve grade 9 students' skill in the basic Thai dancing movements and study the students' satisfaction with instructional activities. The finding reported that the students made a mean achievement score 90.77% of the full marks in basic Thai dancing movements skill and received "Highest" level of satisfaction from participating in the learning activities. Charoensuk and Sarasa (2020) developed Thai classical dance skills for Grade 5 learners by media use in learning management (Thai classical dance E-book) found that its increase the academic achievement but failed to achieve student objectives in at similar levels. Niyomsuk (2022) use TikTok application and Davie's theory to enhance Grade 5 learners on Thai traditional dance skills by presented dance moves of

learners on TikTok publicly. Results was found that learners' learning ability and satisfactions were increased. Ruangjan (2018) developed video lesson on dance terminology for fourth grade learners to assess the effectiveness and learners' satisfaction on Thai traditional dance skills after the use of video lesson. Study was reported that the enhancement of video lesson impact Thai traditional dance skills and fourth grade learners' gratification positively.

Purpose

1. To investigate the implementation of CLIL in the context of Thai traditional dance within a primary classroom.

Conceptual framework

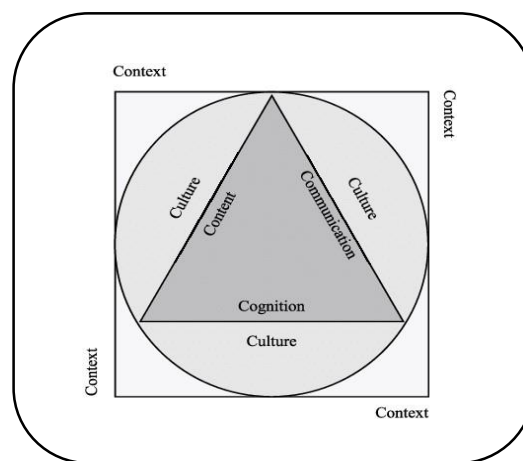

Figure 1 The 4Cs framework for CLIL (Adapted from Coyle et al., 2010)

Framework of the 4C: content, communication, cognition, and culture.

Methodology

Sample group

The sample group consisted of 23 fourth-grade students, aged 9-10, comprising boys and girls. These participants were enrolled in a private school in Eastern Thailand at the primary level. The research instruments utilized in this study included lesson plans, quizzes as a teaching material, researcher field notes, classroom video observation recordings.

Research instrument

The research was conducted in an online classroom setting using the Google Meet online platform.

Mean Range Meaning

The raw data from researchers' field notes, online classroom video observation recording that were taken during eight sessions from the observation process in CLIL online classroom

Data collection

This study investigates the implementation of CLIL in an online classroom environment, specifically employing Google Meet platform. Through participant observation of eight sessions, the researcher examines the extent to which CLIL implementation contributes to the development of the 4Cs framework. The findings from the analysis shed light on how CLIL supports the enhancement of the 4Cs, namely Content, Communication, Cognition, and Culture, within the online classroom context.

The findings of this study are based on data collected from researchers' field notes, online classroom video observations, recording schemas. In addressing the research question regarding the effectiveness and challenges of implementing CLIL in teaching Thai traditional dance to fourth-grade young learners using English as an additional language, the study revealed that exploring CLIL implementation yielded positive outcomes in certain aspects. The CLIL instruction of Thai traditional dance encompassed theoretical and practical dimensions, focusing on Natayasub postures and standard Ramwong songs. The study's exploration was discussed within the framework of the 4Cs: content, communication, cognition, and culture (Coyle et al., 2010).

C for content

Regarding the content aspect (C) of CLIL implementation, the data analysis revealed that learners in the observed setting had opportunities to engage in content-related negotiations with both their peers and the teacher. In the theoretical dimension, some learners independently accessed content through activities such as reading, listening, and watching performance videos from learning materials. These activities facilitated their understanding of the meaning of the content with the guidance of the teacher. As a result, they demonstrated comprehension and the ability to apply their knowledge by actively participating in online classroom tasks, quizzes, group work, and content presentations. In the practical dimension, some learners displayed the capability to independently practice Thai traditional dance movements using various resources, such as imitating dance moves from performance videos and observing pictures of Thai dance poses, or mimicking dance moves demonstrated by the teacher. While some learners were able to perform dance movements confidently in the CLIL classes, others exhibited a lack of confidence in physical performance. Consequently, those who felt less confident opted to present their creative ideas for dance movements by drawing dance poses on paper and utilizing English to articulate their ideas within the online class setting.

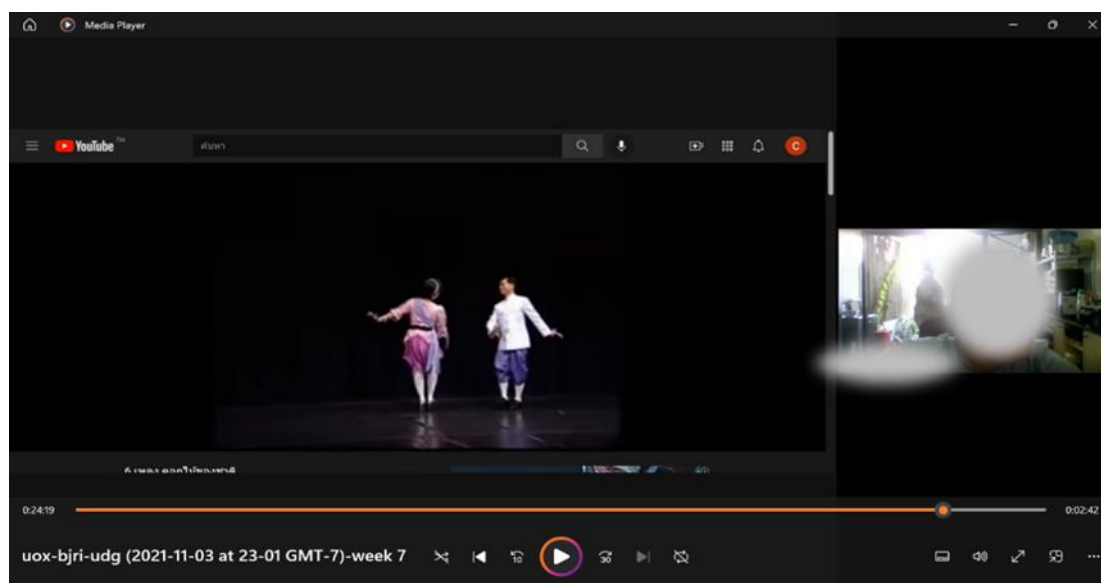

Figure 2 Screen capture in CLIL online classroom

(Source: Classroom conversation in Google meet, November 4, 2021)

In session one, learners independently engaged in words pronunciation while imitating Natayasub postures, such as using the thumb and the index join together while the rest of the fingers expand, then, flip downwardly to the floor. This autonomous content input allowed learners to explore new knowledge freely and demonstrate their concentration to the lessons taught. Learners collaborated to provide accurate answers within the CLIL online classroom platform and content-related questions pertaining to Natayasub and standard Ramwong songs. For example, one question asked whether the term "Natayasub" is specifically used for communication within Thai traditional dance society then learners responded "true." Another question inquired about whether a circular dance formation is required when performing standard Ramwong songs, and learners correctly answered "true." Additionally, learners were asked to identify the instrument responsible for producing the beat of "Tone" in "Ramthon," and they responded with "Thai drum." From the exploration, it was observed that a few learners within the group answered all questions correctly and capable to comprehend the content. Some young learners gathered content knowledge and created mind maps, primarily focused on summarized the definition of Natayasub and names lists of standard Ramwong songs to deliver their explanations. Learners then presented the content they had acquired in the additional language (English) to their peers, teacher and summarized their overall content knowledge.

In the second session, the exploration of content revealed that young learners were able to practice dance moves and sing the Ngam Saeng Duean song independently. They demonstrated their creativity by creating and sharing their dance styles that corresponded to the Ngam Saeng Duean song. For instance, Learner 1 opted to express his dance style idea by drawing three related pictures on paper rather than physically performing the dance movements. Learner 3, on the other hand, presented her unique dance movements that creatively aligned with the rhythm of the song. The exploration indicated that a

few learners could generate and share their presentations within the online classroom platform through actions or visual representations.

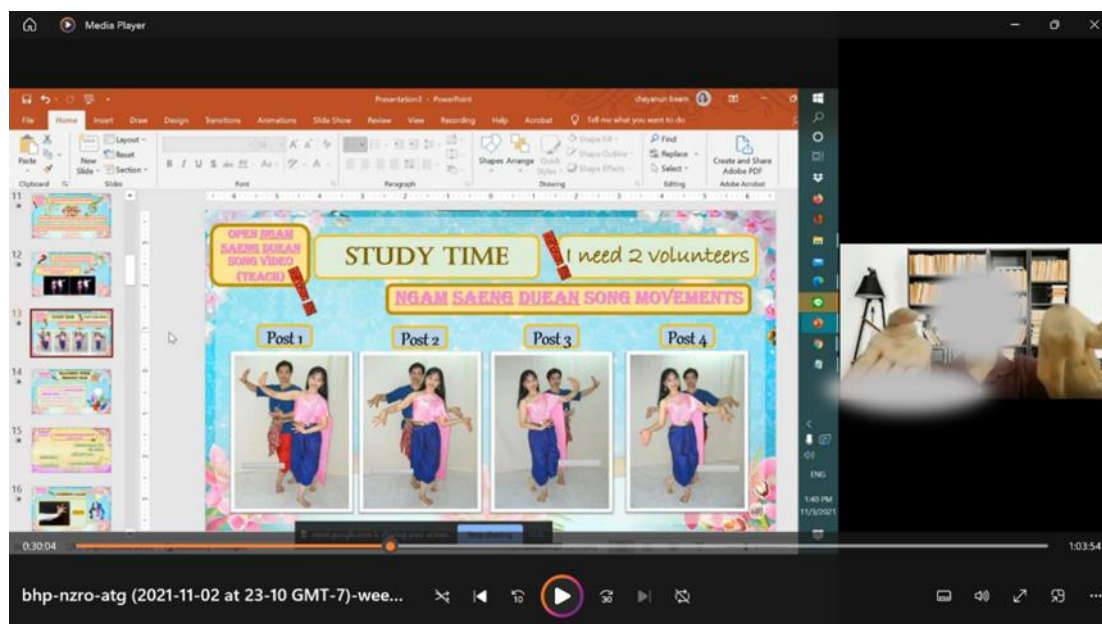

Figure 3 Screen capture in CLIL online classroom

(Source: Classroom conversation in Google meet, November 3, 2021)

Moving to the findings of the third session, a group of learners successfully presented the accurate original dance movements of the Ngam Saeng Duean song alongside the teacher. These young learners independently studied the dance moves to acquire the content. They imitated the original Ngam Saeng Duean dance movements from presented pictures, consisting of four posts and a performance video of the Ngam Saeng Duean song. Learners mimicked and enacted the dance positions individually, with the teacher guiding to ensure the correct execution of the original dance movements.

In the fourth session, the exploration revealed that several learners could identify three Natayasub postures from the Ngam Saeng Duean performance, namely, Chip Ngai, Chip Khwam, and Wong Bon. These learners were capable of rearranging the explanations of the five steps required to execute the three Natayasub poses. Additionally, they completed online classroom tasks by answering three quizzes on a Google Form. Most learners achieved high scores, meeting the expectations for the fourth session. Consequently, after their study time in lesson four, young learners could accomplish the tasks independently with the teacher's support.

Figure 4 Chip Ngai
(Source: Soongpankhao, 2019)

Figure 5 Chip Khwam
(Source: Soongpankhao, 2019)

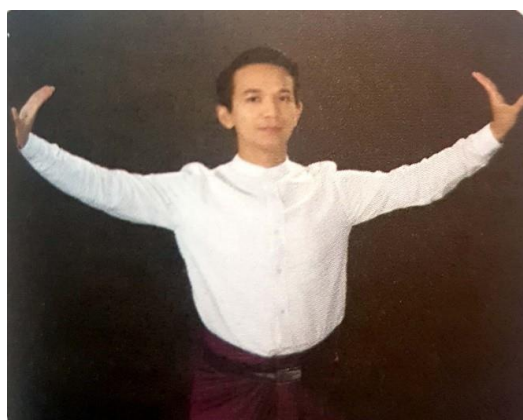

Figure 6 Wong Bon
(Source: Soongpankhao, 2019)

Moving to the fifth session, some young learners were willing to perform the original dance movements of Chao Thai songs. They independently watched, listened, and imitated the dance moves from performance videos and dance pose pictures with the teacher's guidance.

In the sixth session, a group of fourth-grade young learners engaged in collaborative work. It successfully identified and performed two Natayasub postures found in the Chao Thai performance: Chip Prok Khang and Wong Na. Some learners could restructure incomplete sentences containing detailed explanation steps for acting out the Chip Prok Khang and Wong Na poses. This activity took place through quizzes on the Gamilap game-based learning online platform. Certain learners showcased their talents by independently completing the online classroom activity after studying the content.

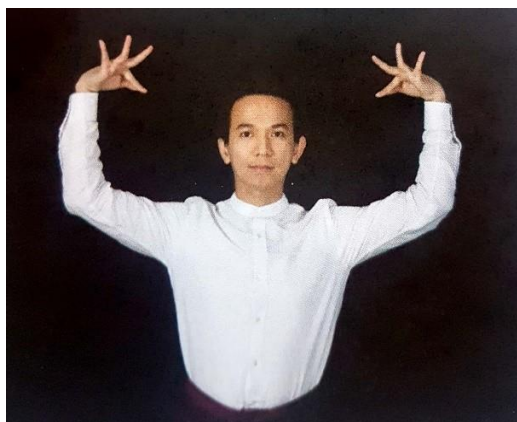

Figure 7 Chip Prok Khang
(Source: Soongpankhao, 2019)

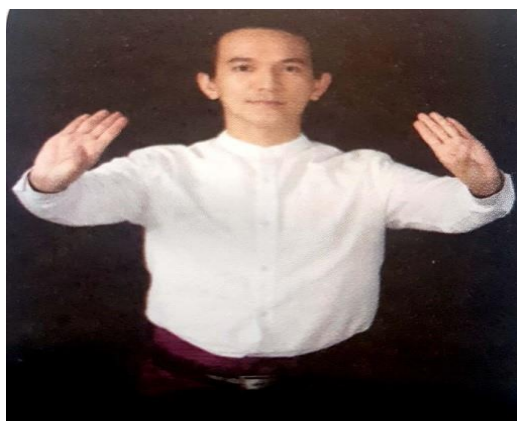

Figure 8 Wong Na
(Source: Soongpankhao, 2019)

Moving on to the seventh session, some learners acquired content knowledge by actively engaging in dance movements from the Dok Mai Kong Chat performance, with the teacher's support. Through a "learning by doing" approach, learners watched the Dok Mai Kong Chat performance video and began

imitating the dance moves independently. Some learners successfully performed the original dance movements of the song, with the assistance of their peers. While most learners performed well and accurately replicated the dance styles, a few needed helps to follow the lyrics and dance moves. In such instances, the support of the teacher and peers was crucial.

In the eighth session, learners in a group successfully identified and performed two Natayasub postures, namely Wong Lang and Chip Song Lang, from the Dok Mai Kong Chat performance. They rearranged disorganized sentences in quizzes describing the dance steps for the two Natayasub poses. These quizzes were part of an online classroom activity created using the Gamilap game-based learning online platform. Some learners demonstrated their ability to achieve the content goals independently, with minor assistance from their peers and the teacher, after completing the learning process on the content matter.

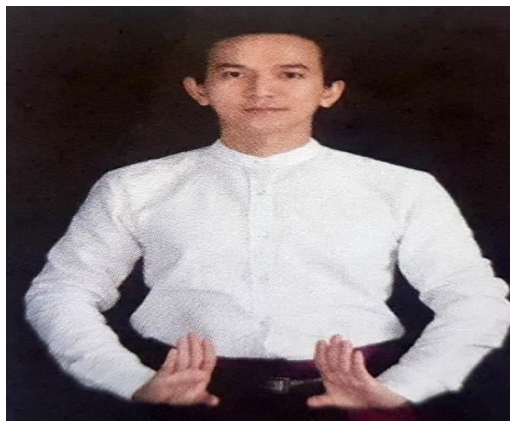

Figure 9 Wong Lang
(Source: Soongpankhao, 2019)

Figure 10 Chip Song Lang
(Source: Soongpankhao, 2019)

CLIL learning outcomes from eight session seemingly to shed a light on similarities in acquiring Thai traditional dance content in an online class thoroughly on independent and supported learning CLIL environment. Begin with session one until eight. Learners input content directly from reading, listening, watching, mimicking dance poses via teaching materials or peers' and teachers' support. In class activities mainly focus on asking and answering questions to encourage learners to work as a team without bias. Natayasub and standard Ramwong songs play a huge role on content driven, in session four, six, eight learners needed to discover Natayasub postures from standard Ramwong songs to act out and sequence poses explanation which were similar in learning process. In addition, session three, five, six creatively on physical training of learners to study original dance movements of three standard Ramwong songs to perform and described using English. Besides, the differentiation of learning tactics could be spotted in session one on mind mapping creation from learners that design independently using English. Second session, asked for learners' creativity associated with standards Ramwong songs performance. The combination of eight session on C for content gathered to provide the exploratory of CLIL learning outcomes.

C for cognition

The cognition dimension of fourth-grade young learners, as conceptualized by Anderson and Krathwohl (2001) and cited in Coyle, Hood, and Marsh (2010), primarily manifested in lower-order thinking processes. These cognitive processes encompassed activities such as remembering, recalling, explaining, applying, and understanding the content, enabling the students to complete various classroom tasks and activities. These tasks included comprehension of the meaning, elements, and Natayasub postures (such as Chip Ngai, Chip Khwam, Wong Bon, Chip Prok Khang, Wong Na, Wong Lang, Chip Song Lang) within Thai traditional dance, as well as grasping the significance and historical background of standard Ramwong songs (such as Ngam Saeng Duean song, Chao Thai song, Dok Mai Kong Chat song).

Conversely, higher-order thinking processing, characterized by analytical and critical thinking aspects, did not prominently emerge in the integration of CLIL in Thai traditional dance when using an additional language (English) with this particular sample group in the CLIL online classroom platform. The exploratory perspective reveals that participants demonstrated cognitive engagement primarily focused on lower-order cognitive activities during both individual and group work. Despite this, young learners exhibited a heightened awareness of the flexibility of content in a non-judgmental online classroom context. Using English as an additional language empowered the learners to freely express positive and appropriate opinions and ideas related to the content, ultimately facilitating the creation and memorization of their classroom task presentations in the CLIL classes. For example, L1 volunteered to share his computer screen via google meet using a paint program to present his work and describe the meaning of the Natayasub words in English.

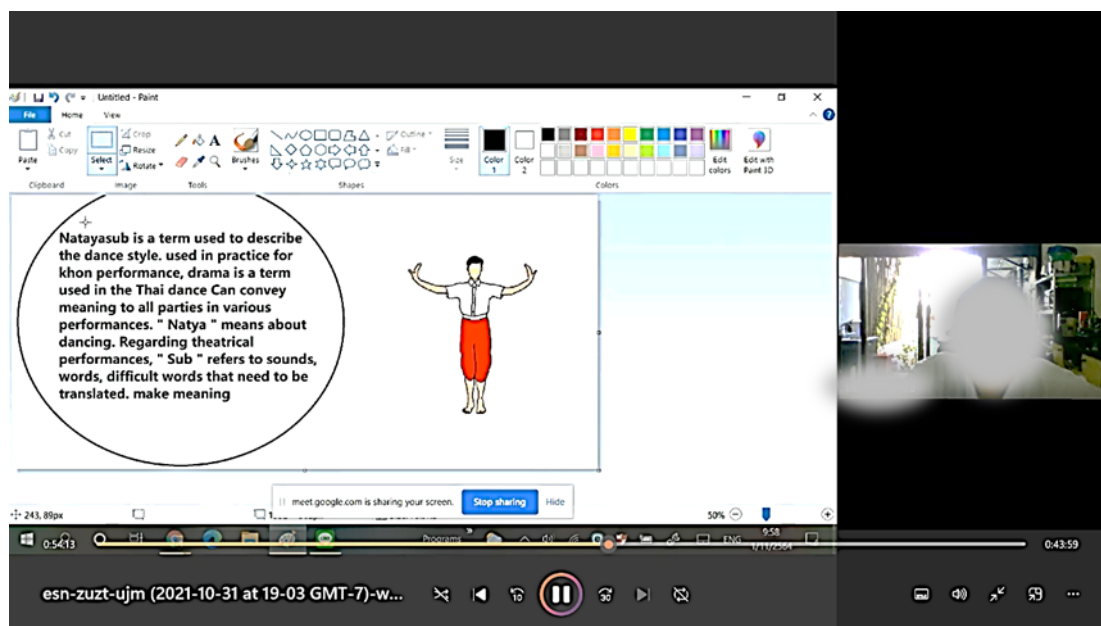

Figure 11 Screen capture of L1 work in CLIL online classroom

(Source: Classroom conversation in Google meet, November 1, 2021)

The overall perspectives of cognition on the integration of CLIL contrasted from the first session till the eighth session similar in terms of learners obtained on lower-order thinking processes precisely on the memorization and understand the knowledge. Excluding, C for cognition was not included the occurrence of higher-order thinking processing from the exploratory of the study with this sample group. Which was aimed to discover the progress of CLIL implementation.

C for culture

Culture played a prominent role in the CLIL online classroom platform, as fourth-grade young learners became aware of both their own cultural identity and the diversity of others through their participation in the CLIL teaching approach. Throughout the sessions, learners engaged in the study of Thai traditional dance knowledge, encompassing aspects such as Natayasub and standard Ramwong songs content, and actively practiced authentic dance movements. This process not only allowed them to preserve and understand Thai identity and culture but also encouraged an open-minded approach towards learning new dance moves. Learners embraced various sources, including pictures, video performances, peer interactions, and teacher guidance, to enhance their understanding and presentation of dance moves during online classes.

Moreover, using a foreign language, particularly English as an additional language, served as a fundamental tool for the learners to explore and absorb aspects of other cultures. This exposure fostered international understanding and an appreciation of cultural diversity, transcending the boundaries set by language and content-driven learning. The learners' acceptance and adherence to the online classroom

culture established in the Google Meet platform were noteworthy. They actively supported and followed the teacher's guidance, contributing to a positive and respectful environment. Embracing differences, they demonstrated openness to diverse opinions and ideas from various perspectives, which enhanced their ability to interact effectively in the online classroom setting.

The comparison of culture identity in CLIL online classes could be identify the similar dimensions from eight session on Thai culture preservation through learning Natayasub and standard Ramwong songs topic in Thai traditional dance subject. The content driven stimulate learners' awareness to realize the open-minded learning culture in CLIL online classes on the needed to promote international understanding and CLIL classroom culture flexibilizations aimed to the utilization of positive learning outcomes.

C for communication (communicative competence)

In the context of the exploration results, the aspect of communication or communicative competence, often defined as the ability of a language user to effectively use language for communication purposes, was observed among the fourth-grade young learners. As they engaged in the CLIL online classroom platform, these learners demonstrated a considerable level of proficiency in employing the additional language (English) to convey their ideas, thoughts, and responses. They exhibited a competent grasp of basic language skills, enabling them to construct short and meaningful answers to successfully complete various classroom tasks and activities.

Throughout the sessions, the learners displayed their communication competence by actively utilizing their listening skills to comprehend instructions and content information. Moreover, they demonstrated the ability to imitate language patterns and structures, effectively reproducing language elements they had encountered during the learning process. For instance, one of the learners figured out to rearrange Natayasub quiz (Chip Ngai).

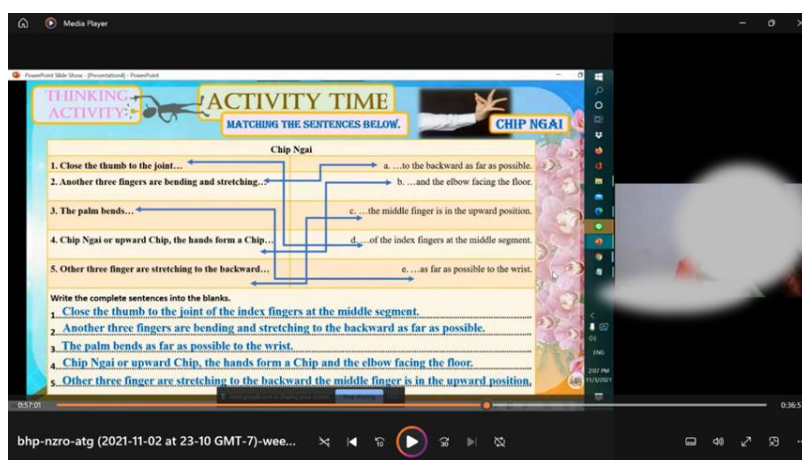

Figure 12 Screen capture in CLIL online classroom

(Source: Classroom conversation in Google meet, November 3, 2021)

The learners also demonstrated their communicative proficiency through the use of concise and focused questions, indicating their desire to seek clarification or further understanding of specific concepts. For example, (1) How many standard Ramwong songs do they have? Learners answered 10 songs. (2) We have to dance in a circle, when we perform standard Ramwong songs, true or false? Learners said true. (3) The beat of "Tone" in "Ramthon" was produced from what kind of an instrument? Learners answered Thai drum. Another example was from online classroom communication, as follow.

Thai traditional dance:

T: "Ok, first one"

L: "Oh, look at that"

T: "Wong is related to letters?"

L: "Letter b."

T: "Open the arm the...related to letters e., a., d., c., or b.?"

L: "a."

T: "L3 can you help us read number 3?"

L: "Lift the forearm upward and to the front to form a curve with
the upper arm"

T: "What we have left?"

L: "Chip Song Lang"

(Classroom conversation, November 4, 2021)

However, it was noted that the learners encountered limitations in engaging in extensive and prolonged conversations with the teacher. Although their proficiency in basic language skills was evident, the learners faced challenges in expressing themselves in extended discourse, where more complex language structures and vocabulary usage would be required. This suggests a need for further development in their ability to engage in sustained interactions and elaborated communication with the teacher.

Conclusion

Content and Language Integrated Learning (CLIL) is a potent pedagogical approach that effectively enhances learners' language proficiency and content comprehension through classroom discourse. The findings of this study demonstrate a significant increase in young learners' learning outcomes, and

engagement with both the Thai traditional dance subject and the English language, facilitated by well-prepared CLIL lesson plans.

The success of CLIL implementation relies on thoughtful consideration of classroom tasks, activities, and teaching materials, considering young learners' interests, previous experiences, ages, content knowledge, and language background. Effective implementation also necessitates promoting extra classes, cultivating a supportive school context, and encouraging teacher collaboration. The readiness and training of CLIL teachers are paramount in achieving the desired learning outcomes. Ensuring that teachers comprehensively understand the CLIL concept before integration is essential for the approach's effectiveness.

This study's primary purpose was to explore the implementation of CLIL in Thai traditional dance within a primary classroom, specifically examining the extended outcomes resulting from CLIL lesson plans guided by the 4Cs framework. The findings shed light on CLIL's impact on content delivery and acquisition.

The integration of CLIL led to the development of learners' cognition, primarily in the realm of lower-order thinking skills, such as memorization and understanding during individual work, and higher-order thinking skills through social interaction, collaboration, brainstorming, idea creation, question-asking, and research during group work. Effective communication skills were pivotal in young learners' ability to use English (L2) to express themselves among their peers and teachers, aligning their efforts towards common goals in the online classroom community.

This study contributes valuable insights to CLIL implementation, showcasing its potential to empower young learners and promote an inclusive and engaging learning environment. As educators continue to explore and develop the CLIL approach, its benefits and significance in fostering comprehensive language development and content comprehension will continue to grow.

Suggestion

Suggestions for applying research results

The interconnectedness of content, communication, and cognition fostered an online classroom culture that demanded adherence and respect, enabling learners to become integral members of the CLIL approach.

Suggestions for future research

Moreover, the integration of Thai traditional dance content and English language in CLIL provided young learners with a means to be more aware of their own and other cultures, enriching their understanding and appreciation of diversity.

Reference

- Abaunza, G.A., Martinez Abad, F., Conde, M.J., Avalos-Obregón, M.D., and Ureña-Laru, D. (1981). *The effect of CLIL methodology and web applications in the foreign language class: A comparative case in Colombian schools*. Revista ESPACIOS. ISSN, 798, 1015.
- Budiarta, I.K., Artini, L.P., Padmadewi, N., and Nitiasih, P.K. (2023). CLIL in the online micro-teaching: Factors affecting content and language achievement. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 22(2), 37-53.
- Cabezuelo, R., and Pavón, V. (2019). Analysing mathematical word problem solving with secondary education CLIL students: A pilot study. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*, 12(1).
- Capone, R., Del Sorbo, M.R., and Fiore, O. (2017). A flipped experience in physics education using CLIL methodology. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*. 13. 6479. 10.12973/eurasia.2017.01085a
- Coyle, D., Hood, P., and Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and language integrated learning*. Cambridge University.
- Charoensing, P., and Daungkamnoi, S. (2021). The development of transitional Thai basic dance skills and Thai classical dance terminology by direct instruction model of grade 9 students. *Journal of Modern Learning Development*, 6(3), 69–80.
- Charoensuk, K., and Sarasa, S. (2020). *Media sage in learning management to develop Thai classical dance skills for grade 5 students, Demonstration School, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok, Thailand*. International Academic Multidisciplinary Research Conference in Lucerne 2020 (pp. 246-249).
- Choensawat, W., Sookhanaphibarn, K., Kijkhun, C., and Hachimura, K. (2013). *Desirability of a teaching and learning tool for Thai dance body motion*. In: Marcus, A. (eds) Design, User Experience, and Usability. Health, Learning, Playing, Cultural, and Cross-Cultural User Experience. DUXU 2013. Lecture Notes in Computer Science, vol 8013. Springer, Berlin, Heidelberg.
- Creswell, John W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, Sage Publications, Inc.
- De la Cruz Cabanillas, I., and Bedia, C. S. E. (2022). On the move: Music and English together lead to effective CLIL. *Encuentro Journal*, 30, 103-125.
- De Waard, I., and Demeulenaere, K. (2017). *The MOOC-CLIL project: Using MOOCs to increase language, and social and online learning skills for 5th grade K-12 students*. Beyond the language classroom: Researching MOOCs and other innovations, pp. 29-42.
- Dourda, K., Bratitsis, T., Griva, E., and Papadopoulou, P. (2014). Content and language integrated learning through an online game in primary school: A case study. *Electronic Journal of e-Learning*, 12(3), 243-258.
- Firmayanto, R., Heliawati, L., and Rubini, B. (2021). *The Effectiveness of content and language integrated learning (CLIL) online assisted by virtual laboratory on students' science process skills in acid-base materials*. In Journal of Physics: Conference Series (Vol. 1918, No. 5, p. 052061). IOP Publishing.
- Hanesová, D. (2015). Plurilingualism—an educational challenge: The case of Slovakia. *JoLaCE*, 3(2), p. 111–131.

- Ploypermpoon, P., and Dechsubha, T. (2015). English project work instruction on Thai dances to enhance English learning achievement of second year students at Nakhon Ratchasima College of Dramatic Arts. *Ratchaphruek Journal*, 13(3), 84-90.
- Smith, J. (2019). *State, community, and ethnicity in early modern Thailand, 1351-1767*. University of Michigan.
- Sucharitakul, S., Phuengngern, C., Ketaiam, K., and Hongyeesibed, S. (2023). Educational tool kits for basic traditional Thai dancing for learners with visual impairment. *Cogent Arts & Humanities*, 10(2).
- Jorgensen, D. L. (1989). *Participant observation*. John Wiley & Sons, Inc.
- Kerdkun, N., Panjiang, P., and Boonrat, A. (2021). *The development of academic achievement with group relations activities standard dance performance of Prathomseuksa 3 students in Municipal School 3 (Nikrotharam Temple Municipality), Department of Local Administration Muang Phatthalung Municipality*. The 12th Hatyai National and International Conference.
- Khoiriyah, K., and Soeparto, S. (2022) Language learning strategies in online CLIL oriented classrooms: Voices from Indonesian higher education students. *Eralingua: Jurnal Pendidikan Bahasa Asing dan Sastra*, 6(2)., pp. 479-496. ISSN E-ISSN : 2579-4574 P-ISSN : 2549-7359.
- Krippendorff, K. (1989). *Content analysis*. In E. Barnouw, G. Gerbner, W. Schramm, T. L. Worth, and L. Gross (Eds.), *International encyclopedia of communication* (Vol. 1, pp. 403-407). Oxford University Press.
- Marsh, D., Maljers, A. and Hartiala, A.K. (2001). *Profiling European CLIL classrooms - languages open doors*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Mehisto, P., Marsh, D., and Frigols, M. (2008). *Uncovering CLIL: Content and language integrated learning in bilingual and multilingual education*. Oxford.
- Navarro-Pablo, M., and Jiménez, E.G. (2018). Are CLIL students more motivated?: An analysis of affective factors and their relation to language attainment. *Porta Linguarum*. 29. 71-90.
10.30827/Digibug.54023.
- Nontharat, K. (2020). *The development of performing-art teaching model titled "Sompin" performance of grade 6 student at Wat Pradittharam School*. [Doctoral dissertation, Srinakharinwirot University].
- Niyomsuk, S., and Polyiem, T. (2022). *The development of learning activity of enhancing performance-skill in dramatic arts on standard Thai dance on Davie's theory with TikTok application for Mathayomsuksa 1 students*. [Doctoral dissertation, Mahasarakham University].
- Office of the Basic Education Commission. (2014). *Guidelines for the Notification of the Ministry of Education: English Teaching Reform Policy*. Bangkok.
- Pokrivčáková, S., and Hanesová, D. (2015). *CLIL in Foreign Language Education*. E-Textbook for Foreign Language Teachers, 7–16.
- Quartapelle, F. (2012). *Assessment and evaluation in CLIL*. ©AECLIL- EACEA.
- Ruangjan, W. (2019). *The development of video lesson on "dance terminology" for Parthomsuksa 4 students*. [Doctoral dissertation, Silpakorn University].
- Setyaningrum, R.W., Setiawan, S., and Anam, S. (2022). Translanguaging as a scaffolded practice in a primary school content and language integrated learning context during the COVID-19 pandemic. *European J Ed Res*. 2022;11(4):2043-2055.
- Soongpankhao, W. (2019). *English for instructional foreign learners in basic Thai Dance*.
- Wattanasombat, P. (1981). *The dance drama of Thailand*. California State University, Long Beach.

Zindler, K. (2013). *Content and language integrated learning (CLIL) and PE in England. An Exploratory Study*. EdD thesis, University of Sheffield.

การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชน : สมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรม
TEACHING THAI LITERARY AND LITERATURE WITH THE CONCEPT OF FOLKLORE :
LITERARY AND LITERATURE COMPETENCE

เมธี อนันต์¹

Mathee Anan

Received Date: 26 July 2024

Revised Date: 30 October 2024

Accepted Date: 19 December 2024

บทความวิชาการ

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ต้องการนำเสนอวิธีการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย โดยผู้สอนต้องมุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ตลอดจนเกิดสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรม 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม ความสามารถในการไตร่ตรองวิพากษ์วิจารณ์ ความสามารถในการประเมินค่า และความสามารถในการสืบทอดประยุกต์ใช้ โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมที่สำคัญ เช่น แนวคิดสุนทรียศาสตร์ในวรรณคดี แนวคิดมาร์กซิสต์ แนวคิดประวัติศาสตร์ ตำนานและชีวประวัติ แนวคิดศีลธรรมและคติคำสอน นอกจากนี้ยังนำแนวคิดทฤษฎีทางคติชน เช่น ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของคติชน ทฤษฎีหน้าที่นิยม และทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม มาเป็นกรอบแนวคิดหลักในการออกแบบการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชน โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเชื่อมโยงสู่วรรณกรรม ขั้นสำรวจคติชนผ่านวรรณกรรม ขั้นวิเคราะห์และตีความคติชน ขั้นกิจกรรมสร้างสรรค์ ขั้นการสะท้อนผลและสรุปบทเรียน และขั้นพลังสร้างสรรค์สังคม ซึ่งการสอนด้วยวิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สนุก เพลิดเพลิน ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม ผู้เรียนเกิดอารมณ์ความรู้สึกว่า วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นสิ่งใกล้ตัวของผู้เรียน ก่อให้เกิดสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม ตระหนักถึงบทบาทในการสืบทอดและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงความรู้และข้อคิดทางคติชนกับประสบการณ์ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรม

คำสำคัญ: การสอนวรรณคดีและวรรณกรรม, สมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรม, คติชน

¹ อาจารย์ สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษาทั่วไป สังกัด วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อีเมล: Mathee.ma1579@gmail.com
Lecturer in Curriculum and Instruction, Department of General Education, College of Fine Arts, Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts, Email Address: Mathee.ma1579@gmail.com

Abstract

This academic article aims to present methods for teaching Thai literature and literary works by focusing on cultivating students' quality in three main areas: knowledge, skills, and attitudes. It also seeks to develop four key competencies in literature and literary works: the ability to read literature and literary works, the ability to critically analyze and evaluate, the ability to appreciate, and the ability to adapt and apply knowledge. These competencies are supported by core theories in literature teaching, such as aesthetic theory in literature, Marxist theory, historical, mythological, and biographical perspectives, as well as moral and didactic concepts. Additionally, folklore theories such as the functional role theory of folklore, functionalism, and structural functionalism are employed as foundational frameworks for designing literature and literary education within the concept of folklore. The learning management process is structured into six stages: 1) Connecting with literature, 2) Exploring folklore through literature, 3) Analyzing and interpreting folklore, 4) Engaging in creative activities, 5) Reflecting on and summarizing lessons, and 6) Utilizing creative power to impact society. This method of teaching facilitates meaningful learning experiences, making the learning process enjoyable and engaging. It fosters a positive attitude toward studying literature and literary works, helping students feel that literature and literary works are closely connected to their lives. Consequently, this approach enhances literary and literary competencies and fosters an appreciation for the value of literature and literary works. Students become aware of their role in preserving cultural heritage and can effectively connect folklore knowledge and insights with their life experiences, thereby developing literary competencies comprehensively.

Keywords: Teaching of Literature and Literary Works, Literature and Literary Work Competence, Folklore

บทนำ

การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยในปัจจุบันเผชิญกับปัญหาและความท้าทายหลายประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน กุสุมา รักษมณี (2547) กล่าวว่า ปัญหาที่ต้องเผชิญนั้น คือ การขาดความสนใจจากผู้เรียน (Lack of Student Engagement) นักเรียนหลายคนรู้สึกว่าการเรียนวรรณคดีไทยไม่สอดคล้องกับความสนใจหรือไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ดวงมน จิตรจำนงค์ (2536) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนขาดทักษะวิจารณ์ (Lack of Critical Thinking Skills) เนื่องมาจากการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำมากกว่าการวิเคราะห์และการคิดเชิงวิพากษ์ ทำให้นักเรียนขาดทักษะในการตีความและวิจารณ์วรรณคดีอย่างลึกซึ้ง กิ่งกาญจน์ บุณณสินวัฒนกุล (2560) กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวว่า เนื่องมาจากการขาดการเชื่อมโยงกับบริบทปัจจุบัน (Lack of Relevance to Contemporary Contexts) การสอนวรรณคดีบางครั้งขาดการเชื่อมโยงกับปัญหาและประเด็นทางสังคมในปัจจุบัน ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าเนื้อหาไม่ทันสมัยหรือไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2544) ได้สะท้อนว่า ด้านการพัฒนาครู (Lack of Teacher Development) ครูบางคนขาดการพัฒนาทักษะและความรู้ใหม่ ๆ ทำให้การสอนเน้นแต่เนื้อหาเดิม ๆ ดังนั้นวรรณคดีและวรรณกรรมไทยจึงทำหน้าที่เป็นเพียงมรดกของชาติที่ต้องร่วมกันอนุรักษ์ให้คงอยู่ในสายตาของคนไทย จึงเป็นความท้าทายของผู้สอนที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับความต้องการและความสนใจของนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดสาระมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และได้กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม โดยการวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูลแนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และเพื่อความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจ บทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน จากปัญหาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ดังกล่าว จึงเป็นโจทย์สำคัญที่ผู้สอนจะจัดการเรียนรู้อย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรม ทั้งนี้การประยุกต์ใช้วรรณคดีและวรรณกรรมกับคติชนจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้ผู้สอนอาจนำแนวคิดวรรณคดีกับคติชนมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้

การประยุกต์ใช้วรรณคดีและวรรณกรรมกับคติชน บุญจักษ์ เจริญมหาวิทยาลัย (2562) ให้ทัศนะว่า การพัฒนาการเรียนรู้อ่านและการขัดเกลาทางสังคม จะเน้นการใช้วรรณคดี ด้วยเหตุผลที่ว่า วรรณคดีหรือวรรณกรรมเป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและการมีชีวิตอยู่อย่างชาญฉลาด อันจะช่วยให้เข้าใจวิถีชีวิตและบทบาทที่แตกต่างกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ช่วยบ่งบอกถึงหลักจริยธรรมของคนในสังคม ช่วยเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินกิจกรรมที่มีคุณค่า และช่วยปลูกฝังให้บุคคลมีความรับผิดชอบ ฉะนั้นแล้ววรรณคดีและวรรณกรรมกับคติชนมีพื้นฐานแนวคิดใกล้เคียงกัน เพียงแต่วรรณคดีและวรรณกรรมมีหน้าที่หลักในการถ่ายทอดความเพลิดเพลิน จรรโลงใจ ส่วนคติชนเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ เช่น ประเพณีวัฒนธรรม คติคำสอน ตำนาน นิทาน ที่ทำหน้าที่ขัดเกลาสังคม จึงเป็นที่มาของนักกวีนิพนธ์ที่มุ่งนำเรื่องราวทางคติชนมาประพันธ์แฝงนัยทางความคิดที่ต้องการสื่อสาร ในรูปแบบการถ่ายทอดสู่ผู้คนผ่านวรรณคดีวรรณกรรม เป็นความสามารถของนักกวีนิพนธ์ที่ต้องการขัดเกลาสังคม บนความเพลิดเพลิน ขวนคิด ขวนจินตนาการให้กับผู้อ่านได้อย่างแนบเนียน

การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยประยุกต์เข้ากับคติชน มีแนวคิดและเป้าหมายเพื่อสร้างบริบททางวัฒนธรรม เกี่ยวข้องกับอธิบายและนำเสนอคติชนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องในวรรณคดี เช่น นิทานพื้นบ้านหรือเรื่องเล่าปรัมปรา เพื่อให้นักเรียนเข้าใจพื้นฐานทางวัฒนธรรมและความเชื่อของตัวละครหรือสังคมในวรรณคดีนั้น ๆ อีกทั้งการเชื่อมโยงกับเนื้อหาวรรณคดีเป็นการใช้คติชนเป็นพื้นฐานในการอธิบายและวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณคดี เช่น การใช้สัญลักษณ์หรือสัญลักษณ์ที่ปรากฏในวรรณคดีและคติชน ตลอดจนการวิเคราะห์ตัวละครและมุมมองทางสังคม การศึกษาโครงสร้างตัวละครวิเคราะห์ตัวละครในวรรณคดีโดยเปรียบเทียบกับตัวละครในคติชน เพื่อเข้าใจถึงมุมมองทางสังคมและค่านิยมที่สะท้อนออกมา การใช้คติชนในการสำรวจประเด็นสำคัญในวรรณคดี เช่น บทบาทของเพศ การต่อสู้เพื่อความยุติธรรม หรือการเผชิญหน้ากับความท้าทายในชีวิต การสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการแสดงละครหรือการเล่าเรื่อง นักเรียนสามารถสร้างละครหรือ

การเล่าเรื่องที่ได้รับความนิยมจากคณาจารย์และบรรณารักษ์ เพื่อฝึกทักษะการพูดและการแสดงออก การเขียนเรียงความหรือบทความ ให้นักเรียนเขียนเรียงความหรือบทความที่เปรียบเทียบคติชนและวรรณคดี โดยเน้นที่การวิเคราะห์และวิจารณ์ และการศึกษาและตีความสัญลักษณ์ ใช้คติชนในการศึกษาและตีความสัญลักษณ์ที่ปรากฏในวรรณคดี เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความหมายเชิงลึกที่ซ่อนอยู่ ดังที่ ขวัญชนก นัยเจริญ (2566) กล่าวว่า การพิจารณาองค์ประกอบของวรรณกรรมจึงพิจารณาความเชื่อมโยง กลวิธีการแต่ง หรือความสมจริงในแง่มุมต่าง ๆ สุนทรียภาพหรือความงามในการสร้างสรรค์ตัวบทวรรณกรรม รวมถึงการสะท้อนเรื่องราวบริบทสังคมที่กวีต้องการสื่อความ

บทความนี้จึงเป็นการรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย แนวคิดสำคัญของการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชน และแนวทางการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยที่เสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนนำกิจกรรมการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชนไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมต่อไป

เหตุใดต้องสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

วรรณคดีและวรรณกรรมไทยมีความสำคัญ โดยเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ไตร่ตรอง ตีความเนื้อหา เพื่อเชื่อมโยงสังคม ประวัติศาสตร์ ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของบุคคล วรรณคดีช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจประวัติศาสตร์และบริบทของสังคมและสังคม ประสบการณ์ในการอ่านวรรณคดีทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตระดับบุคคล และสังคม สะท้อนทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสังคม ประวัติศาสตร์ มุมมองทางจริยธรรม และสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่าน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูควรรักษาสืบต่อวรรณคดีและวรรณกรรมไทยให้คงอยู่ต่อไปบนพื้นฐานบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป มีนักวิชาการไทยได้อธิบายจุดมุ่งหมายการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยไว้ต่าง ๆ ดังนี้

บุญเหลือ เทพสุพรรณ (2539) ได้อธิบายว่า การสอนวรรณคดีมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนอ่านหนังสือเป็น หมายถึงสามารถเข้าใจข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนที่ปรากฏในหนังสือได้ สามารถประเมินสิ่งที่อ่านออกมาเป็นความเรียงโดยใช้กลวิธีการเขียนที่เหมาะสม

วุฒิพงษ์ คำเนตร (2558) กล่าวว่า วรรณคดีเป็นสิ่งสร้างสรรค์อันล้ำค่าของมนุษย์ที่สะท้อนเรื่องราวชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึกของมนุษย์ในแต่ละยุค ดังนั้นครูต้องสอนวรรณคดีในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นศิลปะ ภาษา และเป็นประสบการณ์ชีวิต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงมุ่งเน้นการพัฒนาความคิดของผู้เรียน ให้มีอิสระทางความคิด ชี้แนะแนวทางวิธีการคิดที่ถูกต้องและหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสนใจและเรียนรู้วรรณคดีอย่างเห็นคุณค่าตลอดจนความงามของวรรณคดี

ชนธ์ชัย อภิเกียรติ (2562) กล่าวว่า การเรียนวรรณคดีวรรณกรรม นักเรียนควรรู้ภาพรวมหรือเนื้อเรื่องโดยรวมก่อนจะเรียนรายละเอียด และบทประพันธ์แต่ละเรื่องจะมีความโดดเด่นที่หลากหลาย ครูควรค้นหาให้พบก่อนจะนำไปชี้ให้นักเรียนเห็น

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2562) กล่าวว่า การสอนวรรณคดี มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่า และช่วยกันอ้างอิงซึ่งเอกลักษณ์ไทยแล้ว การสอนวรรณคดีไทยช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวคิด พฤติกรรม ค่านิยมของผู้คนในยุคสมัยนั้น ๆ ว่าวิถีชีวิตเป็นอย่างไร ข้อคิดคำสอนตลอดจนอุทาหรณ์สอนใจที่ได้จากวรรณคดี ล้วนเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่าที่กวีทั้งหลายฝากไว้ ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่า ดังนี้

1. การสอนให้นักเรียนเข้าใจเรื่อง สามารถจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องได้ สามารถตอบคำถามได้ว่าเรื่องนั้นคืออะไร กล่าวถึงใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำอย่างไร และผลของกระทำนั้นเป็นอย่างไร
2. การสอนวรรณคดีหรือวรรณกรรม ให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของเสียงและอารมณ์ของข้อความในวรรณคดีวรรณกรรม
3. การสอนให้นักเรียนสามารถจับแนวคิดสำคัญของเรื่อง เข้าใจ ประมวลเรื่องที่น่าอ่าน สามารถวิเคราะห์ และจับสาระที่หลากหลายของเรื่อง สามารถเชื่อมโยงสาระหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง และสามารถอธิบายสาระหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างมีเหตุผล

4. การสอนให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์วินิจัย ตีความ สามารถแยกแยะและพิจารณาเรื่องที่อ่านได้ทั้งรูปแบบเนื้อหา กลวิธี และการใช้ภาษา
5. การสอนให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ต่อเรื่องที่อ่าน
6. วรรณคดี คือ ภาพสะท้อนสภาพสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย ครูต้องสอนให้ผู้เรียนมองเห็นและวิเคราะห์ภาพตลอดจนแนวคิดที่กวีสะท้อนออกมาให้ได้
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้ความคิด ใคร่ครวญ ใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
8. เน้นให้ผู้เรียนมองเห็นความงามและศิลปะของการใช้ภาษาไทยในการสร้างสรรค์ผลงานของกวี
9. ใช้เนื้อหาหรือเหตุการณ์ของวรรณคดีที่กวีได้ประพันธ์เอาไว้ มาเป็นแรงจูงใจสำคัญในการที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน และเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยจากนักวิชาการของไทย จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

ด้าน	จุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย
ด้านความรู้	1.1 เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจความหมายและลักษณะของวรรณคดีและวรรณกรรมไทย 1.2 เพื่อให้ผู้อ่านได้เรียนรู้เรื่องราวชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึกของมนุษย์ในแต่ละยุค 1.3 เพื่อให้ผู้อ่านได้มีความรู้และความเข้าใจเนื้อเรื่องโดยรวม ความโดดเด่นของบทประพันธ์ การวิเคราะห์ความหมายของคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง
ด้านทักษะ	2.1 เพื่อให้ผู้อ่านมีทักษะอ่านหนังสือเป็น สามารถเข้าใจข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่ปรากฏในหนังสือนั้น และจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องได้ 2.3 เพื่อให้ผู้อ่านสามารถประเมินค่าวรรณคดีจากเรื่องที่อ่านออกมาเป็นความเรียงโดยใช้กลวิธีการเขียนที่เหมาะสม 2.3 เพื่อให้ผู้อ่านได้เพิ่มพูนความสามารถทางภาษาและศิลปะของการใช้ภาษาไทยในการสร้างสรรค์ผลงานของกวี 2.4 เพื่อให้ผู้อ่านได้ฝึกสังเกตและพัฒนาทักษะการคิดด้านต่าง ๆ เช่น คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วินิจฉัย ตีความ และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ ทำให้ได้มาซึ่งแนวคิดที่ปรากฏในวรรณคดี 2.5 เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงสาระหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง และสามารถอธิบายสาระหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างมีเหตุผล
ด้านเจตคติ	3.1 เพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมไทย 3.2 เพื่อให้ผู้อ่านได้สนุกสนานเพลิดเพลินและได้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน 3.3 เพื่อให้ผู้อ่านมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน และเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมไทยเป็นอย่างไร

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่า

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เข้าใจและสามารถปรับปรุงข้อคิดที่จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็กซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยาน และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าใจและเห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดให้

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย

คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีไทย ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ และนำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถทางวรรณคดีและวรรณกรรมไทยจากนักวิจัยของไทย มีงานวิจัยที่น่าสนใจ อาทิ

ธัญญลักษณ์ สังข์แก้ว (2562) ได้พัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย โดยประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ การอ่านวิเคราะห์ การหาเงื่อนไข การหาข้อมูลสำคัญ การค้นพบคำตอบ และการบอกข้อคิดและการประยุกต์ใช้ ผลการศึกษาพบว่า หลังการใช้รูปแบบนักศึกษาครูมีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น

ประจักษ์ น้อยเหนือ (2563) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยประเด็นการวัดความสามารถในการแก้ปัญหาสร้างสรรค์ ได้แก่ การระบุปัญหา การเสนอแนวทางแก้ไข การตัดสินใจใช้ทางเลือก การเผยแพร่ความคิด ผลการศึกษาพบว่า หลังการใช้รูปแบบนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สุภัทพรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์ (2563) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยประเด็นที่ศึกษา คือ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและด้านการสื่อสารสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ และความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในเกณฑ์การจัดอันดับคุณภาพมากที่สุด

ปาริชาติ จารุติลกุล (2564) ได้พัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับการเล่าเรื่องแบบดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความสามารถการวิพากษ์วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยประเด็นที่ศึกษาความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์ ได้แก่

1. การวิเคราะห์ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายการแต่งวรรณคดี 2) การพิจารณารูปแบบและเนื้อหาของวรรณคดี และ 3) การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดี
2. การแปลความตีความ ได้แก่ 1) การอธิบายบอสาระสำคัญ 2) การตีความจากคำหรือข้อความที่มีความหมายโดยนัย
3. การประเมินค่า ได้แก่ 1) บอกข้อคิดและแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง โดยยกตัวอย่างประกอบ 2) ระบุข้อดี ข้อบกพร่องของวรรณคดี 3) การให้เหตุผลประกอบโดยมีหลักฐานหรือข้อความสนับสนุน 4) ระบุความสำคัญที่ได้จากวรรณคดี

เตือนใจ คตตี (2565) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยประเด็นการวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ได้แก่ 1) การระบุสมมติฐานสำคัญตามความจริง 2) การคิดได้ตามลำดับขั้นต่อเนื่อง 3) การตีความหมายกระบวนทัศน์ 4) การเชื่อมโยงเหตุผลที่สัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม สังคม และการเมือง และ 5) การปรับเปลี่ยนมุมมอง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์สูงขึ้นอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉัตรนิพัฒน์ คำบ้านฝาย และคณะ (2566) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยฐานชุมชนด้วยการบูรณาการแหล่งเรียนรู้ทางคติชนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมทักษะและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะสำคัญด้านความสามารถในการสื่อสารกับทักษะการอ่านออก (Reading) และ เขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) เกิดจากทักษะการสื่อสารจากการอ่าน การเขียน บันทึกผลการศึกษา การเรียบเรียงและใช้ภาษาในการทำรูปเล่มรายงานนำเสนอ การอ่านเพื่อศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม การฟังและดูอย่างมีมารยาท และความสามารถในการสื่อสารกับสมาชิกในกลุ่มและชุมชน นอกจากนั้นยังส่งเสริมการคิดเลขเป็นจากการคำนวณงบประมาณและระยะเวลาในการลงพื้นที่

2. สมรรถนะสำคัญด้านความสามารถในการคิดกับทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม Creativity and Innovation) เกิดจากการลงมือออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานในการนำเสนอผลการศึกษาที่จะต้องคิดสร้างสรรค์ผลงาน เพราะหนึ่งในประเภทของคติชนท้องถิ่น คือ กลุ่มของงานศิลปะพื้นบ้าน ซึ่งจะเป็นสื่อสร้างสรรค์ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยังส่งเสริมทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหาจากการทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้

3. สมรรถนะสำคัญด้านความสามารถในการแก้ปัญหาทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) เกิดจากการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการลงพื้นที่ศึกษาชุมชน และการใช้วิจารณญาณในการเลือกรับข้อมูลทางคติชาวบ้านซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลมุขปาฐะจากคำบอกเล่า

4. สมรรถนะสำคัญด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตกับความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม (Compassion) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) และทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) จากความรับผิดชอบ มุ่งมั่น ตรงต่อเวลาในการทำงาน ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสามัคคีในหมู่คณะ ภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานร่วมกัน การมีคุณธรรมจริยธรรม ที่จะไม่บิดเบือนข้อมูล ไม่ลักลอบเก็บข้อมูลในส่วนที่ผู้ให้ข้อมูลไม่อนุญาต รู้จักอดทนและรอคอยในการเก็บข้อมูลจนกว่าผู้ให้ข้อมูลมีความพร้อม นอกจากนั้นองค์ความรู้ในชุมชนอาจสามารถพัฒนาเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนการได้เรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ยอมรับ และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของชุมชน

5. สมรรถนะสำคัญด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีกับทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) จากความสามารถในการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียงช่วยในการเก็บข้อมูล หรือเทคโนโลยีในการนำเสนอ รวมถึงการรู้เท่าทันสื่อในการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมบนฐานข้อมูลออนไลน์ การเผยแพร่ข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมตลอดจนจุดมุ่งหมายการสอนวรรณคดีที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถในวรรณคดีและวรรณกรรมไทยของนักวิจัยไทย สามารถสรุปขอบข่ายของสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมไทยได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงสรุปสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

แนวคิด	สรุปขอบข่ายของ สมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมไทย
1. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551)	1. สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน
2. ัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว (2562)	2. วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านพร้อมยกเหตุผลประกอบ
3. ประจักษ์ น้อยเหนือ (2563)	3. อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน
4. สุภัทพงษ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์ (2563)	4. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
5. ปาริชาติ จารุติลกุล (2564)	5. เข้าใจข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นที่ปรากฏในหนังสือนั้นได้
6. เตือนใจ คคต (2565)	6. ประเมินสิ่งที่อ่านออกมาเป็นความเรียงโดยใช้กลวิธีการเขียนที่เหมาะสม
7. ฉัตรนิพัฒน์ คำบ้านฝาย และคณะ (2566)	7. คติวิเคราะห์ ใคร่ครวญ ตีความ แยกแยะ และพิจารณาเรื่องที่อ่านได้ ทั้งรูปแบบ เนื้อหา กลวิธี และการใช้ภาษา
	8. มีความซาบซึ้ง เกิดสุนทรียภาพ เห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน
	9. สะท้อนความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระและหลากหลาย ประยุกต์ใช้ถ่ายทอดในชีวิตประจำวัน

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า สมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมไทยที่ผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมไทยได้อย่างลึกซึ้งและประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ โดยสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมไทยมีตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

ตัวชี้วัด สมรรถนะวรรณคดี และวรรณกรรมไทย	พฤติกรรมบ่งชี้
ตัวชี้วัดที่ 1 ความสามารถในการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม	1.1 สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน 1.2 เข้าใจข้อเท็จจริง 1.3 แสดงความคิดเห็นที่ปรากฏในหนังสือนั้นได้
ตัวชี้วัดที่ 2 ความสามารถในการไตร่ตรองวิพากษ์วิจารณ์	2.1 วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านพร้อมยกเหตุผลประกอบ 2.2 อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน 2.3 คติวิเคราะห์ ใคร่ครวญ ตีความ แยกแยะ และพิจารณาเรื่องที่อ่านได้ ทั้งรูปแบบ เนื้อหา กลวิธีการประพันธ์ และการใช้ภาษา
ตัวชี้วัดที่ 3 ความสามารถในการประเมินค่า	3.1 สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง 3.2 ประเมินสิ่งที่อ่านออกมาเป็นความเรียงโดยใช้กลวิธีการเขียนที่เหมาะสม 3.3 เกิดสุนทรียภาพเห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม
ตัวชี้วัดที่ 4 ความสามารถในการสืบทอดประยุกต์ใช้	4.1 สะท้อนคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นเหตุเป็นผล 4.2 สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสืบทอด อนุรักษ์ ต่อยอดโดยวิธีที่เหมาะสม 4.3 เกิดการสืบทอดในชีวิตประจำวัน

เหตุใดคติชนจึงมีความสำคัญต่อวรรณคดีและวรรณกรรม

ความหมายของคติชนวิทยา นักวิชาการด้านคติชนวิทยา มานุษยวิทยา ให้คำจำกัดความ หรืออธิบายความหมายของคติชนวิทยาไว้อย่างหลากหลาย อาทิ Bascom (1965) ให้ความหมายของคติชน หมายถึง นิทานปรัมปรา ตำนาน นิทานพื้นบ้าน สุภาษิต ปริศนา บทกวีนิพนธ์ และรูปแบบของการแสดงออกทางศิลปะอย่างอื่นอย่างหลากหลาย โดยมีคำพูดหรือถ้อยคำที่เปล่งออกมาเป็นสื่อกลาง ดังนั้นเราจึงสามารถให้คำจำกัดความคำว่าคติชนได้ว่า หมายถึง ศิลปะการใช้ถ้อยคำ และกึ่งแก้ว อรรถาธิบาย (2520) ให้ความหมายของ “คติชน” คือ ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่คติชนวิทยาสนใจนำมาศึกษา ส่วนคำว่า “คติชนวิทยา” หมายถึง วิชาซึ่งว่าด้วยการศึกษาคติชนหรือผลผลิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน และผลผลิตทางวัฒนธรรมนี้เป็นมรดกที่สืบทอดกันมาทั้งภายในชนกลุ่มเดียวกัน และที่แพร่กระจายไปสู่ชนต่างกลุ่มด้วย จะเห็นได้ว่า คติชน คือ ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่า บทกวี นิทานพื้นบ้าน สุภาษิต ปริศนา วรรณคดี วรรณกรรมและศิลปะการใช้ถ้อยคำที่สะท้อนถึงความเชื่อและวิถีชีวิตของชุมชนที่แฝงคุณค่าทางสังคม อีกทั้งคติชนยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ส่งผ่านภายในและระหว่างกลุ่มชนที่สืบทอดต่อกันมาหลายรุ่น

คติชน มีความสำคัญหลายประการ มัลลิกา คณานุรักษ์ (2550) กล่าวว่า คติชนช่วยให้รู้จักสภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งถือว่าคติชนวิทยาเป็นพื้นฐานชีวิตของคนในท้องถิ่น คติชนเป็นกรอบให้ชีวิตของคนในกลุ่มอยู่ในขอบเขตที่นิยมกันว่าดีและถูกต้อง คติชนเป็นมรดกที่มีคุณภาพทางศิลปะและทางศาสตร์ เป็นบ่อเกิดวรรณคดีที่สำคัญของชาติ คติชนก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนและคติชนให้ความบันเทิงต่อคนในท้องถิ่น ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของคติชนออกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ดังที่ Brunvand (1968) และ Oring (1973) ได้กำหนดไว้ดังนี้ 1. คติชนภาษา (Verbal folklore) เป็นคติชนประเภทที่ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการกำหนดความหมาย สื่อสารถ่ายทอด หรือบ่งบอกเรื่องราวต่าง ๆ เช่น สุภาษิต คำพูด เรื่องเล่าพื้นบ้าน ปริศนาคำทายพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้านและเรื่องขำขัน และเพลงพื้นบ้าน 2. คติชนอมุขปาฐะ (Non-verbal folklore) เป็นคติชนประเภทที่ไม่ต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารถ่ายทอด หรือบ่งบอกเรื่องราวต่าง ๆ โดยตรง แต่จะใช้เป็นสื่อของต่าง ๆ เพื่อบอกเล่าหรือถ่ายทอดเรื่องราว เช่น สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ศิลปะพื้นบ้าน และการแต่งกายพื้นบ้าน 3. คติชนผสม (Partly verbal folklore) เป็นคติชนที่ผสมผสานกันระหว่างคติชนมุขปาฐะและอมุขปาฐะ เช่น ความเชื่อคติเกี่ยวกับโชคลางและสิ่งเหนือธรรมชาติ การละเล่นพื้นบ้าน ละครพื้นบ้าน และประเพณีพื้นบ้าน จากความหมาย ความสำคัญ และประเภทของคติชน จะกล่าวได้ว่า วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นเครื่องมือหนึ่งในการถ่ายทอดคติชน

คติชนจึงมีความสำคัญต่อวรรณคดีและวรรณกรรม กล่าวคือ คติชนเป็นแหล่งที่มาของเนื้อหาและโครงเรื่อง เนื่องจากวรรณคดีและวรรณกรรมมักมีที่มาจากนิทานพื้นบ้าน ตำนาน และเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาในท้องถิ่น สะท้อนความเชื่อและวิถีชีวิต สอดแทรกความเชื่อ ประเพณี และวิถีชีวิตของคนในอดีต อีกทั้งวรรณคดีและวรรณกรรมส่วนใหญ่ก็นำเอาสำนวน สุภาษิต คำพังเพยที่เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านมาใช้ในการประพันธ์บทกวี มีการผสมผสานระหว่างเรื่องราวในวรรณคดีกับความเชื่อและพิธีกรรมพื้นบ้าน ซึ่งเป็นข้อมูลทางคติชนที่สำคัญ นอกจากนี้วรรณคดีและคติชนต่างมีบทบาทในการให้ความบันเทิงและอบรมสั่งสอนคนในสังคมซึ่งถือว่าเป็นบทบาทในการถ่ายทอดคติความเชื่อ ค่านิยม และแบบแผนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม การศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมในเชิงคติชน ช่วยให้เข้าใจรากเหง้าทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อของคนในอดีตได้ลึกซึ้ง วรรณคดีและวรรณกรรมจึงเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการศึกษาคติชนเพราะบันทึกข้อมูลทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนไว้ (มัลลิกา คณานุรักษ์, 2550)

เหตุใดต้องสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชน

การศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชน ผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจจุดมุ่งหมาย ความสอดคล้องกันระหว่างวรรณคดีและวรรณกรรมกับคติชนให้เกิดความเข้าใจ ผู้สอนจึงจะสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุผลสำเร็จ เบญจวิทย์ เจริญมหาวิทยาลัย (2562) กล่าวว่า คติชน (folklore) หมายถึง เรื่องราวที่เกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ แบบแผน วิถีชีวิต ศิลปะและวัฒนธรรมของมนุษย์ ส่วนคติชนวิทยา (folkloristics) เป็นการอธิบายคติชนอย่างเป็นระบบ โดยจัดหมวดหมู่ แบ่งประเภท วิเคราะห์ และสังเคราะห์เรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นคติชนของ

ชาวบ้านอย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีการศึกษาทั้งแบบอุปนัยและนิรนัย เพื่อทำความเข้าใจเรื่องราวคติชนได้อย่างถูกต้องชัดเจน ส่วนคติชนประยุกต์ (Applied folklore) เป็นการศึกษาและใช้ประโยชน์เรื่องราวคติชนในแง่มุมต่าง ๆ โดยจำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างคติชนกับการนำคติชนไปปรับใช้อย่างเหมาะสม เช่น คติชนเกี่ยวกับภาษิตก็สามารถประยุกต์ใช้กับการกล่อมเกลากฎติกรรมนิสัยของมนุษย์ จึงจำเป็นที่ต้องประยุกต์ใช้คติชนที่ทำหน้าที่ขัดเกลากฎติกรรมมนุษย์ให้เข้ากับวรรณคดีและวรรณกรรมที่ให้ความเพลิดเพลินที่แฝงไปด้วยคติสอนใจหรือถ่ายทอดวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม การประยุกต์คติชนประเภทวรรณกรรม เป็นการประยุกต์วรรณกรรมและบทประพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้นิทานพื้นบ้านเพื่อการบันเทิงและเป็นอุทาหรณ์สอนเยาวชน เช่น นิทานเรื่องพระยาทรงพระยาพาน ผาแดงนางไอ่ ก่องข้าวน้อยฆ่าแม่ เป็นต้น การใช้บทกวีหรือคำประพันธ์เพื่อเป็นการสอนทั้งเนื้อหาและรูปแบบ เช่น สุภาษิตสอนหญิง โคลงโลกนิติ เป็นต้น การใช้บทเพลงที่มีความหมายลึกซึ้งกินใจเพื่อปลุกใจ กระตุ้นความรักความสามัคคีของคนในชาติ เช่น ตื่นเถิดชาวไทย ตันตระกูลไทย รักเมืองไทย เป็นต้น ซึ่งคติชนในที่นี้เป็นการสื่อด้วยภาษาที่มีการนำมาสร้างสรรค์ด้วยศิลปะทางภาษา หรือวรรณศิลป์ เช่น บทกวี โคลงกลอน นิทานปรัมปรา นิทานพื้นบ้าน มหรสพ มหาकाพย์ เพลง บทประพันธ์ร้อยแก้ว เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ

ปัจจุบันมีการนำคติชนไปประยุกต์หรือใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ดังที่ Dorson (1971) ได้นิยามคติชนวิทยาประยุกต์เป็น 3 ความหมาย ซึ่งได้มีการนำมาใช้ในการศึกษาในปัจจุบันด้วย คือ คติชนวิทยาประยุกต์เป็นเรื่องของการปฏิรูปสังคม คติชนวิทยาประยุกต์เป็นเรื่องของการนำภูมิปัญญาและเทคนิควิธี (Know-how) มาใช้ และคติชนวิทยาประยุกต์เป็นเรื่องของการประยุกต์แนวคิดและบริบทมาใช้ในการสอนและการวิจัยในแขนงวิชาอื่น เช่น ประวัติศาสตร์ และวรรณกรรม เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพมากขึ้น เพื่อเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาบางวิชาได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้ เช่น การสร้างหลักสูตรเนื้อหาวิชาที่มีเนื้อหาแบบพหุนิยม (Pluralistic Education) การเล่านิทานประกอบ หรือสอดแทรกคติชนในเนื้อหาการเรียนการสอนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องหรือใกล้เคียงกัน อันเนื่องมาจากสภาพบริบทและสังคมในชาติพันธุ์นั้น ๆ สอดคล้องกับ Haut and Jones (1975) ได้เสนอให้จัดการเรียนการสอนแบบพหุนิยม (Pluralistic Education) เพื่อลดความขัดแย้งในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังได้เสนอให้มีการประยุกต์แนวคิดคติชนกับการสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้อง และสร้างความกลมกลืนในระหว่างผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อันจะช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้ดีขึ้นได้

นอกจากนี้คติชนยังช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอัตลักษณ์ของชนชาติตนเอง ทั้งในด้านวัฒนธรรมประเพณี และสังคม อีกทั้งภาษาและการใช้ถ้อยคำ (Linguistics and verbal usages) คติชนด้านภาษาและการใช้ถ้อยคำ ได้มีผู้นำมาประยุกต์ใช้ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกในทางสร้างสรรค์ของเยาวชน เช่น อดทน ขยัน ประหยัด เป็นต้น อีกทั้งบทสวดมนต์ใช้เพื่อปลุกเสกพิธีกรรมเป็นการเสริมความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ ตลอดจนภาษิตได้นำมาใช้เป็นถ้อยคำเตือนสติเพื่อให้เกิดความยับยั้งชั่งใจ ความรอบคอบ และเห็นถูกเป็นถูก เห็นผิดเป็นผิด เช่น ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี และความรักคือการเสียสละ เป็นต้น อีกทั้งคำพังเพยได้นำมาใช้เพื่อเป็นการเปรียบเทียบเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเป็นอุทาหรณ์สอนใจ เช่น ระยะเวลาพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน อนึ่งคติชนประเภทวรรณกรรม เป็นคติชนที่บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ โดยการผูกเรื่องราวชวนให้ติดตามอ่าน วรรณกรรมจะมีทั้งส่วนที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ภาษิต คุณธรรม อุปมาอุปไมย และวรรณศิลป์แบบต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างสรรค์ความคิด ความเชื่อ ระบบคุณค่าและเข้าใจสภาพวิถีชีวิตของคนยุคโบราณ เช่น วรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน เป็นต้น เมื่อนำวรรณกรรมเหล่านี้มาวิเคราะห์วิจารณ์และหยิบยกเอาส่วนที่เป็นแก่นหรือคุณค่าออกมา ก็จะสามารถนำมาประยุกต์กับวิถีการดำเนินชีวิตได้ ดังนั้นผู้สอนสามารถนำเอาคติชนประเภทวรรณกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้และการขัดเกลากายทางสังคม (Socialization) ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร ณ ถิ่น (2563) ที่ว่า คติชนมีบทบาทในการอบรมระเบียบสังคมและรักษาสถาบันของสังคม และบทบาทดังกล่าวนี้จะเห็นว่า มีความสัมพันธ์อย่างตรงไปตรงมากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งประเภทของคติชนวรรณกรรมที่เหมาะสมกับการนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษิตคำสอน คำอุปมา นิทาน เพลง บทละคร คำขวัญ เรื่องเล่า ตำนาน เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า วรรณคดีและวรรณกรรมกับคติชนนั้นเปรียบเสมือนเป็นพี่น้องกัน มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน เพียงแต่วรรณคดีและวรรณกรรมทำหน้าที่ให้ความเพลิดเพลิน ดึงดูดความสนใจ สร้างสุนทรียภาพ สร้างความจรรโลงใจ เกิดความรู้สึกนึกคิดให้กับผู้อ่าน ในส่วนของคติชนทำหน้าที่เชื่อมโยงวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม และที่สำคัญเป็นเครื่องมือขัดเกลากลายความเป็นมนุษย์ในสังคม คติชนจึงแฝงอยู่ในวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างแนบเนียน และส่งต่อไปยังรุ่นสู่รุ่น

ดังนั้น จากบทบาทหน้าที่ของวรรณคดีและวรรณกรรมและบทบาทหน้าที่ของคติชนที่กล่าวข้างต้น ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนแนวการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยในเชิงอนุรักษ์จากที่มุ่งแปลความหมายเพียงอย่างเดียว เป็นการสอนเชิงคติชน โดยพิจารณาสิ่งที่ผู้ประพันธ์พยายามจะถ่ายทอดผ่านวรรณคดีและวรรณกรรม โดยใช้หลักการพื้นฐานทางคติชนมาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างความเชื่อมโยงประยุกต์ใช้วรรณคดีและวรรณกรรมฐานคติชนกับประสบการณ์ของผู้เรียนเอง ดังนั้นการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชนเป็นอีกหนึ่งวิธีสอนที่ผู้สอนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมได้ ท้ายที่สุดแล้วผู้เรียนจะเกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีและวรรณกรรม และผู้เรียนจะเป็นส่วนหนึ่งในการขัดเกลาสังคมผ่านตัวผู้เรียนเอง และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

แนวคิดสำคัญการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและแนวคิดทางคติชน

แนวคิดการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและแนวคิดทางคติชน มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรมกับคติชนหลากหลายแนวคิด พอสรุปได้ดังนี้

แนวคิดการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย

1. แนวคิดสุนทรียศาสตร์ในวรรณคดี (Aesthetics in Literature) รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2544), บุญเหลือ เทพยสุพรรณ (2544) กล่าวว่าสุนทรียศาสตร์ในวรรณคดี เป็นการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ทำให้วรรณคดีมีความงามและคุณค่า ซึ่งแนวคิดนี้รวมถึงการศึกษารูปแบบการเขียน สัญลักษณ์ เรื่องราว การใช้ภาษาที่สร้างอารมณ์และภาพลักษณ์ต่าง ๆ รวมถึงการสื่อสารแนวคิดและปรัชญาต่าง ๆ ผ่านตัวอักษร แนวคิดสำคัญในสุนทรียศาสตร์ในวรรณคดี ได้แก่ 1) รูปแบบและโครงสร้าง (Form and Structure) การวิเคราะห์วิธีการที่ผู้เขียนสร้างสรรค์โครงเรื่อง การใช้คำ การสร้างจังหวะและโครงสร้างของประโยค และวิธีการที่สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความรู้สึกและการรับรู้ของผู้อ่าน 2) สัญลักษณ์และสัญญาณ (Symbols and Signs) การศึกษาการใช้สัญลักษณ์และสัญญาณต่าง ๆ ในวรรณคดีเพื่อสื่อความหมายที่ลึกซึ้ง และวิธีที่ผู้อ่านตีความและเชื่อมโยงสัญลักษณ์เหล่านี้กับประสบการณ์ของตนเอง 3) อารมณ์และความรู้สึก (Emotion and Feeling) การวิเคราะห์วรรณคดีในแง่ของอารมณ์และความรู้สึกที่ผู้เขียนสร้างขึ้นและวิธีที่สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อผู้อ่าน 4) ความงามทางภาษา (Beauty of Language) การศึกษาการใช้ภาษาในวรรณคดีที่สร้างความงาม ความลึกซึ้ง และความประทับใจ ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำ การเล่นคำ หรือการเปรียบเทียบ 4) แนวคิดและปรัชญา (Ideas and Philosophy) การสำรวจแนวคิดและปรัชญาที่แฝงอยู่ในวรรณคดี และวิธีที่ผู้เขียนใช้วรรณคดีเป็นสื่อในการสื่อสารแนวคิดเหล่านี้

2. แนวคิดมาร์กซิสต์ Raymond (1977) กล่าวว่า สาระสำคัญของแนวคิดมาร์กซิสต์ วรรณกรรมสามารถเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติสังคมได้ มุ่งพิจารณาความเป็นจริงของสังคม เพราะวรรณกรรมเป็นระบบการผลิตที่ผ่านโครงสร้างสังคม สภาพความคิด จิตใจ และอุปนิสัยของผู้คน งานวรรณกรรมจึงสะท้อนสภาพจิตของคนในสังคมโดยมีนักเขียนเป็นตัวแทนนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม การอ่านวิเคราะห์วิจารณ์ตามแนวนี้มุ่งพิจารณาความเชื่อมโยงของเนื้อหาวรรณกรรมกับสังคม รวมถึงอิทธิพลที่วรรณกรรมนั้นมีผลกระทบต่อชีวิตคนในสังคม

3. แนวคิดประวัติศาสตร์ ตำนานและชีวประวัติ วรวัชรณ์ ศรียาภัย (2564) กล่าวว่า แนวคิดตำนานมุ่งแสดงข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นในคุณค่าของวรรณกรรมอันไม่จำกัดเฉพาะเพียงเวลาในอดีตช่วงใดช่วงหนึ่งเท่านั้น แต่จะเกี่ยวข้องกับความรู้นักวิชาการด้านอื่น เช่น คติชนวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิเคราะห์ และสังคมวิทยา โดยมุ่งใช้ความรู้ที่ได้สืบหาแบบแผนของวัฒนธรรมเบื้องต้นบางประการของมนุษย์ที่ปรากฏในตัวบท

4. แนวคิดศีลธรรมและคติคำสอน ธัญญา สังขพันธ์านนท์ (2539) กล่าวถึงการวิจารณ์ลักษณะนี้ว่า การวิจารณ์ตามแนวศีลธรรมได้รับความนิยมมาก นักวิจารณ์กลุ่มนี้เชื่อว่า วรรณคดี คือ การวิจารณ์ชีวิต หน้าที่หลักของวรรณคดี คือ การสอนคติธรรมทั้งในเชิงศาสนาและเชิงปรัชญา กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ วรรณคดีมีหน้าที่มุ่งสอนและให้ข้อคิดในการประพฤติตน การดำรงชีวิต สอนให้คนทำดีและเสนอเรื่องความจริงในชีวิต การวิจารณ์จึงไม่ได้อยู่แค่วิจารณ์วิธีการหรือรูปแบบการแต่ง (คุณค่าทางวรรณศิลป์) อย่างเดียว แต่ให้ความสำคัญต่อเนื้อหาและถือว่าเนื้อหาสาระในวรรณคดีควรเป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมมนุษย์อีกนัยหนึ่ง

5. แนวคิดวรรณคดีทางสังคม ทศวรรษ ไชยะกุล (2544) กล่าวถึงวรรณกรรมกับสังคมว่า กวีเป็นผู้สร้างวรรณกรรม สังคมคือเรื่องราวของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันภายใต้ระบบวัฒนธรรมเดียวกัน ดังนั้นกวีก็คือหน่วยหนึ่งของสังคม สิ่งที่กวีเขียนขึ้นก็ย่อมจะเป็นสิ่งที่มีอยู่ในสังคมหรือได้รับอิทธิพลจากสังคมรอบตัว รวมถึงสิ่งที่กวีต้องการจะแสดงอุดมคติ หรือสิ่งที่คิดว่าน่าจะมีในสังคม ไม่ว่ากวีจะตั้งใจสะท้อนสังคมหรือไม่ก็ตาม จึงมีคำกล่าวว่วรรณคดี คือ กระกระจกสะท้อนภาพสังคม

แนวคิดทางคติชน

1. แนวคิดทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของคติชน Bascom (1954) เป็นนักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียงในด้านการศึกษาร่องคติชน เขาได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคติชนไว้ในงานเขียนของเขา บทบาทและหน้าที่ของคติชนตามแนวคิดของบาสคอมสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ๆ ดังนี้

- 1) การให้ความบันเทิง (Amusement) คติชนเป็นแหล่งความบันเทิงสำหรับคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นนิทาน ตำนาน เพลงพื้นบ้าน หรือเรื่องเล่าต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างความสนุกสนานและผ่อนคลายให้กับผู้ฟัง
- 2) การถ่ายทอดและรักษาวัฒนธรรม (Culture Preservation) คติชนมีบทบาทในการถ่ายทอดและรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อจากรุ่นสู่รุ่น ผ่านการเล่าเรื่อง การร้องเพลง และการปฏิบัติตามประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ
- 3) การสอนและให้ความรู้ (Education) คติชนมีบทบาทในการสอนและให้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยม ศีลธรรม และบทเรียนชีวิต ผ่านเรื่องราวที่มีข้อคิดและคติสอนใจ ทำให้ผู้ฟังได้รับความรู้และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 4) การเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน (Community Cohesion) คติชนช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์ในชุมชน โดยการทำให้คนในชุมชนมีเรื่องราวและประเพณีร่วมกัน ซึ่งช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

2. แนวคิดทฤษฎีหน้าที่นิยมของ Malinowski (1944) เป็นแนวคิดสำคัญในการศึกษาคติชนวิทยาและมานุษยวิทยา โดยมุ่งอธิบายบทบาทและหน้าที่ของวัฒนธรรมในสังคมมนุษย์ Malinowski เสนอว่าองค์ประกอบทางวัฒนธรรมทุกรูปแบบรวมถึงคติชนต่าง ๆ ล้วนมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ตามทฤษฎีนี้ Malinowski แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ความต้องการขั้นพื้นฐานทางชีวภาพ ความต้องการทางสังคม และความต้องการเชิงบูรณาการ โดยเชื่อว่าคติชนและวัฒนธรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านี้โดยเฉพาะ Malinowski ให้ความสำคัญกับการศึกษาภาคสนามและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อทำความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของคติชนในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง พิธีกรรม ความเชื่อทางไสยศาสตร์ และตำนานต่าง ๆ ล้วนมีหน้าที่เฉพาะในการตอบสนองความต้องการของสังคม ในด้านคติชน Malinowski เสนอว่าตำนานและเรื่องเล่าพื้นบ้านมีหน้าที่สำคัญในการอธิบายที่มาของพิธีกรรม ให้การศึกษาทางสังคม รักษามาตรฐานทางพฤติกรรม และเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคล นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมและถ่ายทอดค่านิยมสำคัญจากรุ่นสู่รุ่น

3. แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมของ Radcliffe-Brown (1952) เป็นแนวคิดสำคัญในการศึกษาคติชนวิทยาและมานุษยวิทยา โดยมองว่าสังคมเป็นระบบที่ประกอบด้วยโครงสร้างและกิจกรรมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน โครงสร้างทางสังคมคือแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างประชากรและสิ่งแวดล้อมที่คงอยู่ได้นาน ซึ่งเกิดจากการกระทำระหว่างกันทางสังคม บรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของพฤติกรรม หน้าที่สำคัญของโครงสร้างคือการสร้างเสถียรภาพและการคงอยู่ของระบบสังคม โดยคติชนและองค์ประกอบทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ล้วนมีหน้าที่เฉพาะในการธำรงรักษาโครงสร้างสังคม เขาให้ความสำคัญกับการศึกษาบทบาทของสถาบันทางสังคม โดยเฉพาะระบบเครือญาติ ซึ่งเขามองว่าเป็นหลักการจัดระเบียบที่สำคัญที่สุดในสังคม แนวคิดสำคัญ คือ การมองสังคมเป็นระบบที่มีการปรับตัวเพื่อรักษาสมดุล โดยการเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งของสังคมจะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ด้วย ตัวอย่างที่น่าสนใจคือแนวคิดเรื่อง “ความสัมพันธ์แบบสนุกสนานรื่นเริง” (Joking Relations) ซึ่งประกอบด้วยความเป็นมิตรและศัตรู มีลักษณะเหมือนการหยอกล้อกันในสังคมไทย ความสัมพันธ์แบบนี้มักพบในหมู่บุคคลที่มีสถานภาพเฉพาะ เช่น ระหว่างลูกเขยกับแม่ยาย เป็นต้น อีกทั้งการใช้ข้อมูลชาติพันธุ์เพื่อแสดงว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอยู่ระหว่างคนที่มีความผูกพันกันทางสังคม แต่มีความขัดแย้งในความสัมพันธ์ระหว่างกัน การยอมรับและจัดการกับความขัดแย้งอย่างเป็นทางการผ่านความสัมพันธ์แบบนี้ช่วยลดโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งรุนแรง และทำให้สังคมทั้งหมดคงอยู่ต่อไปได้

จะเห็นได้ว่า แนวคิดการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยและแนวคิดทางคติชน เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญในสังคม แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวตามยุคสมัยต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากกวีเป็นผู้สร้างวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อใช้ใน

การเล่าเรื่องผนวกกับจินตนาการ ใช้คติชนเป็นเนื้อเรื่องหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นหรือสิ่งที่กวีต้องการสะท้อน ดังนั้นวรรณคดีและวรรณกรรมกับคติชนยังคงเป็นส่วนสำคัญในการรักษาวัฒนธรรมและความเป็นเอกลักษณ์ของสังคมแต่ละแห่งนั้น ๆ ไว้ให้คงอยู่สืบไป จากแนวคิดดังกล่าวจึงเป็นคำถามที่ว่าจะนำแนวคิดมากำหนดแนวการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชนให้สมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างไร ผู้เขียนจึงสรุปแนวทางการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมด้วยแนวคิดทางคติชนได้ ดังนี้

1. นำข้อมูลคติชนที่ปรากฏในวรรณคดีมาใช้ในการสอน เช่น นิทาน ตำนาน เพลงพื้นบ้าน สำนวนสุภาพสิด เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจรากเหง้าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ

2. วิเคราะห์องค์ประกอบทางคติชนในวรรณคดี เช่น ตัวละคร เหตุการณ์ ความเชื่อ ประเพณี ที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง

3. เชื่อมโยงเนื้อหาวรรณคดีกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้เข้าใจที่มาและความหมายของเรื่องราวในวรรณคดี

4. วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของวรรณคดีในฐานะคติชน เช่น การให้การศึกษา อบรมสั่งสอน รักษามาตรฐานพฤติกรรมของสังคม

5. ใช้ข้อมูลคติชนในท้องถิ่นมาประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เข้าใจบริบททางวัฒนธรรมของวรรณคดีได้ดียิ่งขึ้น

6. ฝึกให้ผู้เรียนเก็บข้อมูลภาคสนามทางคติชนวิทยาในท้องถิ่น เพื่อนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับวรรณคดีที่เรียน

7. ใช้สื่อและกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การทำโครงการ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาวรรณคดีและคติชนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

8. เน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวรรณคดีในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ

การสอนในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวรรณคดีอย่างลึกซึ้ง เห็นคุณค่าของวรรณคดีและวัฒนธรรมไทย รวมทั้งเกิดสมรรถนะทางวรรณคดีและวรรณกรรม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชนอย่างไรให้เกิดสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรม

จากความสำคัญของสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยมีจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยให้ผู้เรียนมีคุณภาพประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ตลอดจนเกิดสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรม 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสามารถในการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม ความสามารถในการไตร่ตรองวิพากษ์วิจารณ์ ความสามารถในการประเมินค่า ความสามารถในการสืบทอดประยุกต์ใช้ ประกอบกับแนวคิดการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชน ที่ว่าวรรณคดีและวรรณกรรมกับคติชนนั้นเปรียบเสมือนเป็นพี่น้องกันมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน เพียงแต่วรรณคดีและวรรณกรรมให้ความเพลิดเพลิน ดึงดูดความสนใจ สร้างสุนทรียภาพ สร้างความจรรโลงใจ เกิดความรู้สึกรักใคร่ให้กับผู้อ่าน ในส่วนของคติชนทำหน้าที่เชื่อมโยงวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม และที่สำคัญเป็นเครื่องมือขัดเกลาความเป็นมนุษย์ในสังคม คติชนจึงแฝงอยู่ในวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างแนบเนียนและส่งต่อไปยังรุ่นสู่รุ่น ผู้เขียนได้วิเคราะห์แนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นมาเรียบเรียงนำเสนอวิธีการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเชื่อมโยงสู่วรรณกรรม เป็นการจัดการเรียนการสอนสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนด้วยเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา โดยเชื่อมโยงเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมกับประสบการณ์ของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเริ่มคิดและตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่ต้องเรียนรู้

2. ขั้นสำรวจคติชนผ่านวรรณกรรม เป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาคติชนและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงเนื้อหาคติชนกับเหตุการณ์ในเรื่องเพื่อเพิ่มความเข้าใจ อาจจะยกตัวอย่างและเอกสารประกอบเพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพชัดเจนขึ้น และเป็นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการคิดวิเคราะห์และอภิปรายในขั้นตอนต่อไป

3. ขั้นวิเคราะห์และตีความคติชน เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะการวิเคราะห์และวิพากษ์คติชนในวรรณคดีและวรรณกรรมหรือเรื่องที่อ่าน ประเด็นประเภทของคติชนและบทบาทหน้าที่ของคติชน โดยกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ผ่านการทำงานกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกคนในการแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง

4. ขั้นกิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้ผ่านการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน การแสดงบทบาทสมมติหรือบทละครช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาคติชนอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นการฝึกปฏิบัติจริงที่เสริมสมรรถนะทางวรรณคดีและวรรณกรรมได้เป็นอย่างดี

5. ขั้นสะท้อนผลและสรุปบทเรียน เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสะท้อนผลช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างบทเรียนกับชีวิตจริง เสริมสร้างความเข้าใจที่ยั่งยืน เน้นคุณค่าของประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับ

6. ขั้นพลังสร้างสรรค์สังคม เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสืบทอด อนุรักษ์ ต่อยอด โดยวิธีที่เหมาะสมตามความสามารถความถนัดของกลุ่มผู้เรียนเผยแพร่สู่สังคม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีและภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งในการสืบทอด อนุรักษ์ ศึกษาวรรณคดีไทยและการขัดเกลาสังคมและจิตใจของผู้คน

เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจวิธีการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมมากยิ่งขึ้นและนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน โดยจะยกตัวอย่างการเรียนรู้ หัวข้อ “การเรียนรู้คติชนผ่านวรรณกรรมเรื่อง พระลอ” เวลาเรียน 3 ชั่วโมง ดังนี้

ตัวอย่างขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชน

หัวข้อ “การเรียนรู้คติชนผ่านวรรณกรรมเรื่อง พระลอ” เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงสู่วรรณกรรม เวลา 15 นาที

- 1) ครูเปิดชั้นเรียนด้วยการเล่าเรื่องย่อของ พระลอ เพื่อกระตุ้นความสนใจ
- 2) ตั้งคำถามเชิงกระตุ้น เช่น
“นักเรียนคิดว่าในเรื่อง พระลอ มีความเชื่อหรือชนบะอะไรที่สำคัญ”
“ถ้านักเรียนอยู่ในยุคนั้น นักเรียนจะปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องโชคชะตาอย่างไร”

ขั้นที่ 2 สำนวนคติชนผ่านวรรณกรรม เวลา 40 นาที

- 1) ครูอธิบายแนวคิดคติชน เช่น ชนบการแต่งงาน การบูชาผี และโชคชะตา
- 2) นำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น
ทฤษฎีหน้าที่นิยม: ชนบการแต่งงานในเรื่อง พระลอ ทำหน้าที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน
ทฤษฎีโครงสร้างนิยม: วิเคราะห์โครงสร้างเรื่องเล่าซ้ำ ๆ ของการสมหวังและผิดหวังในความรัก

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และตีความคติชน เวลา 60 นาที

- 1) แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มละ 5-6 คน เพื่อทำ การอภิปราย โดยให้วิเคราะห์ความเชื่อและคติชนที่ปรากฏใน พระลอ
กลุ่ม 1 วิเคราะห์ความเชื่อเรื่องโชคชะตาและความรัก
กลุ่ม 2 ศึกษาชนบการแต่งงานในสังคมโบราณ
กลุ่ม 3 วิเคราะห์การบูชาผีในเรื่อง พระลอ
- 2) ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 กิจกรรมสร้างสรรค์ เวลา 30 นาที

- 1) ให้ผู้เรียนร่วมกันสร้างบทละครสั้น โดยใช้ความรู้ทางคติชน จาก เรื่องพระลอ เช่น สร้างบทละครฉากพิธีแต่งงานตามชนบประเพณี หรือบทละครฉากที่เกี่ยวกับโชคชะตา อย่างสร้างสรรค์
- 2) ให้กลุ่มที่สร้างละครสำเร็จ จำลองการแสดงสั้น ๆ ในชั้นเรียน

ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลและสรุปบทเรียน เวลา 20 นาที

1) ครูและผู้เรียนร่วมกันสะท้อนผลการเรียนรู้ โดยถามคำถามปลายเปิด เช่น

“นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากคติชนใน พระลอ บ้าง”

“ความเชื่อในเรื่องนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตปัจจุบันของเราอย่างไร”

2) ครูสรุปบทเรียนโดยเน้นคุณค่าทางคติชนและการเรียนรู้จากวรรณกรรม

ขั้นที่ 6 ขั้นพลังสร้างสรรค์สังคม เวลา 15 นาที

1) ครูมอบหมายภาระงานให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสืบทอด อนุรักษ์ ต่อยอดด้วยวิธีที่เหมาะสมตามความสามารถความถนัดของกลุ่มศึกษา เช่น การสร้างการ์ตูนแอนิเมชัน การทำหนังสือเล่มเล็ก การวาดภาพจากวรรณคดีและวรรณกรรมสะท้อนสังคม การแสดงบทละครสั้น ฯลฯ และเผยแพร่สู่สังคม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีและภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งในการสืบทอด อนุรักษ์ วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตลอดจนเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง และการขัดเกลาสังคมและจิตใจของผู้คนทุกเพศทุกวัย

บทสรุป

การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยเป็นหัวใจสำคัญในเชิงวัฒนธรรม การศึกษา และสังคม โดยมีบทบาทในการสะท้อนความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมไทย อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างสรรค์และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม สร้างเอกลักษณ์และความภูมิใจในชาติ ช่วยให้คนไทยรู้สึกผูกพันและมีความรักในวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของตน และที่สำคัญวรรณคดีและวรรณกรรมไทยมักแฝงด้วยคติชน ข้อคิดและบทเรียนทางศีลธรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีในสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู และความเสียสละ ความเชื่อ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมขัดเกลาสังคมและจิตใจของผู้คนในสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม จากการสอนเน้นแต่เนื้อหาแบบเดิม ๆ มองวรรณคดีและวรรณกรรมไทยเป็นมรดกของชาติที่ต้องร่วมกันอนุรักษ์ให้คงอยู่ถาวรสืบไป และไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการและความสนใจของนักเรียนได้ ทั้งนี้ผู้เขียนได้เสนอแนวทางการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชน ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเชื่อมโยงสู่วรรณกรรม ขั้นสำรวจคติชนผ่านวรรณกรรม ขั้นวิเคราะห์และตีความคติชน ขั้นกิจกรรมสร้างสรรค์ขั้นการสะท้อนผลและสรุปบทเรียน และขั้นพลังสร้างสรรค์สังคม ไว้เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ที่สามารถเสริมสร้างสมรรถนะวรรณคดีและวรรณกรรมไทย อันได้แก่ ความสามารถในการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม ความสามารถในการไตร่ตรองวิพากษ์วิจารณ์ ความสามารถในการประเมินค่า และความสามารถในการสืบทอดประยุกต์ใช้ การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชนจะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม เห็นความสำคัญของวรรณคดีและวรรณกรรมไทยกับคติชน เป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน มีคุณค่าต่อตนเองและต่อสังคม ส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมอย่างมีความหมาย สนุก เพลิดเพลิน สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตเข้ากับประสบการณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยด้วยแนวคิดทางคติชนได้อย่างลงตัว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กึ่งกาญจน์ บุณณสินวัฒนกุล. (2560). จะสอนวรรณคดีอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(4), 203-213.
- กึ่งแก้ว อติถาวร. (2520). *คติชนวิทยา*. คุรุสภา.

- กุสุมา รักขมณี. (2547). *วรรณสารวิจัย*. แม่คำผาง.
- ขวัญชนก นัยเจริญ. (2566). *วรรณกรรมวิจารณ์*. การพิมพ์ดอกคอม.
- ชั้นธชัย อธิเกียรติ. (2562). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาไทย CTH 3109 (TL 316)* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉัตรนิพัฒน์ คำบ้านฝาย, พรสุตา อินทร์สาน และสิระ สมนาม. (2566). แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยฐานชุมชน ด้วยการบูรณาการแหล่งเรียนรู้ทางคติชนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 25(2), 327-340.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2533). มโนทัศน์สำคัญในวรรณคดีวิจารณ์และวรรณคดีศึกษา: จากการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(2), 95-108.
- เดือนใจ คคดี. (2565). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนรู้การสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. นาค.
- ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว. (2562). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน (การสอนภาษาไทย)]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเหลือ เทพสุวรรณ. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. อมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- _____. (2544). *ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม*. บรรณกิจ.
- เบญจศักดิ์ เจริญมหาวิทยาลัย. (2562). *คติชนวิทยาประยุกต์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประจักษ์ น้อยเหนือ. (2563). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และความซาบซึ้งในวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน (กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ)]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปาริชาติ จารุติลกุล. (2564). *การพัฒนาแบบการจัดการสอนวรรณคดีโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับการเล่าเรื่องแบบดิจิทัล เพื่อส่งเสริมความสามารถการวิพากษ์วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัลลิกา คณานักษ์. (2550). *คติชนวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- รัตน์ชัย สังข์พันธุ์. (2544). *ศาสตร์และศิลป์แห่งวรรณคดี*. ประพันธ์สาสน์.
- วรวรรณ ศรีภักย์. (2564). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา การอ่านภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วุฒิพงษ์ คำเนตร. (2558, 10 มิถุนายน). *วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้บันได 5 ขั้น ของการพัฒนาผู้เรียน สู่มาตรฐานสากลในศตวรรษที่ 21 (Five Steps for Student Development)*. Blogger.
<https://wutthiphongkhamnet.blogspot.com/>
- ศิริพร ณ ถลาง. (2563). *ทฤษฎีคติชนวิทยา: วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สิริพัชร เจษฎาภิโรจน์. (2562). *ภาษาไทยสำหรับครูประถมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภัทพงศ์ รวงผึ้งโรจน์. (2563). *การพัฒนาแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- หทัยวรรณ ไชยะกุล. (2544). *วรรณกรรมศึกษา*. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Bascom, W. (1954). Four Functions of Folklore. *Journal of American Folklore*, 67(266), 333-349.
- Bascom, W. (1965). *Four Functions of Folklore*. Prentice-Hall.
- Brunvand, J. H. (1968). *The study of American folklore: An introduction*. Norton and Co.
- Dorson, R. M. (1971). "Applied Folklore." *Folklore Forum Bibliographic and Special Series*, 8, 40-42.
- Haut, J. E., and Jones, M. O. (1975). *How Can Act Like a Enrich Pluralistic Education*. The University Press of Kentucky.
- Malinowski, B. (1944). *A Scientific Theory of Culture and Other Essays*. University of North Carolina Press.
- Oring, E. (1973). The study of American folklore: An introduction the concept of folklore. *Western folklore*, 32(4) 284-286.
- Radcliffe-Brown, A. R. (1952). *Structure and Function in Primitive Society*. Cohen & West.
- Raymond, W. (1997). *Marxism and Literature*. Oxford University Press.

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อสารสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา THE LEARNING GUIDELINE FOR PROMOTE THE ABILITY OF ORAL COMMUNICATION FOR MATTHAYOMSUKSA STUDENT

ประทุมเพชร แซ่อึ้ง¹

Pratumpet Sae Ong

อรุณทัย อินทนิล²

Arunothai Inthanid

Received Date: 5 August 2024

Revised Date: 30 October 2024

Accepted Date: 6 November 2024

บทความวิชาการ

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อสารสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างองค์ความรู้ความสามารถในการพูดสื่อสาร 2) ขั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้สื่อหรือเทคโนโลยีในการพูดสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ 3) ขั้นสร้างประสบการณ์การพูดสื่อสาร ทั้งนี้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ได้นำเสนอมุ่งเน้นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ (Knowledge) ทักษะ และการปฏิบัติ (Practice) และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ที่เกิดขึ้นจากการกระบวนการเรียนรู้ การฝึกฝน ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จำลองต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนทักษะการพูดสื่อสารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการเรียนรู้, ความสามารถ, การพูดสื่อสาร

Abstract

This article aims to propose a learning management to promote the oral communication skills for high school students. The process of learning management was divided into three stages: 1) to produce a knowledge and ability in oral communication, 2) to encourage the students to use media or technology for oral communication creatively, and 3) to create the oral communication experiences. The proposed approach emphasizes integrating knowledge, skills and practice, and desirable attitudes developed through learning activities and classroom exercises. Students are guided to apply these elements in simulated scenarios, enabling them to connect theory to practical applications. This framework serves as a guide for teachers to adapt communication skill instruction according to the learners' potential and the expected learning outcomes.

Keywords: Learning management, Ability, Oral communication skills

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Lecturer of Thai Department, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University Email Address: Pratumpet.s@psru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Lecturer of Thai Department, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

บทนำ

การพูดนับเป็นทักษะหนึ่งในกระบวนการของการสื่อสาร โดยทักษะการพูดนั้นเป็นทักษะของการส่งสารที่สำคัญประการหนึ่ง ด้วยเหตุเพราะทักษะการพูดนั้นเป็นกระบวนการในการถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น ตลอดจนความต้องการ จากบุคคลไปยังบุคคลอื่น (จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร) โดยอาศัยการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง อากัปกิริยาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ DLTV1 (2566) และ วิเศษ ชาญประโคน (2550) ที่ได้กล่าวถึงความหมายของการพูดไว้ว่า การพูดเป็นกระบวนการถ่ายทอดสารและสาระ เช่น ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความรู้จากบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง โดยใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด เพื่อให้ผู้ฟังได้รับสารที่ตรงตามเจตนาของผู้พูด รวมทั้งมีการตอบสนองตามที่ต้องการ ทั้งนี้การพูดที่ดีต้องประกอบด้วยมารยาทในการพูดได้แก่ การใช้ถ้อยคำภาษาที่เหมาะสมกับระดับของผู้ฟัง ไม่พูดส่อเสียด มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ และไม่พูดนอกเรื่อง จากความหมายของการพูดที่ได้กล่าวถึงในข้างต้นกล่าวได้ว่า การพูดเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญในการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะมนุษย์นั้นต้องอาศัยการสื่อสารเพื่อดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นการสื่อสารด้วยการพูดจะช่วยให้สารสามารถส่งไปยังผู้รับสารได้อย่างรวดเร็ว ทั้งยังสามารถโต้ตอบกันให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันได้ของทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ทั้งนี้การที่ผู้ส่งสารสามารถพูดสื่อสารได้ชัดเจนยังเป็นส่วนที่ช่วยแสดงให้เห็นถึงความสามารถและขั้นเชิงในการใช้ภาษาของผู้ส่งสารได้อีกด้วย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2551) ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางฯ จะเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความสามารถในการสื่อสาร นับเป็นความสามารถสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการได้ ทั้งนี้ได้ให้คำนิยามของ ความสามารถในการสื่อสารไว้ว่า “เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม” ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ได้กำหนดเนื้อหาการพูด ไว้ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูดว่า “สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์”

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด ความสามารถและสมรรถนะต่าง ๆ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการเรียนรู้ด้วยการบรรยายหรือรูปแบบการสอนเดิม ๆ อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการในการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ประเด็นต่าง ๆ ดังที่ คະณະ อ่อนนง (2561) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า “รูปแบบการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ วิธีการสอนในศตวรรษที่ 21 นั้นนับเป็นความท้าทายของผู้สอนเป็นอย่างมากในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงกับสิ่งที่ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนเดิม ๆ ที่เคยใช้แล้วได้ผลอาจใช้ไม่ได้เหมือนดังก่อน ด้วยเหตุเพราะโลกของการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับในยุคปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว หากผู้สอนยังคงสอนเหมือนแต่ก่อนที่ได้ร่ำเรียนมานั้น การเรียนการสอนอาจไม่เข้าถึงหัวใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง” บทความฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาและนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการพูดสื่อสารสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยประยุกต์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์เสมือนจริง (Simulation

Based Learning) ประกอบกับการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ

ผลการศึกษา

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อสารสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อสารสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา จะมุ่งเน้นที่ผลงานการพูดสื่อสารของผู้เรียน โดยไม่เน้นการท่องจำเนื้อหาหรือท่องจำองค์ความรู้เพื่อมาสอบ ผู้สอนจึงไม่ควรใช้วิธีการสอนแบบบรรยายในการสร้างองค์ความรู้กับผู้เรียนเกี่ยวกับหลักการและเทคนิคการพูดจนมากเกินไป แต่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลักการพูดสื่อสาร ผ่านรูปแบบและวิธีสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิด ควบคู่ไปกับการพูดสื่อสารของผู้เรียนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเป็นการเรียนรู้องค์ความรู้ด้านหลักการ ทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึกทักษะการพูดสื่อสาร ประกอบกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการพูดสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและมีความมั่นใจในการพูดสื่อสารนั้น จะต้องอาศัยความพยายามของผู้เรียนเองพร้อมกับแรงสนับสนุนจากผู้สอนร่วมด้วยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ซึ่งมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างองค์ความรู้ความสามารถในการพูดสื่อสาร

ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นแม้ผู้เรียนจะต้องการการฝึกฝน ฝึกทักษะการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสามารถหรือสมรรถนะเพื่อนำไปประยุกต์หรือใช้งานในอนาคตได้ อย่างไรก็ตามการจะผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความสามารถโดยเฉพาะในการสื่อสารนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องมีองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการต่าง ๆ ของการพูดสื่อสารก่อนจึงจะสามารถนำหลักการเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้และแสดงออกให้เหมาะสมและถูกต้อง ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ควบคู่ไปกับทักษะด้านการพูดสื่อสารนั้น ผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ (Knowledge) ทักษะและการปฏิบัติ (Practice) และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ควบคู่กันไป ดังนั้นในกระบวนการขั้นที่ 1 นี้จึงเป็นกระบวนการที่ผู้สอนจะสร้างองค์ความรู้ด้านหลักการพูดสื่อสาร อาทิ หลักการพูด การพูดในที่ชุมชน การพูดเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ บุคลิกภาพที่ดีของผู้พูด มารยาทในการพูด เป็นต้น โดยลักษณะของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมนั้นผู้สอนจะต้องลดการบรรยายและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งนำเสนอสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดให้ เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ รวมทั้งได้ฝึกฝนทักษะในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ดังเช่น รูปแบบการสอนดังต่อไปนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคปริศนาความรู้ (Jigsaw)

การจัดการเรียนรู้แบบปริศนาความรู้ (Jigsaw) เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการทำงานร่วมกันและได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกันในกลุ่มเล็ก ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบปริศนาความรู้มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม โดยทุกกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมเดียวกัน ซึ่งผู้สอนแบ่งเนื้อหาของเรื่องที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อยเท่าจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่มและมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มค้นคว้าคนละหัวข้อย่อยโดยผู้เรียนแต่ละคนจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องที่ตนได้รับมอบหมายจากกลุ่มสมาชิกต่างกลุ่มที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกันจะร่วมกันศึกษาจากนั้นแต่ละคนจะกลับเข้ากลุ่มเดิมของตนเพื่ออธิบายหัวข้อที่ตนศึกษาให้เพื่อนร่วมกลุ่มฟัง

ทิตินา แหมมณี (2564) กล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนเทคนิคจิกซอว์ (Jigsaw) ขั้นตอนดังนี้

1) ผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง -กลาง -อ่อน) กลุ่มละ 4 คน และเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้านของเรา (Home group)

2) สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาสาระคนละ 1 ส่วน (ซึ่งเปรียบเสมือนได้ชิ้นส่วนของภาพตัดต่อคนละ 1 ชิ้น) และหาคำตอบในประเด็นปัญหาที่ผู้สอนมอบหมายให้

3) สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราแยกย้ายไปรวมกับกลุ่มอื่นซึ่งได้รับเนื้อหาเดียวกันตั้งเป็น **กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ** (Expert Group) ขึ้นมา และร่วมกันทำความเข้าใจในเนื้อสารถนั้นอย่างละเอียด และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบประเด็นปัญหาที่ผู้สอนมอบหมายให้

4) สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับไปสู่กลุ่มบ้านของเรา แต่ละคนช่วยสอนเพื่อนในกลุ่มให้เข้าใจในสาระที่ตนได้ศึกษาร่วมกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สมาชิกทุกคนได้รับรู้เนื้อทั้งหมด

5) ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบ แต่ละคนจะได้รับคะแนนเป็นรายบุคคลและนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มบ้านของเรารวมกัน(หรือหาค่าเฉลี่ย) เป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด ได้รับรางวัล

รูปแบบการสอนแบบปริศนาความรู้ (Jigsaw) ในช่วงต้นจะทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหาความรู้ที่ผู้สอนต้องการให้เกิดกับผู้เรียนอีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการสื่อสาร ทั้งนี้แนวทางการประยุกต์ใช้คือ ผู้สอนจะต้องแบ่งประเด็นเนื้อหาออกเป็น ส่วน ๆ เพื่อให้ผู้เรียนในกลุ่มบ้านของเราได้ศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ในขั้นที่ 2 เช่น 1) ความหมายของการพูด 2) ความสำคัญของการพูด 3) บุคลิกภาพในการพูด 4) การใช้ภาษาในการพูด 5) การเตรียมเนื้อหาในการพูด แล้วให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนข้างต้น และได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่สร้างร่วมกันโดยอาศัยทักษะการพูดสื่อสารในขั้นที่ 3-4 จากนั้นทบทวนองค์ความรู้ที่ได้รับในขั้นที่ 5 เป็นการเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) เป็นหนึ่งเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยจะเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้เรียน 2 คน จับคู่กันแล้วช่วยกันแบ่งปันความคิดในประเด็นปัญหา จากนั้นนำองค์ความรู้ที่ได้ไปนำเสนอให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้รับฟังและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทั้งนี้เทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) นี้จะมีส่วนช่วยในการฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การพูดสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่นควบคู่ไปกับการได้รับและสร้างองค์ความรู้ของตนเอง การประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดมีขั้นตอนโดยสรุปดังนี้

- 1) ผู้สอนตั้งประเด็นหรือกำหนดปัญหาสั้น ๆ หรือโจทย์คำถามกับผู้เรียนทั้งชั้น
- 2) ผู้เรียนแต่ละคนหาคำตอบด้วยตนเองโดยลำพังอย่างอิสระ สัก 1-2 นาที
- 3) ผู้เรียนจับคู่แบบละความสามารถ ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิด ผลัดกันเล่าความคิดหรือคำตอบของตนให้เพื่อนฟัง จนได้ข้อสรุปที่เห็นพ้องกัน
- 4) ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งสามารถอธิบายคำตอบ นำผลสรุปเสนอหน้าชั้นเรียน ให้เพื่อนฟังทั้งชั้นเพื่อหาข้อสรุปของประเด็นคำถามจากผู้เรียนทั้งชั้น

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) เหมาะสำหรับทักษะการพูดสื่อสาร โดยเฉพาะในประเด็นการเรียนการสอน เรื่อง การพูดแสดงความคิดเห็น โดยผู้สอนให้ผู้เรียนฟังและดูสื่อออนไลน์ แล้วตั้งประเด็นคำถามหรือผู้สอนกำหนดประเด็นคำถามให้ผู้เรียน หลังจากนั้นให้จับคู่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนได้ข้อสรุป แล้วจึงออกมาพูดอธิบายให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนฟัง เทคนิคนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้หลักการแสดงความคิดเห็น ได้ฝึกทักษะการพูดแสดงความคิดเห็น รวมทั้งได้ฝึกฝนบุคลิกลักษณะของผู้พูดที่ดีในการพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองให้น่าฟัง น่าสนใจหรือน่าคล้อยตาม ทั้งยังเป็นการฝึกฝนมารยาทของการพูดสื่อสารที่ดีโดยการยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของ

ผู้อื่น ตลอดจนการตั้งใจและเคารพในการพูดของผู้อื่น ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นกำลังพูดเสนอความคิดเห็นของตนเองด้วยเช่นกัน

1.3 การจัดการเรียนรู้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-assisted learning strategies)

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-assisted learning strategies) เป็นวิธีการเรียนรู้ในลักษณะที่ผู้เรียนจะคอยช่วยเหลือ สอนซึ่งกันและกัน โดยมีผู้หนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สอน ให้กับผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือหรือมีความเข้าใจในเนื้อหาที่น้อยกว่า ซึ่งการเรียนรู้ในรูปแบบนี้เป็นหนึ่งในกลยุทธ์การสอนแบบร่วมมือที่ผู้เรียนจะแสวงหาผู้ช่วยที่มีความแตกต่าง มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ เพื่อขยาย กรอบความคิดให้กว้างและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น Miller, Barbetta and Heron (อ้างถึงใน ประพนอม ดอนแก้ว, 2550) ได้กล่าวถึง รูปแบบกลวิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนไว้หลายรูปแบบดังนี้

1) การสอนโดยเพื่อนร่วมชั้น (Class wide-Peer Tutoring) เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทั้งสองคนที่จับคู่กันมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนทั้งสองสลับบทบาทเป็นทั้งนักเรียนผู้สอนที่คอยถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนผู้เรียน และนักเรียนผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสอน

2) การสอนโดยเพื่อนต่างระดับชั้น (Cross-Age Peer Tutoring) เป็นการสอนที่มีการจับคู่ระหว่างผู้เรียนที่มีระดับอายุแตกต่างกัน โดยให้ผู้เรียนที่มีระดับอายุสูงกว่าทำหน้าที่เป็นผู้สอนและให้ความรู้ ซึ่งผู้เรียนทั้งสองคนไม่จำเป็นต้องมีความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกันมาก

3) การสอนโดยการจับคู่ (One-to-One Tutoring) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกว่าเลือกจับคู่กับผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำกว่าด้วยความสมัครใจของตนเอง แล้วทำหน้าที่สอนในเรื่องที่ตนมีความสนใจ มีความถนัดและมีทักษะที่ดี

4) การสอนโดยบุคคลทางบ้าน (Home-Based Tutoring) เป็นการสอนที่ให้ผู้ปกครองที่บ้านของผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสอน ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาความรู้ความสามารถแก่บุตรหลานของตนระหว่างที่บุตรหลานอยู่ที่บ้าน

แนวทางการประยุกต์ใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนครานั้น ผู้สอนควรเลือกประเด็นเนื้อหาของการพูดสื่อสารที่มีหลักการไม่มาก เช่น การพูดแนะนำตัว การพูดแสดงความคิดเห็น เป็นต้น และควรแบ่งเนื้อหาให้ผู้เรียนผลัดกันพูด และผลัดกันฝึกทักษะการพูด โดยผู้สอนควรมีแบบบันทึกกิจกรรม และแบบประเมินการพูดให้กับผู้เรียนที่รับหน้าที่ทั้งสองฝ่าย

1.4 การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model

การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model นั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนรู้จักการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นพบองค์ความรู้และได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้หรือการลงมือปฏิบัติ (กุลิสรา จิตรชญาณิช, 2564) ซึ่งทิสนา แคมมณี (2564) ได้กล่าวเสริมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model ไว้ว่าไม่เพียงแต่การจัดการเรียนรู้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Construction of knowledge) การจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้ยังต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับเพื่อน ๆ หรือบุคคลอื่นรวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย ทั้งยังเป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยทักษะกระบวนการ (Proceed Skills) ต่างๆ ในการช่วยสร้างองค์ความรู้ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ทิสนา แคมมณี (2564) ได้เสนอขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม: เป็นขั้นตอนในการทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่กับองค์ความรู้เดิมของตน

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่: เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะมอบหมายให้ผู้เรียนแสวงหาองค์ความรู้ใหม่จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นผู้สอนจะเป็นผู้เตรียมเพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือผู้สอนอาจจะให้คำแนะนำผู้เรียนในการสืบค้นข้อมูลก็ได้เช่นกัน

ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม: เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจกับข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสืบค้นเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และรับประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น อภิปรายกลุ่ม สรุปความ เป็นต้น ซึ่งการเรียนรู้ในขั้นนี้จำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม: ในกระบวนการขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตน รวมทั้งขยายขอบเขตความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น จากการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้: ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะสรุปและจัดระเบียบองค์ความรู้ทั้งหมดที่ได้รับทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ได้มากขึ้น

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติหรือการแสดงผลงาน: เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้แสดงผลจากการศึกษาองค์ความรู้ที่ได้ให้ผู้อื่นได้รับรู้ โดยจะเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของตนเองประกอบกับส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอ

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้: ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปฝึกฝน ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจและความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้น ๆ

การประยุกต์ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model จะช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการพึ่งพาตนเอง สร้างองค์ความรู้ร่วมกัน และได้ฝึกฝนความสามารถในการพูดสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียนในการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจากหลักการที่ได้เรียนรู้โดยอาศัยสถานการณ์จำลองในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม ทั้งนี้แนวทางในการประยุกต์ใช้วิธีการสอนดังกล่าว ผู้สอนสามารถเลือกประเด็นการพูดสื่อสารที่นักเรียนมีประสบการณ์หรือองค์ความรู้เดิมอยู่เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทั้งเก่าและใหม่ได้ดียิ่งขึ้น เช่น การพูดแนะนำตัว การพูดอธิบายความ การพูดนำเสนอ รวมทั้งบุคลิกภาพและมารยาทในการพูดที่ดี เป็นต้น

จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 รูปแบบที่ได้นำเสนอในข้างต้น จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ (Knowledge) จากประเด็นที่ผู้สอนกำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ สืบเสาะและสร้างองค์ความรู้ใหม่เพิ่มเติมด้วยตนเองนอกเหนือจากการแนะนำและการเสริมองค์ความรู้จากผู้สอน ทั้งยังได้ฝึกฝนความสามารถและการปฏิบัติการพูดสื่อสาร (Practice) ผ่านการแลกเปลี่ยน การพูดสื่อสารในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้โดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว ด้วยเหตุเพราะลักษณะของกิจกรรมจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพยายามในการพูดสื่อสาร โดยผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนจะมีความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะสามารถพูดสื่อสารและอธิบายเนื้อหาหรือประเด็นที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ทั้งนี้ผู้เรียนยังได้แสดงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ของการพูดสื่อสารที่ดีผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว ซึ่งส่งผลให้การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพูดสื่อสารของผู้เรียนนั้นมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามนอกจากรูปแบบการสอนทั้ง 4 รูปแบบที่ได้นำเสนอไปในข้างต้นแล้วนั้นยังมีรูปแบบการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่ผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้านการพูดสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ หลักการควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจะเลือกรูปแบบหรือวิธีการสอนใดจะต้องพิจารณาความต้องการ และบริบท

ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงลักษณะวิธีการสอนในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญที่ผู้สอนจะต้องลดบทบาทการบรรยายลง และผลักดันให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้พร้อมทั้งให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและแสดงการพูดสื่อสารได้อย่างมั่นใจ

ขั้นที่ 2 ส่งเสริมผู้เรียนในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการพูดสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

ภายหลังจากที่ผู้เรียนได้รับและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับความสามารถในการพูดสื่อสารกระบวนการขั้นต่อไปจะเป็นการนำผู้เรียนไปสู่การเตรียมตัวเพื่อปฏิบัติการพูดสื่อสาร โดยในขั้นที่ 2 นี้ ผู้สอนจะเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อประกอบการพูดสื่อสารตามประเด็นหรือหัวข้อที่ผู้สอนกำหนดให้ ทั้งยังเป็นการฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนว่าในประเด็นการพูดสื่อสารของตนนั้นจำเป็นต้องใช้สื่อใดมาประกอบการพูด เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องราวที่พูดได้อย่างชัดเจน ซึ่งการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยเสริมสร้างความสามารถในการพูดสื่อสารรวมทั้งการคิดในเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนอีกด้วย โดยในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะมีบทบาทในการชี้แนะให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์และแนะนำผู้เรียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลือกใช้หรือสร้างสื่อและเทคโนโลยีให้สอดคล้องเหมาะสม รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนได้จัดทำสื่อประกอบการพูดอย่างสอดคล้อง เหมาะสม สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวทางในการเลือกใช้ ออกแบบหรือจัดทำสื่อประกอบการพูดสื่อสารดังนี้

1) Infographic แสดงองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อประกอบการพูดนำเสนอข้อมูล ซึ่งวรวิทย์ จันทรสุวรรณ (2563) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของ infographic ไว้ว่า เพื่อเป็นการเปลี่ยนข้อมูลจำนวนมากที่ยุ่งยากซับซ้อนให้เป็นภาพกราฟิกต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้โดยง่ายและรวดเร็ว ประกอบกับการออกแบบรูปแบบที่สวยงามของ Infographic จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้รับสารได้ โดยผู้สอนสามารถแนะนำให้ผู้เรียนรู้หลักของการออกแบบ Infographic เพื่อประกอบการพูดอธิบายองค์ความรู้ทางวรรณคดีไทย เช่น แผนผังความสัมพันธ์ของตัวละครในเรื่อง อิเหนา เป็นต้น

2) การสร้างหรือเลือกใช้วิดีโอเพื่อประกอบการพูด เช่น การพูดโน้มน้าวใจ ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนสืบค้นสื่อโฆษณาที่เผยแพร่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์อย่าง youtube เพื่อนำมาประกอบการพูดเพื่อโน้มน้าวใจของเพื่อนร่วมชั้นเรียนให้เชื่อหรือคล้อยตามในประเด็นที่นำเสนอ หรือเลือกวิดีโอที่แสดงถึงผลเสียของการไม่อนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อนำมาประกอบการพูดเชิญชวนหรือณรงค์ให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนตระหนักถึงสภาวะโลกร้อน ซึ่งการเลือกใช้วิดีโอที่มีทั้งภาพและเสียงเหล่านี้จะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ดึงดูดความสนใจ และกระตุ้นอารมณ์สะท้อนใจต่าง ๆ ให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์ร่วมและคล้อยตามได้ เป็นต้น

3) การสร้างพรีเซนเทชันประกอบการพูดสื่อสารหน้าชั้นเรียนผ่านแพลตฟอร์มสร้างสไลด์ต่าง ๆ อาทิ powerpoint canva googleslides เป็นต้น โดยผู้สอนจะส่งเสริมและให้คำแนะนำผู้เรียนในการใช้โปรแกรม ตลอดจนแนวทางการออกแบบ การเลือกเนื้อหา การเลือกภาพประกอบให้เหมาะสม เพื่อสร้างพรีเซนเทชันในรูปแบบสไลด์เพื่อช่วยในการนำเสนอข้อมูลเป็นระเบียบและน่าสนใจ โดยผู้สอนต้องคอยควบคุมและให้คำแนะนำในการสร้างสไลด์การนำเสนอที่ไม่มีตัวหนังสือมากเกินไปจนทำให้ขาดความน่าสนใจ และหรือจะทำเมื่อผู้เรียนมานำเสนอหน้าชั้นเรียนจะพ่วงกับการอ่านสไลด์มากเกินไปจนทำให้การนำเสนอขาดความน่าสนใจ เป็นต้น

4) การสร้างเกมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เกมเปิดแผ่นป้าย เกมจับคู่ผ่าน powerpoint เกมตอบคำถาม ผ่าน Kahoot, Quizizz, Vonder Go, Wordwall เป็นต้น เพื่อดึงดูดความสนใจและกระตุ้นให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนเกิดปฏิภีกร่วมขณะที่ผู้เรียนนำเสนอเนื้อหา หรือองค์ความรู้เสร็จสิ้น

5) การระดมความคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านกระดานออนไลน์ใน application padlet เช่น ผู้เรียนอาจจะเลือกใช้ padlet เพื่อกระตุ้นให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนคนอื่น ๆ ช่วยระดมความคิดเห็นหรือแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับประเด็นที่ได้นำเสนอหรือแสดงความรู้สึกประกอบการแสดงความคิดเห็นของผู้นำเสนอ หรือเลือกใช้ padlet มาใช้ประกอบการพูดนำเสนอในลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง (เพื่อนร่วมชั้นเรียน) เช่น การให้ผู้ฟังร่วมกันตอบคำถามผ่านกระดานออนไลน์ ค้นหารูปภาพที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่นำเสนอและ upload ผ่าน padlet เพื่อนำมาประกอบการพูด

นำเสนอ เป็นต้น ซึ่งการเลือกใช้กระดานออนไลน์ที่มีลักษณะสามารถโต้ตอบได้แบบ Realtime แบบ padlet นั้นผู้ใช้หลายคนสามารถปฏิบัติหรือสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้พร้อมกันและได้รับข้อมูลแบบเรียลไทม์

อย่างไรก็ตามนอกจากสื่อและเทคโนโลยีที่ได้ยกมาเสนอแนะเป็นแนวทางในการเลือกใช้และส่งเสริมผู้เรียนในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการพูดสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ยังมีสื่อและเทคโนโลยีอีกมากมายที่จะช่วยเสริมหรือประกอบ การพูดสื่อสารของผู้เรียนได้ เช่น การใช้ google maps, google earth, การใช้ AI ช่วย generate รูปภาพประกอบการพูด ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งผู้เรียนจะต้องเลือกใช้ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับการพูดสื่อสารของตน โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยชี้แนะ และให้ คำแนะนำในการประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านี้ให้กับผู้เรียน

ขั้นที่ 3 สร้างประสบการณ์การพูดสื่อสาร

เมื่อผู้เรียนผ่านการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับ การพูดสื่อสารแล้ว ในลำดับขั้นตอนสุดท้ายนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกปฏิบัติการพูดสื่อสารโดยผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดประเด็นหรือ สถานการณ์จำลองต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนความสามารถในการพูดสื่อสาร ทั้งนี้การสร้างประสบการณ์การพูดสื่อสารให้กับ ผู้เรียนถือสิ่งสำคัญ เพราะเป็นผลงานของผู้เรียนและเป็นการนำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ

คอลป์ (1984 cited in Kolb, Osland and Rubin, 1991) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิง ประสบการณ์ ว่า “เป็นกระบวนการของการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ไปสู่สถานการณ์ในชีวิตจริง” ในขณะที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) เสนอว่า “การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ มีโอกาสรับประสบการณ์ แล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ (Reflection) ที่ได้จากประสบการณ์ออกมาพัฒนาทักษะ ใหม่ ๆ เจตคติใหม่ ๆ หรือวิธีการคิดใหม่ ๆ” ดังนั้น การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) คือกระบวนการ สร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ขั้นที่ 4 นี้ เป็นขั้นที่ผู้สอนมุ่งเน้นผลิตผลงานการพูดสื่อสารจากสถานการณ์ต่าง ๆ และมีประเมินความสามารถในการพูด สื่อสารตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อสารสำหรับผู้เรียนในระดับชั้น มัธยมศึกษาทั้ง 3 ขั้นตอนดังกล่าว ผู้สอนควรวิเคราะห์เนื้อหาการสอน บริบทการเรียนรู้หรือธรรมชาติของผู้เรียน และจัดลำดับ ขั้นตอนในการสอน รวมทั้งประเมินผลความสามารถของผู้เรียนตามลำดับ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนรู้และเสริมให้ ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการพูดสื่อสาร

ตารางที่ 1 ตัวอย่างวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อสารสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา

การจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพูดโน้มน้าวใจ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวชี้วัด พูดโน้มน้าวโดยนำเสนอหลักฐานตามลำดับเนื้อหาอย่างมีเหตุผลและน่าเชื่อถือ

ชั่วโมงที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล	การจัดการเรียนรู้
1-2 ขั้นที่ 1 สร้างองค์ ความรู้ความสามารถใน การพูดสื่อสาร	1. ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย และหลักการพูดโน้มน้าวใจได้ถูกต้อง (Knowledge: K) 2. ผู้เรียนสามารถพูดนำเสนอความรู้ ในประเด็นที่ครูกำหนดให้ได้ (Practice: P) 3. ผู้เรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรม (Attribute: A)	1) ประเมินผลงาน กลุ่ม (เครื่องมือ คือ แบบประเมินผลงาน กลุ่ม) 2) สังเกตการ ปฏิบัติงานภายใน กลุ่ม(เครื่องมือ คือ แบบสังเกต การปฏิบัติงานกลุ่ม)	นำเข้าสู่บทเรียน 1) ให้ผู้เรียนดูโฆษณาแล้วถามผู้เรียนเกี่ยว เป้าหมายการโฆษณา ขั้นจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ รูปแบบปริศนาความรู้ (Jigsaw) 2) ผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ(เก่ง - กลาง -อ่อน) กลุ่มละ 4 คน และเรียก กลุ่มนี้ว่ากลุ่มบ้านของเรา (Home group) 3) สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราได้รับ มอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาสาระคนละ 1 ส่วน (เปรียบเทียบได้ขึ้นส่วนของภาพตัดต่อคน ละ 1 ชิ้น) และหาคำตอบในประเด็นปัญหาที่ ผู้สอนมอบหมายให้ ประเด็นเนื้อหาสาระ มีดังนี้ -ความหมายและความสำคัญของ การพูดโน้มน้าวใจ -กลวิธีการพูดโน้มน้าวใจ -ลักษณะภาษาในการพูดโน้มน้าวใจ -ตัวอย่างการพูดโน้มน้าวใจ -ประโยชน์ของการพูดโน้มน้าวใจ 4) สมาชิกในกลุ่มบ้านของเราแยกย้ายไปรวม กับกลุ่มอื่นซึ่งได้รับเนื้อหาเดียวกัน ตั้ง เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) ขึ้นมา และร่วมกันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้น อย่างละเอียดและร่วมกันอภิปรายหาคำตอบ ประเด็นปัญหาที่ผู้สอนมอบหมายให้ 5) สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปสู่กลุ่มบ้าน ของเรา แต่ละคนช่วยสอนเพื่อนในกลุ่มให้ เข้าใจในสาระที่ตนได้ศึกษาร่วมกับกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ สมาชิกทุกคนได้รับรู้เนื้อทั้งหมด 6) ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบแต่ละคนจะ ได้รับคะแนนเป็นรายบุคคลและนำ

ชั่วโมงที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	การจัดการเรียนรู้
3-4 ขั้นที่ 2 ส่งเสริมผู้เรียน ในการใช้สื่อและ เทคโนโลยีในการพูด สื่อสารอย่างสร้างสรรค์	1. ผู้เรียนสามารถระบุประเด็น เนื้อหาในการพูดโน้มน้าวใจได้ (Knowledge: K) 2. ผู้เรียนสามารถจัดวางแผนและ จัดทำสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมใน การพูด (Practice : P) 3. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ และมี ความกระตือรือร้นในกิจกรรม (Attribute: A)	-ประเมินจากใบงาน การเขียนโครงเรื่อง และการใช้สื่อในการ พูดโน้มน้าวใจ (เครื่องมือ คือ แบบ ประเมินการเขียน โครงเรื่องและการใช้ สื่อ)	คะแนนของทุกคนในกลุ่มบ้านของเรามา รวมกัน(หรือหาค่าเฉลี่ย) เป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด ได้รับรางวัล ขั้นสรุป 7) ผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ทั้ง5 ประเด็นอีกครั้ง นำเข้าสู่วิธีเรียน 1) ครูสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับประโยชน์ ของการพูดโน้มน้าวใจ ขั้นจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 2) ครูให้ดูคลิปวิดีโอตัวอย่างการโน้มน้าวใจ 3) ครูให้ผู้เรียนเลือกประเด็นในการพูดโน้มน้าวใจโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเลือกประเด็นที่ ใกล้ตัวของผู้เรียน เช่น การพูดโน้มน้าวใจให้ รักษาความสะอาด การพูดโน้มน้าวใจตั้งใจ เรียนในรายวิชาภาษาไทย การพูดโน้มน้าวใจให้ ให้เห็นความสำคัญของการตรงต่อเวลา ฯลฯ 4) ผู้เรียนวางแผนการพูด และเขียนโครง เรื่องโดยการจัดลำดับประเด็นสำคัญว่าจะพูด อะไรก่อนหลัง 5) นักเรียนวิเคราะห์สื่อที่จะนำมาใช้ในการ พูดโน้มน้าวใจ และจัดทำสื่อที่จะนำมาใช้ใน การพูด(ตามความเหมาะสมของห้องเรียน หากผู้เรียนไม่มีอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีใน ห้องเรียน อาจให้กลับไปจัดทำสื่อภายหลัง) 6) ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการพูดโน้มน้าวใจโดย จับคู่แล้วผลัดกันพูด ครูช่วยแนะนำการพูด วิธีที่ 1 1) ครูสร้างประสบการณ์โดยการจัดเวทีให้ ผู้เรียนออกมาพูดโน้มน้าวใจ(อาจใช้ห้องเรียน หรือห้องประชุมที่มีเวทีและมีอุปกรณ์การ นำเสนอสื่อ) 2) ผู้เรียนออกมาพูดโน้มน้าวใจทีละคนตาม วิธีที่ 2 ครูสร้างประสบการณ์โดยการจัดเวทีให้ ผู้เรียนออกมาพูดโน้มน้าวใจในช่วงพัก กลางวันโดยให้ผู้เรียนพูดโน้มน้าวใจวันละ 2-3 คน จนครบทุกคน
5-6 ขั้นที่ 3 สร้าง ประสบการณ์การพูด สื่อสาร	1. ผู้เรียนสามารถพูดโน้มน้าวใจโดย ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการพูด อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม (Practice : P) 2. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีความ มุ่งมั่น และมีมารยาทในการพูด (Attribute: A)	-ประเมินการพูดโน้มน้าวใจ (เครื่องมือ คือ แบบประเมิน การพูดโน้มน้าวใจ ใช้เกณฑ์การให้ คะแนน (Rubrics))	

ชั่วโมงที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล	การจัดการเรียนรู้
			** หากนักเรียนมีจำนวนมาก ควรให้นักเรียน จับคู่แล้วเลือกหัวข้อ 1 หัวข้อ เพื่อออกมาพูด โน้มน้าวใจ

บทสรุป

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อสารสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา ผู้สอนจะต้องมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ (Knowledge) ทักษะและการปฏิบัติ (Practice) และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้และการฝึกฝนในชั้นเรียนผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เสมือนจริง โดยผู้สอนจะเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สร้างองค์ความรู้ความสามารถในการพูดสื่อสาร ขั้นที่ 2 ส่งเสริมผู้เรียนในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการพูดสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และ ขั้นที่ 3 สร้างประสบการณ์การพูดสื่อสาร ซึ่งในแต่ละขั้นของการออกแบบการจัดการเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมให้หลากหลายได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียนรู้ รวมทั้งออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมให้เป็นลำดับขั้นตอนของการสร้างองค์ความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ (Knowledge) ทักษะและการฝึกปฏิบัติ (Practice) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ให้บรรลุตามเป้าหมายและผลลัพธ์ของการเรียนรู้ก่อน จึงจะสร้างประสบการณ์การพูดสื่อสารให้กับผู้เรียนในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไปใช้ในสถานการณ์จำลองต่าง ๆ และในท้ายที่สุดผู้เรียนจะสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้เหล่านั้นในชีวิตประจำวันของตนอย่างมีประสิทธิภาพในความสามารถด้านการพูดสื่อสารสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลิสรา จิตรชญาณิช. (2564). *การจัดการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะยะ อ่อนนาง. (2561). บทบาทครูในศตวรรษที่ 21 กับการเรียนการสอนแบบ Active Learning. *ศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: รวมบทความวิจัย บทความวิชาการ พ.ศ. 2561*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ทิตนา แหมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 25). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประนอม ดอนแก้ว. (2550). *การใช้กลวิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวทางกายในการเล่นวอลเลย์บอลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเวียงมอกวิทยา. [การศึกษาค้นคว้าอิสระ].* บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรวิทย์ จันทรสุวรรณ. (2563). *อินโฟกราฟฟิค (แนวคิดเบื้องต้น): Infographic. Active Learning : Learning for All*. https://web.rmutp.ac.th/woravith/?page_id=1991
- วิเศษ ชาญประโคน. (2550). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. 21 เซ็นจูรี จำกัด*.

DLTV1. (2566, 26 มิถุนายน). หน่วยที่ 3 วาจาฉัน สำคัญนัก รายการ การพูดสื่อสาร 26 มิถุนายน 2566.

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์. <https://dltv.ac.th/teachplan/episode/61961>

Kolb, D. A., Osland, J. S., and Rubin, I. M. (1991). *Organizational behavior: An Experiential Approach* (5th ed). Prentice-Hall.

เกี่ยวกับวารสารครุพิบูล

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์ :

วารสารครุพิบูล เป็นวารสารในกลุ่มสังคมศาสตร์ (Social Science) ที่เปิดรับและเผยแพร่ผลงานวิจัย และผลงานทางวิชาการ โดยมีขอบเขตของเนื้อหาในการเผยแพร่บทความเกี่ยวกับศาสตร์ทางการศึกษา สังคมศาสตร์และศาสตร์ในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในแขนงต่าง ๆ อาทิ หลักสูตรและการสอน การพัฒนาหลักสูตร การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา การวิจัยทางการศึกษา การวัดและประเมินผลทางการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา สารสนเทศการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา สื่อทางการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม โดยบทความที่เปิดรับจะนำเสนอองค์ความรู้จากผลการวิจัยทางด้านการศึกษาเป็นหลักและใน ศาสตร์สาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับรอง

โดยบทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์และเผยแพร่ในวารสารครุพิบูลนั้นจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และหรือไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามี การตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว และบทความที่ส่งมาทุกบทความจะต้องได้รับความเห็นชอบ จากกองบรรณาธิการ โดยกองบรรณาธิการมีสิทธิ์แก้ไขบทความตามความเหมาะสม

ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยใช้แบบฟอร์ม/รูปแบบบทความ การอ้างอิงตามรูปแบบที่วารสารกำหนด ทั้งนี้ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ถือเป็นการรับผิดชอบต่อผู้เขียนบทความ โดยไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบต่อวารสารครุพิบูล

ผู้เขียนจะต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด และยินยอมให้ บรรณาธิการ แก้ไขความสมบูรณ์ของบทความได้ในขั้นตอนสุดท้ายก่อนเผยแพร่

ประเภทของบทความที่รับตีพิมพ์:

ทั้งนี้วารสารครุพิบูล ได้เปิดรับบทความประเภท “บทความวิจัย” (Research Article) เป็นหลัก และรับบทความประเภท “บทความวิชาการ” (Academic Article) และ “บทความปริทัศน์” (Review Article) เป็นอันดับรอง

กระบวนการพิจารณาบทความ:

บทความทุกเรื่องจะได้รับการพิจารณากลับกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review: Double Blind) จำนวน 3 ท่านต่อบทความ

บทความจากผู้นิพนธ์ภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสารจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายนอกและภายใน โดยไม่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่อยู่ภายใต้สังกัดเดียวกันกับผู้นิพนธ์ ส่วนบทความจากผู้นิพนธ์ ภายใน จะได้รับการประเมินจากผู้นิพนธ์ภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร โดยมีลำดับขั้นตอนและ กระบวนการในการพิจารณาบทความ ดังนี้ ขั้นตอนการลงทะเบียนบทความเพื่อตีพิมพ์วารสารครุพิบูล

ขั้นตอนการรับบทความและลงทะเบียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารครูพิบูล (Process for submitting articles for publication)

วารสารครูพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University) "จัดอยู่ในวารสารกลุ่มที่ 1 : วารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai Citation Index (TCI) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI เป็นระยะเวลา 3 ปี โดยมีการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 ไปจนถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567"

ขั้นตอนการเข้าสู่ระบบ ThaiJo เพื่อขอตีพิมพ์บทความในวารสารครูพิบูล ดังนี้

1. ผู้ที่สนใจสามารถสมัครและส่งบทความผ่านทางระบบ ThaiJo ที่หน้า website (ระบบออนไลน์) ยินดีต้อนรับทุกท่านส่งบทความเข้าสู่ระบบ ThaiJo (วารสารครูพิบูล)
Website: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edupsru>
2. ขอให้ท่านส่งไฟล์เข้าสู่ระบบ ThaiJo โดยยึดรูปแบบตาม template และแบบฟอร์ม ของวารสารครูพิบูล ดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ FORM DOWNLOADS โดยศึกษารายละเอียดที่ FOR AUTHOR และส่งไฟล์เข้าระบบฯ ดังนี้
 - 2.1) ส่งไฟล์ บทความวิจัย/บทความวิชาการ โดย save เป็นไฟล์ Word
 - 2.2) ส่งไฟล์ บทความวิจัย/บทความวิชาการ โดย save เป็นไฟล์ .pdf
 - 2.3) ส่งไฟล์ แบบเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารครูพิบูล โดย save เป็นไฟล์ .pdf โดยใช้ ลายเซ็นต่ออิเล็กทรอนิกส์ ของผู้วิจัย/เจ้าของบทความฯ ตามที่แจ้งรายละเอียดในแบบฟอร์ม ได้เลย
3. ภายหลังจากการอัปโหลดบทความลงระบบ ThaiJo แล้ว ผู้เขียนติดต่อผู้ประสานงาน กองบรรณาธิการ (นางสาวพีชภาณีณัฐ ปานประสิทธิ์ e-Mail: edujournal@psru.ac.th และแจ้งทางโทรศัพท์ 065-1492263)
4. กองบรรณาธิการวารสารพิจารณาบทความในเบื้องต้นและแจ้งผลการพิจารณาให้เจ้าของบทความทราบ (ผ่านระบบ Thaijo)
5. ผู้เขียนบทความ โอนเงินพร้อมส่งหลักฐานการโอนเงินตามที่ผู้ประสานงานแจ้งให้โอนเท่านั้น โดยชำระค่าลงทะเบียนในอัตรา 5,000 บาท (ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เรื่อง อัตราค่าธรรมเนียมในการขอตีพิมพ์เผยแพร่วารสารครูพิบูล คณะครุศาสตร์ ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2565) เป็นต้นไป
6. ผู้เขียนส่งเรื่องการชำระเงินพร้อมหลักฐานการโอนเงินตาม แบบฟอร์มแจ้งการชำระเงินค่าลงทะเบียนบทความวารสารครูพิบูล และแจ้งการชำระเงิน ใน Google Form (จากนั้นโทรศัพท์แจ้งผู้ประสานงาน เบอร์ : 065-1492263)
7. วารสารครูพิบูล ดำเนินการส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review: Double Blind) จำนวน 3 ท่านตอบบทความ "ซึ่งมาจากต่างสถาบัน" เพื่อพิจารณาและประเมินคุณภาพบทความ

8. แจ้งผลการพิจารณาบทความแก่ผู้เขียนบทความ ดังนี้
 - ผ่าน แบบมีเงื่อนไขโดยให้ผู้เขียนดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำต่าง ๆ ของบทความ
 - ไม่ผ่าน แจ้งเจ้าของบทความจะตีกลับบทความคืนผู้เขียน ส่วนค่าลงทะเบียนที่ชำระเงินมาแล้วนั้น ทางเราขอสงวนสิทธิ์ไม่คืนเงินไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตาม
9. ผู้เขียนตรวจสอบผลที่ระบบ ThaiJo (วารสารครุพิบูล)
10. วารสารครุพิบูล ออกใบตอบรับการขออนุญาตไปยังเจ้าของบทความ (ระยะเวลาโดยประมาณ 60 - 90 วัน)

ภาษาที่รับตีพิมพ์ :

บทความวิจัย บทความวิชาการ และหรือบทความปริทัศน์ที่รับตีพิมพ์รับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กำหนดออก :

กำหนดออกตีพิมพ์ 2 ฉบับ ต่อปี ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม ถึง มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม ถึง ธันวาคม

ค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์:

ค่าธรรมเนียมในการตีพิมพ์วารสารครุพิบูล 5,000 บาท

นโยบายด้านลิขสิทธิ์ :

ขอคิดเห็น ทศนะที่ปรากฏและแสดงในบทความต่าง ๆ ของวารสารครุพิบูล ถือเป็นความคิดเห็นและความรับผิดชอบโดยตรงของผู้เขียนบทความนั้น ๆ มิใช่เป็นความเห็นและความรับผิดชอบใด ๆ ของวารสารครุพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ทั้งนี้บทความ เนื้อหา และข้อมูล ฯลฯ ที่เผยแพร่ถือเป็นลิขสิทธิ์เฉพาะของวารสารครุพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม หากบุคคลหรือหน่วยงานใดต้องการนำทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งส่วนใดไปเผยแพร่ต่อหรือเพื่อกระทำการใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร จากวารสารครุพิบูล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เท่านั้น

อย่างไรก็ตามบทความใดที่ผู้อ่านเห็นว่าได้มีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิงหรือทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานของผู้เขียน กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบ จะเป็นพระคุณยิ่ง

